

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

TRÓJSTRONNE ZESPOŁY BRANŻOWE

Informator 2004–2009

-dialog-

Biblioteka
Dialogu
Społecznego

WARSZAWA 2010

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Departament Dialogu i Partnerstwa Społecznego

TRÓJSTRONNE ZESPOŁY BRANŻOWE

Informator 2004–2009

Warszawa, 2010

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Departament Dialogu i Partnerstwa Społecznego

Opracowanie:
Wydział Dialogu Branżowego i Mediacji

Łamanie i druk: ZWP MPiPS.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
Trójstronne Zespoły Branżowe jako ciała dialogu społecznego	11
Zespół Trójstronny ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników	14
Tło działania / sytuacja branży	14
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników	19
Prace zespołu w latach 2004–2009	20
Efekty działań Zespołu	26
Regulamin Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników	28
Zespół Trójstronny ds. Społecznych Warunków Restrukturyzacji Hutnictwa	33
Tło działania / sytuacja w branży	33
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Społecznych Warunków Restrukturyzacji Hutnictwa	37
Prace zespołu w latach 2004–2009	37
Efekty działań Zespołu	41
Regulamin Trójstronnego Zespołu do Spraw Społecznych Warunków Restrukturyzacji Hutnictwa	42
Zespół Trójstronny ds. Branży Energetycznej	47
Tło działania / sytuacja w branży	47
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Branży Energetycznej	62
Prace Zespołu w latach 2004–2009	63
Efekty prac Zespołu	68
Regulamin Trójstronnego Zespołu do Spraw Branży Energetycznej	68
Zespół Trójstronny ds. Społeczno-Gospodarczych Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki	73

Tło działania i sytuacja branży	73
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Społeczno-Gospodarczych Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki	78
Prace zespołu w latach 2004–2009	78
Efekty działań Zespołu	81
Regulamin Trójstronnego Zespołu do Spraw Społeczno-Gospodarczych, Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki	82
 Zespół Trójstronny ds. Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego	87
Tło działania / sytuacja branży	87
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego.....	93
Prace Zespołu w latach 2004–2009	93
Efekty działań Zespołu	100
Regulamin Trójstronnego Zespołu do Spraw Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego	100
 Zespół Trójstronny ds. Przemysłu Lekkiego	106
Tło działania / sytuacja branży	106
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Lekkiego	109
Prace Zespołu w latach 2004–2009	110
Efekty działania Zespołu	117
Regulamin Trójstronnego Zespołu do Spraw Przemysłu Lekkiego	118
 Trójstronny Zespół ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego	123
Tło historyczne / sytuacja w branży	123
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego	128
Prace Zespołu w latach 2004–2009.....	129
Regulamin Zespołu Trójstronnego do Spraw Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego	132

Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej	138
Tło historyczne / sytuacja branży	138
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej	144
Prace Zespołu w latach 2004–2006	145
Efekty działań Zespołu	150
Regulamin Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej	150
Podzespół ds. Przemysłu Farmaceutycznego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej	156
Tło historyczne / sytuacja branży	156
Struktura Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej	159
Prace podzespołu w latach 2004–2009	159
Regulamin Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej	165
Podzespół ds. Przemysłu Szklarskiego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej	170
Tło działania / sytuacja branży	170
Struktura Podzespołu ds. Przemysłu Szklarskiego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej	171
Prace podzespołu	172
Regulamin Podzespołu ds. Przemysłu Szklarskiego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej	172
Zespół Trójstronny ds. Kolejnictwa	177
Tło historyczne / sytuacja w branży	177
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Kolejnictwa	183
Prace Zespołu w latach 2004–2009	184
Regulamin Zespołu Trójstronnego do Spraw Kolejnictwa	186
Trójstronny Zespół ds. Ochrony Zdrowia	191
Tło historyczne / sytuacja w branży	191
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Ochrony Zdrowia	196
Prace Zespołu	197

Regulamin Trójstronnego Zespołu do Spraw Ochrony Zdrowia	201
Zespół Trójstronny ds. Przemysłu Stoczniowego	206
Tło działania / sytuacja w branży	206
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Stoczniowego	211
Prace Zespołu w latach 2006–2009	211
Regulamin Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Stoczniowego	214
 Zespół Trójstronny ds. Budownictwa i Gospodarki Komunalnej	 219
Tło działania / sytuacja branży	219
Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Budownictwa i Gospodarki Komunalnej	222
Prace Zespołu w latach 2006–2009	223
Regulamin Trójstronnego Zespołu do Spraw Budownictwa i Gospodarki Komunalnej	225
 Zespół Trójstronny ds. Branży Węgla Brunatnego	 231
Tło działania / sytuacja w branży	231
Prace Zespołu w latach 2006–2009	239
Efekty działań Zespołu	241
Regulamin Trójstronnego Zespołu do Spraw Branży Węgla Brunatnego	242
 Podsumowanie	 247

Wprowadzenie

Zgodnie z definicją Komisji Europejskiej, dialog społeczny to proces stałej interakcji pomiędzy partnerami społecznymi – związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców (w układzie dwustronnym) oraz rządu (w ramach trójstronnych instytucji dialogu) – mający na celu osiągnięcie porozumienia w kwestii kontroli działań gospodarczych i społecznych, zarówno na szczeblu makro, jak i na szczeblu mikro.

W dialogu społecznym dominującymi relacjami między partnerami są negocjacje zbiorowe oraz zharmonizowane działania, odnoszące się do układów zinstytucjonalizowanych, w których uczestniczą zainteresowane strony, a które dotyczą prowadzonej przez państwo polityki społecznej i ekonomicznej.

Dialog branżowy jest, co do zasady, najbliższy tradycyjnemu pojmowaniu dialogu społecznego. Dotyczy on bowiem, w sposób bezpośredni, zarówno środowisk pracowniczych, jak i pracodawców. Koncentruje się na warunkach pracy, płacy, świadczeniach socjalnych, polityce restrukturyzacyjnej oraz innych zagadnieniach istotnych z punktu widzenia ekonomii i kwestii społecznych danego sektora. Dialog prowadzony pomiędzy reprezentatywnymi dla branż, a nawet całych sektorów, partnerami społecznymi może przebiegać w dwojaki sposób. Bezpośrednio – poza wyspecjalizowanymi instytucjami dialogu – jak ma to miejsce przy zawieraniu, przez branżowe organizacje pracodawców i związków zawodowych, ponadzakładowych układów zbiorowych pracy oraz w formie zinstytucjonalizowanej – na forum ciał branżowego dialogu społecznego. W Polsce jest to dialog ujęty w mniej lub bardziej sformalizowane ramy i realizowany na forum Trójstronnych Zespołów Branżowych (TZB).

Trójstronne Zespoły Branżowe Informator 2004–2009 obejmuje cezurę czasową, którą eksperci z dziedziny ekonomii określają jako kilkuletni okres koniunktury pomiędzy dwoma poważnymi kryzysami o charakterze globalnym. W tym kontekście należy również patrzeć na pracę TZB w omawianym okresie. Przegląd najważniejszych danych makroekonomicznych ukazuje trendy polskiej gospodarki oraz stadium cyklu koniunkturalnego w jakim się ona znajduje. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, Produkt Krajowy Brutto (PKB), utrzymywał tendencję wzrostową w odniesieniu do poprzednich lat i osiągał poziom: w 2004 roku – 5,3%,

w 2007 – 6,7%, a w 2008 – 4,8% (co mogło być już następstwem kryzysu światowego). Systematycznie wzrastało przeciętne wynagrodzenie brutto w przemyśle – z poziomu 2375,79 zł w 2005 roku do 2979,24 zł w roku 2008 (dane wg Rocznika statystycznego przemysłu 2009).

Wraz z poprawą koniunktury polskiej gospodarki, spadał odsetek osób pozostających bez pracy. Stopa bezrobocia spadła z 19% w 2003 roku do poziomu 9,5% w roku 2008 (dane z „Raportu o Rozwoju Społecznym Polska 2004 – W trosce o pracę”, przygotowanego przez Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju w Polsce, Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych oraz MPiPS). Na stałym poziomie utrzymywał się poziom inflacji i oscylował w granicach 3%. Wzrost poziomu inflacji miał miejsce w 2008 roku, kiedy przekroczony został poziom 4%. Było to również efektem światowego kryzysu, który wpływał na stan polskiej gospodarki.

Prace na forum TZB w tym czasie należy również rozpatrywać w aspekcie polskiej akcesji do Unii Europejskiej. Fakt ten, obok korzyści mających wpływ na rozwój ekonomiczny kraju, przyniósł również nowe wyzwania, w tym dotyczące przebudowy szeregu aktów, strategii, planów jakie wynikały z dyrektyw, czy zaleceń UE. Opracowywanie w nowych realiach, wielu nowych dokumentów, bezpośrednio wpływających na sytuację konkretnych branż, z natury rzeczy musiało być przedmiotem konsultacji i opinii podczas prac TZB. Dialog społeczny nabrał w tym czasie dużego znaczenia, bowiem wymiana opinii i konsultacje wielu programów, przed ich ostatecznym kształtem w gronie zainteresowanych środowisk, były czynnikami implikującymi przyjmowanie najbardziej optymalnych rozwiązań, gwarantujących ich szerszą akceptację.

Podjęcie dialogu społecznego nabrało również szczególnej wartości w warunkach spowolnienia gospodarczego, będącego następstwem światowego kryzysu, kiedy podejmowane prace zostały ukierunkowane na rozwiązania łagodzące jego skutki w danej branży.

W pierwszej części niniejszego informatora przedstawiono specyfikę działania TZB, historię ich powstawania oraz ramy organizacyjne. Następnie dokonano przeglądu prac omawianych ciał dialogu społecznego – według układu danych: historia powstania zespołu, tło działania (sytuacja branży), struktura zespołu, informacja o pracach w latach 2004–2009 oraz efekty działań zespołu.

W związku z pracami nad przygotowaniem informatora – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zwróciło się do współprzewodniczących Trójstronnych Zespołów Branżowych ze strony rządowej, z prośbą o przekazanie podstawowych danych, będących w posiadaniu właściwych dla sektora resortów, ilustrujących sytuację branż, w których funkcjonują poszczególne zespoły. Opracowania te uwzględniają: ilość i jakość podmiotów wchodzących w skład branży, stan zatrudnienia z podziałem na lata oraz kondycję i perspektywy rozwoju, bądź zagrożenia w ich funkcjonowaniu.

Autorom opracowań składamy serdeczne podziękowania za pomoc.

Trójstronne Zespoły Branżowe jako ciała dialogu społecznego

Trójstronne Zespoły Branżowe działają poza Trójstronną Komisją ds. Społeczno-Gospodarczych, będącą najważniejszym forum dialogu społecznego na szczeblu krajowym. Zostały powołane w celu prowadzenia trójstronnego dialogu sektorowego dla godzenia interesów stron, podczas realizacji programów działania rządu oraz rozwiązywania problemów dotyczących funkcjonowania branży. Powstawały sukcesywnie od początku lat 90-tych, w związku z wystąpieniami partnerów społecznych. Resort pracy – jako odpowiedzialny za dialog społeczny – widząc potrzebę istnienia instytucji pomagających w rozwiązywaniu problemów sektorowych, przychyliła się do wniosków partnerów społecznych. Nadrzędnym celem powoływania trójstronnych zespołów było wypracowanie modelu podejmowania decyzji społeczno-gospodarczych, uwzględniających różne interesy partnerów społecznych w restrukturyzowanych branżach i sektorach polskiej gospodarki. Nie mniej ważnym elementem funkcjonowania zespołów było wypracowywanie programów restrukturyzacji i pakietów socjalnych przy zaangażowaniu i współodpowiedzialności partnerów społecznych za ich realizację. Ponadto forum zespołów stanowiło idealny grunt dla dokonywania wspólnych, regularnych weryfikacji przygotowywanych propozycji działań rządu – forum, na którym trzy strony mogły prowadzić debatę i osiągać porozumienie w sprawach istotnych dla poszczególnych branż.

Dialog społeczny prowadzony w ramach trójstronnych zespołów branżowych (TZB) jest równoprawną – obok działania Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i dialogu regionalnego w wojewódzkich komisjach dialogu społecznego – równoległe prowadzoną formą dialogu. TZB rządzą się swoimi prawami, innymi niż pozostałe wyżej wymienione instytucje. Cechą charakterystyczną tych ciał jest działanie bez ścisłych uregulowań prawnych. Okazuje się, że brak umocowania ustawowego nie jest żadną przeszkodą w prowadzeniu skutecznego dialogu społecznego. Dialog prowadzony w ten sposób bywa nawet bardziej efektywny. Ustalenia zapadające na spotkaniach poszczególnych zespołów bezpośrednio przekładają się na realizację konkretnych działań bez konieczności potwierdzania ustaleń

przez instancję wyższego stopnia. Tak więc w przypadku tego rodzaju dialogu najważniejsze okazały się nie zapisy ustawowe o powołaniu odpowiednich instytucji dialogu sektorowego, lecz zawarcie porozumienia przez wszystkie zainteresowane strony, co do ustanowienia i nadania potrzebnej formy dialogu, określenia procedur jego prowadzenia i przede wszystkim respektowania wyników prac. W ten sposób realizowane porozumienie staje się równoważne w stosunku do przepisów prawa regulujących funkcjonowanie podobnych ciał.

Jeśli chodzi o TZB, to mamy do czynienia z szeroką formułą udziału związków zawodowych i organizacji pracodawców, która nie łączy uczestnictwa partnerów społecznych w zespołach z zasadami reprezentatywności określonych ściśle dla organizacji wchodzących w skład Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Ta odmienna formuła reprezentatywności daje większe gwarancje przestrzegania uzgodnień i stabilizacji pokoju społecznego.

Dialog prowadzony w ramach TZB jest dialogiem fachowców, osób znających doskonale realia danej branży, mających świadomość konieczności podejmowania specjalnych działań – jeśli sytuacja tego wymaga. Dla strony społecznej – zakłady funkcjonujące w branży są miejscem pracy. Dlatego też zewnętrzne próby wprowadzenia do zespołów innych uczestników (poza obserwatorami), spoza danej branży na prawach członków mogłoby zakłócić funkcjonowanie TZB i złamać zasadę właściwej reprezentacji środowisk. W konsekwencji mogłoby to doprowadzić do konfliktu między stronami.

Trójstronne Zespoły Branżowe umiejscowione są przy Ministrze Pracy, z wyjątkiem czterech, które usytuowane są przy właściwych merytorycznie resortach. W ich skład wchodzi reprezentanci związków zawodowych i organizacji pracodawców działających w danej branży oraz strona rządowa. Stronę rządową reprezentują przedstawiciele, w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, właściwych resortów.

W celu wypracowania stanowisk, wobec problemów bardziej szczegółowych zespoły mogą powoływać, węższe grupy robocze, skupiające specjalistów w danym zakresie. Do udziału w posiedzeniach i pracach zespołów mogą być zapraszani również przedstawiciele innych instytucji i organizacji, zajmujący się konkretną problematyką.

Obecnie przy ministerstwach funkcjonuje trzynaście trójstronnych zespołów branżowych, przy czym pod egidą Trójstronnego Zespołu ds. Bran-

ży Chemicznej działają dwa Podzespoły: ds. Przemysłu Farmaceutycznego i ds. Przemysłu Szklarskiego.

Trójstronne Zespoły Branżowe funkcjonują bez umocowania w aktach prawnych na zasadzie porozumienia stron dialogu. Działają w oparciu o regulaminy zespołów, opracowane i zatwierdzone przez trzech współprzewodniczących tj. ze strony: rządowej, pracodawców oraz związkowej. Regulaminy określają strukturę i skład zespołu, kompetencje członków, rolę i uprawnienia współprzewodniczących, tryb zwoływania posiedzeń oraz ich częstotliwość, a także warunki uznawania ważności spotkań.

Zespół Trójstronny ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników

Najstarszy Zespół, który został powołany w wyniku ustaleń strony rządowej ze związkową w grudniu 1992 roku i reaktywowany porozumieniem postrajkowym w maju 1994 roku. Powstał na mocy decyzji kolejnych ministrów pracy, jako rezultat porozumienia wszystkich stron reprezentujących branżę górnictwa węgla kamiennego, deklarujących wolę prowadzenia dialogu. Funkcjonuje w oparciu o zatwierdzony przez stronę rządową, pracodawców i związków zawodowych Regulamin Zespołu Trójstronnego.

Tło działania / sytuacja branży

Według Ministerstwa Gospodarki obecnie w górnictwie węgla kamiennego funkcjonują trzy jednoosobowe spółki Skarbu Państwa: Kompania Węglowa S.A. (15 kopalń, wydobywa głównie węgiel energetyczny i częściowo koksowy), Katowicka Grupa Kapitałowa (5 kopalń, z czego 4 zgrupowane w Katowickim Holdingu Węglowym S.A. oraz KWK „Kazimierz-Juliusz” Sp. z o.o., wydobywa węgiel energetyczny), Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. (6 kopalń, wydobywa głównie węgiel koksowy i częściowo energetyczny) oraz utworzony w styczniu 2005 r. Południowy Koncern Węglowy S.A. (2 kopalnie, wydobywanie węgla energetycznego, akcjonariusze: Kompania Węglowa S.A. i Południowy Koncern Energetyczny S.A.).

Spółki Skarbu Państwa mają większościowy udział w rynku.

Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. (1 kopalnia, wydobywa węgiel energetyczny) został w roku 2009 i 2010 sprywatyzowany poprzez giełdę. Skarb Państwa zachował w tej spółce 4,3% akcji.

Jedyną kopalnią całkowicie prywatną jest Zakład Górniczy „Siltech” Sp. z o.o.

Ponadto w sektorze górnictwa węgla kamiennego funkcjonuje Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. prowadząca działania polikwidacyjne

polegające głównie na odwadnianiu zlikwidowanych kopalń w celu ochrony przed zagrożeniem wodnym kopalń czynnych, usuwaniu szkód górniczych.

W latach 2004–2007 program restrukturyzacji sektora przebiegał zgodnie z przyjętymi wcześniej przepisami prawnymi oraz harmonogramem, Zgodnie z oceną władz Spółek Węglowych realizowany był wariant wykorzystujący aktualną dobrą koniunkturę na węgiel.

W 2009 r. wszystkie spółki produkcyjne, z wyjątkiem Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A., uzyskały dodatni wynik finansowy netto.

Stan zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego w latach 2004–2009 (stan na ostatni dzień danego roku) wskazuje na tendencję malejącą. Zatrudnienie w tym okresie uległo zmniejszeniu o 12,2 tys. osób. Dynamika zmian zatrudnienia 2009/2004 wyniosła 90%. Największe zmiany zatrudnienia zaobserwowano na przełomie lat 2005 i 2006, dotyczyły one 4,1 tys. pracowników.

Perspektywy rozwoju sektora górnictwa węgla kamiennego wynikają z roli stabilizatora bezpieczeństwa energetycznego kraju, jaką przypisuje mu *Polityka energetyczna Polski do 2030 r.* Dokument ten przewiduje m.in. wykorzystanie węgla przy zastosowaniu sprawnych i niskoemisyjnych technologii (w tym zgazowania węgla oraz przerobu na paliwa ciekłe lub gazowe), wykorzystanie nowoczesnych technologii w sektorze górnictwa węgla dla zwiększenia konkurencyjności, bezpieczeństwa pracy, ochrony środowiska oraz stworzenia podstaw pod rozwój technologiczny i naukowy, a także zagospodarowania metanu uwalnianego przy eksploatacji węgla w kopalniach.

Do szans sektora należy zaliczyć posiadanie znaczących rozpoznanych i udostępnionych zasobów węgla kamiennego, posiadane doświadczenia w zakresie dostosowywania zdolności produkcyjnych górnictwa do możliwości sprzedaży węgla, a także wykwalifikowaną i doświadczoną kadrę pracowniczą w kopalniach. Korzystne dla sektora jest zwiększenie zastosowania czystych technologii węglowych w energetyce i wykorzystanie węgla kamiennego do produkcji paliw gazowych i płynnych.

Głównym zagrożeniem jest spadek zapotrzebowania na węgiel kamienny na rynku krajowym oraz konkurencja cenowa światowych producentów węgla, zwłaszcza z kierunku wschodniego.

W latach 2003–2006 Spółki Węglowe realizowały zadania w ramach przyjętych przez siebie harmonogramów działań, wynikających z programu restrukturyzacji branży górnictwa węgla kamiennego przyjętego przez rząd.

W ramach Kompanii Węglowej S.A., w Katowickim Holdingu Węglowym S.A. prowadzona była analiza procesu prywatyzacyjnego z uwzględnieniem oceny doradcy prywatyzacyjnego. Zarząd Kompanii Węglowej S.A. prowadził z przedstawicielami związków zawodowych konsultacje w sprawie projektu Układu Zbiorowego Pracy. Resort gospodarki na początku 2005 roku, przedstawił informację dotyczącą zbiorowych układów pracy w Spółkach Węglowych. Prace w tym zakresie były kontynuowane w 2006 r.

Zgodnie z ustaleniami Ministerstwo Skarbu Państwa przekazało do konsultacji partnerom społecznym na początku stycznia 2005 r. założenia „Strategii prywatyzacji sektora górnictwa węgla kamiennego”, które zakładały m.in. integrację podmiotów sektora węglowego z jego odbiorcami, wzrost konkurencyjności oraz efektywności sektora na rynku krajowym oraz zapewnienie zdolności konkurowania na rynkach zagranicznych, zabezpieczenie stałych dostaw surowca, zagwarantowanie bezpieczeństwa energetycznego państwa. Od 27 października 2006 r. trwał konflikt przedstawicieli związków zawodowych z Wiceministrem Gospodarki, na tle zgłoszonych przez związkowców uwag do „Strategii...”. Konflikt ten został zakończony w lutym 2007 r. Konsultacje w sprawie projektu ustawy zakończono w lipcu 2007 r.

Ważnym elementem programu restrukturyzacji sektora były także działania wynikające z regionalnego programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego. Prace te prowadzone były wspólnie z lokalnymi władzami, pracodawcami i związkami zawodowymi.

W 2005 r. podpisano ustalenia w celu wyrażenia zgody przez Radę Ministrów na podniesienie wysokości wskaźnika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w Kompanii Węglowej S.A. Przedstawiciele Zarządu Kompanii Węglowej S.A. i związków zawodowych działających w Kompanii w oparciu o powyższe ustalenia podpisali porozumienie w sprawie podniesienia wysokości wskaźnika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w Kompanii, skutkującego jednorazowymi wypłatami lub przekazaniem w takiej samej wysokości bonów towarowych w dniu 30 grudnia 2005 r. Wyżej wymienione

ustalenia oraz porozumienie w Kompanii Węglowej S.A. zostały zrealizowane zgodnie z decyzją Rady Ministrów w dniu 27 grudnia 2005 r.

Przeprowadzono cykl spotkań Wiceministra Gospodarki w Spółkach Węglowych, podczas których omawiano najważniejsze sprawy dla tych Spółek, a w Katowickim Holdingu Węglowym S.A. oraz w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A. – problemy związane z prywatyzacją tych Spółek.

W lipcu 2005 roku w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A., w Katowickim Holdingu Węglowym S.A. oraz w Kompanii Węglowej S.A., przedstawiciele związków zawodowych osiągnęli porozumienie z pracodawcami w podstawowych kwestiach płacowych oraz wypłaty z zysku za rok 2004.

W drugim półroczu 2005 r. trwał konflikt między przedstawicielami trzech central górniczych związków zawodowych a Zarządem KWK „Budryk” S.A., którego podłożem były sprawy pracownicze, w tym zwolnienie 5 górników, według przedstawicieli związków zawodowych niezgodne z prawem. Ostateczne rozwiązanie tego problemu nastąpiło w 2006 roku.

Dzięki inicjatywie poselskiej znowelizowano dotychczasową ustawę górniczą (2003–2006), przedłużając obowiązywanie niektórych przepisów i tym samym umożliwiając kontynuowanie niektórych działań restrukturyzacyjnych w branży górnictwa węgla kamiennego w roku 2007.

W 2007 r. kontynuowano zapoczątkowaną w roku 2006 w Spółkach Węglowych akcję protestacyjną dotyczącą m.in. spraw pracowniczych. Zawarte *Porozumienie...* w dniu 22 stycznia 2007 r. zakończyło protest.

W listopadzie 2007 r. przedstawiciele górniczych związków zawodowych podjęli akcję protestacyjną w Kompanii Węglowej S.A. w sprawie postulatów płacowych. Zarząd Kompanii Węglowej prowadził rozmowy w tych kwestiach ze związkami zawodowymi i podpisał porozumienie w styczniu 2008 r.

W roku 2008 nastąpiły pierwsze symptomy rozpoczynającego się światowego kryzysu gospodarczego, który spowodował trudności w branży górnictwa węgla kamiennego – dało to początek spadku cen węgla i sprzedaży tego surowca, tworzenia zapasów i ograniczenia wydobycia węgla. Nastąpiły trudności w eksporcie, szczególnie ze względu na transport kolejowy i przez polskie porty. W dniu 24 kwietnia odbyło się spotkanie w Ministerstwie Gospodarki z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa

Skarbu Państwa oraz organizacji związkowych z 4 polskich portów. W wyniku tego spotkania strona rządowa zapewniła o podjęciu działań wspierających eksport węgla przez polskie porty przy zapewnieniu dogodnych warunków przez transport kolejowy.

W trudnej sytuacji rozpoczynającego się spadku koniunktury na węgiel Spółki Węglowe prowadziły dostosowywanie planów ekonomiczno-technicznych do zmieniających się warunków, w celu maksymalnego ograniczenia ewentualnych strat i pomimo tych trudności, utrzymania dodatniego bilansu finansowego na koniec roku. Należy zaznaczyć, że dodatni bilans został utrzymany przez Spółki Węglowe.

W 2008 roku ze względu na trudności budżetowe związane z kryzysem gospodarczym wystąpiły ograniczenia w zapewnieniu środków na działalność spółek restrukturyzacyjnych oraz inwestycje początkowe. Działania w tym zakresie zostały kontynuowane w 2009 r.

W 2008 roku kontynuowano przygotowania do tworzenia Grupy Węglowo-Koksowej na bazie Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. z wprowadzeniem do tej Grupy Kombinatu Koksochemicznego „Zabrze” S.A. Decyzje te wymagały dokonania zmian w przyjętej w 2007 r. „Strategii...”. W JSW S.A. zlecono wykonanie analizy ekonomiczno-finansowej tworzenia Grupy z KK „Zabrze” S.A., w kontekście także narastającego kryzysu gospodarczego. Prace te przedłużyły się także na 2009 i 2010 r.

Na wniosek przedstawicieli górniczych związków zawodowych w dniach 27 marca, 31 kwietnia oraz 30 września 2008 roku odbyły się spotkania zorganizowane przez Departament Ubezpieczeń Społecznych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotyczące interpretacji przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz przygotowywanej ustawy o emeryturach pomostowych, w kontekście rozpoczęcia jej funkcjonowania w 2009 r.

Dokonane przez Rząd zmiany w „Strategii działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2000–2015”, a dotyczące m.in. włączenia do Grupy Węglowo-Koksowej tylko KK „Zabrze” S.A. (bez Wałbrzyskich Zakładów Koksowniczych „Victoria” S.A.), tworzonej na bazie JSW S.A., spotkały się w 2009 roku ze związkową dezaprobatą. Swoje niezadowolenie wyrazili związkowcy także wobec decyzji Ministerstwa Skarbu Państwa w sprawie sposobu wprowadzenia na Giełdę Papierów Wartościowych Lubelskiego Węgla „Bogdanka” S.A., które miało miejsce w dniu 25 czerwca 2009 roku.

Ponadto w 2009 roku Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej udzieliło pisemnych odpowiedzi stronie związków zawodowych: w zakresie traktowania dni wolnych od pracy z tytułu honorowego krwiodawstwa jako pracy górniczej oraz funkcjonowania ustawy o emeryturach pomostowych. Odpowiedzi te są przedstawieniem aktualnie obowiązujących przepisów prawnych regulujących wyżej wspomniane problemy.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników

Ministerstwa i instytucje rządowe:

Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Skarbu Państwa, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej;

Główny Instytut Górnictwa, Wyższy Urząd Górniczy, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Katowicach.

Pracodawcy Górnictwa Węgla Kamiennego:

Związek Pracodawców Górnictwa Węgla Kamiennego, Kompania Węglowa S.A., Katowicki Holding Węglowy S.A., Jastrzębska Spółka Węglowa S.A., Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A., Górnicza Izba Przemysłowo-Handlowa, Konsorcjum przedsiębiorstw Robót Górniczych i Budowy Szybów S.A., „Węglokoks” S.A.

Związki zawodowe:

Związek Zawodowy Górników w Polsce, NSZZ „Solidarność” – Sekretariat Górnictwa i Energetyki, Sekcja Krajowa Górnictwa Węgla Kamiennego, Związek Zawodowy Pracowników Dołowych, Porozumienie Związków Zawodowych Górnictwa, ZZZMPW „Przeróbka” w Polsce, Wolny Związek Zawodowy „Sierpień ‘80”, Konfederacja Związków Zawodowych Górnictwa w Polsce, Związek Zawodowy Maszynistów Wyciągowych Kopalń w Polsce, Porozumienie Związków Zawodowych „Kadra”, NSZZ „Solidarność ‘80” – Sekretariat Górnictwa i Energetyki, Sekcja Krajowa Górnictwa Węgla Kamiennego, Związek Zawodowy „Kontra” z siedzibą w Gliwicach, Związek Zawodowy Ratowników Górniczych w Polsce, Związek Zawodowy Jedności Górniczej.

Prace zespołu w latach 2004–2009

W roku 2004 odbyły się 4 posiedzenia Zespołu. Podczas tych posiedzeń omawiano:

- dostosowanie górnictwa do rynku Unii Europejskiej;
- wdrażanie pakietu ostonowo-aktywizującego dla górnictwa;
- przygotowanie do procesu prywatyzacji przedsiębiorstw w sektorze górnictwa węgla kamiennego;
- informację o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego oraz stanem sektora;
- informację o emeryturach pomostowych;
- plan dostępu do rezerw węgla kamiennego w latach 2004–2010 oraz plan zamknięcia kopalń w latach 2004–2007, i w tym kontekście – zapoznano się z informacją o notyfikacji pomocy publicznej;
- założenia „Strategii prywatyzacji sektora górnictwa węgla kamiennego”;
- problematykę układów zbiorowych pracy w Spółkach Węglowych, w kontekście dokonywanych zmian w strukturach tych Spółek.

W roku 2005 odbyły się 3 posiedzenia Zespołu. Podczas tych posiedzeń omawiano:

- przygotowanie do procesu prywatyzacji przedsiębiorstw w sektorze górnictwa węgla kamiennego, w tym analizę procesu prywatyzacyjnego Katowickiego Holdingu Węglowego SA (kontynuacja dyskusji z 2004 r.);
- informację o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego oraz stan sektora, w tym sprawy związane z tworzeniem przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. Grupy Kapitałowej Węglowo-Koksowej z przedsiębiorstwami koksowniczymi (kontynuacja dyskusji z 2004 r.);
- informację o przygotowywanych zmianach w odniesieniu do emerytur pomostowych;
- problematykę układów zbiorowych pracy w Spółkach Węglowych, w tym podpisanie Układu Zbiorowego Pracy w Kompanii Węglowej S.A. – sprawy te były przedmiotem negocjacji pomiędzy Zarządem KW S.A. a przedstawicielami związków zawodowych (*znalazło to miejsce m.in. w podpisanym podczas posiedzenia Zespołu Trójstronnego Porozumieniu dot. wypłat nagród dla górników za 2004 r. w dniu 21 grudnia 2005 roku*);

- funkcjonowanie Centrali Zbytu Węgla „Węglzbytu” w aspekcie dokapitalizowania Kompanii Węglowej S.A. akcjami „Węglzbytu”;
- przywrócenie do pracy zwolnionych pracowników Kopalni Węgla Kamiennego „Budryk” S.A., uregulowanie kwestii świadczeń dla pracowników po urloпах górniczych, po wydaniu przez Sąd pozytywnych dla nich wyroków (*kwestie te realizowane były zgodnie z rozstrzygnięciami prawnymi i sukcesywnie rozwiązywane w Spółkach Węglowych*).

Zapoznano się również z aktualną sytuacją i wstępnymi wynikami ekonomiczno-finansowymi w sektorze węgla kamiennego za rok 2004 – w tym wypłat dla górników z zysku za 2004 rok, a także wypracowano rozwiązania i uregulowano świadczenia dla 60 kobiet-pracownic zakładu „Bytom I”.

W roku 2006 odbyło się 7 posiedzeń Zespołu. Podczas tych posiedzeń omawiano:

- sytuację i wstępne wyniki ekonomiczno-finansowe w branży węgla kamiennego za 2005 rok – w tym wypłaty nagród dla górników z zysku za 2005 rok;
- konsultację społeczną nad przygotowaną przez Ministerstwo Gospodarki „Strategią działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007–2015” oraz „Ustawą o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2007–2015” (konsultacje na temat ustawy zakończono w drugiej połowie 2006 roku, zaś nad strategią – w 2007 roku);
- bezpieczeństwo pracy w górnictwie węgla kamiennego w kontekście tragicznego wypadku w KWK „Halemba”;
- problemy dotyczące bezpieczeństwa pracy w górnictwie węgla kamiennego, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa pracy pod ziemią: górników oraz pracowników prowadzących remonty, roboty górnicze i likwidacyjne, w tym zlecenia przez kopalnie usług tzw. firmom zewnętrznym, przeglądu maszyn i urządzeń służących do wykonywania prac zleconych firmom zewnętrznym, a także problemu wynikającego z odzyskiwaniem urządzeń znajdującego się w likwidowanych wyrobiskach.

Omawiano wielkości środków finansowych Spółek Węglowych przeznaczanych na bezpieczeństwo pracy w górnictwie. Zapoznano się także

z efektami pracy: komisji powypadkowej powołanej przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego oraz Zespołu Koordynacyjnego do opracowania raportu z oceny bezpieczeństwa pracy w kopalniach węgla kamiennego powołanego przez Ministra Gospodarki w związku z uchwałą nr 206/2006 Rady Ministrów. Przedstawiciele związków zawodowych zadeklarowali współpracę przy wyjaśnianiu przyczyn wypadku w „Halembie” w toczących się postępowaniach prokuratorskich, zespołu rządowego oraz komisji Wyższego Urzędu Górniczego. Wyniki prac tych organów zostały przekazane m.in. centralom górniczych związków zawodowych.

Podejmowano również sprawy rozdziału limitów CO₂ między elektrowniami i innymi przedsiębiorstwami wykorzystującymi w toku produkcji węgiel.

W 2006 r. na forum TZB poruszono sprawę niewystarczających wymagań kwalifikacyjnych w konkursie na stanowisko Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego organizowanego przez MSWiA, a koniecznych wysokich kwalifikacji pracowników tego Urzędu, w kontekście m.in. ostatnich tragicznych wypadków w KWK „Halemba”. Dyskusję na ten temat kontynuowano w 2007 roku.

Zapoznawano się z aktualnym stanem prac nad utworzeniem grupy węglowo-koksowej na bazie Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. Problemy te zostały przez odpowiednie resorty wyjaśnione bezpośrednio w spółkach węglowych.

W toku pracy Zespołu strona związkowa sporządziła następujące dokumenty:

- Komunikat w dniu 29 maja 2006 r., w którym zawarto informację o spotkaniu z Premierem Rządu oraz żądanie zmiany przedstawiciela strony rządowej w rozmowach ze stroną społeczną w sprawie wypłat nagród;
- Porozumienie związków zawodowych w dniu 1 czerwca w sprawie przeprowadzenia 5 czerwca dwugodzinnego strajku ostrzegawczego oraz zorganizowaniu demonstracji 14 czerwca w Warszawie, List do Prezesa Rady Ministrów;
- Porozumienie w sprawie wypłaty nagród z zysku za 2005 r. w Spółkach Węglowych;
- Przekazanie przez przedstawicieli partnerów społecznych pisemnych opinii nt. *Strategii* i *Ustawy* do Ministerstwa Gospodarki.

W roku 2007 odbyło się 6 posiedzeń Zespołu. Podczas tych posiedzeń omawiano:

- bezpieczeństwo pracy w górnictwie węgla kamiennego w kontekście tragicznego wypadku w KWK „Halemba” (kontynuacja dyskusji z 2006 roku);
- wielkość środków finansowych Spółek Węglowych przeznaczanych na bezpieczeństwo pracy w górnictwie, w także kwestie dokapitalizowania Kompanii Węglowej S.A.;
- pracę komisji powypadkowych:
 - 1) powołanej przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego,
 - 2) Zespołu Koordynacyjnego do opracowania raportu z oceny bezpieczeństwa pracy w kopalniach węgla kamiennego powołanego przez Ministra Gospodarki w związku z uchwałą nr 206/2006 Rady Ministrów;
- rozdział limitów CO₂ między elektrowniami i innymi przedsiębiorstwami;
- stan prac nad utworzeniem Grupy Węglowo-Koksowej;
- uregulowanie kwestii świadczeń dla pracowników po urloпах górniczych, po wydaniu przez Sąd pozytywnych dla nich wyroków.

Przedstawiciele związków zawodowych zadeklarowali współpracę przy wyjaśnianiu przyczyn wypadku w „Halembie” w toczących się postępowaniach prokuratorskich, zespołu rządowego oraz komisji Wyższego Urzędu Górniczego.

Podczas prac Zespołu Trójstronnego, Ministerstwo Skarbu Państwa przedstawiło również koncepcję restrukturyzacji i prywatyzacji sektora koksowniczego.

Przedstawiciele związków zawodowych z LW „Bogdanka” S.A. przedstawiali kilkakrotnie swój protest w sprawie działań prywatyzacyjnych obejmujących ich kopalnię w programie restrukturyzacyjnym branży energetycznej. W wyniku tych działań została zmieniona formuła prywatyzacyjna tej Spółki.

W roku 2008 odbyły się 3 posiedzenia Zespołu. Podczas tych posiedzeń omawiano:

- problematykę związaną z eksportem węgla kamiennego poprzez polskie porty;
- zamierzenia Rządu wobec sektora górnictwa węgla kamiennego, sytuacja ekonomiczna górnictwa węgla kamiennego w kontekście spadku plano-

- wanego wydobycia; stan zapewnienia środków budżetowych dla górnictwa węgla kamiennego: rewaloryzacja środków na działalność spółek restrukturyzacyjnych, inwestycje początkowe;
- działania Kompanii Węglowej S.A. wobec Ruchu II KWK „Brzeszcze–Silesia”;
 - aktualny stan prac nad utworzeniem Grupy Węglowo-Koksowej w kontekście realizacji „Strategii...”;
 - sprawy związane z bezpieczeństwem pracy w górnictwie węgla kamiennego;
 - stan prac nad pakietem klimatycznym (Ministerstwo Gospodarki we współpracy z partnerami społecznymi przygotowało Stanowisko dla KE jeszcze przed kongresem klimatycznym w grudniu 2009 r. w Kopenhadze).

Istotnym elementem działań strony związków zawodowych, pracodawców i rządowej Zespołu Trójstronnego było kontynuowanie prac związanych z bezpieczeństwem pracy w górnictwie węgla kamiennego. W dniach 24 listopada w Kompanii Węglowej S.A. oraz 28 listopada w Wyższym Urzędzie Górniczym w Katowicach odbyły się spotkania na temat „Stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie węgla kamiennego (Choroby zawodowe w górnictwie węgla kamiennego oraz Projekt nowego Prawa geologicznego i górniczego)”. Ze względu na przeprowadzoną analizę, wypracowane podczas tych spotkań propozycje działań w tym zakresie były również kontynuowane w 2009 r.

W roku 2009 odbyły się 3 posiedzenia Zespołu. Podczas tych posiedzeń omawiano:

- stan prac nad utworzeniem Grupy Węglowo-Koksowej;
- sytuację ekonomiczną i finansową spółek węglowych oraz działania zarządów spółek w kontekście kryzysu gospodarczego w Polsce i na świecie;
- sytuację sektora górnictwa węgla kamiennego, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji ekonomiczno-finansowej, rynkowej oraz społecznej spółek;
- sytuację społeczną w spółkach węglowych ze szczególnym uwzględnieniem dialogu społecznego;

- stan realizacji „Strategii działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007–2015” oraz propozycję projektu zmian;
- projekt ustawy Prawo geologiczne i górnicze;
- związkowy projekt zmian przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, m.in. w zakresie traktowania dni wolnych od pracy z tytułu honorowego krwiodawstwa jako pracy górniczej;
- informację w sprawie uchwały podjętej przez Zespół Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie na posiedzeniu w dniu 28 kwietnia 2009 r. oraz stan bezpieczeństwa pracy w kopalniach węgla kamiennego;
- plany prywatyzacji wobec sektora górnictwa węgla kamiennego;
- gospodarcze wykorzystanie metanu przez Spółki Węglowe.

W związku z kryzysem gospodarczym Wiceprezes Rady Ministrów, Przewodniczący Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, wystąpił do Trójstronnych Zespołów Branżowych z prośbą o opracowanie przez Zespół Trójstronny ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników propozycji działań antykryzysowych w sektorze górnictwa węgla kamiennego. Ministerstwo Gospodarki przygotowało na podstawie zgłaszanych propozycji opracowanie, które stanowiło pomoc Spółkom Węglowym do tworzenia odpowiednich planów techniczno-ekonomicznych, w tym także wprowadzania ewentualnych korekt do np. planów inwestycyjnych, czy wydobywczych, analizy rynkowej i kosztów. W tym kontekście podnoszone były przez związki zawodowe także sprawy społeczne: płacowe, socjalne, restrukturyzacji zatrudnienia, szkolenia i przygotowywania młodych kadr do pracy w górnictwie. Zdaniem przedstawicieli związków zawodowych prowadzony dialog społeczny w Spółkach Węglowych pozostawiał wiele do życzenia, dotyczyło to m.in. sposobu prowadzenia konsultacji społecznych np. w zakresie łączenia kopalń – w tym zawierania porozumień pracowniczych, zmian w systemie zarządzania kopalniami i w Spółkach – mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo pracy.

Tematyka BHP w górnictwie węgla kamiennego oraz wypracowane przez Zespół Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie WUG – podejmowane podczas posiedzeń Zespołu Trójstronnego w 2009 r. stanowiły podstawę do przeprowadzenia, z inicjatywy Wiceministra Pracy i Polityki Społecznej, pod patronatem Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego debaty nt. bezpieczeństwa pracy w górnictwie węgla kamiennego. Debatę zorganizowano 14 stycznia 2010 r., udział w niej wzięli:

przedstawiciele pracodawców i związków zawodowych odpowiedzialnych za BHP w górnictwie.

Efekty działań Zespołu

Do wyraźnych osiągnięć Zespołu należy zaliczyć przede wszystkim sprawy, które w procesie restrukturyzacji branży górnictwa węgla kamiennego w sposób zdecydowany wspomagały ten proces i przyczyniły się do rzeczowego prowadzenia dialogu w celu zachowania spokoju społecznego. Nie uniknięto protestów – jednak osiągnięto porozumienia na płaszczyźnie Spółek Węglowych, co jest przykładem trudnego dochodzenia do konsensusu, który powinien być zawsze wartością nadrzędną dialogu społecznego.

Przyjęto następujące programy restrukturyzacyjne w górnictwie węgla kamiennego:

- Program restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2003–2006 z wykorzystaniem ustaw antykrzysowych i zainicjowaniem prywatyzacji niektórych kopalń.
- Restrukturyzacja górnictwa węgla kamiennego w latach 2004–2006 oraz Strategia na lata 2007–2010.
- Program łagodzenia skutków restrukturyzacji zatrudnienia na Śląsku.
- Plan dostępu do rezerw węgla kamiennego w latach 2004–2010 oraz plan zamknięcia kopalń w latach 2004–2007 (notyfikacja pomocy publicznej w KE).
- Strategia działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007–2015 (m.in. przygotowanie procesu prywatyzacji przedsiębiorstw w sektorze górnictwa węgla kamiennego) oraz Ustawa o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2007–2015.

Podpisano następujące porozumienia, które złagodziły konflikty społeczne:

- Porozumienie dot. wypłat nagród dla górników za 2004 r. – 2005 (XII).
- Porozumienie dot. wypłat nagród dla górników za 2005 r. – 2006 (VI).
- Porozumienie dot. restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego (m.in. dokapitalizowanie Kompanii Węglowej S.A., prywatyzacja spółek węglowych) – 2007 (I).

- Porozumienie w JSW S.A. w sprawie KWK „Budryk” – 2008 (I).
- Porozumienie w KW S.A. w sprawach płacowych – 2008 (I).

Rozszerzono formułę dialogu społecznego w grupach i podzespołach roboczych, zespołach międzyresortowych oraz współpracy z władzami lokalnymi. Zaowocowało to m.in. łągodzeniem skutków restrukturyzacji zatrudnienia, alokacji pracowników w restrukturyzowanych Spółkach Węglowych, osiąganiem porozumień płacowych i społecznych zwłaszcza w czasie postępującego kryzysu w 2009 r.

8 października 2009 r. strona społeczna Zespołu Trójstronnego przyjęła trzy *Stanowiska* dotyczące:

1. podwyższenia dotacji budżetowej w roku 2010 na cele wynikające z programów restrukturyzacyjnych górnictwa węgla kamiennego;
2. propozycji zmian zapisów Kodeksu Pracy;
3. uregulowania niektórych kosztów pracodawców w celu poprawy bezpieczeństwa na stanowiskach pracy.

Stanowiska te zgodnie z wolą partnerów społecznych zostały przekazane przez Ministerstwo Gospodarki do Przewodniczących Klubów Parlamentarnych, Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Ministerstwa Finansów, ponadto Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej skierowało Stanowisko Nr 2 do Zespołu problemowego ds. prawa pracy i układów zbiorowych Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej udzieliło pisemnych odpowiedzi stronie związków zawodowych w zakresie traktowania dni wolnych od pracy z tytułu honorowego krwiodawstwa jako pracy górniczej (od maja 2010 roku górnicy oraz ratownicy oddający honorowo krew, przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej, będą mogli rozliczać czas pracy kwartalnie; dzięki temu nie będą musieli pracować kilka miesięcy dłużej, żeby uzyskać prawo do emerytury) oraz funkcjonowania ustawy o emeryturach pomostowych.

Ponadto od 2004 do 2009 roku podczas posiedzeń Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników cyklicznie dokonywano analizy sytuacji i wyników ekonomiczno-finansowych w sektorze górnictwa węgla kamiennego.

REGULAMIN

Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników

Preambuła

Celem działania Zespołu Trójstronnego do Spraw Bezpieczeństwa Socjalnego Górników powołanego w 1992 roku, zwanego dalej Zespołem, jest kontynuowanie trójstronnego dialogu sektorowego prowadzonego dla godzenia interesów stron i zachowania pokoju społecznego.

§ 1

Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z rozwiązywaniem problemów sektora górnictwa.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 4 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Gospodarki, Ministra Finansów, Ministra Skarbu Państwa.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po dwóch przedstawicieli spośród 3 wyznaczonych przez górnictwo centralne związkowe:

1. Związek Zawodowy Pracowników Dołowych;
2. Związek Zawodowy „Przeróbka”;
3. Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80”;
4. Związek Zawodowy Górników w Polsce;
5. Porozumienie Związków Zawodowych „Kadra”;
6. Związek Zawodowy Maszynistów Wyciągowych Kopalń w Polsce;
7. Sekretariat Górnictwa i Energetyki NSZZ „Solidarność 80”;
8. Sekcja Krajowa Górnictwa Węgla Kamiennego NSZZ „Solidarność”;
9. Związek Zawodowy Ratowników Górniczych w Polsce;
10. Związek Zawodowy Jedności Górniczej;
11. Związek Zawodowy „Kontra” z siedzibą w Gliwicach;
12. Związek Zawodowy „Kontra” Region Śląski.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje, co najmniej 3 przedstawicieli wyznaczonych przez Zarząd Związku Pracodawców Górnictwa Węgla Kamiennego w Polsce.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawicieli organizacji związkowych działających w branży górniczej;
- 2) strona pracodawców – przedstawicieli organizacji pracodawców działających w branży górniczej;
- 3) strona rządowa – przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej 50% przedstawicieli strony pracowników, co najmniej jeden przedstawiciel strony pracodawców oraz co najmniej dwóch właściwych dla tematyki posiedzenia przedstawicieli strony rządowej.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych rozstrzygnięcia podejmują współprzewodniczący.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko w każdej sprawie jeżeli na posiedzeniu strona pracowników jest reprezentowana przez co najmniej 50% przedstawicieli, przez co najmniej jednego przedstawiciela strony pracodawców oraz przez co najmniej dwóch, właściwych dla tematyki posiedzenia, przedstawicieli strony rządowej.

2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody stron biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko do protokołu rozbieżności.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko wiążące dla stron ogłaszane jest w dniu posiedzenia Zespołu.

§ 10

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) wspólne ustalanie:
 - harmonogramu prac Zespołu;
 - terminu i miejsca oraz porządku posiedzenia Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania,
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący prowadzący posiedzenie ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadkach gdy ich wypowiedzi i zachowanie naruszają zasady określone w § 8.

§ 11

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczy współprzewodniczący strony rządowej, chyba że współprzewodniczący ustalą inaczej.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących.

§ 12

1. Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty do każdego tematu.
2. Na wniosek członka Zespołu wskazane wypowiedzi uczestników posiedzenia winny być szczegółowo zapisane w protokole z posiedzenia Zespołu, o którym mowa w § 15 ust. 1 pkt 3.

§ 13

1. Każda ze stron może korzystać z pomocy ekspertów.
2. Eksperti biorący udział w pracach Zespołu nie mogą udostępniać informacji z posiedzeń Zespołu.
3. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.
4. Ekspertyzy zlecane przez Zespół, na zasadach określonych w § 9, finansowane są przez stronę rządową, po uzgodnieniu z nią celu i przedmiotu ekspertyzy.

§ 14

Obsługę organizacyjną i techniczną prac i posiedzeń Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego dla spraw dialogu społecznego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw pracy, zwany dalej „Sekretarzem”.

§ 15

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) protokół zawierający stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia, z zaznaczeniem spraw niezgodnionych.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, Sekretarz przesyła niezwłocznie po sporządzeniu współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz Zespołu.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie daty i porządku posiedzenia;
 - 2) imienną listę uczestników posiedzenia;
 - 3) treść wystąpień członków Zespołu, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2;
 - 5) określenie terminu, godziny i miejsca następnego posiedzenia.
2. Po przyjęciu i zatwierdzeniu protokół niezwłocznie dostarczany jest członkom Zespołu.
3. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu. Archiwizacji dokumentów dokonuje się na podstawie odrębnych przepisów.

4. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w § 15 ust. 1 pkt. 1–3, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 16

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 5 dni roboczych przed posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres, o ile posiedzenie nie jest zwołane w trybie nagłym.

§ 17

Posiedzenia Zespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23 lub w innym miejscu uzgodnionym przez współprzewodniczących.

§ 18

1. Wszystkie wątpliwości wynikłe na tle właściwego stosowania niniejszego Regulaminu rozstrzygają na bieżąco współprzewodniczący Zespołu, a w zakresie spraw w nim nieuregulowanych rozstrzygają każdorazowo strony Zespołu w trybie i na zasadach § 9.
2. Do uchwalenia niniejszego Regulaminu oraz wprowadzenia do niego zmian, uprawnione są tylko jego strony.

Zespół Trójstronny ds. Społecznych Warunków Restrukturyzacji Hutnictwa

Zespół działa od 15 lipca 1995 roku, w latach 1995–1997 pod nazwą Zespołu Trójstronnego ds. Polityki Zatrudnienia i Oślon Socjalnych w Okresie Restrukturyzacji Przemysłu Żelaza i Stali, obecnie jako Zespół Trójstronny ds. Społecznych Warunków Restrukturyzacji Hutnictwa. Powstał w wyniku negocjacji ponadzakładowego układu zbiorowego pracy dla pracowników przemysłu hutniczego. W latach 2004–2009 obradował na 18 posiedzeniach.

Tło działania / sytuacja w branży

W styczniu 2003 r. Rada Ministrów przyjęła dokument pn. *„Restrukturyzacja i Rozwój Hutnictwa Żelaza i Stali do 2006 r.”* opracowany zgodnie ze skonsultowanym z Komisją Europejską i zaakceptowanym przez Rząd RP wspólnym stanowiskiem. W dokumencie tym wskazano 7 hut, które były beneficjentami pomocy publicznej do końca 2003 r. Proces restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali w zakresie uzgodnionym z Komisją Europejską w trakcie negocjacji przedakcesyjnych został zakończony dnia 31 grudnia 2006 r. Sprawozdanie z realizacji tego procesu zostało przyjęte przez Radę Ministrów w lutym 2008 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 sierpnia 2001 r. o restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali (Dz.U. Nr 111, poz. 1196) „minister właściwy do spraw gospodarki składa Radzie Ministrów roczne sprawozdanie z realizacji restrukturyzacji...”. Obowiązek ten będzie realizowany do końca 2010 r. Wyniki uzyskane przez monitorowane spółki (ArcelorMittal Poland S.A., Huta Bankowa Sp. z o.o., ArcelorMittal Warszawa Sp. z o.o., Huta Łabędy S.A., Huta Pokój S.A. oraz ISD Huta Częstochowa Sp. z o.o.) w 2007 r. potwierdziły, że rezultaty restrukturyzacji prowadzonej w tych spółkach w latach 2003–2006 zostały utrwalone, a dokończenie niektórych działań nastąpiło zgodnie z oczekiwaniami, ponieważ:

- spółki wykorzystały sytuację rynkową do utrzymania wysokiego poziomu sprzedaży;

- struktura sprzedaży zmieniła się korzystnie poprzez wzrost udziałów w sprzedaży wyrobów o wyższej wartości dodanej;
- dokończone zostały programy inwestycyjne w spółkach ArcelorMittal Poland i ArcelorMittal Warszawa;
- poziom zatrudnienia został zmniejszony do poziomu 12,8 tys. osób, co wraz z wysokim poziomem sprzedaży pozwoliło na uzyskanie poziomu produktywności powyżej 500 ton/osobę;
- wzrost kosztów był niższy od wzrostu wartości sprzedaży;
- wszystkie spółki na koniec 2007 r. spełniły kryteria testu *viability*, czyli osiągnęły wskaźniki gwarantujące efektywne funkcjonowanie na otwartym rynku bez pomocy publicznej;
- spółki funkcjonowały bez korzystania z niedozwolonej pomocy publicznej.

Uzyskane w 2008 r. wyniki również pozwoliły sądzić, że efekty restrukturyzacyjne były trwałe, a przedsiębiorstwa hutnicze przygotowane do funkcjonowania w warunkach kryzysu gospodarczo-finansowego. Jednak pogłębienie kryzysu w 2009 r. przyniosło znaczne pogorszenie kondycji sektora, co niekorzystnie odbiło się na wskaźnikach ekonomiczno-finansowych.

Przychody przedsiębiorstw hutniczych w okresie od stycznia do września 2009 r. stanowiły zaledwie 53% wartości z analogicznego okresu w roku 2008. Ogółem branża hutnicza uzyskała ujemny wynik finansowy, co świadczy o tym, że działalność przedsiębiorstw hutniczych w okresie 9 miesięcy 2009 r. okazała się być nierentowna – wskaźnik rentowności brutto wynosił -4,2%, wskaźnik rentowności netto natomiast -2,9%. Rok wcześniej wskaźniki rentowności branży hutniczej były dodatnie i wynosiły odpowiednio: 9,8% i 8,0%.

W 2009 r. w Polsce wyprodukowano 2,98 mln ton surówki żelaza, co stanowi 60,5% ilości wytworzonej w roku poprzednim. Podobnie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o stal surową, której produkcja ogółem w sektorze spadła w roku 2009 o 26,7% w stosunku do roku 2008 i wyniosła 7,13 mln ton. Poziom produkcji w poszczególnych spółkach zmieniał się w tym okresie nierównomiernie – spadek wahał się od 54,8% do 1,7%, a jedna spółka zanotowała nieznaczny wzrost produkcji.

Zmniejszył się również udział Polski w światowej produkcji surówki żelaza z 0,53% w 2008 r. do 0,33% w 2009 r. oraz w światowej produkcji stali surowej wynosząc odpowiednio: 0,73% i 0,60%.

W Polsce surówka żelaza jest w całości produkowana przez ArcelorMittal Poland S.A., przy czym w 2009 r. 68,38% surówki wytworzył oddział spółki w Dąbrowie Górniczej, a 31,62% oddział w Krakowie. Stal surowa jest obecnie produkowana w hutach: ArcelorMittal Poland S.A. – Oddział w Dąbrowie Górniczej 30,45% produkcji krajowej, Celsa „Huta Ostrowiec” Sp. z o.o. 19,17%, CMC Zawiercie S.A. 17,97%, ArcelorMittal Poland S.A. – Oddział w Krakowie 13,71%, ISD Huta Częstochowa Sp. z o.o. 6,50%, ArcelorMittal Warszawa Sp. z o.o. 5,42%, FERROSTAL Łąbędzy Sp. z o.o. 3,78%, Huta Batory Sp. z o.o. 1,58% oraz HSW – Huta Stali Jakościowych S.A. 1,44%¹. ArcelorMittal Poland S.A. produkuje wyłącznie stal konwertorową. Pozostałe huty, wyłącznie stal elektryczną.

Zatrudnienie w sektorze hutniczym w latach 2004–2009 zmniejszyło się o 6,7 tys. osób i na koniec 2009 r. wyniosło 26,3 tys. osób. Największy spadek liczby pracowników – o ponad 3 tys. miał miejsce w roku 2009. W latach 2004, 2005 i 2007 zatrudnienie spadało o ok. 2 tys. osób rocznie, natomiast w roku 2006 i 2008 odnotowano wzrost liczby pracujących odpowiednio o 1,6 tys. i 0,7 tys. Spółki prowadzące działalność w sektorze hutniczym zapowiadają dalszą redukcję zatrudnienia.

Wychodzenie z kryzysu w branży hutniczej potrwa kilka lat, jednak istnieją powody do optymizmu. Już na początku 2010 r. nastąpiło niewielkie ożywienie na rynku stali, o czym świadczy wzrost cen na rynku globalnym o ok. 3%². Sytuacja ta jest prawdopodobnie w dużej mierze spowodowana spadkiem zapasów u odbiorców, można się, jednak, spodziewać, że popyt na konstrukcje budowlane i inne wyroby hutnicze wzrośnie, kiedy rozpocznie się realizacja inwestycji infrastrukturalnych, przy czym główną siłą napędową będą inwestycje publiczne, dla których impulsem są mistrzostwa EURO 2012. Tempo inwestycji publicznych spadnie w 2012 r., wtedy, jednak, inwestycje firm wrócą do wysokiego poziomu sprzed dwóch – trzech lat³.

¹ Wg danych za 2009 r.

² Wg prognoz międzynarodowej firmy konsultingowej MEPS.

³ http://www.rp.pl/artukul/2,444473_Po_kryzysie_firmy_ruszyly_do_wydawania_html

Z punktu widzenia producentów stali perspektywiczna jest również branża związana z budową rurociągów oraz segment energetyki wiatrowej.

Podkreślić należy, że zaobserwowane umiarkowane ożywienie nie zlikwiduje problemu nadprodukcji w sytuacji kryzysu, która doprowadzić musi do zmniejszenia mocy produkcyjnych. Przy czym redukcja powinna dotyczyć szczególnie instalacji przestarzałych, zanieczyszczających środowisko oraz w największym stopniu przyczyniających się do emisji gazów cieplarnianych.

Dużym wyzwaniem dla branży hutniczej w najbliższych latach będzie również wdrażanie pakietu klimatyczno-energetycznego, które spowoduje wzrost kosztów działalności przemysłowej. Zgodnie z informacjami zawartymi w analizie wykonanej na zlecenie Ministerstwa Gospodarki pt.: *Prześlanki działań ochronnych w zakresie polityki handlowej w warunkach wpływu pakietu klimatycznego UE na sytuację ekonomiczną wybranych branż polskiego przemysłu* dodatkowe koszty pakietu w branży hutniczej będą zróżnicowane w poszczególnych grupach. Ze względu na specyfikę procesów technologicznych oraz ich energochłonność (spalanie paliw kopalnych oraz użycie czynnika redukcyjnego – koksu) najwyższe koszty poniosą producenci żeliwa, stali i stopów żelaza oraz branża odlewnicza. Mniejsze będą dotyczyć obróbki żeliwa i produkcji metali nieżelaznych. Najniższe koszty dodatkowe będą ponosili producenci rur.

Ponadto, istotny jest dostęp do surowców i ich cenowa przystępność, ponieważ sektor hutniczy uzależniony jest od importu zarówno surowców energetycznych jak i nieenergetycznych. W ciągu ostatnich 10 lat nastąpił znaczący wzrost cen surowców, co wynika przede wszystkim z gwałtownego rozwoju gospodarek krajów BRIC (Brazylia, Rosja, Indie, Chiny). Dodatkowo, większość surowców, od których zależy działalność sektora stalowego, występuje w krajach i regionach niestabilnych politycznie i nie działających w oparciu o zasady gospodarki rynkowej (Rosja, Chiny, Afryka, Ameryka Południowa). Kraje te prowadzą politykę ochrony własnych zasobów surowcowych w celu poprawy pozycji konkurencyjnej przemysłu na rynku globalnym. Z uwagi na powyższą sytuację należy spodziewać się dalszych problemów z dostępnością surowców.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Społecznych Warunków Restrukturyzacji Hutnictwa

W myśl obowiązującego Regulaminu Zespół liczy formalnie 22 członków.

Strona rządowa reprezentowana jest przez 4 przedstawicieli w randze sekretarzy lub podsekretarzy stanu: po jednym z ministerstw: gospodarki, pracy i polityki społecznej, finansów oraz skarbu państwa.

Ze strony związkowej w Zespole uczestniczy po 3 przedstawicieli wskazanych przez: Sekcję Krajową Hutnictwa NSZZ „Solidarność”, Federację Hutniczych ZZ w Polsce, Sekcję Hutnictwa PZZ „Kadra”, Krajową Sekcję Hutniczą OZZZ Pracowników Ruchu Ciągłego, Krajową Sekcję Hutniczą ZZ Inżynierów i Techników.

Ze strony pracodawców w zespole uczestniczy 3 przedstawicieli Związku Pracodawców Przemysłu Hutniczego w Polsce.

Współprzewodniczącym zespołu jest wyznaczony wiceminister do spraw gospodarki.

Koordinację prac Zespołu, obsługę organizacyjną oraz sporządzanie dokumentów rejestrujących przebieg posiedzeń Zespołu (protokołów, protokołów rozbieżności, notatek i ustaleń) jak również przechowywanie i udostępnianie członkom Zespołu dokumentacji z posiedzeń zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik Departamentu Dialogu i Partnerstwa Społecznego MPiPS.

Prace zespołu w latach 2004–2009

W 2004 roku Zespół Trójstronny obradował na pięciu posiedzeniach, na których omawiano:

- wniosek Związku Pracodawców Przemysłu Hutniczego, zgłoszony z końcem grudnia 2003 r., w sprawie braku spójności pomiędzy propozycjami zawartymi w projekcie Programu Wicepremiera J. Hausnera, dotyczącym uporządkowania i Ograniczenia Wydatków Publicznych (w szczególności projektu ustawy o świadczeniach przedemerytalnych), a wynegocjowanym – na forum Zespołu – Hutniczym Pakietem Aktywi-

- zującym, którego realizację kontynuowano dzięki ustawie o zmianie ustawy o restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali;
- stan wdrażania ustawy o restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali oraz wykorzystanie środków budżetowych na restrukturyzację hutnictwa w latach 2003–2006;
 - stan prac nad restrukturyzacją i konsolidacją koksownictwa;
 - stan prac nad projektem ustawy o świadczeniach przedemerytalnych;
 - wyniki przeprowadzonej przez pracodawców analizy porównawczej dotyczącej liczby uprawnionych do świadczeń przedemerytalnych w świetle ustawy o restrukturyzacji hutnictwa oraz tzw. projektu pakietu oszczędnościowego Wicepremiera J. Hausnera. Zgodnie z wynikami tej analizy większa liczba pracowników zwalnianych w branży hutniczej miałaby szanse skorzystania z Hutniczego Pakietu Aktywizującego przy zastosowaniu dotychczasowych przepisów (w hutach – 3341, w spółkach – 1882) niż po wprowadzeniu projektowanych zmian (w hutach – 871 i 716 w spółkach);
 - zasady postępowania przy wdrażaniu przepisów ustawy o restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali oraz aktów wykonawczych do tej ustawy;
 - realizację programu prywatyzacji;
 - sytuację ekonomiczną sektora za 2003 rok i prognozy na dalszy okres;
 - dokonanie oceny realizacji Programu restrukturyzacji hutnictwa na podstawie wyników monitoringu za I półrocze 2004 r. w świetle zapisów Hutniczego Pakietu Aktywizującego, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania instrumentu świadczeń przedemerytalnych;
 - prognozy realizacji Programu w II połowie 2004 r. w świetle projektu Budżetu Państwa na rok 2005;
 - sytuację społeczną pracowników sektora hutniczego, w szczególności pracowników likwidowanej Huty Jedność i WRJ oraz Hut: Andrzej, Batory, Częstochowa, Stalowa Wola i innych zakładów hutniczych;
 - wątpliwości związane z wydzielaniem ze struktur Technologię Buczek S.A. Zakładu Produkcji Walców;
 - stan prac nad systemem emerytur pomostowych;
 - zagrożenie mogących nastąpić opóźnień planowanych inwestycji w ISPAT Polska Stal S.A.;
 - realizację zapisów Hutniczego Pakietu Aktywizującego i ustawy o restrukturyzacji hutnictwa w świetle uprawnienia pracowników do odpraw

i ich finansowania ze środków budżetowych; zabezpieczenia w ustawie budżetowej na 2005 rok środków finansowych na realizację programu restrukturyzacji hutnictwa;

- sytuację Huty Częstochowa S.A. i Huty Stali Częstochowa S.A.

W 2005 roku Zespół Trójstronny obradował na trzech posiedzeniach, na których omawiano:

- sytuację społeczno-ekonomiczną w hutnictwie za rok 2004 oraz prognozy na rok następny;
- opóźnienia realizacji planowanych inwestycji w Mittal Steel Poland S.A. (wcześniej: Ispat Polska Stal S.A.);
- wyniki monitoringu realizacji Programu restrukturyzacji hutnictwa w II połowie 2004 roku;
- realizację zapisów Hutniczego Pakietu Aktywizującego w 2004 roku i w I półroczu 2005 roku;
- sytuację w przemyśle koksowniczym;
- przebieg procesu restrukturyzacji hutnictwa – raport z monitoringu procesu za I półrocze 2005 roku;
- perspektywy gospodarcze branży oraz planowane przekształcenia własnościowe;
- emerytury pomostowe;
- handel emisjami ze szczególnym uwzględnieniem konsekwencji dla dalszego funkcjonowania przemysłu hutniczego, koksowniczego, materiałów ogniotrwałych i metali nieżelaznych.

W 2006 roku Zespół Trójstronny obradował na czterech posiedzeniach, na których omawiano:

- zamierzenia rządu odnośnie planów restrukturyzacyjnych na najbliższe lata w kontekście programu restrukturyzacji i rozwoju polskiego hutnictwa żelaza i stali w Polsce do 2006 roku;
- zaawansowanie prac związanych ze zmianami systemu emerytalnego – „emerytury pomostowe”;
- wyniki ekonomiczne sektora hutniczego i koksowniczego w 2005 roku i perspektywy na rok 2006;
- realizację wykonania zapisów Hutniczych Pakietów: Socjalnego i Aktywizującego – próba podsumowania całego okresu obowiązywania;

- wyniki monitoringu Programu Restrukturyzacji Hutnictwa za II półrocze 2005 i I półrocze 2006 roku;
- wykonanie prac Ekspertów Medycyny Pracy ds. zweryfikowania wykazu rodzajów prac w szczególnych warunkach i wykazu prac o szczególnym charakterze (emerytury pomostowe);
- wykorzystywanie innych, niż umowa o pracę, form zatrudnienia w branży hutniczej;
- konieczność podjęcia działań dla przypadków zagrażających spokojowi społecznemu w branży: sytuacja pracowników Huty Łaziska i Huty Buczek;
- końcową ocenę rezultatów realizacji Programu restrukturyzacji hutnictwa w związku z zakończeniem okresu jego obowiązywania – koniec 2006 r.;
- sytuację w zakresie sprzedaży Zakładu Elektroenergetycznego H.Cz. „Elsen” Sp. z o.o.;
- rozpatrzenie postulatów o przedłużenie obowiązywania Hutniczego Pakietu Aktywizującego;
- możliwości formalne i prawne związane z ewentualnym obowiązywaniem „Programu restrukturyzacji dla hutnictwa” po 31 grudnia 2006 r.

W 2007 roku Zespół Trójstronny obradował na dwóch posiedzeniach, na których omawiano:

- sprawozdanie z realizacji procesu restrukturyzacji hutnictwa za rok 2006;
- restrukturyzację i konsolidację przemysłu koksowniczego;
- projekt rozwiązania problemu wcześniejszych emerytur dla pracowników pracujących w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze;
- restrukturyzację Huty Częstochowa S.A.;
- Zakład Elektroenergetyczny Elsen H. Cz. Sp. z o.o. – przyczyny unieważnienia po raz kolejny przetargu, zamierzenia na przyszłość;
- Regionalny Fundusz Gospodarczy a akcje pracownicze. Majątek socjalny byłych pracowników Huty Częstochowa S.A. (ośrodki wypoczynkowe, budynki służby zdrowia itp.);
- proces inwestycyjny a ograniczenia emisji CO₂;
- sytuację Kombinatu Koksochemicznego „Zabrze”.

W 2008 roku odbyły się trzy posiedzenia Zespołu, na których omawiano:

- projekty rozwiązań ustawy pomostowej;
- podział emisji CO₂ oraz wpływ na ograniczenia wytwórcze w branży;
- restrukturyzację branży koksowniczej;
- sytuację społeczną w branży: konsekwencje planowanej likwidacji Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice”;
- wpływ światowego kryzysu finansowego na sytuację w branży w świetle planowanych i już rozpoczętych redukcji zatrudnienia.

W 2009 roku Zespół obradował na jednym posiedzeniu, na którym omawiano:

- realizację zobowiązań wynikających z umów prywatyzacyjnych polskich zakładów hutniczych, w tym zobowiązań socjalnych wobec pracowników tych zakładów zawartych w pakietach socjalnych (ArcelorMittal, ISD i inne);
- skutki wprowadzenia ustawy o emeryturach pomostowych;
- konsekwencje globalnego kryzysu finansowego i wynikającego z niego spowolnienia gospodarczego (kryzysu gospodarczego w sektorze hutnictwa i w sektorach z nim związanych) – skutki społeczne i sposoby ich przeciwdziałaniu;
- skutki wprowadzenia pakietu klimatycznego i podziału emisji CO₂.

Efekty działań Zespołu

- wynegocjowanie i podpisanie w dniu 7 stycznia 1999 roku „Porozumienia w sprawie warunków osłon socjalnych procesu restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali” zwanego Hutniczym Pakietem Socjalnym (HPS). Porozumienie zawarte zostało na czas trwania Rządowego Programu Restrukturyzacji Hutnictwa Żelaza i Stali,
- wynegocjowanie i podpisanie w dniu 21 czerwca 2001 r. porozumienia dotyczącego stosowania osłon socjalnych w procesie restrukturyzacji polskiego przemysłu koksowniczego „Koksowniczy Pakiet Socjalny”,
- wynegocjowanie i podpisanie w dniu 16 września 2003 roku Hutniczego Pakietu Aktywizującego (HPA) wskazującego instrumenty pomocowe wspierające restrukturyzację zatrudnienia w hutnictwie.

REGULAMIN
Trójstronnego Zespołu do Spraw Społecznych Warunków
Restrukturyzacji Hutnictwa

§ 1

1. Celem powołania Zespołu do Spraw Społecznych Warunków Restrukturyzacji Hutnictwa, zwanego dalej „Zespołem”, jest kontynuowanie trójstronnego dialogu sektorowego prowadzonego dla godzenia interesów stron przy realizacji Rządowego Programu Restrukturyzacji Hutnictwa Żelaza i Stali oraz Programu Restrukturyzacji Koksownictwa dla zachowania pokoju społecznego.
2. Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z realizacją celów Zespołu.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 4 przedstawiciele w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Gospodarki, Ministra Finansów, Ministra Skarbu Państwa.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po 3 przedstawiciele wyznaczonych przez:

- 1) Sekcję Krajową Hutnictwa NSZZ „Solidarność”;
- 2) Federację Hutniczych Związków Zawodowych w Polsce;
- 3) Sekcję Hutnictwa Porozumienia Związków Zawodowych „Kadra”;
- 4) Krajową Sekcję Hutniczą Ogólnokrajowego Zrzeszenia Związków Zawodowych Pracowników Ruchu Ciągłego;
- 5) Krajową Sekcję Hutniczą Związku Zawodowego Inżynierów i Techników.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje 3 przedstawiciele wyznaczonych przez Związek Pracodawców Przemysłu Hutniczego w Polsce.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawiciele innych organizacji związkowych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawiciele innych organizacji pracodawców działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

Zespół obraduje na posiedzeniach.

1. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz co najmniej po jednym przedstawicielu z co najmniej 3 organizacji związkowych wymienionych w § 4.
2. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
3. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
4. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o której mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody wszystkich biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Zespołu.

§ 10

1. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.

2. Uchwała o wydelegowaniu osób określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, pod warunkiem nie zgłoszenia przez pozostałe strony Zespołu sprzeciwu co do miejsca i terminu posiedzenia.

§ 14

Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty.

§ 15

1. Każda ze stron Zespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Koszty ekspertyz pokrywa strona zlecająca ekspertyzę.

2. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
3. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16

1. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego dla spraw dialogu społecznego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw pracy, zwany dalej „Sekretarzem” z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Obsługę prac, o których mowa w § 10, zapewniają organizacje związkowe, organizacje pracodawców, lub urzędy obsługujące ministrów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

§ 17

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) notatkę zawierającą stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) protokół rozbieżności, w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i niezwłocznie przesyła współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2;
 - 5) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 18

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres.

§ 19

Posiedzenia Zespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23 lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.

Zespół Trójstronny ds. Branży Energetycznej

Zespół Trójstronny ds. Branży Energetycznej powstał w marcu 1998 roku w wyniku decyzji stron: rządowej i reprezentantów branży energetycznej (związków zawodowych i organizacji pracodawców). W latach 2004–2009 odbył 26 spotkań.

Tło działania / sytuacja w branży

Elektroenergetyka to część sektora energetycznego, związana z całym złożonym procesem wytwarzania energii elektrycznej i jej dostarczenia do odbiorców końcowych. Obejmuje rodzaje działalności gospodarczej, których wykonywanie wymaga uzyskania koncesji. Zgodnie z art. 32 *Prawa energetycznego*, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE) udziela koncesji w zakresie:

- wytwarzania energii elektrycznej, z wyłączeniem wytwarzania: w źródłach o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nieprzekraczającej 50 MW niezaliczanych do odnawialnych źródeł energii lub do źródeł wytwarzających energię elektryczną w kogeneracji z wyłączeniem wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego;
- przesyłania energii elektrycznej;
- dystrybucji energii elektrycznej;
- obrotu energią elektryczną, z wyłączeniem: obrotu za pomocą instalacji o napięciu poniżej 1 kV będącej własnością odbiorcy, obrotu dokonywanego na giełdzie towarowej w rozumieniu przepisów ustawy z 26 października 2000 r. o giełdach towarowych, obrotu dokonywanego na rynku organizowanym przez podmiot prowadzący na terytorium naszego kraju rynek regulowany w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, obrotu przez towarowe domy maklerskie lub domy maklerskie prowadzące działalność maklerską w zakresie obrotu towarami giełdowymi oraz obrotu poprzez spółkę prowadzącą giełdę towarową, giełdową izbę rozrachunkową lub Krajo-

wy Depozyt Papierów Wartościowych S.A., nabywające energię elektryczną z tytułu realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych.

Koncesjonowanie działalności jest typową formą regulacji administracyjnej, umożliwiającą zarówno kontrolę wejścia przedsiębiorstw na rynek, jak i kontrolę sposobów działania koncesjonariuszy. Ogółem na koniec 2008 r. ważnych było 1453 koncesje.

Średnie zatrudnienie w sektorze elektroenergetycznym w 2008 r. wyniosło 72 483 etatów. Sprzedaż energii w tym samym okresie wyniosła 117,8 TWh, a wskaźnik sprzedaży na jednego zatrudnionego wyniósł 0,0016 TWh/etat.

Firmom zajmującym się wytwarzaniem energii elektrycznej wydano 910 koncesji ważnych na koniec 2008 r.

Elektrownie systemowe

W Polsce w 2008 r. funkcjonowało 21 elektrowni (tzw. elektrowni systemowych zwanych też elektrowniami zawodowymi), w których energia elektryczna wytwarzana jest ze spalania węgla brunatnego lub węgla kamiennego. Do największych z nich należą: Bełchatów, Opole, Turów, Pątnów, Kozienice, Połaniec, Jaworzno III, Rybnik i Dolna Odra.

Elektrociepłownie (EC)

To przedsiębiorstwa energetyczne, w których jednocześnie wytwarzana jest energia elektryczna i ciepło (wytwarzanie energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem – tzw. kogeneracja). W Polsce w 2008 r. funkcjonowało 95⁴ elektrociepłowni, zlokalizowanych przy aglomeracjach miejskich oraz 95⁵ elektrociepłowni przemysłowych, zlokalizowanych w ramach struktur organizacyjnych większych zakładów przemysłowych.

⁴ Łącznie z elektrociepłowniami wyodrębnianych z przedsiębiorstw przemysłowych w wyniku restrukturyzacji, którym nadawano grupę PKD2004 40.3 (wg PKD 2007 grupę 35.3).

⁵ Bez elektrociepłowni powstałych w wyniku restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłowych (którym nadawano grupę PKD2004 40.3 (wg PKD 2007 grupę 35.3) i wydzieleniu ich jako odrębnych jednostek.

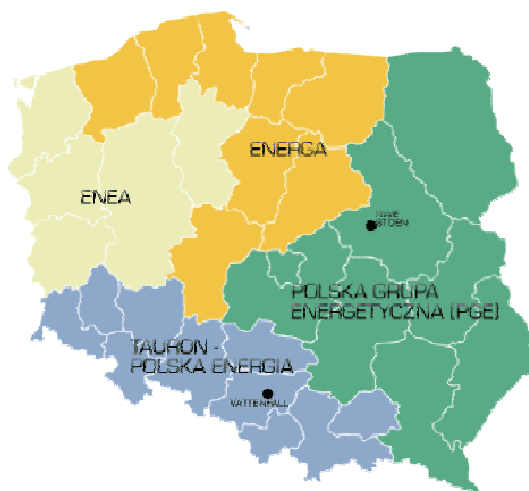
Odnawialne Źródła Energii (OZE).

Do podstawowych rodzajów odnawialnych źródeł energii należą:

- elektrownie wodne;
- elektrownie wiatrowe grupowane często w kilka lub kilkanaście instalacji tworzących tzw. „farmy wiatrowe”;
- źródła, w których energia elektryczna wytwarzana jest w wyniku spalania biomasy (najczęściej drewna, zboża lub innych roślin uprawianych specjalnie w celu ich spalania);
- źródła fotowoltaiczne (tzw. baterie słoneczne), przy czym ze względu na jeszcze wysoki koszt wytworzenia energii – źródła te należą w Polsce do rzadkości.

Firmy zajmujące się przesyłem lub dystrybucją energii elektrycznej.

Przedsiębiorstwem prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie przesyłu energii elektrycznej jest Operator Systemu Przesyłowego (OSP), funkcjonujący jako podmiot niezależny od 1 lipca 2004 r. Funkcję OSP pełni w naszym kraju spółka PSE Operator S.A., której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa.

W zakresie dystrybucji energii elektrycznej funkcjonuje czternastu Operatorów Systemów Dystrybucyjnych, tj.: Energa – Operator S.A., Enea Operator Sp. z o.o., wchodzące w skład grupy TAURON Polska Energia S.A.: EnergiaPro S.A., Enion S.A., wchodzące w skład grupy PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.: PGE Dystrybucja Białystok Sp. z o.o., PGE Dystrybucja

LUBZEL Sp. z o.o., PGE Dystrybucja Łódź Sp. z o.o., PGE Dystrybucja Łódź-Teren Sp. z o.o., PGE Dystrybucja Rzeszów Sp. z o.o., PGE Dystrybucja Warszawa-Teren Sp. z o.o., PGE Dystrybucja Zamość Sp. z o.o., PGE Zakłady Energetyczne Okręgu Radomsko-Kieleckiego Dystrybucja Sp. z o.o., Vattenfall Distribution Poland S.A., RWE Stoen Operator Sp. z o.o.

Firmom zajmującym się przesyłem lub dystrybucją energii elektrycznej wydano 211 koncesji ważnych na koniec 2008 r.

Firmy zajmujące się handlem (obrotem) energią elektryczną

Firmy zajmujące się handlem energią (tzw. spółki obrotu) kupują energię od wytwórców lub od firm zajmujących się obrotem hurtowym i sprzedają ją odbiorcom finalnym. Od 1 lipca 2007 r. wszyscy odbiorcy w naszym kraju (w tym odbiorcy indywidualni w gospodarstwach domowych) mają prawo wyboru (i zmiany) swojego sprzedawcy energii elektrycznej. Spółki obrotu zostały przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki zwolnione z obowiązku taryfowania energii (zatwierdzania taryf) oprócz utrzymanego przez niego obowiązku zatwierdzania taryf dla gospodarstw domowych (tzw. grupa G).

Firmom zajmującym się handlem energią elektryczną wydano 332 koncesji ważnych na koniec 2008 r. – w tym 19 koncesji dla podmiotów spoza Polski.

Restrukturyzacja sektora energetyki rozpoczęła się w 1993 r. poprzez proces komercjalizacji, czyli przekształcenia przedsiębiorstw państwowych w spółki prawa handlowego. Skomercjalizowano wtedy 33 spółki dystrybucyjne, czyli zakłady energetyczne oraz rozpoczęto stopniową komercjalizację kolejnych zakładów wytwórczych, czyli elektrowni i elektrociepłowni.

W kolejnych latach rozpoczął się proces prywatyzacji pojedynczych elektrociepłowni, a następnie niektórych elektrowni oraz dwóch zakładów dystrybucyjnych. Również w wyniku wdrażania kolejnych koncepcji rządowych, przeprowadzono procesy integracji poziomej, oddzielnie w sektorze dystrybucji i oddzielnie w sektorze wytwarzania energii elektrycznej. W wyniku tych działań integracyjnych w części obydwu tych sektorów powstały większe grupy jako nowe podmioty gospodarcze.

W ramach wdrażania dokumentu rządowego „Program dla energetyki”, przyjętego pod koniec marca 2006 r. przez Radę Ministrów, w latach 2006–

–2008 dokonano konsolidacji pionowej pozostających w rękach Skarbu Państwa przedsiębiorstw energetycznych z sektora wytwarzania i dystrybucji, tworząc cztery nowe grupy energetyczne o dużej skali działania oraz wydzielono ze struktur energetyki jako samodzielny podmiot operatora systemu przesyłowego (OSP), wyposażając go w cały majątek sieci przesyłowych. Jednocześnie, zgodnie z ustawą Prawo energetyczne, OSP pozostaje (i pozostanie) w 100% własnością Skarbu Państwa.

W wyniku prowadzonego wieloletniego procesu prywatyzacji, dotychczas w całości lub częściowo sprywatyzowano praktycznie wszystkie większe i największe krajowe elektrociepłownie oraz kilka elektrowni systemowych (Połaniec, Rybnik, Pątnów-Adamów-Konin) oraz dwa zakłady dystrybucyjne – w Warszawie i na Górnym Śląsku.

Tworzenie rynku energii elektrycznej

Za moment rozpoczęcia procesu tworzenia rynku energii w Polsce uważa się wejście w życie ustawy z kwietnia 1997 r. – Prawo Energetyczne.

Tworzenie tego rynku obejmuje następujące ściśle powiązane ze sobą procesy:

- komercjalizację energetyki obejmującą przekształcenie przedsiębiorstw państwowych w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa;
- demonopolizację energetyki, obejmującą jej podział na cztery podsektory: wytwarzanie (elektrownie), przesył, dystrybucja oraz handel energią;
- utworzenie niezależnego organizacyjnie i własnościowo Operatora Systemu Przesyłowego;
- utworzenie niezależnych organizacyjnie Operatorów Systemów Dystrybucyjnych (nie mogą być związani w żaden sposób z wytwarzaniem ani obrotem energią elektryczną z nikim oprócz wspólnego właściciela);
- liberalizację rynku, dzięki której w sukcesywnie poszerzanych obszarach funkcjonowania konkurencji, niezależne przedsiębiorstwa wytwarzania i obrotu współpracują i konkurują ze sobą na zasadach komercyjnych;
- prywatyzację spółek poprzez sprzedaż ich akcji inwestorom branżowym lub poprzez giełdę papierów wartościowych.

Jako program restrukturyzacji sektora energetycznego posłużył „Program dla elektroenergetyki”. Jednym z jego celów była konsolidacja należących do Skarbu Państwa firm sektora elektroenergetycznego, w tym wykreowanie podmiotów o znacznym potencjale gospodarczym, mających szansę

konkurować na europejskim rynku energii oraz zdolnych do realizacji potrzebnych inwestycji w sektorze wytwórczym oraz sieciach elektroenergetycznych. W wyniku przeprowadzonych działań, utworzono cztery nowe grupy energetyczne, tj.: PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.), Tauron Polska Energia S.A., ENERGA S.A. i ENEA S.A. oraz wydzielono i umajtkowano operatora systemu przesyłowego tworząc grupę PSE Operator S.A. (od 11 marca 2010 r. funkcje właścicielskie wobec tej spółki w imieniu Skarbu Państwa sprawuje Minister Gospodarki). W utworzonych grupach energetycznych podejmowane są kolejne działania, dotyczące wewnętrznej reorganizacji struktur organizacyjnych, mające w konsekwencji prowadzić do obniżenia kosztów ich funkcjonowania w warunkach oczekiwanego wzrostu niezawodności dostaw energii elektrycznej dla potrzeb gospodarki narodowej oraz przy systematycznym ograniczaniu ujemnego wpływu energetyki na środowisko naturalne.

Realizowany w ostatnich latach proces prywatyzacji nowych grup energetycznych wynika z przyjętego przez Radę Ministrów w kwietniu 2008 r. „*Planu prywatyzacji na lata 2008–2011*”. W wyniku podjętych działań, dokonano częściowej prywatyzacji poprzez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie grup energetycznych Enea i PGE, a w przygotowaniu jest grupa Tauron (planowane wejście na GPW w połowie 2010 r.). Natomiast wobec grupy Energa przewiduje się prywatyzację poprzez pozyskanie inwestora branżowego.

W warunkach dalszego rozwoju i kształtowania europejskiego rynku energii elektrycznej krajowe firmy energetyczne będą musiały poddać konkurencji wielkich energetycznych koncernów z Europy Zachodniej, funkcjonujących jako takie od całych dziesięcioleci, z olbrzymim bagażem doświadczenia i zasobów finansowych. Główne cechy tych koncernów, dające im znaczną przewagę nad polskim przedsiębiorstwami, to ich wielkość oraz struktura i zakres prowadzonych działalności. Koncerny energetyczne z Europy Zachodniej są niejednokrotnie znacznie większe od całej polskiej elektroenergetyki. Na przykład francuski koncern EDF dysponuje zdolnościami wytwórczymi ponad 3-krotnie większymi od całej polskiej elektroenergetyki, podobne zdolności mają również koncerny niemieckie, włoskie czy skandynawskie.

Natomiast w strukturze zintegrowanych koncernów z krajów UE, oprócz całego łańcucha działalności czysto energetycznych, często znajdują

się również przedsiębiorstwa dostarczające gaz, wodę oraz usługi telekomunikacyjne. Pozwala to tym koncernom na kształtowanie szeroko rozumianej polityki cenowej wobec odbiorców końcowych, z odpowiednio elastycznym podejściem do kosztów własnych i cen całej gamy oferowanych towarów i usług, z możliwością określonej reakcji na poziomy cen surowców energetycznych i polityk energetycznych krajów członkowskich UE oraz państw ościennych. Skala działalności i ekonomiczny potencjał w ramach rosnącej stale siły finansowej, pozwala im na szeroko zakrojoną ekspansję poprzez zakupy przedsiębiorstw energetycznych w innych krajach, w tym w Polsce.

Obecnie jednym z podstawowych ograniczeń w funkcjonowaniu europejskiego rynku energii jest niedostateczna przepustowość linii elektroenergetycznych, łączących poszczególne systemy krajowe. Wynika to z wieloletniej wcześniejszej polityki utrzymywania narodowego charakteru systemów krajowych. Problem ten dotyczy oczywiście również naszego kraju. Brak dostatecznej przepustowości linii łączących polski system elektroenergetyczny z systemami krajów sąsiednich ogranicza możliwości zarówno eksportu, jak i importu energii przez nasz kraj. Istnienie połączeń międzysystemowych oprócz znaczenia handlowego wpływa także na zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego połączonych systemów elektroenergetycznych.

Jednym z przykładowych zamierzeń rozwojowych połączeń transgranicznych krajowego systemu elektroenergetycznego jest budowa tzw. mostu energetycznego Polska – Litwa oraz plany budowy dodatkowych połączeń na granicy zachodniej. W perspektywie kolejnych lat jest też przywrócenie pełnego funkcjonowania istniejących połączeń na granicy wschodniej.

W okresie od 2006 r. procesy przekształceń własnościowych i restrukturyzacji w sektorze elektroenergetycznym prowadzone były w oparciu o przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 r. „*Program dla elektroenergetyki*”, który przewidywał konsolidację pionową polskich spółek sektora elektroenergetycznego w czterech grupach:

1. Polska Grupa Energetyczna S.A. (PGE S.A.), mająca podstawowe znaczenie dla realizacji strategicznych celów sektora elektroenergetycznego jako wiodąca grupa energetyczna obejmująca wytwarzanie i obrót energią elektryczną w Polsce i Europie Środkowej;
2. Grupa Południowa – Energetyka Południe S.A. obecnie TAURON Polska Energia S.A. w Katowicach;

3. Grupa Północna – ENERGA S.A. w Gdańsku;
4. Grupa Centrum gdzie wiodącą rolę pełni ENEA S.A. w Poznaniu.

Minister Skarbu Państwa wykonując funkcje właścicielskie w odniesieniu do spółek sektora elektroenergetycznego w ramach przyjętego przez Radę Ministrów postanowień „Programu dla elektroenergetyki” i ustaleń Zespołu Sterującego do Spraw Realizacji „Programu dla elektroenergetyki” przeprowadził konsolidację czterech grup elektroenergetycznych.

PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. z siedzibą w Warszawie

PGE S.A. została utworzona w wyniku przeprowadzenia następujących działań:

- w dniu 31.10.2006 r. nastąpiło zawiązanie przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. spółki celowej pod nazwą PGE Energia S.A. o kapitale zakładowym 500.000 zł. pokrytym wkładem gotówkowym;
- w dniu 31.12.2006 r. (data uchwały NWZ Spółki) wniesiono 85-procentowe pakiety akcji 9 spółek energetycznych (Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A. i 8 zakładów energetycznych tj.: Zakład Energetyczny Białystok S.A., Zakład Energetyczny Warszawa-Teren S.A., Zakłady Energetyczne Okręgu Radomsko-Kieleckiego S.A., Lubelskie Zakłady Energetyczne S.A., Zamojska Korporacja Energetyczna S.A., Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A., Łódzki Zakład Energetyczny S.A. oraz Zakład Energetyczny Łódź-Teren S.A.), na podwyższenie kapitału zakładowego PGE Energia S.A., w zamian za objęcie przez Skarb Państwa akcji nowej emisji w podwyższonym kapitale zakładowym tej spółki;
- w dniu 09.05.2007 r. (data uchwały NWZ) nastąpiło wniesienie 85-procentowych pakietów akcji PGE Energia S.A. oraz BOT Górnictwo i Energetyka S.A., należących do Skarbu Państwa do Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. w zamian za objęcie akcji w podwyższonym kapitale zakładowym tej spółki;
- w dniu 25.10.2007 r. nastąpiła zmiana nazwy spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. i z tym dniem Grupa działa pod nazwą PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Wydzielenie Operatora Systemu Przesyłowego PSE-Operator S.A. z siedzibą w Warszawie

Przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 roku „Program dla elektroenergetyki” miał na celu spełnienie wymogów przewidzianych w przepisach Dyrektywy 2003/54/WE w sprawie wspólnych zasad wewnętrznego rynku energii elektrycznej oraz ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne* w zakresie formy prawnej, w jakiej powinna być prowadzona działalność operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego (OSP). Z Dyrektywy 2003/54/WE wynika, iż działalność ta winna zostać całkowicie oddzielona od pozostałych, niezwiązanych z przesyłem, rodzajów działalności zintegrowanego pionowo przedsiębiorstwa energetycznego, a niezależność OSP powinna dotyczyć co najmniej formy prawnej, organizacyjnej oraz podejmowania decyzji. Warunek ten został spełniony w artykule 9k ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*, zgodnie z którym OSP funkcjonuje w formie spółki akcyjnej, której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa.

Realizując postanowienia *Programu dla elektroenergetyki* oraz ustawy *Prawo energetyczne* w obszarze wydzielenia operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego razem z majątkiem sieciowym z PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A. w pierwszej kolejności zostało zrealizowane tzw. uskarbowienie Operatora Systemu Przesyłowego tj. ze struktur Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. została wydzielona spółka PSE-Operator S.A. poprzez operację wypłaty dywidendy rzeczowej w postaci wszystkich akcji tej spółki na rzecz Skarbu Państwa. Uchwała Walnego Zgromadzenia w przedmiotowej sprawie została powzięta w dniu 27.12.2006 r. Od tego momentu Skarb Państwa stał się właścicielem 100% akcji PSE-Operator S.A.

Następnie zrealizowane zostało przeniesienie własności majątku sieciowego z PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A. na rzecz PSE-Operator S.A. w trybie podziału. Sąd zarejestrował podział z dniem 31.12.2007 r.

Z dniem 11.03.2010 r. wskutek nowelizacji ustawy *Prawo energetyczne* uprawnienia nadzoru właścicielskiego nad PSE – Operator S.A. sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki.

Konsolidacja PGE S.A.

Celem stworzenia warunków dynamicznego rozwoju, wykorzystania synergii największej polskiej grupy energetycznej i budowy jej wartości, Za-

rząd postanowił o jej konsolidacji. Planowane działania mają zapewnić optymalne dostosowanie struktury własnościowej i zarządczej w Grupie PGE do działalności w jej podstawowych liniach biznesowych. Obecny projekt konsolidacji Grupy PGE zakłada, iż w każdej z linii biznesowych Grupy działać będzie jedna spółka skupiająca całość aktywów oraz działalność operacyjną z danego obszaru działalności Grupy tj.:

- spółka skupiająca całość aktywów wydobywczo-wytwórczych w obszarze energetyki konwencjonalnej („Spółka Energii Konwencjonalnej”);
- spółka skupiająca całość aktywów wytwórczych w obszarze energetyki odnawialnej (wyłączając instalacje współpalające biomasę) („Spółka Energii Odnawialnej”);
- spółka skupiająca całość działalności w obszarze energetyki jądrowej („Spółka Energii Jądrowej”);
- spółka skupiająca całość działalności w obszarze dystrybucji energii elektrycznej („Spółka Dystrybucyjna”);
- spółka skupiająca całość działalności w obszarze sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym („Spółka Sprzedaży Detalicznej”);
- spółka skupiająca całość działalności w obszarze obrotu hurtowego („Spółka Obrotu Hurtowego”).

Zgodnie z założeniami programu konsolidacji Grupy PGE, docelowo PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. ma pełnić funkcję centrum korporacyjnego Grupy PGE, które odpowiadać będzie za ustalenie modelu zarządzania Grupą, biznesową integrację Grupy PGE, wyznaczanie celów i kontrolę ich realizacji.

Prywatyzacja PGE S.A.

W dniu 06.11.2009 r. PGE Polska grupa Energetyczna S.A. zadebiutowała na Giełdzie Papierów Wartościowych. W wyniku przeprowadzonego podwyższenia kapitału zakładowego (IPO), Spółka wyemitowała, a inwestorzy indywidualni i instytucjonalni objęli 259.513.500 akcji. W dniu 30.11.2009 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego Spółki (w ramach procedury IPO). Kapitał zakładowy Spółki został podwyższony z kwoty: 14 705 765 000,00 zł do kwoty 17 300 900 000,00 zł. Spółka tym samym utraciła status jednoosobowej spółki Skarbu Państwa.

Aktualnie PGE SA jest Spółką z większościovym udziałem Skarbu Państwa (85,00%).

Skonsolidowane dane ekonomiczno-finansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.
Przychody ze sprzedaży	19.408.706	21.623.350
Zysk brutto	3.169.535	5.378.534
Zysk netto	2.670.247	4.337.223

Zatrudnienie w Grupie PGE wynosi ok. 46000 osób.

TAURON S.A. Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach.

Tworzenie grupy energetycznej TAURON Polska Energia S.A. przebiegało następująco:

- w dniu 06.12.2006 r. nastąpiło zawiązanie przez Skarb Państwa, ENION S.A., EnergiaPro KE S.A. oraz Elektrownię Stalowa Wola S.A. spółki pod nazwą Energetyka Południe S.A. z siedzibą w Katowicach, (obecna nazwa „TAURON” Polska Energia S.A.) z kapitałem zakładowym 500.000 zł. pokrytym w całości gotówką. Skarb Państwa objął 51% akcji, EnergiaPro S.A. – 20% akcji, ENION S.A. –20% akcji, zaś Elektrownia Stalowa Wola S.A. – 9% akcji. Rejestracja spółki Energetyka Południe S.A. nastąpiła w dniu 08.01.2007 r.;
- w dniu 9.05.2007 r. nastąpiło wniesienie przez Skarb Państwa po 85% akcji stanowiących własność Skarbu Państwa w spółkach: ENION S.A. EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A., Elektrownia Stalowa Wola S.A. oraz Południowy Koncern Energetyczny S.A. na podwyższenie kapitału zakładowego „TAURON” Polska Energia S.A. Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego nastąpiła w dniu 10.08.2007 r.

W wyniku powyższego została utworzona Spółka „TAURON” Polska Energia S.A. z siedzibą w Katowicach.

Grupa Tauron jest największym sprzedawcą energii elektrycznej w Polsce. Spółki skupione w Grupie Kapitałowej sprzedają ponad 31 TWh energii elektrycznej do około 4 mln odbiorców końcowych. Holding kontroluje 20% polskich zasobów węgla kamiennego. Grupa Tauron jest drugim pod względem wielkości producentem energii elektrycznej w Polsce. W 14 spółkach Grupy pracuje ponad 27 tys. osób.

Grupa Tauron posiada aktywa we wszystkich elementach łańcucha wartości sektora elektroenergetycznego. Zgodnie ze Strategią korporacyjną dla Grupy na lata 2008–2012 z perspektywą do roku 2020, planowane jest stwo-

rzenie holdingu operacyjnego o wysokim stopniu integracji w ramach każdego elementu. Rozwój Grupy będzie się odbywał w obszarach m.in: wydobywanie, wytwarzanie, energetyka odnawialna. W ramach obszaru wytwarzania planuje się rozpoczęcie budowy nowych mocy na poziomie 3000MW do 2012 r. w technologiach węglowych, gazowych, kogeneracji i poligeneracji.

Aktualnie TAURON PE jest Spółką z większościowym udziałem Skarbu Państwa (87,7%). Na czerwiec 2010 r. zaplanowano sprzedaż akcji Tauron PE S.A. poprzez GPW.

Dane ekonomiczno-finansowe (w zł)

Wyszczególnienie	2007 r.	2008 r.
Przychody ze sprzedaży	8 008 322 948,64	12 387 807 641,24
Zysk/strata netto	-41 676 900,23	-60 201 251,04
EBITDA (zysk operacyjny + amortyzacja)	849 207 805,49	1 584 075 754,05

Zatrudnienie w Grupie TAURON ok. 27.850 osób.

ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku

- Tworzenie grupy energetycznej ENERGA S.A. przebiegało następująco:
- w dniu 06.12.2006 r. nastąpiło zawiązanie przez Skarb Państwa, KE ENERGA S.A. i ZEO S.A. spółki pod nazwą ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku, z kapitałem zakładowym 500.000 zł. pokrytym w całości gotówką. Skarb Państwa objął 51% akcji, KE ENERGA S.A. – 32% akcji, a ZEO S.A. – 17%. Rejestracja spółki ENERGA S.A. nastąpiła w dniu 08.01.2007 r.;
 - w dniu 17.05.2007 r. nastąpiło wniesienie przez Skarb Państwa po 85% akcji stanowiących własność Skarbu Państwa w spółkach KE ENERGA S.A. i ZEO S.A. na podwyższenie kapitału zakładowego ENERGA S.A. Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego do kwoty 4.846.111.133 zł. nastąpiła w dniu 21.06.2007 r. Aktualnie w związku z rejestracją w dniu 24.10.2007 r. umorzenia akcji założycielskich posiadanych przez KE ENERGA S.A. i ZEO S.A. spółka jest podmiotem ze 100% udziałem Skarbu Państwa, a jej kapitał zakładowy wynosi 4.845.866.133 zł.

ENERGA S.A. pełni funkcję spółki zarządzającej w Grupie Kapitałowej ENERGA (GK ENERGA), w skład której wchodzi 46 spółek bezpośrednio lub pośrednio zależnych od ENERGA S.A. Kluczowa działalność, prowadzona przez spółki Grupy, skupia się wokół wytwarzania, dystrybucji i obrotu energią elektryczną oraz obsługi odbiorców energii elektrycznej.

Pozostałe spółki GK ENERGA prowadzą różnorodną działalność, m.in. w zakresie budownictwa elektroenergetycznego i projektowania, zaopatrzenia, transportu oraz teleinformatyki, z których znaczna część pełni funkcje wsparcia dla działalności kluczowych.

Łącznie GK ENERGA w zakresie dostaw energii elektrycznej obsługuje ponad 2,7 mln klientów, głównie w północnej i środkowej części kraju, w tym ponad 200 tys. firm. Operator systemu dystrybucyjnego działający w ramach GK ENERGA obejmuje swoim zasięgiem obszar o powierzchni 75 tys. km².

Funkcję operatora systemu dystrybucyjnego w GK ENERGA pełni spółka ENERGA-OPERATOR S.A., która zgodnie z wymogami ustawy *Prawo energetyczne*, spełnia wymogi w zakresie rozdzielenia obrotu i dystrybucji energii elektrycznej. Decyzją Prezesa URE ENERGA-OPERATOR S.A. została wyznaczona operatorem systemu dystrybucji do końca roku 2020. Podstawowy majątek sieciowy tej spółki tworzy 66,2 tys. km linii średniego napięcia, 89,6 tys. km linii niskiego napięcia oraz 244 stacje wysokiego napięcia.

Główne zamierzenia strategiczne ENERGA S.A. koncentrują się na:

- długofalowym rozwijaniu kluczowych działalności GK ENERGA w celu wzrostu efektywności, wzmocnienia pozycji konkurencyjnej i budowania wartości Grupy;
- pozyskiwaniu nowych mocy wytwórczych ze źródeł konwencjonalnych i odnawialnych – poprzez inwestycje rzeczowych i akwizycję;
- wykorzystaniu potencjału wewnętrznego GK ENERGA do rozwoju nowych linii biznesowych;
- restrukturyzacji GK ENERGA – wewnętrznej konsolidacji i zoptymalizowaniu relacji w Grupie – dostosowaniu do absorpcji nowych kapitałów.

Na tle konkurencji, GK ENERGA wyróżnia się pozycją lidera krajowego rynku odnawialnych źródeł energii z 30-procentowym udziałem. Na obszarze działania GK ENERGA zlokalizowane są najbardziej atrakcyjne zasoby odnawialnych źródeł energii, w tym wybrzeże Bałtyku (energia wiatrowa)

i dolna Wisła (energia wodna), a także tereny naturalnie predestynowane do produkcji biopaliw. Przewaga konkurencyjna na polu wytwarzania przyjaznemu środowisku naturalnemu nabiera jeszcze większego znaczenia w aspekcie ograniczeń emisji środowiskowych (w tym limitów emisji CO₂).

Ze względu na fakt, że Spółka ENERGA S.A. funkcjonuje od niedawna (została zarejestrowana w KRS w dniu 8 stycznia 2007 roku) nie ma możliwości zestawienia porównywalnych danych za kilka lat obrotowych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ENERGA po raz pierwszy zostało sporządzone za rok 2007.

Aktualnie ENERGA SA jest Spółką z większościowym udziałem Skarbu Państwa (87,85%).

Skonsolidowane dane ekonomiczno-finansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2007 r.	2008 r.
Przychody ze sprzedaży	3.682.022,06	8.311.223,73
Zysk brutto	108.222,36	669.660,42
Zysk netto	56.490,21	435.332,74
Zatrudnienie	12.376	12.506

ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu

ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu powstała w wyniku konsolidacji spółek tzw. Grupy P-5, na podstawie przyjętego w dniu 28.01.2003 r. przez Radę Ministrów „Programu realizacji polityki właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego”, w trybie art. 492 § 1 pkt. 1 Ksh – łączenie przez przejęcie, poprzez połączenie (konsolidację w formule koncernowej) 5 ówczesnych zakładów energetycznych z rejonu północno-zachodniej Polski, tj.: Energetyka Poznańska S.A., Energetyka Szczecińska S.A., Zakład Energetyczny Bydgoszcz S.A., Zakład Energetyczny Gorzów S.A. oraz Zielonogórski Zakład Energetyczny S.A. Spółką przejmującą była Energetyka Poznańska S.A., która po dokonanych procesie konsolidacji przyjęła nazwę ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu, akt połączenia został zarejestrowany 02.01.2003 r.

„Program dla elektroenergetyki” zakładał, że rozważona będzie prywatyzacja lub konsolidacja ENEA S.A., Elektrowni „Kozienice” S.A. oraz Lubel-

skiego Węgla „Bogdanka” S.A., tzw. Grupa Centralna. Z uwagi na konflikt społeczny (protest organizacji związkowych Spółki Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. dotyczący objęcia Kopalni procesem konsolidacji ramach tej grupy) , jak również z uwagi na przedstawiony przez Zarząd ENEA S.A. model konsolidacji tej grupy poprzez wniesienie akcji Elektrowni „Kozienice” S.A. na podwyższenie kapitału zakładowego ENEA S.A. – *Zespół Sterujący do Spraw Realizacji „Programu dla elektroenergetyki”* ustalił, iż w ramach Grupy Centralnej zostaną skonsolidowane ENEA S.A. i Elektrownia „Kozienice” S.A.

W związku z realizacją powyższego modelu konsolidacji – po wyrażeniu zgody przez Radę Ministrów, nastąpiło wniesienie przez Skarb Państwa 100% tj.: 45.000.000 akcji o wartości nominalnej 10, jakie Skarb Państwa posiadał w Elektrowni „Kozienice” S.A. jako wkładu niepieniężnego na podwyższenie kapitału zakładowego jednoosobowej spółki Skarbu Państwa ENEA S.A. w zamian za objęcie przez Skarb Państwa akcji nowej emisji w podwyższonym kapitale zakładowym ENEA S.A. Kapitał zakładowy ENEA S.A. po podwyższeniu wynosi 348.220.557 zł. i dzieli się na 348.220.557 akcji imiennych o wartości nominalnej 1 złoty. Właścicielem wszystkich (100%) akcji ENEA S.A. jest Skarb Państwa. Rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego nastąpiła w dniu 30.01.2008 r. W wyniku powyższego Elektrownia „Kozienice” S.A. stała się spółką w 100% zależną od ENEA S.A.

W dniu 17 listopada 2008 r. nastąpiło upublicznienie akcji ENEA S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie. Struktura akcjonariatu ENEA S.A. wg stanu na dzień debiutu giełdowego tj. dzień 17.11.2008 r. przedstawiała się następująco:

- Skarb Państwa – 76,483%;
- Vattenfall AB – 18,665%;
- EBOR – 2,500%;
- Akcjonariusze Instytucjonalni – 1,568%;
- Akcjonariusze Detaliczni – 0,783%.

Skarb Państwa posiada aktualnie 266.774.895 akcji o łącznej wartości nominalnej 266.774.895, co stanowi 60,43% wszystkich akcji.

Grupa kapitałowa Enea S.A. zajmuje się handlem, wytwarzaniem i dystrybucją energii elektrycznej. Spółka sprzedaje swoim klientom ponad 14% energii elektrycznej wykorzystywanej w Polsce. Sieć dystrybucyjna Enei pokrywa 20% powierzchni kraju, dzięki niej spółka zaopatruje w energię

mieszkańców zachodniej i północno zachodniej Polski. Około 8% energii wytwarzanej w kraju pochodzi z elektrowni należących do Enei. Portfel klientów obsługiwanych przez Eneę jest w znacznym stopniu zdywersyfikowany a liczba klientów przekracza 2,3 mln odbiorców, w tym ponad 2 mln klientów indywidualnych oraz około 0,3 mln klientów biznesowych.

Dane ekonomiczno-finansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.
Przychody ze sprzedaży	4.327.497	4.897.512	4.997.494	5.941.996
Zysk brutto	44.913	236.035	197.816	246.347
Zysk netto	35.031	192.751	431.099	203.785

Zatrudnienie w Grupie ENEA wynosi ok. 10.000 osób.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Branży Energetycznej

Zespół liczy formalnie 30 członków. W myśl Regulaminu Zespołu – ze strony rządowej uczestniczą w nim wiceministrowie skarbu państwa, gospodarki, pracy i polityki społecznej, finansów i środowiska – po jednym z każdego resortu oraz prezes Urzędu Regulacji Energetyki. Współprzewodniczącym zespołu ze strony rządu jest wyznaczony wiceminister do spraw gospodarki.

Ze strony związkowej uczestniczy w nim po 3 przedstawiciele wyznaczonych przez: Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków, Sekcję Krajową Elektrowni i Elektrociepłowni NSZZ „Solidarność”, Sekcję Krajową Energetyki NSZZ „Solidarność”, Sekcję Krajową Energetyki Związku Zawodowego Inżynierów i Techników, Ogólnokrajowe Zrzeszenie Związków Zawodowych Pracowników Ruchu Ciągiego.

Ze strony pracodawców w zespole uczestniczy po 2 przedstawiciele Federacji Związków Pracodawców Energetyki Polskiej, Związku Pracodawców Zaplecza Energetyki, Związku Pracodawców Elektrowni, Związku Pracodawców Elektrociepłowni oraz Związku Pracodawców Zakładów Energetycznych .

Koordinację prac Zespołu, obsługę organizacyjną oraz sporządzanie dokumentów rejestrujących przebieg posiedzeń Zespołu (protokołów, protokół-

łów rozbieżności, notatek i ustaleń) jak również przechowywanie i udostępnianie członkom Zespołu dokumentacji z posiedzeń zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik Departamentu Dialogu i Partnerstwa Społecznego MPiPS.

Prace Zespołu w latach 2004–2009

W 2004 roku odbyły się dwa posiedzenia Zespołu, na których omawiano:

- kwestię tzw. taryfy pracowniczej oraz problematykę jej finansowania dla osób uprawnionych, nie będących pracownikami;
- propozycje korekt do „Programu realizacji polityki właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego”;
- restrukturyzację PSE;
- sprawę opodatkowania finansowania przewozów pracowniczych;
- przewidywane działania właścicielskie Skarbu Państwa w odniesieniu do Zespołu Elektrowni: Pątnów-Adamów-Konin S.A. (PAK) oraz aktualną sytuację w PAK;
- przebieg realizacji „Programu polityki właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego” ze szczególnym uwzględnieniem konsolidacji w podsektorach dystrybucji i wytwarzania oraz grupy elektrociepłowni śląskich;
- zakres i tryb niezbędnych dostosowań do funkcjonowania KSE (Krajowego Systemu Elektroenergetycznego) do obowiązujących dyrektyw UE dotyczących sektora elektroenergetycznego;
- „Raport na temat działalności Trójstronnych Zespołów Branżowych w latach 2001–2003” przedstawiony przez Biuro Instytucji Dialogu Społecznego. Zespół Trójstronny pozytywnie ocenił i przyjął „Informację na temat działalności Trójstronnych Zespołów Branżowych w latach 2001–2003” przedstawioną przez Biuro Instytucji Dialogu Społecznego.

W 2005 roku odbyły się dwa posiedzenia Zespołu, na których omawiano:

- dokumenty: „Korekta programu realizacji polityki właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego” oraz „Polityka Energetyczna Polski do 2025 roku”;

- sytuację w sektorze energetycznym w związku z podpisanymi umowami społecznymi wynikającymi z rządowego programu restrukturyzacji i konsolidacji sektora energetycznego;
- problematykę taryfy pracowniczej – w części dotyczącej emerytów i rencistów;
- ocenę dokumentu „Aktualizacja programu realizacji polityki właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego”;
- realizację „Porozumienia pomiędzy Centralami Związkowymi oraz Ministrem Skarbu Państwa” z dnia 29.05.2003 r., w aspekcie funkcjonowania skonsolidowanych grup w podsektorach wytwarzania i dystrybucji;
- sprawę podziału przedsiębiorstwa Zespół Elektrociepłowni w Łodzi S.A.;
- sytuację w elektrociepłowniach śląskich oraz prowadzenie dialogu społecznego w konsolidowanej Grupie L-6;
- potrzebę dokonania przeglądu umów społecznych (pakietów socjalnych) i przeprowadzenia na ten temat debaty na forum Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych;
- sprawę konsolidacji wytwórców i umów społecznych w dystrybucyjnej Grupie L-6;
- złą polityki paliwowej w EC Zabrze;
- przyspieszenia zawarcia umów społecznych, w celu sfinalizowania procesu prywatyzacji elektrociepłowni śląskich;
- kwestię rozwiązań prywatyzacyjnych w przedsiębiorstwie „Megawat” Spółka w Czerwionce;
- podjęcie właściwych kroków w celu konieczności zmniejszenia emisji SO₂ (zgodnie z zapisami w Traktacie Akcesyjnym do UE, dotyczącymi limitu emisji gazów, w tym SO₂);
- przesłanki uniemożliwiające podjęcie przez rząd decyzji o prywatyzacji elektrociepłowni łódzkich;
- dalsze losy elektrociepłowni śląskich: Zabrze, Tychy i Bytom.

W 2006 roku odbyło się pięć posiedzeń Zespołu, oraz trzy spotkania zespołów roboczych, na których omawiano:

- „Program dla elektroenergetyki” przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28.03.06 r.;
- sytuację społeczno-ekonomiczną sektora energetycznego;

- wyniki prac zespołu roboczego w sprawie konsultacji „Programu dla elektroenergetyki”;
- propozycje zespołu redakcyjnego w sprawie wypracowania tekstu Porozumienia między stronami nt. uregulowania spraw społeczno-pracowniczych w branży elektroenergetycznej w kontekście „Programu dla elektroenergetyki”;
- rolę i funkcjonowanie Zespołu Sterującego do Spraw Realizacji „Programu dla elektroenergetyki”;
- skutki społeczne wywołane przyjęciem przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 roku „Programu dla elektroenergetyki” – w tym dyskusja nt. problematyki skarg i wniosków napływających od pracowników spółek dystrybucyjnych tzw. ściany wschodniej (na dzień 28.06.06 – 208 jedno-brzmiących skarg i 205 jednobrzmiących wniosków);
- podstawowe kryteria zmian kadrowych w sektorze elektroenergetycznym;
- problematykę wydzielenia OSD i „uskarbowienia” OSP;
- informację Zespołu nt. skutków formalno-prawnych wynikających z obowiązujących rozwiązań w zakresie taryfy pracowniczej;
- stan realizacji „Programu dla elektroenergetyki” z uwzględnieniem dokumentów przekazanych przez stronę rządową partnerom społecznym.

W 2007 roku odbyło się sześć posiedzeń Zespołu, na których omawiano:

- sytuację społeczno-ekonomiczną sektora energetycznego;
- projekt ustawy *o zasadach nieodpłatnego nabywania od Skarbu Państwa akcji przez uprawnionych pracowników w procesie konsolidacji sektora elektroenergetycznego* oraz projekty aktów wykonawczych do tej ustawy;
- działania konsolidacyjne w ramach realizacji *Programu dla elektroenergetyki*, w szczególności sposobu wydzielenia OSD;
- projekt ustawy *o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej*;
- sprawy jednolitej interpretacji przez Ministerstwo Finansów dotyczące uznania za koszty uzyskania przychodu wydatków poniesionych na wypłatę ekwiwalentu pieniężnego dla emerytów i rencistów z tytułu ulgowej płatności za energię elektryczną;
- działania podejmowane przez Ministerstwo Skarbu Państwa w zakresie wydania brakującego rozporządzenia wykonawczego do Ustawy z dnia

3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (tzw. ustawy kominowej) ustalające wykaz podmiotów o szczególnym znaczeniu dla państwa;

- kwestie powołania Zespołów roboczych: ds. rozdziału działalności dystrybucyjnej od obrotu oraz ds. rozwiązania kontraktów długoterminowych;
- sytuację formalno-prawną i docelowy model funkcjonowania Operatora Systemu Przesyłowego;
- kwestie ustalenia zasad kreowania wzrostu wynagrodzeń w okresie konsolidacji sektora;
- wniosek strony pracodawców skierowany do Ministerstwa Środowiska w sprawie wystąpienia do Komisji Europejskiej w celu zmiany przyznaných uprawnień do emisji CO₂;
- stan realizacji dialogu społecznego w sektorze;
- sytuację w Elektrociepłowniach Tychy, Zabrze, Bytom.

W 2008 roku odbyło się pięć posiedzeń Zespołu, na których omawiano:

- projekt rozporządzenia w sprawie Krajowego Planu rozdziału uprawnień do emisji CO₂ na lata 2008–2012 – wypracowanie stanowiska wobec pakietu klimatycznego;
- stan realizacji „Programu dla elektroenergetyki” w odniesieniu do działań konsolidacyjnych w poszczególnych grupach energetycznych;
- projekty aktów wykonawczych do ustawy z dnia 02.09.2007 r. „O zasadach nabywania do Skarbu Państwa akcji w procesie konsolidacji...” – projekt opinii;
- skutki decyzji Prezesa URE odnośnie taryf w spółkach obrotu i OSD;
- problem zagrożenia utrzymania zapasów strategicznych węgla w sezonie grzewczym 2007–2008 i 2008–2009 spowodowanego zmniejszonymi dostawami węgla kamiennego;
- sytuację w poszczególnych grupach konsolidacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem problemów restrukturyzacji;
- omówienie rządowego projektu ustawy dot. konwersji akcji pracowniczych;
- problematyki funkcjonowania OSD skutki społeczne;
- wyniki prac zespołów roboczych;
- realizację ustaleń i porozumień zawartych między rządem a związkami zawodowymi energetyki oraz realizację ustaleń zawartych w protokołach TZBE;
- sytuację elektrociepłowni śląskich – Zabrze S.A., Bytom S.A.;

- omówienie zaawansowania procesu legislacyjnego nowelizacji ustawy o konwersji akcji;
- warunki wyznaczenia spółek na OSD – informacja URE;
- zasady prowadzenia dialogu społecznego w grupach kapitałowych;
- sytuację w Grupie ENEA i w Elektrowni Połaniec S.A.

W roku 2009 odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Trójstronnego, na których omawiano:

- propozycję Prezydium Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych dotyczącą umieszczenia zmian w regulaminie TZBE;
- tryb realizacji znowelizowanej ustawy o konwersji akcji;
- skutki społeczne wprowadzonych przez Prezesa URE taryf dla spółek dystrybucji i obrotu;
- realizację ustawy o rozwiązaniu KDT;
- realizację ustaleń podjętych na posiedzeniach TZBE;
- sytuację w branży ze szczególnym uwzględnieniem procesów konsolidacyjnych w grupach kapitałowych;
- podjęte lub zamierzone działania stabilizacyjne przez Ministerstwo Gospodarki w celu złagodzenia kryzysu w energetyce;
- sytuację w Elektrociepłowni Bydgoszcz;
- główne założenia „Polityki energetycznej Polski do 2030 roku”;
- propozycje branżowe łagodzących negatywne skutki kryzysu światowego dla Polski;
- skutki społeczne wynikające z dokonanych dotychczas prywatyzacji spółek sektora energetycznego;
- przegląd ustaleń dokonanych na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego;
- uzasadnienie Związku Pracodawców Prywatnych Energetyki przystąpienia do prac Zespołu;
- skutki naruszania Porozumienia z dnia 27.03.2006 r. oraz umów i porozumień zawartych na szczeblach ponadzakładowych;
- realizację rządowego programu konsolidacji energetyki na przykładzie GK PGE i GE S.A.;
- ocenę zamierzeń prywatyzacyjnych;
- tryb złożenia wniosku w sprawie zmiany zapisów w Prawie Energetycznym dotyczącej egzaminów kwalifikacyjnych.

Efekty prac Zespołu

Zespół konsultował następujące dokumenty:

- „Program polityki właścicielskiej Ministra Skarbu państwa w odniesieniu do sektora elektroenergetycznego”;
- „Polityka Energetyczna Polski do 2025 roku”, który został przyjęty przez Radę Ministrów 4 stycznia 2005 roku;
- „Program dla elektroenergetyki” przyjęty przez Radę Ministrów 28.03.06 r.;
- Projekt ustawy o zasadach nieodpłatnego nabywania od Skarbu Państwa akcji przez uprawnionych pracowników w procesie konsolidacji sektora elektroenergetycznego oraz projekty aktów wykonawczych do tej ustawy;
- Projekt ustawy o rozwiązywaniu Kontraktów Długoterminowych;
- Projekt zmian ustawowych dotyczących wcześniejszych emerytur (emerytur pomostowych) dla pracowników pracujących w szczególnych warunkach lub wykonujących pracę o szczególnym charakterze.

REGULAMIN

Trójstronnego Zespołu do Spraw Branży Energetycznej

§ 1

Celem powołania Zespołu do Spraw Branży Energetycznej, zwanego dalej „Zespołem”, jest kontynuowanie trójstronnego dialogu sektorowego prowadzonego dla godzenia interesów stron przy wypracowywaniu stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa wobec branży energetycznej, oraz interesów pracowników i pracodawców.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 5 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Gospodarki, Ministra Finansów, Ministra Skarbu Państwa oraz Prezesa Regulacji Energetyki.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po 3 przedstawicieli wyznaczonych przez:

1. Zrzeszenie Związków Zawodowych Energetyków;
2. Sekcję Krajową Elektrowni i Elektrociepłowni NSZZ „Solidarność”;
3. Sekcję Krajową Energetyki NSZZ „Solidarność”;
4. Sekcję Krajową Energetyki Związku Zawodowego Inżynierów i Techników;
5. Ogólnokrajowe Zrzeszenie Związków Zawodowych Pracowników Ruchu Ciągłego.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje po 2 przedstawicieli z wyznaczonych przez: Federację Związków Pracodawców Energetyki Polskiej, Związek Pracodawców Zaplecza Energetyki, Związek Pracodawców Elektrowni, Związek Pracodawców Elektrociepłowni, Związek Pracodawców Zakładów Energetycznych.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawicieli innych organizacji związkowych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawicieli innych organizacji pracodawców działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej, co najmniej po jednym przedstawicielu z co najmniej 4 organizacji pracodawców wymienionych w § 5 oraz po jednym przedstawicielu, z co najmniej 4 organizacji związkowych wymienionych w § 4.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
5. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
6. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o której mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody wszystkich biorących udział w posiedzeniu.
3. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Zespołu.
4. W razie braku zgody, to jest braku stanowiska Zespołu, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko.

§ 10

1. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.
2. Uchwała o wydelegowaniu osób określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 4.

3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, pod warunkiem nie zgłoszenia przez pozostałe strony Zespołu sprzeciwu co do miejsca i terminu posiedzenia.

§ 14

Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty.

§ 15

1. Zespół może korzystać z pomocy ekspertów.
2. Zespół w drodze uzgodnienia podejmuje decyzję co do sposobu i trybu pokrycia kosztów pracy ekspertów.
3. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
4. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16

1. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego dla spraw dialogu społecznego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw pracy, zwany dalej „Sekretarzem” z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Tryb i sposób pokrycia kosztów obsługi prac, o których mowa w § 10, Zespół rozstrzygnie w trybie uzgodnienia.

§ 17

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) notatkę zawierającą stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 4;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) protokół rozbieżności, w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron.

2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i przekazuje w terminie 14 dni współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2;
 - 5) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 18

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres.

§ 19

Posiedzenia Zespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23 lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.

§ 20

Strony tworzące Zespół zobowiązane są do prezentowania uzgodnień Zespołu na forum Komisji Trójstronnej ds. Społeczno-Gospodarczych, jeżeli będą one tematem obrad tej Komisji.

Zespół Trójstronny ds. Społeczno-Gospodarczych Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki

Zespół działa od listopada 1998 roku na podstawie ustaleń z partnerami społecznymi oraz decyzji kolejnych ministrów pracy, jako rezultat porozumienia wszystkich stron reprezentujących branżę górnictwa i przetwórstwa siarki, deklarujących wolę prowadzenia dialogu. Funkcjonuje w oparciu o zatwierdzony przez stronę rządową, pracodawców i związki zawodowe Regulamin Zespołu Trójstronnego.

Do 14 marca 2002 r. zespół funkcjonował pod nazwą: *Zespół Trójstronny ds. Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki*.

Zgodnie z przyjętym Regulaminem w dniu 14 marca 2002 r. zespół rozpoczął pracę pod zmienioną nazwą *Zespół Trójstronny ds. Społeczno-Gospodarczych, Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki*.

Tło działania / sytuacja branży

Według informacji Ministerstwa Gospodarki w latach 1962–1992 górnictwo i przetwórstwo siarki należały do najdynamiczniej rozwijających się sektorów polskiego przemysłu. Decydowały o tym zapotrzebowanie na siarkę oraz fakt, że Polska dysponowała jednym z najbogatszych na świecie złóż siarki.

W latach osiemdziesiątych XX-wieku, po opanowaniu otworowej technologii eksploatacji, osiągnięto najwyższy poziom wydobycia siarki w Polsce – 5 mln ton rocznie, z czego ponad 3,8 mln ton siarki rocznie eksportowano. Ceny sięgały nawet 150 USD za tonę siarki.

Od połowy lat osiemdziesiątych, wobec zwiększania się ilości taniej siarki z odzysku (z odsiarczania ropy naftowej i gazu), następował stopniowy spadek cen siarki na rynkach światowych. Drastyczny spadek cen siarki na rynkach światowych w latach 90-tych spowodował konieczność ograniczenia wydobycia siarki w Polsce. Towarzyszyła temu bardzo duża redukcja zatrudnienia w przedsiębiorstwach przemysłu siarkowego.

Aby uniknąć niekontrolowanego załamania się sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw wydobywających i przetwarzających siarkę oraz by procesy

likwidacji kopalń i rekultywacji terenów pogórnich uczynić sprawniejszymi i mniej kosztownymi dla budżetu państwa, konieczne było przeprowadzenie analizy stanu i perspektyw rozwoju obu grup przedsiębiorstw sektora oraz przygotowanie koncepcji ich głębokiej restrukturyzacji. Zadania te realizował „Program Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki w Polsce”, który w dniu 18 września 2000 r. Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów rekomendował Radzie Ministrów. Komitet zobowiązał Ministra Gospodarki do monitorowania sytuacji w sektorze oraz – w przypadku pojawienia się zagrożeń w realizacji programu – przedstawienie Radzie Ministrów odpowiednich rozwiązań.

W dniu 13 lutego 2001 r. Rada Ministrów przyjęła „Program Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki w Polsce”.

Po przyjęciu programu, sytuacja rynkowa oraz ekonomiczno-finansowa Przedsiębiorstwa Państwowego Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki „Siarkopol” w Tarnobrzegu zaczęła się gwałtownie pogarszać, co prowadziło do zagrożenia jego funkcjonowania. W związku z tym Minister Gospodarki wypełniając zalecenia Komitetu Ekonomicznego RM z dnia 18 września 2000 r. przedłożył „Uzupełnienie” do „Programu Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki w Polsce”.

Analiza sytuacji wykazała, że program naprawczy, z racji uwarunkowań górnictwo-geologicznych, musiał zakładać likwidację jednego z podstawowych segmentów firmy, który generując wysokie straty był przyczyną trudnej sytuacji całego KiZPS „Siarkopol”. W dniu 23 czerwca 2001 r. Minister Skarbu Państwa zaakceptował nowy program naprawczy przedsiębiorstwa wraz z harmonogramem jego wdrażania. Dla zwalnianych pracowników, którzy nie nabyli uprawnień do świadczeń przedemerytalnych zastosowano dodatkowe instrumenty osłony w postaci odpraw bezwarunkowych w kwocie łącznej ok. 15 mln zł.

Wobec braku środków własnych przedsiębiorstwa na ten cel, oraz środków z budżetu państwa w budżecie Ministerstwa Gospodarki, koszty tych osłon pokryto z rezerwy ogólnej Rady Ministrów.

W chwili obecnej w sektorze wydobywania siarki funkcjonują następujące podmioty:

1. Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki „Siarkopol” w likwidacji w Tarnobrzegu prowadzą prace likwidacyjne i rekultywacyjne na terenie Kopalni Siarki „Jeziórko”;

2. Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w Tarnobrzegu zajmuje się rekultywacją terenów zdegradowanych przemysłem siarkowym na obszarze odkrywek KS „Machów” i KS „Piaseczno” oraz kopalń otworowych – KS „Grzybów” i KS „Jeziórko” oraz nieruchomości po byłej Kopalni Siarki „Basznia”;
3. Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. w Grzybowie, w skład której wchodzi ostatnia eksploatująca siarkę Kopalnia Siarki „Osiek” w Osieku, zaopatrująca w siarkę rynek krajowy (ok. 300 tys. ton/rok) i zagraniczny (ok. 500 tys. ton/rok).

Na gruncie obecnie obowiązujących przepisów: Minister Skarbu Państwa wykonuje funkcje organu założycielskiego/właścicielskiego wobec tych podmiotów.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zgodnie z ustawą budżetową na 2001 rok, od II kwartału 2001 r. przejął od MG finansowanie wydatków związanych z likwidacją zakładów górniczych i rekultywacją terenów pogórnich.

W wyniku zmiany ustawy z dnia 14 lipca 2000 r. o restrukturyzacji finansowej górnictwa siarki (Dz.U. Nr 74, poz. 856 z późn. zm.) Ministerstwo Gospodarki od 2003 r. zostało zobligowane do sprawowania nadzoru nad przebiegiem likwidacji zakładów górniczych. Ponadto MG wyraża akceptację dla programów likwidacji jednostek oraz rocznych planów likwidacji zakładu górniczego, analizuje przedkładane mu roczne sprawozdania z dotychczasowej realizacji likwidacji zakładu górniczego oraz miesięczne rozliczenia otrzymanych rat dotacji.

Działania partnerów społecznych i rządu w latach 2004–2009

W roku 2004 przedsiębiorstwa prowadziły prace wynikające z harmonogramów ustalonych w programach likwidacji.

Partnerzy społeczni przedstawili wyniki przeprowadzonych w swoich środowiskach konsultacji dotyczących konsolidacji przedsiębiorstw prowadzących likwidację byłych kopalń siarki. Ministerstwo Skarbu Państwa jako organ założycielski, przy współudziale z innymi ministerstwami w marcu 2004 wprowadziło do KS „Machów”, PRTG „Jeziórko” i KS „Grzybów”, zarząd komisaryczny, w celu połączenia tych podmiotów w jeden, z dniem 31 grudnia 2004 roku.

Dla partnerów społecznych – pracodawców i związków zawodowych – sprawą niezwykle ważną pozostało wskazanie źródeł finansowania dzia-

łalności, ze względu na ograniczoną wielkość środków finansowych zaplanowanych na rok 2005. Ponadto wskazywano na brak rozwiązań finansowania m.in. opłat za wieczyste użytkowanie gruntów, opłat za gospodarcze wykorzystanie środowiska, podatków lokalnych i innych zobowiązań, które nie mogą być pokrywane z dotacji NFOŚiGW. W związku z powyższymi problemami – na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego – były podnoszone wielokrotnie postulaty mające na celu rozważenie możliwości zmiany obecnie obowiązujących przepisów prawnych w zakresie finansowania górnictwa siarki.

Strona rządowa zobowiązała się do podjęcia działań związanych z nowelizacją ustawy siarkowej oraz dokonania analizy kosztów skonsolidowania przedsiębiorstw siarkowych, w tym restrukturyzacji zatrudnienia – w 2005 roku.

W latach 2004–2009 przedsiębiorstwa prowadziły prace wynikające z harmonogramów ustalonych w programach likwidacyjnych uzgodnionych z Ministerstwem Skarbu Państwa oraz z Ministerstwem Gospodarki i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) w zakresie przydziału środków finansowych z Narodowego Funduszu na zadania określone w harmonogramie planów rocznych przedsiębiorstw siarkowych akceptowanych przez Ministra Gospodarki.

Ministerstwo Skarbu Państwa przygotowało analizę skutków ekonomicznych i organizacyjnych dokonanej konsolidacji przedsiębiorstw siarkowych, w tym restrukturyzacji zatrudnienia w 2005 roku. Analiza ta została przedstawiona w 2006 r.

W 2006 r. Ministerstwo Gospodarki zorganizowało szereg spotkań w celu wypracowania kierunków dalszego finansowania likwidacji przemysłu siarkowego. W celu uzyskania wsparcia finansowania likwidacji górnictwa siarki wypracowywane zostały rozwiązania organizacyjne: komercjalizacja KS „Machów”, uzgodnienia z Gminami w celu przejęcia przez nie terenów do rekultywacji i wyłonienie beneficjenta uprawnionego do wystąpienia na środki, pochodzące z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013.

Po wstępnej analizie dostarczonych od podmiotów planów likwidacji zakładów górniczych na rok 2007, a także po uwzględnieniu wysokości kwoty przewidzianej w Planie finansowym NFOŚiGW na finansowanie robót likwi-

dacyjnych i rekultywacyjnych w górnictwie siarki – dla Kopalni Siarki „Machów” oraz KiZPS „Siarkopol” w likwidacji – przeznaczono ok. 56 mln zł. Minister Gospodarki zaakceptował kierunkowo przedstawione „Plany likwidacyjne na rok 2007”.

Ministerstwo Skarbu Państwa przygotowało analizę skutków ekonomicznych i organizacyjnych dokonanej konsolidacji przedsiębiorstw siarkowych, w tym restrukturyzacji zatrudnienia w 2005 roku oraz informacje o działaniach w 2006 r. Opracowania te zostały przedstawione Zespołowi Trójstronnemu w 2007 r.

Ministerstwo Gospodarki razem z NFOŚiGW przeprowadziło uzgodnienia finansowania prac w roku 2007. Pozwoliło to przedsiębiorstwom na opracowanie całociowych rocznych programów obejmujących m.in. pozyskiwanie środków własnych i politykę zatrudnienia.

W latach 2003–2007 przeprowadzano konsolidację następujących przedsiębiorstw siarkowych: KS „Machów”, KS „Grzybów”, PRTG „Jeziórko”. Postanowieniem z dnia 28 września 2007 r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie dokonał rejestracji jednoosobowej spółki skarbu państwa pn. „Kopalnia Siarki >>Machów<< S.A.” i od dnia 1 października 2007 r. rozpoczęła się działalność Spółki Akcyjnej. Konsolidacja ta unormowała funkcjonowanie przedsiębiorstw na terenie dawnego zagłębia siarkowego:

- Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki „Siarkopol” w Tarnobrzegu – postawione w stan likwidacji, w którym wydzielone produktywnie części przedsiębiorstwa, zorganizowane w postaci spółek prawa handlowego, osiągają dobre wyniki gospodarcze. Pozostała nieproduktywna część przedsiębiorstwa z ogromnym zadłużeniem, terenami z infrastrukturą wydobywczą po eksploatacji złóż siarki w kopalni „Jeziórko” do rekultywacji, realizuje program prawnej likwidacji,
- Kopalnia Siarki „Machów” S.A. w Tarnobrzegu zajmuje się rekultywacją terenów zdegradowanych przemysłem siarkowym,
- Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. w Grzybowie, w skład których wchodzi ostatnia eksploatująca siarkę Kopalnia Siarki „Osiek” w Osieku.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Społeczno-Gospodarczych Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki

Ministerstwa i instytucje rządowe:

Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Skarbu Państwa, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Środowiska, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Katowicach.

Pracodawcy górnictwa i przetwórstwa siarki:

Kopalnia Siarki „Machów” S.A., Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. w Staszowie, Kopalnie i Zakłady Przetwórcze Siarki „Siarkopol” w Tarnobrzegu w likwidacji, „Siarkopol” Gdańsk S.A. (centrala handlowa).

Związki zawodowe:

NSZZ „Solidarność” – Sekcja Krajowa Górnictwa i Przetwórstwa Siarki, Związek Zawodowy Górników w Polsce, NSZZ Pracowników Górnictwa i Przetwórstwa Siarki, NSZZ „Solidarność ‘80”, Ogólnokrajowe Zrzeszenie Związków Zawodowych Pracowników Ruchu Ciągłego.

Prace zespołu w latach 2004–2009

W roku 2004 odbyły się 2 posiedzenia Zespołu. Podczas tych posiedzeń omawiano:

- aktualną sytuacją w sektorze, w tym finansowanie przedsiębiorstw w I kw. 2004 roku;
- konsolidację przedsiębiorstw siarkowych – KS „Machów”, KS „Grzybów”, PRTG „Jeziórko”;
- wykorzystanie przez przedsiębiorstwa siarkowe i władze regionu funduszy pomocowych w procesie restrukturyzacji zatrudnienia i aktywizacji rynku pracy;
- ekspertyzę pt. *„Ocena stanu zaawansowania prac likwidacyjnych i rekultywacyjnych na terenach degradowanych wydobywaniem i przetwórstwem*

rudy siarkowej w rejonach: tarnobrzeskim, staszowskim i lubaczowskim prowadzonych przez PRTG „Jeziórko”, Kopalnię Siarki „Machów”, KiZPS „Siarkopol”, Kopalnię Siarki „Grzybów”, „Sulphur” Sp. z o.o. w likwidacji”. Przyjęto wnioski wynikające z tej ekspertyzy. Posłużyły one do dalszych prac podejmowanych przez Ministerstwo Środowiska. Ministerstwo Skarbu Państwa, Ministerstwo Gospodarki oraz NFOŚiGW.

W dniu 26 lipca 2004 r. z inicjatywy Ministerstwa Środowiska odbyło się w tym resorcie spotkanie z przedstawicielami pracodawców i związków zawodowych przedsiębiorstw siarkowych objętych rządowym programem restrukturyzacji tej branży, prowadzących likwidację byłych kopalń siarki.

Podczas tego spotkania zostały omówione:

- wstępne uwagi do ekspertyzy pt. „Ocena stanu...” wykonanej przez zespół naukowców pod kierownictwem Pana prof. dr hab. Jerzego Klicha z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie;
- aktualne sprawy likwidacyjnych przedsiębiorstw siarkowych, w tym rozliczenie dotacji NFOŚiGW za rok 2003, uruchomienie dotacji za I półrocze oraz na II półrocze 2004 r.;
- zaległości wobec ZUS dotyczącej KiZPS „Siarkopol” w likwidacji.

W wyniku tego spotkania:

- pracodawcy przekazali analizy „Oceny stanu...” ze szczególnym uwzględnieniem: ostatecznego terminu zakończenia prac likwidacyjnych prowadzonych przez te przedsiębiorstwa, szacunkowych kosztów tych prac zakończeniowych oraz propozycję podziału środków w dalszych pracach;
- pracodawcy opracowali propozycje pozyskiwania dla swoich przedsiębiorstw środków finansowych z funduszu spójności, regionalnego, sektorowego – we współpracy z władzami samorządowymi.

W roku 2005 odbyły się 2 posiedzenia Zespołu. Podczas tych posiedzeń omawiano:

- aktualną sytuacją w sektorze, w tym finansowanie przedsiębiorstw w I kw. 2005 roku;
- przebieg konsolidacji przedsiębiorstw siarkowych – KS „Machów”, KS „Grzybów”, PRTG „Jeziórko”.

W roku 2006 nie odbyło się żadne posiedzenie Zespołu. Strony uznały, że najpierw musi zostać rozwiązana sprawa restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw siarkowych poprzez nowelizację ustawy siarkowej.

W roku 2007 odbyło się 1 posiedzenie Zespołu, podczas którego omawiano:

- działania strony rządowej w zakresie współpracy z samorządami lokalnymi z terenów likwidowanego zagłębia siarkowego w pozyskiwaniu funduszy unijnych;
- finansowanie prac przedsiębiorstw siarkowych w I kwartale 2007 r. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- działania strony rządowej pod nadzorem Ministerstwa Gospodarki związane z przygotowaniem nowelizacji ustawy siarkowej (uzgodnienia międzyresortowe – MG, MF, MSP, MŚ, MPiPS);
- aktualną sytuację przedsiębiorstw siarkowych – KS „Machów i KiZPS „Siarkopol” w likwidacji w Tarnobrzegu, ze szczególnym uwzględnieniem działań związanych z przygotowaniem programu komercjalizacji KS „Machów”.

W roku 2008 odbyło się 1 posiedzenie Zespołu, podczas którego omawiano:

- aktualną sytuację w zakładach przemysłu siarkowego;
- uzgodnienie dotacji na likwidację kopalń i rekultywację terenów górniczych.

Ministerstwo Gospodarki razem z NFOŚiGW, podobnie jak w latach ubiegłych, wspólnie z przedsiębiorstwami siarkowymi wypracowało plan finansowania prac w 2008 roku. Pozwoliło to na przygotowanie całościowych rocznych programów tych przedsiębiorstw.

W 2009 r. nie odbyło się żadne posiedzenie Zespołu Trójstronnego ds. Społeczno-Gospodarczych, Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki ze względu na przeprowadzone uzgodnienia poza Zespołem przedstawicieli przedsiębiorstw siarkowych (KiZPS „Siarkopol” w likwidacji oraz KS „Machów” S.A.) razem z NFOŚiGW, przy udziale Ministerstwa Gospodarki – z zakresu finansowania prac w roku 2009. Pozwoliło to przedsiębiorstwom na opracowanie całościowych rocznych programów obejmujących m.in. pozyskiwanie środków własnych i restrukturyzację zatrudnienia, współ-

pracę z lokalnymi władzami w zakresie wykorzystania środków z funduszy pomocowych, m.in. z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013.

Ministerstwo Gospodarki i NFOŚiGW wyznaczyły do końca czerwca 2010 r. przedsiębiorstwom – KiZPS „Siarkopol” w likwidacji oraz KS „Machów” S.A. – perspektywę opracowania *Aneksów do „Programów likwidacji zakładów górniczych....”*. Po zapoznaniu się z tymi *Aneksami* Ministerstwo Gospodarki podejmie decyzje co do dalszych działań umożliwiających likwidację tych podmiotów.

Efekty działań Zespołu

Niezwykle istotnym dla tej branży były wypracowane dokumenty (jeszcze przed 2004 r.), umożliwiające łagodny program gruntownej restrukturyzacji sektora siarkowego:

- ustawa z dnia 14 lipca 2000 r. o restrukturyzacji finansowej górnictwa siarki;
- Program Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki w Polsce, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 lutego 2001 r.;
- uzupełnienie Programu o proces likwidacji KiZPS „Siarkopol”, przyjęte przez Radę Ministrów w sierpniu 2001 r.;
- przyjęcie propozycji odpraw dla zwalnianych pracowników Kopalń i Zakładów Przetwórstwa Siarki „Siarkopol” w Tarnobrzegu (decyzja Rady Ministrów z dnia 14 sierpnia 2001 r.);
- rozporządzenia wykonawcze Ministra Gospodarki do ustaw budżetowych dotyczące zasad wykorzystania środków budżetowych przeznaczonych na restrukturyzację górnictwa siarki. Od II kwartału 2001 r. źródłem finansowania został NFOŚiGW;
- znowelizowanie ustawy o restrukturyzacji finansowej górnictwa siarki w Polsce – przyjętej przez Sejm RP w dniu 29 sierpnia 2003 r.

Istotnym wydarzeniem dla branży siarkowej była wizytacja podczas posiedzenia Zespołu Trójstronnego w dniach 13–14 listopada 2002 r. w Tarnobrzegu. Na wniosek pracodawców i związków zawodowych dokonano terenowego przeglądu wykonanych prac likwidacyjnych i rekultywacyjnych

w tarnobrzeskim zagłębiu siarkowym oraz oceny realizacji i zakończenia programu restrukturyzacji górnictwa i przetwórstwa siarki w Polsce. Strona rządowa potwierdziła, że przyznawanie wszystkich osłon socjalnych ujęto w zasadach obowiązujących w całej gospodarce. Uznano także, iż rozwiązania wspierające restrukturyzację sektora siarkowego powinny m.in. uwzględniać finansowanie tworzenia nowych miejsc pracy, które są korzystniejsze dla gospodarki od osłon socjalnych.

Działania te pozwalały na stabilne kontynuowanie od 2004 r. likwidacji przedsiębiorstw wydobywczych i prowadzenie rekultywacji terenów pokopalnianych, zapobieganie degradacji środowiska naturalnego, regulowanie zobowiązań publiczno-prawnych, w tym także wobec ZUS, spokojnej restrukturyzacji zawodowej na terenie dawnego zagłębia siarkowego.

Do wyraźnych osiągnięć Zespołu należy zaliczyć przede wszystkim sprawy, które w procesie restrukturyzacji sektora górnictwa i przetwórstwa siarki w sposób zdecydowany wspomagały ten proces i przyczyniły się do partnerskiego, rzeczowego prowadzenia dialogu w celu zachowania spokoju społecznego.

Nie uniknięto również protestów – jednak osiągnęto porozumienia na płaszczyźnie przedsiębiorstw siarkowych – restrukturyzowanych od 2001 r. bez pieniędzy z budżetu państwa, jedynie z funduszy NFOŚiGW oraz z celowych środków Ministerstwa Gospodarki i Ministerstwa Skarbu Państwa. Ten sposób łagodzenia skutków likwidacji przedsiębiorstw siarkowych i ich przekształcania w przedsiębiorstwa rekultywacji terenów pokopalnianych, zapobiegania degradacji środowiska naturalnego i jego ochrony – jest przykładem trudnego dochodzenia do konsensusu, który powinien być zawsze wartością nadrzędną w dialogu społecznym.

REGULAMIN

Trójstronnego Zespołu do Spraw Społeczno-Gospodarczych, Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki

§ 1

1. Celem powołania Zespołu do Spraw Społeczno-Gospodarczych, Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki, zwanego dalej „Zespołem”, jest kontynuowanie trójstronnego dialogu sektorowego prowadzonego dla godzenia interesów stron przy realizacji Programu Restrukturyzacji Górnictwa i Przetwórstwa Siarki dla zachowania pokoju społecznego.

2. Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z realizacją celów Zespołu.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stroną rządową w Zespole reprezentuje 5 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Gospodarki, Ministra Finansów, Ministra Skarbu Państwa, Ministra Środowiska oraz przedstawiciela Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po 5 przedstawicieli wyznaczonych przez:

1. Sekcję Krajową Górnictwa i Przetwórstwa Siarki NSZZ „Solidarność”.
2. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, w tym trzech ze Związku Zawodowego Górników w Polsce i dwóch z NSZZ Pracowników Górnictwa i Przetwórstwa Siarki.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje po 1 przedstawicielu Zarządu lub Dyrekcji z Kopalni Siarki „Machów”, Kopalni Siarki „Grzybów”, Kopalni i Zakładów Chemicznych Siarki „Siarkopol” w Grzybowie, Kopalni i Zakładów Przetwórczych Siarki „Siarkopol” w likwidacji w Tarnobrzegu, Przedsiębiorstwa Rekultywacji Terenów Górniczych „Jeziórko”, „Siarkopol” Gdańsk SA.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

1. Strona pracowników – przedstawiciele własnych i innych organizacji związkowych działających w sektorze.
2. Strona pracodawców – przedstawiciele innych Zarządów i Dyrekcji działających w sektorze.
3. Strona rządowa – przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.

2. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz co najmniej po jednym przedstawicielu z 3 organizacji związkowych wymienionych w § 4.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej oraz nie mniej niż połowa przedstawicieli stron, o których mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody wszystkich stron, o których mowa w § 4 i 5, biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Zespołu.

§ 10

1. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.
2. Uchwała o wydelegowaniu osób określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;

- 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, pod warunkiem nie zgłoszenia przez pozostałe strony Zespołu sprzeciwu co do miejsca i terminu posiedzenia.

§ 14

Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty.

§ 15

1. Każda ze stron Zespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Koszty ekspertyz pokrywa strona zlecająca ekspertyzę.
2. Eksperti biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
3. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16

1. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego dla spraw dialogu społecznego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw pracy, zwany dalej „Sekretarzem” z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Obsługę prac, o których mowa w § 10, zapewniają organizacje związkowe, pracodawcy, lub urzędy obsługujące ministrów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

§ 17

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu,
 - 2) notatkę zawierającą stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3,
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia,
 - 4) protokół rozbieżności, w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i niezwłocznie przesyła współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2;
 - 5) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 18

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 5 dni roboczych przed następnym posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres.

§ 19

Posiedzenia Zespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23 lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.

Zespół Trójstronny ds. Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego

Pierwsze spotkania strony rządowej z przedstawicielami związków zawodowych przemysłu zbrojeniowego i lotniczego na temat zgłoszonych przez nich postulatów prowadzone były od 1991 roku.

W dniu 26 lutego 1998 r., na wniosek strony związkowej, ukonstytuował się Zespół Trójstronny ds. Restrukturyzacji Przemysłu Obronnego i Lotniczego. Jego powstanie poprzedziły akcje strajkowe w sektorze. Zespół działał na podstawie własnego regulaminu, harmonogramu prac oraz terminarzy spotkań. Akcje strajkowe, w postaci manifestacji, wieców protestacyjnych i pogotowia strajkowego w sektorze, prowadzone były również w następnych latach.

Na przełomie lat 2001–2002 odbyła się seria spotkań i konsultacji Ministra Pracy i Polityki Społecznej z przedstawicielami partnerów społecznych zasiadającymi w Zespole, w wyniku których w marcu 2002 r. powołany został Zespół Trójstronny ds. Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego, działający na podstawie Regulaminu pracy Zespołu.

Tło działania / sytuacja branży

Przemysłowy potencjał obronny (ppo), zwany wcześniej przemysłem zbrojeniowym, grupuje producentów bardzo zróżnicowanego asortymentu wyrobów. Wyróżnikiem przynależności poszczególnych podmiotów do ppo nie jest tylko rodzaj prowadzonej przez nie działalności produkcyjnej, lecz znaczenie wyrobów wytwarzanych przez te podmioty z punktu widzenia obronności i bezpieczeństwa państwa. Spółki ppo działają także na rzecz rynku cywilnego wytwarzając m.in. lekkie samoloty i śmigłowce, maszyny budowlane oraz pojazdy specjalistyczne, a także łożyska toczne i wyroby z tworzyw sztucznych.

Przemysłowy potencjał obronny dysponuje realnymi możliwościami zaopatrywania Sił Zbrojnych w niezbędne dla modernizacji uzbrojenie i sprzęt wojskowy. Ponadto sektor zbrojeniowy stanowi jeden z najważniejszych czynników kreujących postęp techniczny i technologiczny. Istnieją również potencjalne możliwości zwiększenia eksportu uzbrojenia.

Przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. *Strategia przeobrażeń strukturalnych przemysłowego potencjału obronnego w latach 2002–2005* wyznaczyła kierunki przebudowy strukturalnej przemysłowego potencjału obronnego do 2005 r. i zastąpiła zaakceptowany przez Radę Ministrów w lutym 1999 r. *Program restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłu obronnego i lotniczego*. Istotę przeobrażeń stanowiła konsolidacja kapitałowa określonej części ppo, niezbędnej do pomyślnej realizacji *Programu przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP w latach 2002–2006*, polegająca na utworzeniu dwóch grup kapitałowych, z PHZ BUMAR Sp. z o.o. oraz ARP S.A. w roli spółek dominujących. W przypadku spółek ppo, które nie weszły w skład grup kapitałowych, przewidziana była ich prywatyzacja połączona w niektórych przypadkach z restrukturyzacją tych podmiotów, prowadzoną pod kątem potrzeb związanych z programem mobilizacji gospodarki, a także w celu podniesienia ich atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych. Proces konsolidacji kapitałowej został powiązany z działaniami restrukturyzacyjnymi.

W skład przemysłowego potencjału obronnego – zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2003 r. w sprawie wykazu spółek, przedsiębiorstw państwowych i jednostek badawczo-rozwojowych, prowadzących działalność na potrzeby bezpieczeństwa i obronności państwa, a także spółek realizujących obrót z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa oraz dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, po uwzględnieniu zmian wynikających z procesów restrukturyzacyjnych – wchodzi obecnie 66 podmiotów, w tym 38 spółek produkcyjnych, 3 spółki handlowe, 12 spółek pozostających własnością Skarbu Państwa (Wojskowe Przedsiębiorstwa Remontowo-Produkcyjne), dla których organem założycielskim jest MON oraz 13 jednostek badawczo-rozwojowych.

W wyniku procesów restrukturyzacyjnych w latach 2004–2009, w podmiotach przemysłowego potencjału obronnego (bez Wojskowych Przedsiębiorstw Remontowo-Produkcyjnych), w których Skarb Państwa po-

siadał udziały/akcje (stan na koniec 2009 r. analizowany przez MSP⁶) liczba zatrudnionych nie ulegała zasadniczym zmianom i wynosiła: w 2007 r. 28.546, w 2008 r. 27.352, w 2009 r. 24.609. Było to efektem przenoszenia pracowników do nowo powstałych spółek tworzonych na majątku restrukturyzowanych spółek sektora, upadłości spółek, zwolnień w ramach procesu racjonalizacji zatrudnienia, a także przejścia znaczącej grupy osób na zasiłki i świadczenia przedemerytalne. W strukturze sektora dominują nadal spółki, w których poziom zatrudnienia nie przekracza 500 osób (29). Jedynie 3 spółki zatrudniają powyżej 2 000 pracowników, przy czym w największej z nich zatrudnionych jest ok. 4100 osób.

Aktualnie trzon krajowego przemysłu obronnego tworzą spółki wchodzące w skład aktualnie rozbudowywanej Grupy BUMAR skupionej wokół Bumar sp. z o.o. Zgodnie z założeniami *Strategii konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2012* (dalej *Strategia 2012*), przewidującej m.in. wniesienie na podwyższenie kapitału zakładowego Bumar sp. z o.o. Wojskowych Przedsiębiorstw Remontowo-Produkcyjnych (WPRP) – liczba spółek może wzrosnąć, ale decydować o niej będą wyniki analiz potwierdzających osiągnięcie wzajemnych korzyści ekonomicznych. Poza Grupą BUMAR pozostaną tylko nieliczne podmioty sektora wytwarzające ważne systemy uzbrojenia lub sprzętu wojskowego, w tym przede wszystkim HSW S.A. oraz RADMOR S.A. Na wymienione spółki Skarb Państwa, reprezentowany przez MSP oraz MON, może oddziaływać instrumentami nadzoru właścicielskiego.

Wewnętrzna struktura Grupy BUMAR została określona w opracowanym przez Bumar sp. z o.o. dokumencie *Strategia Grupy BUMAR 2008–2012 (Strategia GB)*, bazującym na dywizjach branżowych. Aktualnie funkcjonują dwie dywizje produkcyjno-usługowe: Dywizja Bumar Amunicja i Dywizja Bumar Żołnierz. Trwają prace nad tworzeniem kolejnych dywizji.

Rok 2009 był dla podmiotów sektora obronnego okresem trudnym. Spowolnienie gospodarcze i jego następstwa związane z ograniczeniem wydatków budżetowych, spowodowały drastyczne zmniejszenie krajowych zamówień na uzbrojenie i sprzęt wojskowy wpływając na pogorszenie kondycji ekonomicz-

⁶ Materiał MSP nt. Ocena bieżącej sytuacji i planów przekształceń przedsiębiorstw zbrojeniowych przygotowanej dla Sejmowej Komisji Skarbu Państwa w październiku 2009 r. Ocenie poddano 44 podmioty.

no-finansowej przedsiębiorstw sektora obronnego – w tym na utratę płynności finansowej niektórych spółek. Konsekwencją tego były opóźnienia w regulowaniu zobowiązań, w tym także wynagrodzeń pracowniczych, okresowe skracanie czasu pracy, a w wielu przypadkach także redukcja zatrudnienia.

Branżę zbrojeniową cechuje ograniczona możliwość szybkiego reagowania na istotne zmiany zapotrzebowania rynkowego, a zwłaszcza w obliczu tak niewielkiej dywersyfikacji grona odbiorców, z jaką ma do czynienia polski przemysł obronny. Nie jest także możliwe energiczne przeorientowanie zakresu produkcji z wytwarzania wyrobów specjalnego przeznaczenia na działalność typowo komercyjną w obszarach wytwarzania dóbr powszechnego użytku i innych o przeznaczeniu cywilnym. Ograniczeń zamówień krajowych nie dało się też w sposób elastyczny zastąpić sprzedażą eksportową, bowiem obszar ten – po latach zaniechań – jest dopiero odbudowywany, a efekty tego będą widoczne dopiero w przyszłości.

Wobec zaostżenia przez banki polityki kredytowej, Rada Ministrów opracowała i uruchomiła *Rządowy Plan Stabilności i Rozwoju* oraz przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 maja 2009 r. dokument ramowy *Wspieranie przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. inicjatyw pobudzających polską gospodarkę*, który otworzył przedsiębiorstwom, które utraciły płynność finansową – nowe możliwości w zakresie finansowania projektów z zakresu bezpieczeństwa i obronności państwa.

Priorytetem programu jest zapewnienie finansowania zakupów materiałów i wyrobów niezbędnych do realizacji przez podmioty polskiego przemysłu obronnego zamówień na produkcję, modernizację lub remonty uzbrojenia lub sprzętu wojskowego. Program umożliwia finansowanie projektów związanych z bezpieczeństwem i obronnością państwa. Kilka podmiotów wykazuje zainteresowanie wsparciem.

Zgodnie z postanowieniami *Strategii 2012*, Ministerstwo Skarbu Państwa prowadzi procesy prywatyzacyjne wobec podmiotów sektora obronnego, które nie zostały objęte konsolidacją kapitałową w ramach Grupy BUMAR. W 2009 r. działaniami prywatyzacyjnymi objęto następujące spółki: ZTS GAMRAT S.A., ZSP Niewiadów S.A. oraz WSK PZL-Kalisz S.A. Podejmowane są również działania prywatyzacyjne wobec innych spółek sektora obronnego ujętych na liście planowanych projektów prywatyzacyjnych na lata 2008–2011 (m.in. Huta Stalowa Wola S.A., Unimor-Radiocom sp. z o.o., NITROERG S.A., Zakład Utrzymania Ruchu „PZL-Mielec” sp. z o.o.).

Pod koniec 2009 r., wniesiono na podwyższenie kapitału zakładowego Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. większościowe pakiety akcji trzech stoczni remontowych, tj.: Stoczni Remontowej Nauta S.A., Stoczni Remontowej Gryfia S.A. i Morskiej Stoczni Remontowej S.A.

W dniu 28.08.2009 r. ARP S.A. zawarła z włosko-brytyjskim producentem śmigłowców Agusta Westland N.V. przedwstępną umowę sprzedaży akcji WSK „PZL-Świdnik” S.A. (do sfinalizowania transakcji doszło w dniu 29.01.2010 r.).

Inne działania w branży w latach 2005–2009

W 2005 roku trwał proces przekształceń strukturalnych ppo. Zaproponowana w *Strategii przekształceń strukturalnych ppo w latach 2002–2005* koncepcja konsolidacji kapitałowej sprawdziła się w praktyce. Potwierdzeniem tego była poprawa kondycji ekonomiczno-finansowej sektora, w tym zwłaszcza uzyskanie przez podmioty ppo i jednostki badawczo-rozwojowe (JBR) w 2004 r. – po raz pierwszy od wielu lat – dodatniego wyniku finansowego. Dodatni wynik ekonomiczny zaczęły osiągać także spółki wymagające głębokiej restrukturyzacji – w tym ZM MESKO S.A. i ZM BUMAR-ŁABĘDY S.A. Ponadto wzmocniona została pozycja rynkowa spółek oraz znacząco wzrosła wartość umów eksportowych.

W 2005 roku w dalszym ciągu nie opracowano Programu Mobilizacji Gospodarki, który miał być nieodłączną częścią finansowania i funkcjonowania przemysłu zbrojeniowego. Tego rodzaju instrument miał być zabezpieczeniem dla przedsiębiorstw z tytułu kosztów własnych ponoszonych z tytułu utrzymywania nieczynnych mocy produkcyjnych a koniecznych do uruchomienia w przypadku zagrożenia lub wojny.⁷

W lipcu 2006 r. Polska przystąpiła do Międzynarodowego reżimu stymulującego konkurencyjność Europejskiego Rynku Obronnego, który działa w oparciu o zasady zawarte w Kodeksie postępowania w zakresie zamówień obronnych. Przystąpienie do otwartego europejskiego rynku uzbrojenia stwo-

⁷ Program Mobilizacji Gospodarki koordynuje Minister Obrony Narodowej zgodnie z ustawą o organizowaniu zadań na rzecz obronności Państwa. Stan prac nad PMG był przedmiotem posiedzenia kierownictwa MON w dniu 1.04.2005 r. na którym ustalono, że Program zostanie przedstawiony do zatwierdzenia Prezesowi Rady Ministrów w II połowie 2006 roku.

rzyło przed polskimi przedsiębiorstwami zbrojeniowymi szanse, ale zrodziło także zagrożenie. Dlatego niezbędna była konsolidacja polskiego przemysłu obronnego, pozwalająca uczynić go silniejszym partnerem wobec europejskich konkurentów.

W 2007 roku kontynuowane były działania zmierzające do przekształcenia ppo w efektywnie funkcjonujący sektor produkcyjno-usługowy. Zgodnie z tym opracowana została *Strategia konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2012* (dalej: *Strategia 2012*). Prace nad tym dokumentem – rozpoczęte w 2005 r. – zostały sfinalizowane w połowie 2007 r.

W 2008 roku nie podpisano nowych dużych kontraktów, nie wdrożono nowych wyrobów specjalnych, które wzbudziłyby zainteresowanie MON oraz mogłyby wzbogacić ofertę eksportową. Również za mało zajmowano się poprawą konkurencyjności i innowacyjności krajowego przemysłu obronnego.

Pod koniec 2008 r. w wyniku problemów z równowagą budżetu państwa, nastąpiło ograniczenie budżetu MON, na zakupy uzbrojenia i sprzętu wojskowego, przez co przemysł obronny znalazł się w trudnym położeniu.

Plany zamówień MON na uzbrojenie i sprzęt wojskowy złożone w 2008 r. w przedsiębiorstwach przemysłowego potencjału obronnego na rok 2009 sporządzane były przy założeniu zasilania Ministerstwa budżetem w uchwalonej wcześniej wysokości. Jednak ze względu na kryzys światowy, w tym również w Polsce, wystąpiło duże niedofinansowanie na koniec 2008 roku i taka sytuacja powtórzyła się w 2009 roku. Budżet MON został pomniejszony o kwotę 2.449.763 tys. zł. Konsekwencje wprowadzenia tak drastycznych ograniczeń w budżecie MON poniosło nie tylko Ministerstwo Obrony, ale i polski przemysł zbrojeniowy. Dlatego konieczne było dokonanie analizy wszystkich zawartych umów biorąc pod uwagę, jaką faktyczną kwotą w pionie uzbrojenia i modernizacji MON dysponował.

W celu pobudzenia polskiej gospodarki i uzupełnienia pakietu zamówień dla firm, w tym utrzymania płynności polskiego przemysłu zbrojeniowego, przygotowany został przez Agencję Rozwoju Przemysłu dokument ramowy, zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 26 maja 2009 roku. Dokument przewiduje wprowadzenie mechanizmów umożliwiających udzielenie wsparcia finansowego do wysokości 1,5 miliarda złotych podmiotom polskiego potencjału przemysłu obronnego oraz in-

nym podmiotom wykonującym dostawy na rzecz przemysłu zbrojeniowego. Zakłada się, że spłata udzielanego wsparcia będzie odroczone i przesunięta na lata 2011–2012.

W zaistniałej sytuacji utrudniona została realizacja *Strategii 2012*, której warunki i cele w najbliższym czasie będą trudne do spełnienia. Ministerstwo Gospodarki w porozumieniu z innymi resortami zaangażowanymi w realizację *Strategii 2012* zostało zobowiązane do przygotowania projektu aktualizacji tego dokumentu. Po zakończeniu prac projekt aktualizacji *Strategii* zostanie niezwłocznie przekazany stronie społecznej do konsultacji.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego

Zgodnie z przyjętym Regulaminem w podstawowym składzie Zespół liczy 20 członków.

Ze strony rządowej uczestniczą w nim sekretarze lub podsekretarze stanu z resortów: gospodarki – Współprzewodniczący Zespołu, pracy i polityki społecznej, obrony narodowej, finansów oraz Skarbu Państwa.

Ze strony związkowej uczestniczy w nim po 5 przedstawicieli: Sekcji Krajowej Przemysłu Zbrojeniowego Związku Zawodowego Przemysłu Elektromaszynowego i Sekcji Krajowej Przemysłu Zbrojeniowego NSZZ „Solidarność”. Według przyjętych ustaleń strona ta wybiera dwóch współprzewodniczących Zespołu, po jednym z każdej z organizacji związkowych. Ponadto w 2008 r. do prac w Zespole ze strony związkowej dokooptowanych zostało 2 przedstawicieli organizacji skonfederowanych w Forum Związków Zawodowych: po 1 przedstawicielu NSZZ „Solidarność 80” i Związku Zawodowego Inżynierów i Techników.

Ze strony pracodawców w Zespole uczestniczy 3 przedstawicieli Związku Pracodawców Przedsiębiorstw Przemysłu Obronnego i Lotniczego, z których jeden jest również Współprzewodniczącym Zespołu.

Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik Departamentu Dialogu i Partnerstwa Społecznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, resortu przy którym działa Zespół.

Prace Zespołu w latach 2004–2009

W latach 2004–2009 odbyło się 21 posiedzeń Zespołu Trójstronnego ds. Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego oraz 6 posiedzeń Zespołów roboczych.

W 2004 r. odbyły się cztery posiedzenia Zespołu Trójstronnego ds. Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego oraz 4 posiedzenia Podzespołu roboczego ds. propozycji nowelizacji ustaw niezbędnych do efektywnego funkcjonowania ppo.

W trakcie posiedzeń Zespołu Trójstronnego omówione zostały m.in. następujące tematy:

- raport o stanie realizacji *Strategii przekształceń strukturalnych przemysłowego potencjału obronnego w latach 2002–2005*;
- sprawozdanie z prac Podzespołu Roboczego ds. propozycji nowelizacji ustaw niezbędnych do efektywnego funkcjonowania ppo;
- zamówienia MON na uzbrojenie i sprzęt wojskowy w podmiotach ppo w 2004 r.;
- możliwości wykorzystania środków z prywatyzacji ppo dla wsparcia procesu restrukturyzacji ppo oraz modernizacji technicznej Sił Zbrojnych w 2004 r.;
- podejmowane przez MSP działania w celu udzielenia pomocy publicznej podmiotom ppo;
- osłony socjalne dla zwalnianych pracowników w ramach procesów restrukturyzacji;
- sprawozdanie z realizacji zawartych dotychczas umów offsetowych;
- informacja o stanie prac nad Programem Mobilizacji Gospodarki z uwzględnieniem aspektów planowania środków w budżecie państwa na 2005 r. i lata następne;
- informacja na temat prywatyzacji podmiotów przemysłowego potencjału obronnego;
- założenia projektu *Strategii przekształceń strukturalnych ppo w latach 2005–2010*.

Na posiedzeniach Podzespołu roboczego ds. propozycji nowelizacji ustaw niezbędnych do efektywnego funkcjonowania ppo:

- skatalogowano najistotniejsze problemy natury formalno-prawnej utrudniające funkcjonowanie ppo;
- strona społeczna przedstawiła ramowe propozycje nowelizacji szeregu aktów prawnych;
- strona rządowa ustosunkowała się do zgłoszonych propozycji, z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań formalno-prawnych i ekonomiczno-finansowych.

Strony uznały, że prace Podzespołu były niesatysfakcjonujące. Przyczyną tego stanu rzeczy była zbyt szeroka skala problemów jaką Podzespół się zajmował.

W związku z powołaniem Zespołu międzyresortowego ds. nowelizacji Strategii na lata 2005–2010 – tematyka Podzespołu roboczego została częściowo skonsumowana w ramach prac tego Zespołu.

Najważniejszym tematem na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego w 2004 roku było omawianie realizacji *Strategii przekształceń strukturalnych przemysłowego potencjału obronnego w latach 2002–2005*. Zgodnie z założeniami *Strategii* kluczową sprawą dla stworzenia stabilnych warunków funkcjonowania ppo – w tym finansowania produkcji specjalnej – było określenie przez MON ilości oraz asortymentu uzbrojenia i sprzętu wojskowego, które wynikały z realizacji Programu Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych.

Na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego, strona społeczna oczekiwała także na informację o założeniach do Programu Mobilizacji Gospodarki, w aspekcie możliwości zapewnienia środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa na 2005 r. W 2004 roku nie został jednak określony termin zakończenia prac nad PMG. W związku z brakiem Programu – w budżecie państwa na 2005 r. zaplanowano tylko 5 mln zł na utrzymanie przez przedsiębiorstwa ppo nieczynnych mocy produkcyjnych i remontowych na potrzeby obronności kraju.

Zgodnie ze *Strategią* – poza zamówieniami krajowymi i eksportowymi – ważnym źródłem przychodów spółek ppo miała być realizacja programów offsetowych, związanych z zakupem samolotów wielozadaniowych, kołowego transportera opancerzonego, przeciwpancernego pocisku kierowanego oraz innego uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Jednak offset realizowany był

w niewielkim stopniu. Wyrażono jednak nadzieję, że sytuacja ta ulegnie zmianie i nastąpi znaczący postęp w realizacji umów offsetowych.

Zdaniem członków Zespołu Trójstronnego przyjęta w *Strategii* koncepcja konsolidacji ppo sprawdziła się w trakcie dotychczasowej działalności grup kapitałowych, mimo że nie wszystkie założenia udało się zrealizować. Procesy dostosowawcze w ppo zachodziły wolniej niż zakładano. W związku z tym – także z uwagi na zmienione uwarunkowania polityczno-wojskowe (akcesja do UE; obecność Polski w Iraku) oraz ekonomiczno-finansowe (korekta planów MON w zakresie zakupów uzbrojenia i sprzętu wojskowego – zaistniała potrzeba weryfikacji zarówno założeń *Strategii*, jak i instrumentów realizacyjnych. Punktem wyjścia było skatalogowanie spraw, które udało się załatwić i problemów, które pozostały do rozwiązania. W tym kontekście weryfikacji wymagał pakiet instrumentów prawnych i ekonomiczno-finansowych, w oparciu o które *Strategia* była dotychczas wdrażana w życie. Przygotowaniem projektu nowelizacji zajął się Zespół ds. nowelizacji *Strategii*. W skład Zespołu weszli przedstawiciele MGiP, MON, MF, MSP, MSZ oraz MNil. Zgodnie z ustaleniami na forum ZT, strona społeczna miała możliwość wyrażenia swojej opinii na temat propozycji zawartych w noweli *Strategii*.

W 2005 r. odbyły się dwa posiedzenia Zespołu Trójstronnego. W trakcie posiedzeń omówione zostały m.in. następujące tematy:

- stan realizacji *Strategii przekształceń strukturalnych przemysłowego potencjału obronnego w latach 2002–2005 (Strategia 2002)*;
- stan prac nad projektem *Strategii dla ppo do 2010 r. (Strategia 2010)*;
- plan zamówień w zakresie uzbrojenia i sprzętu wojskowego na 2005 r. oraz stan prac nad Programem Mobilizacji Gospodarki;
- perspektywy prywatyzacji spółek ppo;
- środki na wsparcie procesów restrukturyzacji podmiotów ppo w 2005 r.

W 2005 roku skończył się okres realizacji *Strategii 2002*. Zaistniała potrzeba przygotowania kolejnego dokumentu o charakterze strategii, który miał określić ogólne kierunki rozwoju ppo w perspektywie kolejnych 5 lat. Prace nad takim dokumentem, prowadzone w ramach Zespołu zadaniowego ds. *Strategii dla ppo* – skupiającego przedstawicieli MGiP, MON, MF, MSZ, MSP, MNil – zostały rozpoczęte w 2005 r. Początkowo prowadzono je we-

dług założeń metodologicznych zastosowanych w *Strategii 2002*. Choć MGIP przygotowało kilka wersji projektu Strategii do 2010, to jednak – z uwagi na mankamenty metodologiczne – nie zyskały one akceptacji ani w toku procedury konsultacji społecznych, ani też w toku uzgodnień międzyresortowych.

Na posiedzeniach Zespołu informowano także o działaniach prywatyzacyjnych odnośnie ppo, które wykazały stosunkowo małe zainteresowanie inwestorów nabywaniem akcji spółek. Można było zauważyć większe zainteresowanie uczestnictwem w podwyższeniu kapitału, czy udziale w prywatyzacjach giełdowych niż kupowanie spółek obarczonych dość dużym ryzykiem. Nie była to zbyt optymistyczna informacja dla ppo. Środki z prywatyzacji stanowią bowiem ważne źródło wspierania procesu restrukturyzacji podmiotów sektora.

W 2006 r. odbyły się trzy posiedzenia Zespołu Trójstronnego oraz jedno posiedzenie zespołu roboczego. W trakcie posiedzeń omówione zostały m.in. następujące tematy:

- informacja na temat realizacji „*Harmonogramu działań dostosowawczych dla przemysłowego potencjału obronnego*”;
- konsultacje nad przygotowywanym dokumentem „*Strategia konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2010*”;
- stan prac nad Planem Mobilizacji Gospodarki na lata 2007–2012.

Przez cały 2006 r. trwały na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego konsultacje kolejnych wersji przygotowywanego przez Ministerstwo Gospodarki dokumentu *Strategia konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2010*. W 2006 r. nosił on nazwę *Program konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2006–2010*. W projekcie *Programu 2010* aktualny pozostał główny cel działań restrukturyzacyjnych, którym było przekształcenie ppo w efektywnie funkcjonujący sektor produkcji. Istotna była odpowiedź na pytanie o docelową strukturę ppo, na którą Skarb Państwa miałby wpływ właścicielski, czy miałaby opierać się ona na jednym koncernie zbrojeniowym, utworzonym w przyszłości na bazie Grupy BUMAR, czy na dwóch grupach kapitałowych (tak jak w *Strategii 2002*). Punktem wyjścia do określenia docelowego kształtu ppo miało być zdefiniowanie potrzeb

państwa w zakresie uzbrojenia i sprzętu wojskowego, a także roli ppo w tym względzie.

W wyniku dyskusji na posiedzeniach Zespołu, w czasie których każda ze stron miała swoją wizję dokumentu strony ustaliły, że przedstawią na piśmie swoje stanowiska odnośnie zaproponowanych rozwiązań w *Programie 2010*, a następnie zespół roboczy, w skład którego weszli przedstawiciele strony społecznej i Ministerstwa Gospodarki, odpowiedzialnego za przygotowanie dokumentu zajął się uściśleniem sformułowań w przygotowywanym dokumencie i opracowaniem ostatecznego tekstu projektu tego dokumentu. Odbłyło się również spotkanie wiceministrów MON, MG i MSP w celu wyeliminowania rozbieżności dotyczących *Programu* i przedstawienia jednolitego stanowiska strony rządowej w tej sprawie. Do końca 2006 r. dokumentu nie udało się uzgodnić i przedłożyć Radzie Ministrów.

W 2007 r. odbyły się trzy posiedzenia Zespołu Trójstronnego oraz jedno posiedzenie zespołu redakcyjnego powołanego decyzją Zespołu Trójstronnego. W trakcie posiedzeń omówione zostały m.in. następujące tematy:

- stan realizacji Harmonogramu działań dostosowawczych dla przemysłowego potencjału obronnego związanych z przystąpieniem Polski do „Międzyrządowego reżimu stymulującego konkurencyjność europejskiego rynku obronnego”;
- założenia *Strategii konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2012*;
- problemy z finansowaniem Programu Mobilizacji Gospodarki na lata 2007–2012.

Konsultacje w sprawie przygotowywanego dokumentu Strategii były tematem wiodącym również na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego w 2007 roku. Strony Zespołu zaakceptowały projekt dokumentu, którego ostateczny tekst był wynikiem prac zespołu redakcyjnego, powołanego decyzją Zespołu Trójstronnego w dniu 2 lipca 2007 r. *Strategia konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2012* została przyjęta przez Radę Ministrów na posiedzeniu w dniu 31 sierpnia 2007 r.

Drugim ważnym tematem omawianym na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego był Program Mobilizacji Gospodarki na lata 2007–2012. Opraco-

wany przez MON i podpisany przez Prezesa Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2007 r. PMG stworzył podstawę do ujmowania w ustawach budżetowych środków na wydatki związane z pełnym pokryciem kosztów utrzymywania przez podmioty ppo zdolności produkcyjnych i remontowych na potrzeby tego Programu.

Opracowanie PMG wyszło naprzeciw zgłaszanym od kilku lat postulatami Strony społecznej przedsiębiorstw przemysłu obronnego, a także było jednym z przedsięwzięć ujętych w Harmonogramie działań dostosowawczych dla ppo związanych z przystąpieniem Polski do „Międzyrządowego reżimu stymulującego konkurencyjność europejskiego rynku obronnego”.

W 2008 r. odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Trójstronnego. Na posiedzeniach Zespołu najistotniejszymi tematami były m.in.:

- stan realizacji *Strategii konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2012*;
- realizacja *Harmonogramu działań dostosowawczych dla przemysłowego potencjału obronnego związanych z przystąpieniem Polski do „Międzyrządowego reżimu stymulującego konkurencyjność europejskiego rynku obronnego”*;
- plan dostaw uzbrojenia i sprzętu wojskowego na 2008 r. oraz terminy zawierania umów z podmiotami sektora obronnego w tej sprawie;
- zasady rozdziału środków w ramach Programu Mobilizacji Gospodarki oraz założenia do budżetu w tym zakresie na 2009 r.;
- prezentacja dokumentu *Strategia Grupy BUMAR 2008–2012*;
- realizacja *Strategii 2012* była przedmiotem dyskusji na wszystkich posiedzeniach Zespołu w 2008 roku.

W kwestii wprowadzenia systemu zamówień wieloletnich uznano za niezbędne przygotowanie następujących dokumentów: ustawy o przebudowie, finansowaniu i modernizacji Sił Zbrojnych z załącznikiem programowym oraz ustawy o zamówieniach obronnych jako elementu wsparcia polskiego przemysłu.

Przedstawiony członkom Zespołu dokument *Strategia GRUPY BUMAR 2008–2012* zaprezentował strategię wyjściową, opartą na aktualnych dostępnych danych zarówno w obrębie GRUPY, jak również danych pozys-

kanych z zewnątrz, mających kluczowe znaczenie dla wszystkich obszarów rozwoju. Rok 2008 zakończony został w GRUPIE BUMAR, która w myśl *Strategii 2012* stanowi trzon krajowego przemysłu obronnego, pozytywnym wynikiem finansowym, jednak na ten wynik wpływ miała w dużym stopniu realizacja kontraktów z lat ubiegłych.

W 2009 r. odbyły się 3 posiedzenia Trójstronnego Zespołu. Najważniejszymi tematami były:

- informacja o sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów przemysłu obronnego w kontekście realizacji zamówień MON na uzbrojenie i sprzęt wojskowy złożonych w 2008 r. w przemyśle krajowym oraz planów w tym zakresie na rok 2009;
- informacja na temat realizacji *Strategii konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2012*;
- informacja na temat projektu Ustawy o pozyskiwaniu, nabywaniu i gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Uzbrojenia;
- możliwości działań osłonowych dla pracowników podmiotów przemysłu obronnego objętych restrukturyzacją zatrudnienia w związku ze spowolnieniem polskiej gospodarki.

Efekty działań Zespołu

Do najważniejszych osiągnięć Zespołu w latach 2004–2009, mających decydujące znaczenie dla branży przemysłowego potencjału obronnego należy zaliczyć: realizację *Strategii przekształceń strukturalnych przemysłowego potencjału obronnego w latach 2002–2005*, a następnie opracowanie i przyjęcie *Strategii konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2012*, której ostateczny tekst był wynikiem prac zespołu redakcyjnego, powołanego decyzją *Zespołu Trójstronnego* w dniu 2 lipca 2007 r.

Niestety, kryzys gospodarczy w 2009 r. spowodował konieczność przeprowadzenia aktualizacji tego dokumentu.

Niewątpliwym sukcesem w pracach Zespołu jest nabycie przez wszystkie strony dialogu umiejętności wypracowania wspólnej płaszczyzny porozumienia umożliwiającej poszukiwanie najlepszych rozwiązań dla złożonych ekonomicznie i społecznie problemów branży.

REGULAMIN

Trójstronnego Zespołu do Spraw Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego

§ 1

1. Celem powołania Zespołu do Spraw Społeczno-Gospodarczych Warunków Restrukturyzacji Zakładów Przemysłowego Potencjału Obronnego, zwanego dalej „Zespołem”, jest kontynuowanie trójstronnego dialogu sektorowego prowadzonego dla godzenia interesów stron przy realizacji rządowych programów restrukturyzacji zakładów przemysłowego potencjału obronnego dla zachowania pokoju społecznego.
2. Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z realizacją celów Zespołu.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 5 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Gospodarki, Ministra Obrony Narodowej, Ministra Finansów, Ministra Skarbu Państwa.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po 5 przedstawicieli wyznaczonych przez:

- Sekcję Krajową Przemysłu Zbrojeniowego i Lotniczego NSZZ „Solidarność”;
- Sekcję Krajową Przemysłu Zbrojeniowego Związku Zawodowego Przemysłu Elektromaszynowego;

- oraz po 1 przedstawicielu organizacji zrzeszonych w Forum Związków Zawodowych z: NSZZ „Solidarność 80” i Związku Zawodowego Inżynierów i Techników.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje 3 przedstawicieli wyznaczonych przez Związek Pracodawców Przedsiębiorstw Przemysłu Obronnego i Lotniczego.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawicieli innych organizacji związkowych i społecznych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawicieli innych organizacji pracodawców, zawodowych działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz co najmniej po jednym przedstawicielu z organizacji związkowych wymienionych w § 4.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o której mowa w § 4.

2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody przedstawicieli strony rządowej i pracodawców oraz organizacji wymienionych w § 4 biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Zespołu.

§ 10

1. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.
2. Uchwała o wydelegowaniu osób określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) dwóch przedstawicieli wskazanych po jednym przez organizacje pracowników, o których mowa w § 4;
 - 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co

najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, po uzgodnieniu z pozostałymi stronami Zespołu.

§ 14

Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty.

§ 15

1. Każda ze stron Zespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Koszty ekspertyz pokrywa strona zlecająca ekspertyzę.
2. Eksperci stron mogą brać udział w posiedzeniach Zespołu.
3. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
4. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16

1. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego dla spraw dialogu społecznego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw pracy, zwany dalej „Sekretarzem” z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Obsługę prac, o których mowa w § 10, zapewniają organizacje związkowe, organizacje pracodawców, lub urzędy obsługujące ministrów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

§ 17

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) notatkę zawierającą stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) protokół rozbieżności, w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i w ciągu siedmiu dni przesyła współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na na-

stępnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.

4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2;
 - 5) protokół rozbieżności;
 - 6) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 18

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres.

§ 19

Posiedzenia Zespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23 lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.

§ 20

Do uchwalenia niniejszego Regulaminu oraz wprowadzenia do niego zmian, uprawnione są, tylko jego strony na specjalnie zwołanym w tym celu posiedzeniu Zespołu.

Zespół Trójstronny ds. Przemysłu Lekkiego

Zespół Trójstronny ds. Przemysłu Lekkiego został powołany w dniu 18 stycznia 1999 r. przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Wcześniej odbywały się liczne spotkania z przedstawicielami związków zawodowych branży z powodu problemów związanych z nasilonymi procesami transformacji przemysłu lekkiego.

Zespół działa na podstawie Regulaminu pracy Zespołu, przyjętego przez wszystkie trzy strony. Powołuje również podzespoły i grupy robocze do rozwiązywania spraw szczegółowych i przygotowania stanowiska pod obrady plenarne.

Tło działania / sytuacja branży

Przemysł lekki odgrywa poważną rolę w życiu gospodarczo-społecznym kraju jako istotne źródło tworzenia dochodu narodowego, zaspokajania ważnych potrzeb społecznych i tworzenia miejsc pracy dla setek tysięcy osób. Wymaga to zapewnienia przedsiębiorstwom tego przemysłu możliwości rozwoju w warunkach zdrowej i rzetelnej konkurencji na rynkach krajowych i zagranicznych. Przemysł lekki ma szansę stać się nowoczesną gałęzią polskiej gospodarki pod warunkiem dokończenia procesów restrukturyzacyjnych, zapewnienia niezbędnych nakładów inwestycyjnych oraz skutecznej ochrony przed nieuczciwym importem tekstyliów i obuwia do Polski.

Do przemysłu lekkiego zaliczamy: podsektor przemysłu włókienniczego, podsektor przemysłu odzieżowego i podsektor przemysłu skórzanego.

Z danych Ministerstwa Gospodarki po trzech kwartałach 2009 r. wynika, że w sektorze przemysłu lekkiego funkcjonowało 738 jednostek⁸, w tym 433 jednostki były rentowne. Skutki kryzysu na rynkach finansowych spowodowały zmniejszenie, w stosunku do roku poprzedniego, liczby jednostek

⁸ Dane ekonomiczno-finansowe dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

o 11,5% natomiast jednostek rentownych o 3,6%. Zatrudnienie w tej grupie przedsiębiorstw wynosiło 101 tys. osób i uległo zmniejszeniu o 21%.

Przychody przemysłu lekkiego z całokształtu działalności na koniec września 2009 r. wyniosły 9540 mln zł co stanowiło 1,6% przychodów przemysłu ogółem.

Przychody netto ze sprzedaży produktów przemysłu lekkiego osiągnęły poziom 8055 mln zł, wykazując w tym zakresie dynamikę na poziomie 84%.

W przemyśle tekstylnym w okresie 2004–2008 liczba przedsiębiorstw ogółem wzrosła o 11 przedsiębiorstw, a zatrudnienie zmniejszyło się o ok. 7 tys.

W przemyśle odzieżowym w analogicznym okresie, średnie i duże przedsiębiorstwa stanowiły 68–64% liczby przedsiębiorstw (zatrudniających powyżej 9 osób), zaś średnie roczne zatrudnienie w tej grupie przedsiębiorstw od roku 2006 ma tendencję spadkową i zmieniało się od 69,4 do 55,4 tys. zatrudnionych. W grupie przedsiębiorstw zatrudniających od 10–49 osób zatrudnienie zmieniało się od 6,8 do 16,4 tys. osób, a liczba przedsiębiorstw zwiększyła się do 246 jednostek w 2008 r. W przemyśle odzieżowym w okresie 2004–2008 liczba przedsiębiorstw ogółem zmniejszyła się o 67 przedsiębiorstw, a zatrudnienie zmniejszyło się o ok. 12 tys. osób.

Przemysł skórzany jest najmniej licznym, pod względem liczby przedsiębiorstw oraz zatrudnienia, podsektorem polskiego przemysłu lekkiego. Po trzech kwartałach 2009 r. podsektor przemysłu skózanego skupiał ogółem 101 jednostek gospodarczych⁹, w tym 70 jednostek było rentownych. W porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, liczba przedsiębiorstw zmniejszyła się o 10%.

Kluczowymi zagadnieniami dotyczącymi tego przemysłu są kwestie polityki handlowej, ze szczególnym uwzględnieniem liberalizacji handlu, barier handlowych oraz instrumentów promocji. W centrum uwagi znajdują się Chiny oraz inne kraje azjatyckie. Zasadniczym problemem jest dostęp do rynków krajów trzecich na zasadzie wzajemności, gdzie napotykanne są bariery taryfowe i pozataryfowe. Innym istotnym zagadnieniem, które jest przedmiotem dyskusji krajów unijnych są reguły pochodzenia i zasady etykietowania wyrobów.

⁹ Dane ekonomiczno-finansowe dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Między innymi w tym kontekście prowadzi się ożywiony dialog z krajami obszaru eurośródziemnomorskiego w sprawie przyszłości przemysłu włókienniczego i odzieżowego, który w konsekwencji ma przybrać formę wspólnej strategii przemysłowej.

Przedsiębiorstwa przemysłu lekkiego prowadzą intensywną restrukturyzację zarówno zatrudnieniową, jak i produkcyjną, zwiększając wydajność pracy i podnosząc konkurencyjność swoich wyrobów.

W październiku 2000 r. Rząd przyjął, opracowaną przez Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Zespołem Trójstronnym ds. Przemysłu Lekkiego, „Strategię dla przemysłu lekkiego na lata 2000–2005”, zakładającą restrukturyzację finansową przedsiębiorstw.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o zmianie ustawy o dopłatach do oprocentowania niektórych kredytów bankowych, przedłużającej okres działania przedmiotowych preferencji do końca 2007 r., wynikających z realizacji zadania: „Realizacja pozostałych zadań restrukturyzacyjnych” – Rada Ministrów na posiedzeniu we wrześniu 2003 roku przyjmując dokument: *Ocena wdrożenia działań wynikających z dokumentu: „Strategia dla Przemysłu Lekkiego na lata 2000–2005” (stan realizacji za okres 2000–2002 r.)* – podjęła decyzję o przedłużeniu obowiązywania dokumentu „Strategia dla przemysłu lekkiego na lata 2000–2007”.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej spowodowało, że dokument *Strategia dla przemysłu lekkiego na lata 2000–2007* wyczerpał swoje możliwości wpływania na funkcjonowanie krajowego przemysłu. W dniu 4 kwietnia 2006 r. Rada Ministrów przyjęła rekomendację zobowiązującą Ministra Gospodarki do przygotowania nowego dokumentu rządowego *Strategia dla przemysłu lekkiego do 2010 r.* obejmującego między innymi zagadnienia dotyczące konkurencyjności przedsiębiorstw, innowacji oraz polityki handlowej. Następnie jednak odstąpiono od przygotowywania tego dokumentu. Przemysł lekki objęty został nowym, horyzontalnym podejściem wynikającym z dokumentu *KONCEPCJA HORYZONTALNEJ POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ W POLSCE*, który omawiany był również na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego w 2007 r. i przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 30 lipca 2007 r. W ramach realizacji zapisów wynikających z powyższego dokumentu przygotowana została „Analiza konkurencyjności sektorów przemysłu lekkiego”.

Działania na rzecz ustabilizowania zarówno ilości jak i cen importowanych produktów miały istotne znaczenie dla dalszego funkcjonowania

przemysłu lekkiego zarówno w naszym kraju jak i całej Europie. Polska na forum wspólnotowym intensywnie zabiegała o wprowadzenie rozwiązań stabilizujących handel wyrobami przemysłu lekkiego, co znajdowało odzwierciedlenie w dyskusjach na wielu posiedzeniach Zespołu Trójstronnego.

Działania na rzecz ustabilizowania zarówno ilości jak i cen importowanych produktów miały istotne znaczenie dla dalszego funkcjonowania przemysłu lekkiego zarówno w naszym kraju jak i całej Europie. Polska na forum wspólnotowym intensywnie zabiegała o wprowadzenie rozwiązań stabilizujących handel wyrobami przemysłu lekkiego, co znajdowało odzwierciedlenie w dyskusjach na wielu posiedzeniach Zespołu Trójstronnego.

Na podstawie danych z wydanych licencji importowych odnotowano, że w 9-ciu kategoriach produktów tekstylnych i odzieżowych, import z Chin przekroczył, w ciągu czterech miesięcy 2005 r. (styczeń–kwiecień), wielkość całkowitego importu w 2004 roku.

W dniu 10 czerwca 2005 r. Komisja Europejska i Minister Handlu Chin uzgodnili porozumienie dotyczące reglamentacji chińskiego eksportu do UE niektórych wyrobów tekstylnych i odzieżowych, w których Chiny zgodziły się na ograniczenie eksportu w 10 kategoriach tekstylno-odzieżowych w latach 2005–2007.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Lekkiego

Obecnie Zespół Trójstronny ds. Przemysłu Lekkiego, działa w nowej formule, na podstawie Regulaminu przyjętego na posiedzeniu w dniu 10 kwietnia 2002 r.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców. W podstawowym składzie Zespół liczy 13 osób.

Stronę rządową w Zespole reprezentuje obecnie 3 przedstawiciele w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, wskazanych przez Ministrów: Gospodarki (Współprzewodniczący Zespołu), Pracy i Polityki Społecznej oraz Finansów. Ponadto, w zależności od poruszanej tematyki, dopraszani są przedstawiciele Ministerstwa Skarbu Państwa, Ministerstwa Środowiska, Ministerstwa Zdrowia, Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, Głównego Inspektoratu Inspekcji Handlowej, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po 3 przedstawicieli wyznaczonych przez: Federację Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych Przemysłu Lekkiego (w tym Współprzewodniczący Zespołu) i Krajowego Sekretariatu Przemysłu Lekkiego NSZZ „Solidarność”.

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje 2 przedstawicieli wyznaczonych przez Związek Pracodawców Przemysłu Lekkiego, którego przewodniczący pełni funkcję Współprzewodniczącego Zespołu ze strony pracodawców, 1 przedstawiciel Związku Pracodawców Przemysłu Tekstylnego i od 2008 r. 1 przedstawiciel Związku Producentów Odzieży i Tekstyliów Lewiatan. Stałymi ekspertami Zespołu, jako kompetentni reprezentanci tych środowisk w sprawach rozwiązań merytorycznych, są przedstawiciele branżowych Izb Gospodarczych.

Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik Departamentu Partnerstwa i Dialogu Społecznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, resortu przy którym działa Zespół.

Prace Zespołu w latach 2004–2009

W latach 2004–2009 odbyło się 15 posiedzeń Zespołu Trójstronnego i 5 posiedzeń zespołów roboczych.

W 2004 r. odbyły się trzy posiedzenia Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Lekkiego. Skład Zespołu pozostał niezmienny, aczkolwiek – w związku z pismem Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych – rozstrzygnięto sprawę włączenia do prac Zespołu przedstawiciela PKPP. Przewodniczący strony pracodawców oświadczył, że przedstawiciele pracodawców prywatnych zostali stałymi członkami Zespołu – przedstawicielami pracodawców. Byli dopraszani na posiedzenia, tak jak przedstawiciele Izb Gospodarczych.

W trakcie spotkań omówiono następujące tematy:

- przyszłość przemysłu lekkiego w Unii Europejskiej oraz warunki udzielania pomocy publicznej na restrukturyzację;
- działania i dalsze propozycje związane z uelastycznieniem warunków zabezpieczenia kredytów udzielanych przez BGK i banki współpracujące, w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów dotyczące kredytów dla przemysłu lekkiego;

- możliwości współuczestniczenia państwa w finansowaniu pracowników sezonowych;
- informacja na temat możliwości przywrócenia stawki VAT do poziomu 7% na wyroby dzieciinne;
- informacja na temat możliwości ustalenia stawki zerowej dla wykonawców usług tzw. przerobu uszlachetniającego;
- informacja na temat interpretacji ustawy o podatku od towarów i usług;
- informacja na temat środków ochrony indywidualnej zakupionych przed 1 maja 2004 r., a używanych po wstąpieniu do UE bez odpowiednich certyfikatów i oznaczeń.

W wyniku przyjętych ustaleń na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego wyjaśnione zostały następujące kwestie:

- Ministerstwo Gospodarki i Pracy, po fazie uzgodnień międzyresortowych, skierowało w dniu 2.06.2004 r. na Komitet Rady Ministrów projekt rozporządzenia, zmieniającego rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 października 2001 r., w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania dopłat do oprocentowania kredytów bankowych przeznaczonych na finansowanie zadań związanych z restrukturyzacją przemysłu lekkiego. Zmiana ta powstała w wyniku prac Zespołu Roboczego ds. poprawy wsparcia finansowego przemysłu lekkiego. Zmiany dotyczą rozszerzenia zakresu udzielania dopłat.
- Strona społeczna stwierdziła, że ustawa o podatku od towarów i usług jest nieczytelna a wręcz ma wadliwą konstrukcję i postulowała spowodowanie zmiany ustawy tak, aby jej interpretacja nie budziła wątpliwości. Jednocześnie strona społeczna uważała, że obowiązkiem Zespołu Trójstronnego jest rozpatrywanie wątpliwości interpretacyjnych ustawy w przypadku, gdy restrykcje dotyczą konkretnych podmiotów gospodarczych.
- Zgodnie z ustaleniem ZT Ministerstwo Gospodarki i Pracy dokonało analizy przedstawionej przez stronę społeczną propozycji współfinansowania pracowników w przedsiębiorstwach, które wykonują sezonową produkcję (i związanych z tym fluktuacjami w zakresie zatrudnienia).
- Zespół przyjął informację na temat możliwości i warunków wsparcia (w tym finansowego) małych, średnich i dużych przedsiębiorstw przemysłu lekkiego w oparciu o środki pomocowe Unii Europejskiej.

W 2005 r. odbyły się dwa posiedzenia Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Lekkiego. W trakcie posiedzeń Zespołu omówione zostały m.in. następujące kwestie:

- import z Chin wyrobów tekstylno-odzieżowych, w tym uruchomienie klauzul ochronnych;
- problem wsparcia przez stronę rządową inicjatywy stworzenia lobbyngu na rzecz polskiego przemysłu¹⁰;
- informacja na temat realizacji postulatu strony społecznej dotyczącej przywrócenia 7% stawki podatku VAT na wyroby dziecięce i 0% stawki VAT dla podwykonawców;
- przeanalizowania zadań *Strategii dla przemysłu lekkiego na lata 2000–2007* w świetle liberalizacji handlu światowego.

Na forum Zespołu Trójstronnego zajmowano się problemem dotyczącym przedsiębiorców przemysłu lekkiego w skali całej UE, którym była kwestia całkowitej liberalizacji handlu produktami tekstylnymi – odzieżowymi począwszy od dnia 1 stycznia 2005 r. i związany z tym lawinowy wzrost importu towarów chińskich na rynek światowy.

W wyniku ustaleń z posiedzeń Zespołu Strony:

- zobowiązały się do prac nad tematem dotyczącym współuczestnictwa Państwa w finansowaniu tzw. pracowników sezonowych w okresach nieaktywności zawodowej;
- zgodziły się co do zakończenia programu dopłat do kredytów przeznaczonych na restrukturyzację przedsiębiorstw przemysłu lekkiego w 2005 roku, ze względu na faktyczną ich niedostępność, w wyniku działań banków. Odnośnie pozostałej treści *Strategii...* ustalono, że w trybie roboczym zostanie przeanalizowana aktualność zawartych tam zapisów i zostaną zaproponowane nowe rozwiązania merytoryczne i terminowe.

¹⁰ Współprzewodniczący Zespołu ze strony pracodawców poruszył sprawę czynnego wsparcia lobbyngu na rzecz obrony przemysłu włókienniczego. Zespół uzgodnił, że strona rządowa wesprze aktywnie stronę społeczną w lobbyngowaniu w UE na rzecz przemysłu lekkiego, w tym zorganizowania spotkania z polskimi europarlamentarzystami. Uznano, że celowe jest również wykorzystanie do tego celu Grupy Wysokiego Szczebla poprzez uaktywnienie polskiego przedstawiciela w tym gremium.

W 2006 r. odbyły się trzy posiedzenia Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Lekkiego oraz dwa posiedzenia Zespołu roboczego.

W trakcie posiedzeń Zespołu omówione zostały m.in. następujące kwestie:

- omówiono postęp prac nad przygotowywanym dokumentem *Strategia dla przemysłu lekkiego do 2010 r.*;
- przekazano informację o stanie formalno-prawnym w handlu tekstyliami i obuwiem z Chinami i podjęciu przez UE środków ochronnych przed nadmiernym importem wyrobów tekstylnych – odzieżowych z Chin;
- poinformowano o działaniach Inspekcji Skarbowej i Inspekcji Celnej w 2005 r. i pierwszym kwartale 2006 r. w przedmiocie nieprawidłowości w obrocie towarami przemysłu lekkiego z importu;
- zaprezentowano wyniki działań Inspekcji Handlowej w 2005 r. i pierwszym kwartale 2006 r. pod kątem zgodności importowanych wyrobów przemysłu lekkiego z obowiązującymi przepisami w zakresie oznakowania jakości, składu surowcowego, kraju pochodzenia;
- przekazano stanowisko strony rządowej w sprawie postulatu Federacji Pracodawców Przemysłu Lekkiego oraz wniosku Obywatelskiego Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej „Nasze Dziecko” o przywrócenie preferencyjnej stawki podatku VAT na wyroby odzieżowe dla dzieci;
- poinformowano o zamierzeniach w sprawie dalszego uelastycznienia prawa pracy, szczególnie dotyczącego okresu rozliczania czasu pracy oraz zróżnicowanych form zatrudnienia w odniesieniu do sezonowości produkcji w przemyśle lekkim;
- przekazano informację Ministerstwa Finansów dotyczącą wykrytych nieprawidłowości w obrocie towarami przemysłu lekkiego oraz podejmowanych działań w celu ich usunięcia.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej oraz znoszenie, zgodnie z ustalonym harmonogramem, taryfowych i pozataryfowych barier w obrocie handlowym wyrobami przemysłu lekkiego spowodowało, że dotychczasowy dokument *Strategia dla przemysłu lekkiego na lata 2000–2007* wyczerpał swoje możliwości wpływania na funkcjonowanie krajowego przemysłu. Dlatego Zespół Trójstronny postulował potrzebę opracowania nowego dokumentu dostosowanego do istniejących warunków. Na posiedzeniach Zespołu w 2006 r. prowadzone były konsultacje nad przygotowywanym nowym dokumentem.

Niestety do końca 2006 r. nie udało się przygotować takiego dokumentu w związku ze zmianą koncepcji jego przygotowania, polegającej na horyzontalnym podejściu do polityki przemysłowej. Przemysł lekki objęty został nowym, horyzontalnym podejściem, a jego średniookresowe trendy rozwojowe miała określać analiza konkurencyjności, która miała zostać opracowana w II i III kwartale 2007 roku.

W 2007 r. odbyły się trzy posiedzenia Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Lekkiego oraz dwa posiedzenia Zespołu roboczego. W trakcie posiedzeń Zespołu omówione zostały m.in. następujące kwestie:

- projekt dokumentu *KONCEPCJA HORYZONTALNEJ POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ W POLSCE*;
- informacja na temat planowanej przez Komisję Europejską zmiany w zakresie uproszczenia systemu INTRASTAT i zmniejszenia obciążeń respondentów w dziedzinie statystyki wspólnotowej ze szczególnym uwzględnieniem zmiany przepisów rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 1982/2004 w odniesieniu do uproszczenia rejestrowania ilości i specyfikacji towarów;
- informacja o możliwości wydłużenia okresu ochronnego europejskiego rynku tekstyliów i odzieży w zakresie importu z Chin;
- interpretacja ustawy z dn. 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu w części umarzania zaciągniętych pożyczek na przykładzie Zakładów „Uniontex” Sp. z o.o.;
- informacja na temat przebiegu procesów upadłości i likwidacji w przedsiębiorstwach przemysłu lekkiego, w których Skarb Państwa i Agencja Rozwoju Przemysłu mają swoje udziały;
- omówienie roboczej wersji dokumentu „Analiza Konkurencyjności Sektora Tekstylno-Odzieżowego”.

Zapoczątkowane w 2006 r. konsultacje nad nowym dokumentem przygotowywanym przez Ministerstwo Gospodarki, kontynuowane były w 2007 roku. Przemysł lekki objęty został nowym, horyzontalnym podejściem, a jego średniookresowe trendy rozwojowe określiła „Analiza konkurencyjności...”. Projekt dokumentu *KONCEPCJA HORYZONTALNEJ POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ W POLSCE* omawiany był na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego w 2007 r.

Przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 30 lipca 2007 r. dokument prezentuje uwarunkowania, aktualny stan i wyzwania polskiego przemysłu oraz cel horyzontalnej polityki przemysłowej.

Analizy konkurencyjności sektorów zastąpią dotychczasowe strategie sektorowe jak również dostarczą przedsiębiorcom informacji o zjawiskach i trendach zachodzących w ich otoczeniu w perspektywie średniookresowej. Projekt „Analizy Konkurencyjności Sektora Tekstylno-Odzieżowego” był zaprezentowany i omawiany na jednym z posiedzeń Zespołu.

Działania na rzecz ustabilizowania zarówno ilości jak i cen importowanych produktów miały istotne znaczenie dla dalszego funkcjonowania przemysłu lekkiego zarówno w naszym kraju jak i całej Europie. Polska na forum wspólnotowym intensywnie zabiegała o wprowadzenie rozwiązań stabilizujących handel wyrobami przemysłu lekkiego, co znajdowało odzwierciedlenie w dyskusjach na wielu posiedzeniach Zespołu Trójstronnego.

W 2008 r. odbyły się cztery posiedzenia Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Lekkiego oraz dwa posiedzenia Zespołu Roboczego ds. przygotowania harmonogramu działań, wynikających z rekomendacji zawartych w „Analizie konkurencyjności sektorów przemysłu lekkiego”. W trakcie posiedzeń:

- strony zaaprobowaly dokument *„Analiza konkurencyjności sektorów przemysłu lekkiego”*;
- przedstawiono informację na temat instrumentów ochrony rynku unijnego i krajowego w obszarze tekstyliów, po 1 stycznia 2008 r.;
- poruszono problematykę związaną z liczbą uprawnień do emisji dwutlenku węgla na lata 2008–2012 na przykładzie ZPB „Frotex” S.A.;
- omówiono sytuację ekonomiczną i społeczną w przedsiębiorstwach przemysłu lekkiego, w których Skarb Państwa ma swoje udziały, ze szczególnym uwzględnieniem dramatycznej sytuacji w Przędzalni Zawiercie S.A.;
- przedstawiono informację nt. *HARMONOGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ SEKTORÓW PRZEMYSŁU LEKKIEGO*;
- strony odniosły się do wystąpienia PKPP Lewiatan w sprawie rozszerzenia składu Trójstronnego Zespołu ds. Przemysłu Lekkiego o przedstawiciela Polskiego Związku Pracodawców Prywatnych Producentów Odzieży i Tkanin (wystąpienie przekazane współprzewodniczącym Zespołu) oraz propozycji zmian zapisów w Regulaminie Prac Zespołu.

Dokument *Analiza konkurencyjności sektorów przemysłu lekkiego* obejmujący analizę konkurencyjności sektora włókienniczo-odzieżowego i skórzanego, wcześniej w wersji roboczej przekazywany był stronie społecznej do konsultacji. Uwagi do tego dokumentu zostały zgłoszone przez: Polską Izbę Branży Skórzanej, Polską Izbę Przemysłu Skórzanego, Polską Izbę Odzieżowo-Tekstylną i były one przedmiotem spotkania 10 października 2007 r. w sprawie uzgodnienia tekstu *Analizy*. Propozycje strony społecznej znalazły się w rekomendacjach. Ponadto w *Analizie* zawarte zostały sugestie, propozycje i kierunki, w jakich powinny być podejmowane dalsze działania. *Analiza* obejmuje też analizę SWOT, podsumowanie i rekomendacje, które zostały poprzedzone opisem sytuacji ekonomicznej sektorów przemysłu lekkiego. Analiza konkurencyjności sektorów przemysłu lekkiego została przyjęta przez Kierownictwo Ministerstwa Gospodarki 9 kwietnia 2008 r.

Zgodnie z ustaleniami z posiedzenia Zespołu powołany został zespół roboczy ds. przygotowania Harmonogramu działań wynikających z rekomendacji zawartych w „*Analizie konkurencyjności sektorów przemysłu lekkiego*”. Odbyły się dwa posiedzenia tego zespołu, na których omówiono problemy przemysłu lekkiego, które powinny znaleźć swój wyraz w Harmonogramie działań.

Partnerzy społeczni reprezentowani w Zespole podtrzymali swoje stanowisko w zakresie uwag, które przedstawili w odniesieniu do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2008 r. w sprawie przyjęcia Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień do Emisji dwutlenku węgla na lata 2008–2012 i postulowali zrewidowanie dotychczasowego stanowiska KASHUE, zmierzającego w kierunku zwiększenia limitów CO₂ dla firmy ZPB FROTEX S.A. Zespół przyjął informację Ministerstwa Gospodarki w sprawie instrumentów ochrony rynku krajowego i unijnego w obszarze tekstyliów. Strona społeczna poparła wnioski wynikające z tego materiału i postulowała, aby stały się one tematami prac Grupy Roboczej ds. przygotowania harmonogramu działań, wynikających z „*Analizy konkurencyjności sektorów przemysłu lekkiego*”.

W 2009 r. odbyły się dwa posiedzenia Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Lekkiego. W trakcie posiedzeń Zespołu omówione zostały m.in. następujące kwestie:

- omówiono działania podjęte w związku z kryzysem ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień kredytowania przedsiębiorstw, zamówień publicznych, promocji eksportu oraz subsydiowania miejsc pracy;
- przedstawiono informację nt. wyników kontroli rynku wyrobów włókienniczych i obuwia pod kątem bezpieczeństwa wyrobów;
- przedstawiono informację nt. przebiegu procesów prywatyzacji w przedsiębiorstwach przemysłu lekkiego;
- ustalono, że Ministerstwo Gospodarki przekaze stronie społecznej do konsultacji projekt programu rządowego związanego ze stworzeniem możliwości kredytowania podmiotów gospodarczych, w tym funkcjonujących w przemyśle lekkim, przez Bank Gospodarstwa Krajowego i Agencję Rozwoju Przemysłu S.A., wyjaśni problem stosowania podwójnych certyfikatów dla podmiotów gospodarczych przystępujących do przetargów publicznych, ułatwi uzyskanie niezbędnych informacji na temat planowanych przez resorty zamówień publicznych skierowanych do przedsiębiorstw przemysłu lekkiego w 2009 roku.

Efekty działania Zespołu

Do wymiernych efektów osiągniętych podczas pracy Zespołu należy zaliczyć realizację opracowanej przez Ministerstwo Gospodarki we współpracy z Zespołem Trójstronnym ds. Przemysłu Lekkiego „Strategii dla przemysłu lekkiego na lata 2000–2007” oraz prace przy projekcie rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania dopłat do oprocentowania kredytów bankowych przeznaczonych na finansowanie zadań związanych z restrukturyzacją przemysłu lekkiego. Zmiana ta powstała w wyniku prac Zespołu Roboczego ds. poprawy wsparcia finansowego przemysłu lekkiego. Rozporządzenie zostało przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 20.07.2004 r. Ponadto znaczące były prace nad projektem dokumentu *KONCEPCJA HORYZONTALNEJ POLITYKI PRZEMYSŁOWEJ W POLSCE na lata 2008–2013* oraz wypracowanie treści dokumentu „Analiza konkurencyjności sektorów przemysłu lekkiego”.

REGULAMIN

Trójstronnego Zespołu do Spraw Przemysłu Lekkiego

§ 1

1. Celem powołania Zespołu do Spraw Przemysłu Lekkiego, zwanego dalej „Zespołem”, jest kontynuowanie trójstronnego dialogu sektorowego prowadzonego dla godzenia interesów stron, dla zachowania pokoju społecznego.
2. Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z realizacją celów Zespołu.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców. W skład Zespołu po stronie pracowników i pracodawców mają prawo wchodzić przedstawiciele organizacji związkowych oraz organizacji pracodawców reprezentatywnych w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, pod warunkiem, że organizacje te mają swoją reprezentację w branży.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 3 przedstawiciele w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Gospodarki, Ministra Finansów.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po 3 przedstawiciele wyznaczonych przez:

- 1) Krajowy Sekretariat Przemysłu Lekkiego NSZZ „Solidarność”;
- 2) Federację Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych Przemysłu Lekkiego.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje 3 przedstawiciele wyznaczonych przez: Związek Pracodawców Przemysłu Lekkiego i Związek Pracodawców Przemysłu Tekstylnego oraz 1 przedstawiciel Związku Producentów Odzieży i Tekstyliów Lewiatan.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawiciele innych organizacji związkowych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawiciele innych organizacji pracodawców działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz co najmniej po jednym przedstawicielu z organizacji związkowych wymienionych w § 4.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o której mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody przedstawicieli strony rządowej i pracodawców oraz organizacji wymienionych w § 4 biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Zespołu.

§ 10

1. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.
2. Uchwała o wydelegowaniu osób określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, pod warunkiem nie zgłoszenia przez pozostałe strony Zespołu sprzeciwu co do miejsca i terminu posiedzenia.

§ 14

Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty.

§ 15

1. Każda ze stron Zespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Koszty ekspertyz pokrywa strona zlecająca ekspertyzę.
2. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
3. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16

1. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego dla spraw dialogu społecznego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw pracy, zwany dalej „Sekretarzem” z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Obsługę prac, o których mowa w § 10, zapewniają organizacje związkowe, organizacje pracodawców, lub urzędy obsługujące ministrów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

§ 17

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) notatkę zawierającą stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) protokół rozbieżności, w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i niezwłocznie przesyła współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2;
 - 5) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.

5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 18

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres.

§ 19

Posiedzenia Zespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23 lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.

Trójstronny Zespół ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego

Zespół powstał w listopadzie 2002 r. w miejsce, zniesionej Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 14 marca 2002 r., Komisji Wspólnej do Spraw Żeglugi i Rybołówstwa Dalekomorskiego. Komisja Wspólna funkcjonowała od października 2000 r. do marca 2002 r. jako instytucja trójstronnego dialogu społecznego w sektorze morskim. W dniu 29 listopada 2002 r. odbyło się inauguracyjne spotkanie Zespołu do Spraw Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego, umiejscowione w Ministerstwie Infrastruktury.

Zadaniem Zespołu jest wypracowywanie wspólnych stanowisk w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców m.in. w sprawach rozwiązywania problemów związanych z dostosowaniem polskiego prawa pracy na morzu do standardów międzynarodowych, prowadzenia działań na rzecz stabilizacji rynku pracy marynarzy, zwiększenia ilości statków zarejestrowanych pod polską banderą, a przede wszystkim działań zmierzających do obniżenia dla polskich armatorów kosztów zatrudnienia marynarzy.

Podstawą działania Zespołu jest Regulamin.

Tło historyczne / sytuacja w branży

Działalność Zespołu Trójstronnego do Spraw Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego związana jest m.in. z następującymi sektorami gospodarki morskiej:

- żegluga morską;
- rybołówstwo.

W latach 2004–2009 zagadnienia związane z sektorem żeglugi morskiej pozostawały w gestii ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej, którym w okresie 23.10.2001 r. – 31.10.2005 r. był Minister Infrastruktury, w okresie 31.10.2005 r. – 05.05.2006 r. Minister Transportu i Budownictwa, w okresie 05.05.2006 r. – 16.11.2007 r. Minister Gospodarki Morskiej i od 6.11.2007 r. – ponownie Minister Infrastruktury. Zagadnienia związane z sektorem rybołów-

stwa pozostawały w gestii ministra właściwego do spraw rybołówstwa, którym w latach 2004 do 05.05.2006 r. był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w okresie 05.05.2006 r. – 16.11.2007 r. Minister Gospodarki Morskiej, a od 16.11.2007 r. – ponownie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Sektor żeglugi morskiej w latach 2004–2009

Morska flota transportowa polskich armatorów i operatorów na koniec 2004 roku liczyła 118 statków stanowiących polską własność lub współwłasność o łącznej nośności 2,4 mln ton i pojemności brutto (GT) 1,7 mln. Ze 118 statków pod polską banderą pływało tylko 12 jednostek o łącznej nośności 22, 5 tys. ton. Stanowiły one 10,2% ogólnej liczby statków.

Obecnie największym polskim armatorem jest Przedsiębiorstwo Państwowe Polska Żegluga Morska, które dysponuje flotą liczącą ponad 80 statków. Ponadto w Polsce działają m.in. następujące spółki żeglugowe: Euroafrica Linie Żeglugowe Sp. z o.o., Polskie Linie Oceaniczne S.A., POL-Levant Linie Żeglugowe Sp. z o.o., POL-Euro Linie Żeglugowe Polska Żegluga Bałtycka S.A., Unity Line Sp. z o.o., Chińsko-Polskie Towarzystwo Okrętowe S.A., Baltic Container Line.

W roku 2004 przewieziono 22,5 mln ton ładunków, z czego żeglugą nieregularną 16,4 mln ton ładunków. Natomiast na rynku przewozów liniowych polscy armatorzy stracili swoją pozycję, przewożąc w 2004 roku nieco ponad 6 mln ton ładunków.

Pozytywnym zjawiskiem w przewozach polskiej floty jest wyraźny wzrost stopnia skonteneryzowania przewozów. W 2004 r. morską flotą transportową przewieziono 1,4 mln ton ładunków w kontenerach, tj. 42,6% więcej niż w 2003 r. i o 141,8% więcej niż w 2002 r.

Średni wiek jednostek, eksploatowanych przez polskich armatorów i operatorów w końcu 2004 roku osiągnął 19,5 roku, niestety w 2008 r. wydłużył się do 21,2 roku. Dla statków pływających pod polską banderą liczby te przedstawiają się bardziej niekorzystnie, w roku 2004 średni wiek statku wynosił 29,2 roku, a w 2008 roku wynosił już 32,6 roku.

W roku 2005 flota wynosiła 130 jednostek zmniejszając się w roku 2007 do 121 jednostek, jednak w 2008 r. zwiększyła się do 123 jednostek.

W związku z tym, iż w 2008 roku pod polską banderą pływało zaledwie 18 statków, większość polskich marynarzy zatrudnionych była na statkach pływających pod „obcymi” banderami, głównie Malty, Cypru, Wysp Bahama, Liberii czy Panamy.

Sektor rybołówstwa w latach 2004–2009

Wykonywanie rybołówstwa morskiego w państwach Unii Europejskiej w przeważającym stopniu regulowane jest przepisami Wspólnej Polityki Rybackiej, zaś zarządzanie zasobami morskimi należy do wyłącznej kompetencji Unii Europejskiej. Rada Unii Europejskiej corocznie w drodze rozporządzenia ustala wysokości limitów, jakie przyznawane są państwom członkowskim – w tym Polsce – biorąc pod uwagę doradztwo naukowe Międzynarodowej Rady Badań Morza (ICES) i opinię Regionalnych Rad Doradczych (RACs).

Akty prawne Unii Europejskiej nie stanowią jednak regulacji zamkniętej i kompletnej, pozostawiając szereg zagadnień do doprecyzowania państwom członkowskim. Dlatego też po akcesji Polski w 2004 roku do Unii Europejskiej weszła w życie ustawa z dnia 19 lutego 2004 r. o rybołówstwie (Dz.U. Nr 62, poz. 574 z późn. zm.), która wdrażała do prawa krajowego regulacje Wspólnej Polityki Rybackiej (WPRyb) i uregulowała kwestie pozostawione w gestii państwa członkowskiego.

Powyższa ustawa o rybołówstwie wprowadziła obowiązek posiadania specjalnego zezwolenia połowowego. Stosownie do art. 16 ust. 1 ww. ustawy, wykonywanie rybołówstwa morskiego w danym roku kalendarzowym w polskich obszarach morskich, wymaga uzyskania specjalnego zezwolenia połowowego, które jest wydawane armatorowi na statek rybacki, na który wydano licencję połowową. Specjalne zezwolenie połowowe wydaje minister właściwy do spraw rybołówstwa na wniosek armatora na statek rybacki. Specjalne zezwolenie połowowe zawiera między innymi kwotę połowową, jeżeli jest wymagana.

Określenie kwoty połowowej przyznawanej w specjalnym zezwoleniu połowowym (przysługującej na określony statek rybacki), następuje poprzez podział ogólnej kwoty połowowej przyznawanej Polsce corocznie rozporządzeniem Rady, w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw rybołówstwa, wydawanego na podstawie art. 17 ustawy o rybołówstwie. Zgodnie z tym przepisem, minister właściwy do spraw rybołówstwa, po zasięgnięciu opinii organizacji społeczno-zawodowych rybaków, określa corocznie w drodze rozporządzenia sposób i warunki wykorzystania ogólnej kwoty połowowej w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, na morzu terytorialnym, w Zatoce Puckiej i w Zatoce Gdańskiej oraz poza polskimi obszarami morskimi, mając na względzie ochronę i racjonalne wykorzystanie żywych zasobów morza.

Rybołówstwo bałtyckie

W latach 2005–2008 ogólna kwota połowowa:

- dorsza i łososia – była dzielona pomiędzy armatorów statków rybackich mniejszych niż 10 m, jako kwota wspólna oraz armatorów statków rybackich, od 10 m jako kwoty indywidualne;
- śledzia, gładzicy i szprota – była przyznawana wszystkim armatorom statków rybackich, jako kwota wspólna.

Podział kwoty połowowej dorsza w 2009 roku uległ zmianie, gdyż wprowadzono nowy system podziału, tzw. „trójpołówkę”, który zakłada, że w kolejnych 3 latach (2009–2011) w systemie rotacyjnym, 1/3 polskiej floty dorszowej prowadzi połowy dorsza na Morzu Bałtyckim, natomiast 2/3 otrzymuje rekompensatę finansową za tymczasowe zawieszenie działalności połowowej w zakresie połowów tego gatunku.

Ta pomoc finansowa wypłacana jest w oparciu o art. 21 lit. a pkt (i) rozporządzenia Rady nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz.Urz. UE L 223 z 15.08.2006, str. 1). Zgodnie z tym przepisem istnieje możliwość udzielania pomocy w formie wsparcia z Europejskiego Funduszu Rybackiego właścicielom statków rybackich i rybakom, których dotyczą plany dostosowania nakładu połowowego stanowiące część planów odbudowy, o których mowa w art. 5 rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie ochrony i zrównoważonej eksploatacji zasobów rybołówstwa w ramach wspólnej polityki rybołówstwa (Dz. Urz. UE L 358 z 31.12.2002, str. 59; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 4, t. 5, str. 460).

Podział pozostałych kwot połowowych gatunków organizmów morskich podlegających limitowaniu pozostał bez zmian.

Rybołówstwo dalekomorskie

Wszelkie działania w sektorze dalekomorskim prowadzone są w oparciu o przepisy, m.in. corocznie wydawane rozporządzenie Rady (WE) ustalające uprawnienia do połowów i związane z nimi warunki dla pewnych stad ryb i grup stad ryb, stosowane na wodach terytorialnych Wspólnoty oraz w odniesieniu do statków wspólnotowych na wodach, na których wymagane są ograniczenia połowowe, a także rozporządzenie Rady (WE) ustanawiające uprawnienia do połowów dla wspólnotowych statków rybackich dotyczące niektórych stad ryb głębinowych.

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej flota dalekomorska uzyskała możliwość korzystania z praw połowowych wynegocjowanych przez Unię Europejską w ramach Porozumień o partnerstwie w sektorze rybołówstwa (Fisheries Partnership Agreements). Do roku 2008 głównymi rejonami prowadzenia połowów przez statki dalekomorskie były obszary zarządzane przez Organizację Rybołówstwa Północno-Zachodniego Atlantyku (NAFO), Komisję Rybołówstwa Północno-Wschodniego Atlantyku (NEAFC), Konwencję o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki (CCAMLR), a także obszar Morza Północnego i wody norweskie.

Konieczność redukcji nakładu połowowego floty prowadzącej działalność na obszarze Północnego Atlantyku i wyrażenie przez Komisję Europejską zgody na uzupełnienie polskiego rejestru statków rybackich o dodatkową zdolność połowową o łącznej wartości 11.548 GT i 9.835 kW przyczyniły się do powrotu statków prowadzących połowy pod polską banderą na wody będące pod jurysdykcją Królestwa Maroka, a także Islamskiej Republiki Mauritaniańskiej. Ponadto, po wieloletniej przerwie, polskie statki prowadzą działalność połowową w rejonie zarządzanym przez Porozumienie w sprawie połowów na południowym obszarze Oceanu Indyjskiego (South Pacific RFMO). Rejon ten stał się dla polskiej floty dalekomorskiej jednym z najważniejszych obszarów dalszej działalności połowowej.

Obecnie łączna zdolność połowowa (ZP) przeznaczona dla statków wykonujących rybołówstwo dalekomorskie wynosi 21.526 GT i 22.441 kW, w tym: zdolność połowowa będąca w dyspozycji spółek będących członkami Północnoatlantyckiej Organizacji Producentów – 17.665 GT i 19.241 kW, z tego aktualnie wykorzystywana do wykonywania rybołówstwa morskiego przez 3 statki – 17.415 GT i 15.215 kW, zdolność połowowa będąca w dyspozycji Dalekomorskiej Kompanii Połowowej DALMOR i wykorzystywana przez 1 statek – 3. 861 GT i 3 200 kW.

Do głównych gatunków poławianych przez polskie statki należą: kryl, dorsz, czarniak, karmazyn, halibut, makreła, ostrobok. Przyznawane Polsce kwoty dalekomorskie są w pełni wykorzystywane, poprzez połowy bądź wymianę kwot, głównie z Niemcami, Wlk. Brytanią, Łotwą, Estonią, Hiszpanią, Francją oraz Portugalią.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego

Ze strony rządowej: 5 przedstawicieli w randze ministra, sekretarza lub podsekretarza stanu po jednym wskazanym przez ministra właściwego ds.: finansów publicznych, gospodarki morskiej, pracy oraz zabezpieczenia społecznego, rybołówstwa, Skarbu Państwa.

Współprzewodniczącym jest Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury, odpowiedzialny za sektor żeglugi.

Ze strony pracowników: po 3 przedstawicieli wyznaczonych przez; Krajową Sekcję Morską Marynarzy i Rybaków NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolski Związek Zawodowy Oficerów i Marynarzy, Federację Związków Zawodowych Marynarzy i Rybaków (OPZZ).

Współprzewodniczącym jest Przewodniczący Krajowej Sekcji Morskiej Marynarzy i Rybaków NSZZ „Solidarność”.

Ze strony pracodawców: 5 przedstawicieli Związku Armatorów Polskich.

Współprzewodniczącym – jest Prezes Związku Armatorów Polskich.

Sekretarzem Zespołu jest pracownik MI.

Spotkania odbywają się z reguły w Ministerstwie Infrastruktury.

W trakcie funkcjonowania Zespołu zaczęły pojawiać się propozycje, zarówno po stronie pracodawców jak i związkowej, dotyczące ewentualnego poszerzenia składu Zespołu o przedstawicieli nowopowstałych organizacji. Nie uzyskały one akceptacji członków Zespołu po stronie społecznej – brak konsensusu.

Wobec tego Współprzewodniczący Zespołu ze strony rządowej przedstawił projekt nowego Regulaminu Zespołu. Przewidywał on m.in. poszerzenie tematyki prac Zespołu o sprawy sektora portów, a tym samym włączenie do prac przedstawicieli tego sektora. Propozycja strony rządowej spotkała się z krytyką strony związkowej z uwagi na fakt, że problematyka żeglugi i rybołówstwa jest specyficzna i według argumentacji związkowców, nie daje się rozwiązywać wspólnie z problematyką np. portów, stoczni itd. Związkowcy zwrócili uwagę na fakt, że brak jest również praktyki międzynarodowej w łączeniu tych zagadnień. Ponadto w dotychczas funkcjonującym Zespole uczestniczyły po stronie społecznej wszystkie reprezentatywne dla środowiska marynarskiego i rybackiego organizacje. W dniu 8 lipca 2004 r. został

skierowany Protest Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego Pomorza Zachodniego do Komisji Trójstronnej do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz Prezesa Rady Ministrów. W rezultacie Regulamin Zespołu pozostał bez zmian.

W początkowym okresie funkcjonowania, sekretariat Zespołu oraz obsługa logistyczna umiejscowione były w MPiPS.

Przeniesienie sekretariatu do Ministerstwa Gospodarki Morskiej nastąpiło w dniu 8 marca 2007 r. w związku z reorganizacją rządu i powołaniu tego resortu po wyodrębnieniu obszaru związanego z tematyką morską z Ministerstwa Transportu i Budownictwa.

Prace Zespołu w latach 2004–2009

W omawianym okresie sprawozdawczym Zespół Trójstronny do Spraw Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego dyskutował m.in. następujące tematy:

- przyczyny przeflagowania polskich statków pod obce bandery;
- założenia nowej regulacji pracy na morskich statkach handlowych o polskiej przynależności;
- możliwość skorzystania przez armatorów opodatkowania się podatkiem tonażowym;
- prawidłowość systemu nadzoru oraz zarządzania majątkiem państwowym polskich przedsiębiorstw państwowych i przedsiębiorstw armatorskich posiadających spółki zagraniczne i zarejestrowane w tych spółkach statki pod obcymi banderami;
- kierunki działania Rządu RP mające na celu reaktywowanie i rozwój polskiej handlowej floty morskiej i rybołówstwa.

Zespół zajmował się również szeregiem kwestii wskazującym na stan i kondycję sektorów wchodzących w skład Zespołu ds. żeglugi morskiej i rybołówstwa, m.in. rozwiązaniami dotyczącymi koordynacji systemów zabezpieczeń socjalnych polskich marynarzy w zakresie regulacji 1408/71 WE.

Prace Zespołu przyczyniły się do wypracowania i podpisania polsko-norweskiego porozumienia (podpisanego w lipcu 2004 r. obowiązującego

z mocą wsteczną od 1 maja 2004 r.). Porozumienie uchroniło ponad cztery tysiące polskich marynarzy od nagłej utraty pracy na statkach pod banderą Norwegii.

W oparciu o wyniki pracy Zespołu podpisano również na początku września 2004 r. Porozumienie pomiędzy polskimi i holenderskimi związkami zawodowymi (afiliowanymi w Europejskiej Federacji Transportowców ETF) oraz Związkiem Królestwa Holandii. Dzięki temu odsunięto groźbę utraty przez Polaków kolejnych tysięcy miejsc pracy tym razem na statkach pod holenderską banderą.

Kwestie wprowadzenia dla armatorów możliwości opodatkowania się podatkiem tonażowym:

W Polsce ustawa z dnia 24 sierpnia 2006 r. o podatku tonażowym (Dz.U. Nr 183, poz. 1353 z późn. zm.) weszła w życie w dniu 1 stycznia 2007 r. Projekt ustawy został notyfikowany w Komisji Europejskiej w dniu 1 lutego 2006 r. Komisja Europejska w ramach procedury przewidzianej w Rozporządzeniu Nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE poddała program pomocowy badaniu wstępnemu, w ramach którego zwracała się do władz Rzeczypospolitej Polskiej z prośbą o dodatkowe informacje. Z uwagi na wątpliwości co do zgodności programu ze wspólnym rynkiem, Komisja Europejska decyzją z dnia 12 września 2007 r. (OJ C 300/22) wszczęła formalną procedurę dochodzenia, zgodnie z art. 4 ust. 4 Rozporządzenia Nr 659/1999. Zgodnie z art. 7 ust. 6 przedmiotowego Rozporządzenia Komisja powinna podjąć przedmiotową decyzję w terminie 18 miesięcy od wszczęcia procedury tj. do marca 2009 r.

Decyzja Komisji Europejskiej w sprawie Pomocy Państwa nr C 34/07 (ex N 93/2006) w sprawie wprowadzenia systemu podatku tonażowego w międzynarodowym transporcie morskim w Polsce została wydana w dniu 18 grudnia 2009 r. Podatek tonażowy jako forma pomocy publicznej został uznany za zgodny z wewnętrznym rynkiem Unii Europejskiej.

Przyjęcie przez stronę polską postanowień decyzji Komisji Europejskiej wymaga znowelizowania ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o podatku tonażowym. Decyzją Komisji Europejskiej ustawa o zmianie ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o podatku tonażowym powinna wejść w życie przed dniem 1 stycznia 2011 roku.

W dniu 18 lutego 2010 roku strona polska poinformowała Komisję Europejską o rozpoczęciu prac nad przygotowaniem założeń do nowelizacji ustawy uwzględniających zapisy postanowień decyzji KE. Ponadto strona polska poinformowała o procedurze legislacyjnej wprowadzenia do polskiego porządku prawnego nowelizowanej ustawy.

Projekt nowej regulacji pracy na morskich statkach handlowych o polskiej przynależności:

Obecnie obowiązująca ustawa o pracy na morskich statkach handlowych funkcjonuje od 1991 roku. Przyjęte w tamtym okresie rozwiązania regulujące zasady pracy na morskich statkach handlowych nie przystają do obecnych realiów funkcjonowania przedsiębiorstw armatorskich na światowym i europejskim rynku żegludowym. Stały się także jedną z głównych przyczyn przechodzenia statków polskich armatorów pod obce bandery. Nowa ustawa o pracy na morskich statkach handlowych ma na celu wdrożenie postanowień Konwencji MOP o pracy na morzu z 2006 r. (Konwencja MLC). Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego ustawy pozwoli na poprawę zdolności konkurencyjnej polskich armatorów, przyczyni się również do zrównania warunków funkcjonowania armatorów krajowych z warunkami prowadzenia działalności armatorów światowych, a przede wszystkim europejskich.

Prace nad nowym projektem ustawy trwają od 2002 r. Przedłużający się proces dopracowywania treści zapisów satysfakcjonujący stronę pracodawców, stronę związkową oraz stronę rządową wynika ze specyfiki zagadnienia, jakim jest praca marynarzy.

Od sierpnia 2009 r. projekt był opracowywany przez stronę rządową (Ministerstwo Infrastruktury we współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Zdrowia, Ministerstwem Finansów, Narodowym Funduszem Zdrowia, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych) w ramach uzgodnień roboczych. Celem spotkań było omówienie zapisów w odniesieniu do kwestii związanych z opodatkowaniem marynarzy, kwestii ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego.

Po przyjęciu projektu ustawy przez kierownictwo Ministerstwa Infrastruktury w listopadzie 2009 r. został on przekazany do konsultacji społecznych, a następnie do uzgodnień międzyresortowych. Przewiduje się, iż projekt ustawy zostanie skierowany pod obrady Rady Ministrów w czerwcu 2010 r.

Nadzór nad przedsiębiorstwami państwowymi:

Zespół Trójstronny poświęcił sporo czasu kwestii prawidłowości systemu nadzoru oraz zarządzania majątkiem państwowym – polskich przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw armatorskich posiadających spółki zagraniczne i zarejestrowane w tych spółkach statki pod obcymi banderami.

Polskie przedsiębiorstwa armatorskie nie są przedsiębiorstwami użyteczności publicznej i nie mają do nich zastosowania przepisy dotyczące bezpośredniej kontroli bieżącej działalności podmiotu przez organ założycielski poprzez zatwierdzenie planu, ocenę prawidłowości działania przedsiębiorstwa. W odniesieniu do przedsiębiorstw armatorskich nie obowiązują żadne szczególne regulacje, pomimo specyficznych warunków ich funkcjonowania. W sprawie nadzoru i kontroli nad majątkiem przedsiębiorstw państwowych, takich jak Polska Żegluga Morska, Ministerstwo Skarbu Państwa ma ograniczone kompetencje.

Zespół uznał, że obowiązujący system prawny, dotyczący nadzoru i kontroli nad przedsiębiorstwami państwowymi działającymi w oparciu o ustawę o przedsiębiorstwach państwowych, powinien ulec zmianie w celu przywrócenia organom założycielskim skutecznego nadzoru.

REGULAMIN

Zespołu Trójstronnego do Spraw Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego

z dnia 8 marca 2007 r.

§ 1.

1. Celem powołania Zespołu Trójstronnego do Spraw Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego, zwanego dalej „Zespołem”, jest prowadzenie trójstronnego dialogu sektorowego dla godzenia interesów stron podczas realizacji programu działań Rządu oraz rozwiązywanie problemów dotyczących funkcjonowania żeglugi i rybołówstwa morskiego.
2. Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, związanego z realizacją celów Zespołu.

§ 2.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3.

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 5 przedstawicieli w randze ministra, sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez:

- a. ministra właściwego ds. finansów publicznych;
- b. ministra właściwego ds. gospodarki morskiej;
- c. ministra właściwego ds. pracy oraz ds. zabezpieczenia społecznego;
- d. ministra właściwego ds. rybołówstwa;
- e. ministra właściwego ds. Skarbu Państwa.

§ 4.

1. Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po trzech przedstawicieli wyznaczonych przez:
 - a) Krajową Sekcję Morską Marynarzy i Rybaków NSZZ „Solidarność”;
 - b) Federację Związków Zawodowych Marynarzy i Rybaków;
 - c) Ogólnopolski Związek Zawodowy Oficerów i Marynarzy.

§ 5.

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje 6 przedstawicieli wyznaczonych przez Związek Armatorów Polskich.

§ 6.

1. Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:
 - 1) strona pracowników – przedstawiciele innych organizacji związkowych działających w sektorze;
 - 2) strona pracodawców – przedstawiciele innych organizacji pracodawców działających w sektorze;
 - 3) strona rządowa – przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.
2. W posiedzeniach Zespołu mogą uczestniczyć członkowie Parlamentu RP.

§ 7.

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz co najmniej po jednym przedstawicielu z organizacji związkowych wymienionych w § 4.

3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych rozstrzygnięcia podejmują współprzewodniczący.

§ 8.

Przy rozpatrywaniu spraw członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9.

1. Zespół może zająć stanowisko jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o których mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody wszystkich stron biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko do protokołu rozbieżności.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko, wiążące dla stron Zespołu, jest ogłaszane w dniu posiedzenia Zespołu.

§ 10.

1. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.
2. Uchwała o delegowaniu osób określa ich zadania i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, jest wiążący dla Zespołu.

§ 11.

Zespół, w drodze uchwały, ustala harmonogram prac z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12.

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.

2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) wspólne ustalanie:
 - propozycji harmonogramu prac Zespołu;
 - terminu i miejsca oraz porządku posiedzenia Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania;
 - 3) przedstawienie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczącemu prowadzącemu posiedzenie przysługuje prawo pouczenia członka Zespołu, ewentualnie odebrania głosu w sytuacji, gdy jego wypowiedź i zachowanie naruszają zasady określone w § 8.

§ 13.

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących pod warunkiem, że pozostałe strony Zespołu nie zgłoszą sprzeciwu co do miejsca i terminu posiedzenia.

§ 14.

1. Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty do każdego tematu.
2. Na wniosek członka Zespołu wskazane wypowiedzi uczestników posiedzenia winny być szczegółowo zapisane w protokole z posiedzenia Zespołu, o którym mowa w §17 ust. 1 pkt 3.

§ 15.

1. Każda ze stron może korzystać z pomocy ekspertów na swój koszt.
2. Eksperti biorący udział w pracach Zespołu nie mogą udostępniać informacji z posiedzeń Zespołu.
3. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16.

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, obsługę organizacyjną i techniczną prac oraz posiedzeń Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego do

spraw transportu morskiego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej, zwany dalej „Sekretarzem”.

2. Obsługę prac, o których mowa w §10, zapewniają organizacje związkowe, organizacje pracodawców, lub urzędy obsługujące ministrów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

§ 17.

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) protokół zawierający stanowisko stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) protokół rozbieżności w sprawach, w których nie nastąpiło uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcie porozumienia.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, Sekretarz przesyła niezwłocznie po sporządzeniu współprzewodniczącym Zespołu, którym przysługuje prawo wnoszenia uwag w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania projektu protokołu. Protokół uwzględniający uwagi jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz Zespołu.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie daty i porządku posiedzenia;
 - 2) imienną listę uczestników posiedzenia;
 - 3) treść wystąpień członków Zespołu wraz z podaniem nazwisk oraz treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt 2.
5. Po przyjęciu i zatwierdzeniu protokół niezwłocznie dostarczany jest członkom Zespołu.
6. Dokument, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 sporządzony w trakcie posiedzenia podpisywany jest przez współprzewodniczących Zespołu.
7. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu. Archiwizacji dokumentów dokonuje się na podstawie odrębnych przepisów.
8. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa ust. 1 pkt 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 18.

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres, o ile posiedzenie nie jest zwołane w trybie pilnym.

§ 19.

1. Do interpretacji postanowień Regulaminu upoważnieni są współprzewodniczący Zespołu, a w zakresie spraw w nim nieuregulowanych rozstrzygają każdorazowo strony Zespołu w trybie i na zasadach § 9.
2. Do uchwalenia niniejszego Regulaminu oraz wprowadzenia do niego zmian uprawnione są tylko strony Zespołu w trybie konsensusu.

§ 20.

Traci moc Regulamin z dnia 29 listopada 2002 r. ze zmianami z dnia 05 lipca 2004 r.

§ 21.

Regulamin wchodzi w życie z dniem uchwalenia.

Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej

Zespół został powołany w lutym 2003 r. na wniosek organizacji związkowych sektora chemicznego. Podstawą wniosku były punkty „Porozumienia Ramowego – Dialog Autonomiczny w Sektorze Chemicznym”, w którym jego sygnatariusze wspólnie postanowili podjąć wszelkie działania zmierzające do opracowania programów restrukturyzacji przemysłu chemicznego i wdrożenia ich tak, aby stał się on konkurencyjny wobec przedsiębiorstw z krajów UE oraz do wystąpienia do Rządu RP o powołanie zespołu trójstronnego dla sektora chemicznego, w celu wdrożenia programu „Strategia dla przemysłu chemicznego do roku 2010” przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 4 czerwca 2002 roku.

Tło historyczne / sytuacja branży

Według informacji Ministerstwa Gospodarki przemysł chemiczny, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), obejmuje produkcję sklasyfikowaną w dziale 24 i 25:

- wyrobów chemicznych PKD 24 (w tym m.in. podstawowych chemikaliów, pestycydów, farb i lakierów, wyrobów farmaceutycznych, środków myjących i kosmetyków, włókien chemicznych);
- wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych PKD 25.

Wyroby przemysłu chemicznego są bazą surowcową dla produkcji nowoczesnych wyrobów m.in. w motoryzacji, budownictwie i przemyśle rolno-spożywczym.

W okresie od 2004 r. do września 2009 r. wzrosła liczba przedsiębiorstw przemysłu chemicznego (dane dotyczą podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób) z 766 do 950. Znaczący wzrost liczby spółek dotyczy produkcji wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych (PKD 25).

W przemyśle chemicznym przychody netto ze sprzedaży dynamicznie rosły z 66.989,6 mln zł w 2004 r. do 92.472,16 mln zł w 2008 r. W latach

2004–2008 produkcja wyrobów chemicznych dynamicznie się rozwijała. Zysk brutto wzrósł z 5.958,06 mln zł w 2004 r. do 6.92.225,92 mln zł do 5.800,38 mln zł.

Niestety wzrost dotyczył również strat i zapasów. Pogorszenie wyników ekonomiczno-finansowych nastąpiło już w 2008 r. Przychody netto ze sprzedaży oraz zapasy jeszcze rosły, ale zyski brutto i netto w 2008 r. już zmniejszyły się.

Na tle innych branż przemysłowych przemysł chemiczny jest szczególnie podatny na niekorzystne zmiany trendu cenowego surowców (węglowodory), gdyż swą działalność opiera w przeważającej części na imporcie ropy i gazu ziemnego do produkcji chemikaliów.

Podstawowym surowcem do produkcji nawozów azotowych jest gaz ziemny, którego koszty zakupu stanowią około 35–40% wydatków w strukturze kosztów. W przypadku nawozów wieloskładnikowych typu NPK są to gaz ziemny, fosforyty i apatyty, sól potasowa oraz siarka. Od poziomu cen surowców w dużym stopniu uzależniona jest sytuacja ekonomiczno-finansowa spółek sektora nawozowego.

W ubiegłym roku w przemyśle nawozowym (PKD 2415) funkcjonowało 10 podmiotów gospodarczych, w tym 7 rentownych. W 2004 r. w 11 podmiotach gospodarczych przemysłu nawozowego zatrudnionych było ponad 9,6 tys. osób, natomiast w III kw. 2009 r. zatrudnionych było 7.999 osób.

Od 2005 r. wydajność pracy na jednego zatrudnionego przy produkcji nawozów systematycznie rośnie. W 2004 r. wydajność pracy na 1 zatrudnionego przy produkcji wyrobów chemicznych wyniosła 516,16 tys. zł, a przy produkcji nawozów 579,37 tys. zł, natomiast po III kw. 2009 r. odpowiednio 462,68 tys. zł i 443,45 tys. zł.

Wydajność pracy na 1 zatrudnionego w przemyśle nawozowym jest wyższa niż w przetwórstwie przemysłowym. Po III kw. 2009 roku wydajność pracy na jednego zatrudnionego w przetwórstwie przemysłowym wyniosła 349,88 tys. zł, a w 2008 r. 448,28 tys. zł.

Udział przychodów ze sprzedaży eksportowej w latach 2004–2008 utrzymywał się na poziomie 0,37–0,41, a po III kw. 2009 r. wyniósł 0,27.

W 2008 r. do Polski sprowadzono nawozy o wartości 567,63 mln euro, a eksport wyniósł 779,75 mln euro. Natomiast w 2009 r. import wyniósł 294,82 mln euro, natomiast eksport tylko 275,23 mln euro. W 2008 r. saldo handlu zagranicznego nawozami wyniosło 212,12 mln euro, natomiast

w ubiegłym roku było ujemne i wyniosło -19,59 mln euro. Przemysł nawozowy do niedawna był jedną z branż przemysłu chemicznego, którą charakteryzowało dodatnie saldo w handlu zagranicznym. Zmniejszenie sprzedaży nawozów na rynku krajowym i zmniejszenie eksportu znalazły odzwierciedlenie w gorszych wynikach ekonomiczno – finansowych branży w ubiegłym roku.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto w produkcji nawozów (PKD 2415) po trzech kwartałach 2009 r. wyniósł -9,66%, a wskaźnik rentowności obrotu netto -8,86%. Natomiast wskaźnik rentowności obrotu brutto w produkcji wyrobów chemicznych PKD 24 po trzech kwartałach 2009 r. wyniósł (+7,42%), a wskaźnik rentowności obrotu netto (+6,17%).

W 2004 r. w przemyśle chemicznym funkcjonowało 1615 podmiotów gospodarczych, o 49 więcej niż w 2003 roku. Nastąpił także wzrost zatrudnienia: ze 181 810 osób w 2003 r. do 189 368 pracowników w 2004 roku.

Produkcja sprzedana sektora przemysłu chemicznego (łącznie z sektorem farmaceutycznym) wzrosła w cenach stałych, w porównaniu do 2003 r., o 11,4%, osiągając wartość 68 492,3 mln złotych. Sprzedaż na eksport wyniosła 21 353,1 mln zł, co stanowi ponad 30% ogółu wartości sprzedanych produktów.

Eksport ogółem wyrobów przemysłu chemicznego osiągnął wartość 7542,6 mln USD (wzrost o 34,5%). Import wzrósł o 24,5%, do poziomu 15 385,8 mln USD. Deficyt obrotów zagranicznych chemikaliami pogłębił się do 7853,2 mln USD (6750,2 mln USD w 2003 r.). Potwierdza to wysoką chemiochłonność gospodarki polskiej i niedoinwestowanie krajowego przemysłu chemicznego, którego produkcja nie może sprostać krajowemu popytowi.

Pozytywnym zjawiskiem w obrotach zagranicznych wyrobami chemicznymi był wysoki udział eksportu do krajów Unii Europejskiej (ponad 50%), co świadczy o dobrym poziomie technicznym krajowej produkcji chemicznej. Wysoki wzrost produkcji sprzedanej, w tym dynamicznie powiększający się eksport, wpłynęły na poprawę wyników finansowych sektora przemysłu chemicznego. Wysoka dynamika cechowała wynik na sprzedaży oraz wyniki finansowe brutto i netto. Zwiększyła się rentowność sektora, przewyższając przeciętną rentowność sekcji przetwórstwa przemysłowego i przemysłu ogółem.

Jednym z głównych problemów w przemyśle chemicznym jest cena gazu ziemnego, będącego podstawowym surowcem w tym przemyśle,

szczególnie nawozowym – do produkcji amoniaku, który jest półproduktem do wytwarzania nawozów azotowych oraz kompleksowych typu NP i NPK. Przedsiębiorstwa sektora są największymi odbiorcami gazu w skali całej Polski.

W październiku 2003 r. Komisja Europejska zaprezentowała *Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Rejestracji, Oceny, Udzielania Zezwoleń i Stosowanych Ograniczeń w Zakresie Chemikaliów (REACH), Utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów oraz zmieniającego Dyrektywę 1999/45 WE i Rozporządzenia WE (w sprawie Trwałych Zanieczyszczeń)*.

Podjęto prace nad oszacowaniem skutków wdrożenia unijnych Propozycji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego oraz Rady dotyczących rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń oraz stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów, a także ustanowienia Europejskiej Agencji ds. Chemikaliów (system REACH – Registration Evaluation and Authorisation of Chemicals). Zakładały one: obowiązkową rejestrację (chemikalia wytwarzane lub importowane w ilościach powyżej 1 tony); ocenę dokumentacji technicznej oraz ocenę substancji i udzielania zezwoleń wydawanych przez Komisję Europejską na wprowadzanie do obrotu w wybranych kierunkach wykorzystania – dotyczy to m.in. substancji rakotwórczych, mutagennych i o szkodliwym działaniu na rozrodczość, trwałych, zdolnych do bioakumulacji i toksycznych, a także substancji o bardzo dużej trwałości i bardzo dużej zdolności do bioakumulacji.

Rozporządzenie (WE) nr 1907/2005 (REACH) zostało przyjęte przez Parlament Europejski i Radę w grudniu 2006 r.

Duże znaczenie w krajowym przemyśle chemicznym przywiązuje się do spraw jego ekologicznego oddziaływania na otoczenie. Czynnikiem pomocnym w efektywnym zmniejszaniu uciążliwości oddziaływania zakładów sektora na otoczenie i środowisko jest aktywne włączanie się jego podmiotów gospodarczych do międzynarodowego Programu „Odpowiedzialność i Troska” (Responsible Care). Polski przemysł chemiczny realizuje od 1992 r. międzynarodowy Program „Responsible Care”. Programowi patronują i nadzorują jego wdrażanie Polska Izba Przemysłu Chemicznego, Ministerstwo Gospodarki oraz Ministerstwo Środowiska, za pośrednictwem Kapituły Programu. Celem Programu „Odpowiedzialność i Troska” jest otwarta polityka informacyjna w zakresie działalności związanej z bezpieczeństwem, ochroną

zdrowia i ochroną środowiska, która przyczynia się do zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne i kreowania w społeczeństwie wizerunku przemysłu chemicznego przyjaznego dla środowiska.

W związku z wdrażaniem regulacji prawnych wynikających z ustawy *Prawo ochrony środowiska*, przedsiębiorstwa przemysłu chemicznego podjęły działania mające na celu uzyskanie zintegrowanego pozwolenia zgodnie z Dyrektywą IPPC 96/61/WE (Integrated Pollution Prevention and Control) oraz uwzględnienie pojęcia Najlepszej Dostępnej Techniki – NDT (BAT – Best Available Technique). Branża chemiczna aktywnie uczestniczy w procesie tworzenia tzw. dokumentów referencyjnych BAT – BAT Reference Documents (BREFs).

Zgodnie ze „Strategią dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.”, przyjętą na posiedzeniu Rady Ministrów w czerwcu 2002 r., opracowana została „*Strategia restrukturyzacji i prywatyzacji sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej*”, przyjęta na posiedzeniu Rady Ministrów 12 listopada 2003 r., która obejmowała m.in. harmonogram restrukturyzacji i prywatyzacji. Dokument ten zakładał konsolidację w jednym podmiocie prawnym i organizacyjnym produkcji nawozów, w oparciu o centra produkcji nawozów fosforowych w Policach oraz azotowych i melaminy w Puławach. Ponieważ koncepcja ta nie uzyskała akceptacji podmiotów ani związków zawodowych, Nafta Polska SA. opracowała nowe szczegółowe rozwiązania w zakresie prywatyzacji sektora WSCh. Kolejny dokument: *Rekomendacja ścieżki realizacji „Strategii restrukturyzacji i prywatyzacji Sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej”* został przyjęty przez Radę Ministrów na posiedzeniu dnia 9 listopada 2004 roku.

Trwający proces restrukturyzacji podmiotów sektora WSCh, prowadzony przez Naftę Polską S.A. oraz zarządy spółek, ma na celu zwiększenie wartości każdego podmiotu.

Na podstawie analiz opracowanych przez Naftę Polską S.A., Ministerstwo Skarbu Państwa zobowiązało się przygotować odpowiednią rekomendację dla Ministra Skarbu Państwa oraz Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, dotyczącą ostatecznego wyboru ścieżki realizacji „*Strategii...*”.

Najistotniejsze dla dialogu w sektorze Wielkiej Syntezy Chemicznej w 2004 roku były stanowiska strony społecznej wobec rządowego dokumentu *Rekomendacja ścieżki realizacji „Strategii restrukturyzacji i prywatyzacji Sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej”*. Dokument ten był wyrazem koncepcji strony rządowej, która zarekomendowała w nim indywidualne ścieżki

restrukturyzacji i prywatyzacji spółek WSCh, opracowane przez ich zarządy. Rekomendowana ścieżka zakładała funkcjonowanie istniejących podmiotów w ich kształcie i środowiskach. Wykorzystanie dobrej koniunktury w branży w celu przeprowadzenia procesów restrukturyzacji było jedyną szansą na pozyskanie środków na rozwój zakładów sektora WSCh.

Podstawowym założeniem realizacji *Strategii* było przyspieszenie procesów przekształceń własnościowych i prywatyzacji, przy udziale inwestorów branżowych lub finansowych w spółkach WSCh. W stosunku do podmiotów WSCh przyjęto następujące koncepcje prywatyzacji:

- prywatyzacja Zakładów Chemicznych Police S.A. oraz Zakładów Azotowych Puławy S.A. w drodze przetargu publicznego na Giełdzie Papierów Wartościowych;
- wniesienie akcji Zakładów Azotowych Tarnów S.A. i Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A. do Nafty Polskiej S.A., w celu zbycia w trybie publicznego zaproszenia do rokowań (dopuszczono możliwość konwersji wierzytelności PGNiG na akcje spółki);
- wniesienie akcji Zakładów Chemicznych Zachem S.A. i Zakładów Chemicznych Organika-Sarzyna S.A. do Nafty Polskiej S.A., a następnie sprzedaż akcji tych podmiotów przez Naftę Polską S.A. zainteresowanym inwestorom w drodze zaproszenia do rokowań.

W 2005 r. zostały wysłane zaproszenia do podjęcia rokowań dotyczących prywatyzacji Zakładów Azotowych Tarnów SA., Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A., Zakładów Chemicznych Zachem S.A. i Zakładów Chemicznych Organika-Sarzyna S.A. Rokowania te są w fazie zaawansowanej. W listopadzie Zarząd Nafty Polskiej S.A. podjął decyzje o dopuszczeniu do złożenia oferty cenowej wybranym inwestorom.

W sprawie finalizacji prywatyzacji czterech spółek sektora WSCh, podczas posiedzeń Zespołu ds. Branży Chemicznej strona rządowa przedstawiła szczegółową informację na temat dotychczasowych działań MSP oraz harmonogramu dokończenia procesu prywatyzacji. Zadeklarowała wolę Ministra Skarbu Państwa doprowadzenia wszystkich czterech prywatyzacji do końca. Nafta Polska S.A. realizując nadzór właścicielski nad czterema podmiotami, zaleciła ich zarządom opracowywanie i wdrażanie strategii alternatywnych (w tym inwestycyjnych) pozwalających funkcyjno-

wać spółkom niezależnie od tego, jaka decyzja odnośnie do prywatyzacji zapadnie ostatecznie. Strona związkowa opowiedziała się za prywatyzacją spółek WSCh. Wyraziła oczekiwanie, że zakłady zaczną funkcjonować jako podmioty gospodarcze i że – zgodnie z deklaracjami przedstawicieli inwestorów – będą dobrze zarządzane. Wyraziła swoją dezaprobatę wobec przedłużania się procesu prywatyzacji i jego negatywnego wpływu na inwestycje w spółkach, co w rezultacie powoduje spadek konkurencyjności tych przedsiębiorstw na rynku. Strona pracodawców zaprezentowała „Uchwałę Nr 8/2006 Ogólnego Zgromadzenia Polskiej Izby Przemysłu Chemicznego z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie oceny aktualnej sytuacji przemysłu chemicznego w Polsce oraz perspektyw jego rozwoju”, w której m.in. opowiedziała się za szybkim, mądrym i odpowiedzialnym zakończeniem procesu prywatyzacji firm przemysłu chemicznego.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej

Stronę rządową reprezentują: Ministerstwo Skarbu Państwa, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Nafta Polska S.A.

Stronę związkową reprezentują: Federacja Związków Zawodowych Przemysłu Chemicznego, Szklarskiego i Ceramicznego w Polsce (OPZZ), Sekretariat Przemysłu Chemicznego NSZZ „Solidarność”, Sekcja Krajowa Przemysłu Chemicznego NSZZ „Solidarność”, Forum Związków Zawodowych.

Stronę pracodawców reprezentują: Polska Izba Przemysłu Chemicznego – Związek Pracodawców (KPP), PKPP „Lewiatan”, Business Centre Club – Związek Pracodawców.

Prace Zespołu w latach 2004–2009

W 2004 roku Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej zebrał się trzykrotnie. Posiedzenia były poświęcone następującej tematyce:

- omówienie przyjętej przez Radę Ministrów „Strategii restrukturyzacji i prywatyzacji Sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej”, ze zwróceniem uwagi

na te elementy dokumentu, które były komentowane przez stronę społeczną w czasie poprzednich spotkań Zespołu;

- przedstawienie informacji na temat proponowanych scenariuszy realizacji programu restrukturyzacji Sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej;
- przeprowadzenie dyskusji na temat „Strategii dla Przedsiębiorstw z Branży Farmaceutycznej”;
- zaprezentowanie i przedyskutowanie dokumentu *Rekomendacja ścieżki realizacji „Strategii restrukturyzacji i prywatyzacji Sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej”*, opracowanego przez Naftę Polską S.A. i zaakceptowanego przez Ministra Skarbu Państwa.

W 2005 r. Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej zebrał się jeden raz. Posiedzenie zostało zwołane w związku z licznymi postulatami – wysuwanymi przez stronę związkową – powołania podzespołu tematycznego, który podjąłby w swoich pracach tematykę restrukturyzacji Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. i jego Regionalnych Jednostek Organizacyjnych oraz zagadnienia związane ze sprawami pracowniczymi. Ponadto strona rządowa omówiła sytuację w sektorze WSCh, w aspekcie realizacji *Strategii restrukturyzacji i prywatyzacji Sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej*.

W 2006 r. Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej zebrał się jeden raz. Posiedzenie było poświęcone następującej tematyce:

- rozpatrzenie postulatu powołania podzespołu tematycznego w sprawie sytuacji w Przedsiębiorstwie Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” S.A.;
- finalizacja prywatyzacji Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach S.A. i Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A. z inwestorem Petro Carbo Chem (PCC) oraz dokończenie prywatyzacji Zakładów Chemicznych Zachem S.A. i Zakładów Chemicznych Organika-Sarzyna S.A. z inwestorem Grupą CIECH;
- polityka kadrowa w prywatyzowanych spółkach sektora WSCh;
- omówienie sytuacji w PERN „Przyjaźń” S.A. w Płocku;
- polityka Rządu RP w sprawie cen gazu dla przemysłu chemicznego.

W 2007 r. Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej nie obradował, natomiast w 2008 r. zebrał się trzykrotnie. Posiedzenia były poświęcone następującej tematyce:

- decyzja o alokacji ilości emisji dwutlenku węgla (kosztotwórcze dla branży chemicznej efekty przegranej przemysłów w stosunku do energetyki);
- polityka Unii Europejskiej, która stwarza przemysłowi chemicznemu coraz mniej konkurencyjne warunki;
- dyskutowana w Parlamencie Europejskim dyrektywa dotycząca handlu emisjami;
- strategia dla przemysłu chemicznego w Polsce – dalsza prywatyzacja i restrukturyzacja;
- olbrzymi deficyt Polski w handlu chemikaliami (8,5 mld EUR w 2007 r.) oraz niskie spożycie wyrobów chemicznych na głowę – 480 EUR w Polsce przy średniej unijnej około 1200 EUR, co oznacza konieczność dokonania dużych inwestycji w przemyśle chemicznym;
- konieczność zmiany struktury produkcji;
- niezbędność konsolidacji podmiotów sektora WSch w Polsce w celu zwiększenia ich konkurencyjności na coraz bardziej otwartym rynku chemicznym;
- potrzeba stałej obecności i aktywności w procesie dialogu na szczeblach zarówno krajowym, jak i unijnym w celu przedstawiania propozycji rozwiązań problemów związanych z rozwojem przemysłu w Europie;
- prezentacja *Strategii Rządu dla Branży Chemicznej*: wzmocnienie obecności przedstawicieli Polski w pracach komisji i grup roboczych powoływanych przez KE, propagowanie na forum KE liberalizacji rynku energetycznego (dotyczy wszystkich nośników energii);
- dostęp do gazu na warunkach rynkowych dla branży chemicznej;
- przydział prawa do emisji CO₂ dla branży chemicznej;
- przeprawa mostowa dla Polic szansą na rozwój ZCh Police S.A., zgodny ze strategią rozwoju Polic i Szczecina;
- przedstawienie opinii związkowej na temat kosztów, czasu i sposobu wdrażania rozporządzenia REACH na podstawie dotychczas zdobytych doświadczeń w ZA Puławy S.A.: postulat powołania podzespołu monitorującego przebieg wdrażania rozporządzenia REACH w przemyśle chemicznym;

- konieczność przygotowania prognozy zapotrzebowania na nośniki energii (z uwzględnieniem programów rozwoju i wzrostu poziomu życia) oraz strategii zabezpieczenia jej dostaw do roku 2030: dążenie do opracowania przez KE pełnej inwentaryzacji zasobów energetycznych i zasobów magazynowych (w tym: wody, węgla i gazu) oraz wykonania prognozy energetycznej dla Unii (Polski);
- wpływ rynku energii elektrycznej na branżę chemiczną, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczenia dostaw, cen oraz efektywności energetycznej: postulat opracowania na szczelbu KE wspólnej polityki rozwoju infrastruktury i budowy połączeń transgranicznych oraz wspólnego systemu magazynowania energii;
- określenie polityki Rządu wobec potrzeb dywersyfikacji bazy surowcowej przemysłu chemicznego, ze szczególnym uwzględnieniem zgazowania węgla oraz surowców odnawialnych, przy ograniczonym dostępie biomasy;
- potrzeba sformułowania jasnego stanowiska Polski w sprawie środków ochronnych dla rynku nawozowego: ochrona przed nieuczciwą konkurencją ze strony producentów bazujących na tanim dotowanym gazie;
- rozpoczęcie procedury zawarcia ponadzakładowego układu zbiorowego pracy dla przemysłu chemicznego;
- rozwiązanie problemu uruchomienia trójstronnego dialogu społecznego w przemyśle szklarskim;
- przedstawienie opinii strony społecznej i rządowej w sprawie kryzysowej sytuacji w branży chemicznej – w związku z recesją gospodarki światowej i polskiej;
- rola Ministerstwa Gospodarki i Ministerstwa Skarbu Państwa w pobudzeniu rolnictwa i innych gałęzi gospodarki będących głównymi odbiorcami produktów spółek Wielkiej Syntezy Chemicznej;
- przyjęcie stanowiska Zespołu w sprawie najpilniejszych, niezbędnych działań dla poprawy sytuacji w branży chemicznej.

W 2009 r. Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej zebrał się na czterech posiedzeniach. Posiedzenia były poświęcone następującej tematyce:

- przekazanie stronie społecznej przez Naftę Polską S.A. dokumentu dotyczącego koncepcji prywatyzacji spółek sektora WSCh, wraz z harmonogramem oraz jego omówienie;
- informacja prezesów zarządów spółek oraz przedstawicieli związków zawodowych o aktualnej sytuacji w Spółkach WSCh;
- informacja strony rządowej o przyjętych działaniach antykryzysowych w gospodarce ze szczególnym uwzględnieniem branży chemicznej;
- nowa dyrektywa UE dotycząca handlu emisjami;
- analiza możliwości sprzedaży nawozów w ramach kontyngentów;
- możliwość wprowadzenia podatku od (przepływu) obrotów kapitałowych międzynarodowych między krajami należącymi do Unii a pozaunijnymi;
- ustalenie zasad funkcjonowania, zadań oraz roli Jednostek Badawczo-Rozwojowych w obszarze nauka – gospodarka dla wzrostu innowacyjności branży chemicznej, w związku z planowanymi procesami restrukturyzacji i przekształceń własnościowych JBR;
- ocena aktualnej sytuacji w branży chemicznej – wnioski i zalecenia Zespołu;
- informacja strony rządowej o skutkach opcji walutowych dla bieżącej kondycji finansowej firm branży chemicznej;
- zapoznanie się z sytuacją w sektorze WSCh, ze szczególnym uwzględnieniem kryzysowej sytuacji w Zakładach Chemicznych Police S.A.;
- dyskusja nad możliwością skorzystania z przygotowywanych przez Rząd, w ramach „Pakietu Działań Antykryzysowych”, odpowiednich regulacji ustawowych mających na celu ratowanie zagrożonych miejsc pracy w branży chemicznej;
- powołanie przy Ministrze Skarbu Państwa zespołu monitorującego sytuację w ZCh Police S.A.;
- zatwierdzenie regulaminu pracy Podzespołu ds. Przemysłu Szklarskiego;
- analiza opracowana przez Naftę Polską S.A. na temat sytuacji w sześciu najważniejszych spółkach przemysłu chemicznego w Polsce, z ANWIL S.A. włącznie (bieżący monitoring branży);
- informacja strony rządowej o najbliższych działaniach prywatyzacyjnych w branży chemicznej;
- przyjęcie stanowiska Zespołu w sprawie najważniejszych problemów w branży chemicznej;

- przyjęcie stanowiska Zespołu w sprawie projektu programu wsparcia prywatyzacji poprzez udzielenie poręczeń i gwarancji spółkom z udziałem pracowników i jednostek samorządu terytorialnego;
- projekt „Programu wsparcia prywatyzacji poprzez udzielenie poręczeń i gwarancji spółkom z udziałem pracowników i jednostek samorządu terytorialnego”;
- Informacja na temat prywatyzacji pracowniczej i akcjonariatu pracowniczego w wybranych krajach członkowskich Unii Europejskiej oraz w USA.

Inne działania Zespołu w latach 2004–2009

Uzgodniono powołanie Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego oraz wstępnie omówiono związane z tym sprawy organizacyjne i proceduralne (m.in. dotyczące obiegu dokumentacji). Dokonano zmiany w Regulaminie pracy Zespołu, aby umożliwić powołanie Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego w jego ramach.

Strony Zespołu Trójstronnego uznały, że tematyka prac Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej ewentualnie zostanie poszerzona o sprawy sektora paliwowego, zgodnie z ewentualnymi potrzebami i w uzgodnieniu z partnerami społecznymi z tej branży.

W sprawie sytuacji w PERN „Przyjaźń” S.A. oraz postulatu powołania podzespołu tematycznego Strona rządowa zaprzeczyła, jakoby Skarb Państwa poniósł straty w wyniku decyzji o wydzieleniu rurociągów produkcyjnych z systemu PERN „Przyjaźń” S.A. Strona rządowa wypowiedziała się negatywnie w sprawie utworzenia podzespołu tematycznego dotyczącego sytuacji w PERN „Przyjaźń” S.A., wyrażając wątpliwości – w kontekście zapisów regulaminu Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej – co do możliwości zajmowania się problematyką jednego przedsiębiorstwa.

W sprawie polityki Rządu RP dotyczącej cen gazu dla przemysłu chemicznego strona rządowa kilkakrotnie wyjaśniła, że PGNiG prowadzi określoną politykę cenową i przedstawia uzasadnienia dla kolejnych projektów nowych taryf gazowych, o które występuje do URE. Ponadto PGNiG ma własny program inwestycyjny, a zarząd spółki jest pod presją swoich organizacji związkowych. Polityka taryfowa zależy też od regulatora energetycznego rynku. Strona związkowa wielokrotnie wyrażała obawę, że wysoka cena gazu może doprowadzić do całkowitej nieopłacalności produkcji nawozów

sztucznych. W ten zakres działań wpisuje się także aktualny stan realizacji dywersyfikacji i dostaw gazu dla Wielkiej Syntezy Chemicznej.

Efekty działań Zespołu

Do najważniejszych osiągnięć Zespołu należy przyjęcie „Strategii restrukturyzacji i prywatyzacji sektora Wielkiej Syntezy Chemicznej” i „Strategii dla przemysłu chemicznego w Polsce do 2010 r.” oraz opiniowanie działań prywatyzacyjnych wynikających z tych dokumentów. Istotnym elementem tego procesu było zapewnienie przez stronę rządową stronie pracowniczej możliwości udziału w negocjacjach z potencjalnym inwestorem dotyczących pakietu socjalnego dla załóg.

Ważne są także prace Zespołu związane z systemem REACH, wdrożonym przez przedsiębiorstwa branży chemicznej.

Istotną kwestią dla funkcjonowania Zespołu oraz stworzenia płaszczyzny rozpatrywania spraw sektora farmaceutycznego było przyjęcie Uchwały Nr 1 z dnia 15 stycznia 2004 r. w sprawie powołania Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego.

W związku z trudną sytuacją panującą w przemyśle hutnictwa szkła oraz mając na względzie inicjatywy ze strony partnerów społecznych działających w tej branży – podjęcia zinstytucjonalizowanego trójstronnego dialogu społecznego w przemyśle szklarskim – Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej na swoim posiedzeniu dnia 24 października 2008 roku podjął Uchwałę Nr 2 z dnia 24 października 2008 roku o powołaniu Podzespołu ds. Przemysłu Szklarskiego.

REGULAMIN

Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej

§ 1

1. Celem powołania Zespołu ds. Branży Chemicznej, zwanego dalej „Zespołem”, jest prowadzenie trójstronnego dialogu sektorowego dla godzenia interesów stron przy realizacji rządowych programów restrukturyzacji zakładów branży chemicznej, dla zachowania pokoju społecznego.

2. Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z realizacją celów Zespołu.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców. W skład Zespołu po stronie pracowników i pracodawców mają prawo wchodzić przedstawiciele organizacji związkowych oraz organizacji pracodawców reprezentatywnych w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, pod warunkiem, że organizacje te mają swoją reprezentację w branży.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 4 przedstawiciele w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Skarbu Państwa, Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Finansów.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po 3 przedstawiciele wyznaczonych przez:

- 1) OPZZ: Federacja Związków Zawodowych Przemysłu Chemicznego, Szklarskiego i Ceramicznego w Polsce;
- 2) NSZZ „Solidarność”: Sekretariat Przemysłu Chemicznego (Sekcja Krajowa Przemysłu Chemicznego);
- 3) Forum Związków Zawodowych: Ogólnokrajowe Zrzeszenie Związków Zawodowych Pracowników Ruchu Ciągłego, Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność '80”, Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Inżynierów i Techników.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje po 3 przedstawiciele wyznaczonych przez:

- 1) KPP: Polska Izba Przemysłu Chemicznego – Związek Pracodawców;
- 2) PKPP;
- 3) BCC Związek Pracodawców.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawiciele innych organizacji związkowych i społecznych działających w sektorze;

- 2) strona pracodawców – przedstawiciele innych organizacji pracodawców, zawodowych działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne, jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej, strony pracodawców oraz co najmniej po jednym przedstawicielu z organizacji związkowych wymienionych w § 4.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko, jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej, strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o której mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody przedstawicieli strony rządowej i pracodawców oraz organizacji wymienionych w § 4, biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko do protokołu.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Zespołu.

§ 10

1. Zespół może dla zapewnienia sprawnej i kompleksowej realizacji celów i zadań, o których mowa w § 1 Regulaminu, powoływać w drodze uchwały Podzespoły tematyczne, lub delegować członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.

2. Uchwała o powołaniu Podzespołu tematycznego lub delegowaniu członka Zespołu określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, wymaga zatwierdzenia przez Zespół w drodze uchwały.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku, gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, po uzgodnieniu z pozostałymi stronami Zespołu.

§ 14

1. Każda ze stron Zespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Ekspertyzy zlecane przez Zespół na zasadach określonych w § 9 finansowane są przez stronę rządową po uzgodnieniu z nią celu i przedmiotu ekspertyzy.
2. Ekspertci stron mogą brać udział w posiedzeniach Zespołu.

3. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
4. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 15

1. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu / biura właściwego dla spraw dialogu społecznego, w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw gospodarki i pracy, zwany dalej „Sekretarzem”, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Obsługę prac, o których mowa w § 10, zapewniają organizacje związkowe, organizacje pracodawców lub urzędy obsługujące ministrów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

§ 16

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) projekt notatki zawierającej ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) projekt notatki zawierającej stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) projekt protokołu rozbieżności w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron lub – w razie nieobecności – przez upoważnionych przedstawicieli stron.
2. Projekty dokumentów, o których mowa w ust. 1, w części merytorycznej sporządza pracownik wskazanego departamentu w urzędzie ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa.
3. Projekty dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
4. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i w ciągu siedmiu dni przesyła współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.
5. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2.

- 5) protokół rozbieżności;
- 6) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
6. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu.
7. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw gospodarki i pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 17

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem, na wskazany do korespondencji adres.

§ 18

Posiedzenia Zespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego, mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23, lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.

§ 19

Do uchwalenia niniejszego Regulaminu oraz wprowadzenia do niego zmian uprawnione są tylko jego strony na specjalnie zwołanym w tym celu posiedzeniu Zespołu.

Podzespół ds. Przemysłu Farmaceutycznego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej

W związku z planami utworzenia Polskiego Holdingu Farmaceutycznego S.A. oraz związanej z tym prywatyzacji trzech spółek: Warszawskich Zakładów Farmaceutycznych Polfa S.A., Tarchomińskich Zakładów Farmaceutycznych Polfa S.A. i Pabianickich Zakładów Farmaceutycznych Polfa S.A., Zespół Trójstronny ds. Branży Chemicznej na swoim posiedzeniu dnia 15 stycznia 2004 roku podjął Uchwałę Nr 1 o powołaniu Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego.

Tło historyczne / sytuacja branży

Według informacji Ministerstwa Gospodarki krajowy przemysł farmaceutyczny (PKD 244) odgrywa w Polsce kluczową rolę w systemie ochrony zdrowia. Jest to innowacyjny, dynamicznie rozwijający się w Polsce sektor, zatrudniający wysoko wykwalifikowaną kadrę. Krajowy przemysł farmaceutyczny koncentruje się na produkcji leków generycznych, tj. zamienników oryginalnych produktów leczniczych, które mogą być wprowadzone na rynek po wygaśnięciu ich ochrony patentowej posiadających takie same właściwości, jak leki oryginalne. Krajowy przemysł farmaceutyczny zapewnia społeczeństwu dostęp do leków najkorzystniejszych cenowo. Produkcja krajowa zaspokaja (w ujęciu ilościowym) około 60% zapotrzebowania pacjentów na leki.

W 2004 r. w przemyśle farmaceutycznym (dane dotyczą podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób) funkcjonowało 68 podmiotów gospodarczych, zatrudniających 22.490 osób; natomiast w 2008 r. 71 jednostek, w których pracowało 22.540 osób.

Przemysł farmaceutyczny charakteryzuje wysoki poziom zysków i rentowności. W latach 2004–2008 systematycznie rosły przychody netto ze sprzedaży, zyski, zapasy oraz inwestycje.

W latach 2004–2008 roku wskaźnik rentowności obrotu brutto działających w kraju przedsiębiorstw sektora zmieniał się w zakresie od 9,90% do

13,37%, a wskaźnik rentowności obrotu netto w analogicznym okresie od 8,58% do 11,04%.

W 2008 r. do Polski sprowadzono leki o wartości 4.261,19 mln euro, a eksport wyniósł 1.134,59 mln euro. Natomiast w 2009 r. import wyniósł 3.446,17 mln euro, natomiast eksport 1669,97 mln euro. W ostatnich latach zaobserwowano w przemyśle farmaceutycznym poprawę bilansu handlu zagranicznego. Saldo handlu zagranicznego lekami w 2008 r. wyniosło -3.126,60 mln euro, natomiast w 2009 r. -2.276,20 mln euro.

Działające w Polsce przedsiębiorstwa sektora poczyniły w ostatnich latach istotne inwestycje, związane m.in. z koniecznością sprostania rosnącym wymaganiom unijnym w zakresie warunków wytwarzania leków i substancji farmaceutycznych. Dodatkowo dokonany został szereg inwestycji związanych z procesem harmonizacji dokumentacji rejestracyjnej.

Dzięki poniesionym inwestycjom, działające w Polsce zakłady produkcyjne zaliczyć należy do grupy najnowocześniejszych nie tylko w Europie, ale również w skali globalnej. Inwestycje te pozwoliły przedsiębiorstwom przemysłu farmaceutycznego m.in. na: wprowadzenie systemów zarządzania jakością, wdrożenie zasad Dobrej Praktyki Wytwarzania (GMP), dostosowanie dokumentacji leków do wymogów UE, restrukturyzację zatrudnienia, rozwinięcie programów współpracy z nauką, wzrost liczby patentów, rozwój biotechnologii oraz dostosowanie produkcji do wysokich wymogów ochrony środowiska.

W 2002 r. Ministerstwo Gospodarki opracowało dokument pt.: „*Strategia dla przemysłu farmaceutycznego do roku 2005*”. Dokument ten został przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów dnia 11 października 2002 roku. Założenia przyjęte w Strategii miały zapewnić w najbliższych latach prawidłowe funkcjonowanie i rozwój krajowego przemysłu farmaceutycznego. W ramach „*Strategii...*” podjęto działania dotyczące m.in.: dostosowania przemysłu do wymagań Unii Europejskiej, przygotowania programu restrukturyzacji (konsolidacji) i prywatyzacji sektora farmaceutycznego, zwiększenia konkurencyjności przemysłu farmaceutycznego, unowocześnienia techniki, technologii i organizacji funkcjonowania, zwiększenia potencjału eksportu, zagwarantowania uczciwej konkurencji na krajowym rynku. Termin realizacji strategii został przedłużony do 2008 r., ponieważ działania z niej wynikające nie zostały zrealizowane w przyjętym terminie. Na posiedzeniu 26 lipca 2005 r. Rada Ministrów przedłużyła do 2008 r. termin realizacji „*Strategii...*”

przyjmując dokument „Strategia dla przemysłu farmaceutycznego do roku 2008”. W dokumencie tym: zalecało się kontynuowanie realizacji wcześniej wytyczonych zadań oraz planuje się skuteczniejszy nadzór Ministerstwa Skarbu Państwa nad sprawniejszymi działaniami Polskiego Holdingu Farmaceutycznego S.A w Pabianicach w celu przygotowania prywatyzacji.

Realizując zadania wytyczone przez „Strategię...”, Ministerstwo Zdrowia przygotowało dokument pn. „Polityka Lekowa Państwa 2004–2008”. Dokument został przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów dnia 23 marca 2004 roku. W dokumencie zawarto wytyczne, do realizacji przez Ministra Zdrowia w zakresie polityki lekowej, w ramach istniejących środków budżetowych pozwalających na realizację konkretnych działań. Polityka lekowa miała być realizowana do końca 2008 r., czyli do zakończenia okresu przejściowego na uzupełnienie dokumentacji rejestracyjnej w procesie dopuszczenia do obrotu produktów leczniczych, zawartego w Traktacie Akcesyjnym, oraz wejścia w życie nowelizacji unijnej legislacji farmaceutycznej.

W dniu 26 listopada 2003 r. Rada Ministrów przyjęła dokument pod nazwą „Działania Ministra Skarbu Państwa w celu realizacji programu restrukturyzacji i prywatyzacji sektora farmaceutycznego”. Dokument ten przewidywał utworzenie holdingu farmaceutycznego na bazie nie sprywatyzowanych podmiotów sektora farmaceutycznego. Realizowany program miał na celu między innymi:

- w obszarze strategicznym: stworzenie silnej, konkurencyjnej grupy producentów leków o charakterze narodowym;
- w obszarze społecznym: realizację rządowych założeń w zakresie polityki społecznej, przez zapewnienie dostępności tanich leków, przeciwdziałanie bezrobociu;
- w obszarze finansowym: zwiększenie efektywności ekonomicznej, wzrost atrakcyjności branżowej i wartości konsolidowanych firm.

W wyniku realizacji zadań „Strategii...” oraz „Działań Ministra Skarbu Państwa...”, dnia 16 kwietnia 2004 r. Minister Skarbu Państwa utworzył (w dwóch etapach) Polski Holding Farmaceutyczny Spółka Akcyjna – jako holding finansowy, co oznaczało, że wchodzące do niego spółki nie straciły osobowości prawnej. W jego skład weszły: Warszawskie Zakłady Farmaceutyczne Polfa S.A., Pabianickie Zakłady Farmaceutyczne Polfa S.A. i Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne Polfa S.A. Holding pozostaje w 100 proc.

własnością Skarbu Państwa. Jego siedziba mieści się w Pabianicach. PHF S.A. został zarejestrowany w Krajowym Sądzie Administracyjnym dnia 1 lipca 2004 roku. Kapitał zakładowy Holdingu w wysokości 416 mln zł został pokryty aportem w postaci 18 mln 400 tys. akcji Warszawskich Zakładów Farmaceutycznych Polfa S.A. i 12 mln 800 tys. akcji Pabianickich Zakładów Farmaceutycznych Polfa S.A. Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne Polfa S.A. zostały wniesione do Holdingu formalnie w sierpniu 2004 roku.

Struktura Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej

Stronę rządową reprezentują: Ministerstwo Skarbu Państwa, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Zdrowia, Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

Stronę pracowników reprezentuje po 4 przedstawicieli wyznaczonych przez: OPZZ – Federacja Związków Zawodowych Przemysłu Chemicznego, Szklarskiego i Ceramicznego w Polsce; NSZZ „Solidarność” – Sekretariat Przemysłu Chemicznego (Seksja Krajowa Pracowników Przemysłu Farmaceutycznego); Forum Związków Zawodowych – Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Inżynierów i Techników.

Stronę pracodawców reprezentuje czterech przedstawicieli wyznaczonych przez: PKPP (Polski Związek Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego); Polską Izbę Przemysłu Farmaceutycznego i Wyrobów Medycznych POLFARMED.

Prace podzespołu w latach 2004–2009

W 2004 roku Podzespół ds. Przemysłu Farmaceutycznego obradował trzykrotnie. Posiedzenia były poświęcone następującej tematyce:

- ocena celowości powołania i istnienia Polskiego Holdingu Farmaceutycznego S.A.;
- kwestia akcji pracowniczych (problem procedury konwersji akcji pracowniczych w spółkach parterowych na akcje PHF S.A.);

- sprawa „Porozumienia pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa, a związkami zawodowymi działającymi przy Warszawskich Zakładów Farmaceutycznych Polfa S.A.”, zawartego dnia 21 lipca 2004 roku;
- negocjowanie umowy społecznej w PHF S.A.;
- problem ochrony produktów polskiego przemysłu farmaceutycznego eksportowanych za granicę, ze szczególnym uwzględnieniem pirackich podróbek oraz nielegalnego wywozu leków na rynki wschodnie;
- omówienie odnośnych przepisów ustawy Prawo farmaceutyczne;
- zadłużenie służby zdrowia, odbijające się niekorzystnie na sytuacji polskich zakładów farmaceutycznych.

W 2005 roku Podzespół zebrał się jeden raz. Posiedzenie było poświęcone następującej tematyce:

- prezentacja przygotowana przez Pana Prezesa C. Śledziewskiego: „Identyfikacja problemów i zagrożeń dla funkcjonowania krajowego przemysłu farmaceutycznego. Materiał do dyskusji”;
- konieczność poprawy efektywności pracy Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych;
- omówienie założeń ustawowych na 2005 rok dotyczących systemu refundacji i cen leków;
- naprawa systemu stanowienia cen urzędowych, w tym niezwłoczna aktualizacja cen, które nie były waloryzowane od kilku lat i które nie pokrywają kosztów produkcji leków, co prowadzi do znacznych strat w przedsiębiorstwach krajowych;
- przedstawienie harmonogramu realizacji „Polityki lekowej państwa”;
- zasadność powołania Polskiego Holdingu Farmaceutycznego S.A. i efekty działania Zarządu PHF S.A. (od momentu zawiązania do dnia 15 grudnia 2004 r.);
- umowa społeczna w PHF S.A. w kontekście oczekiwań pracowników Warszawskich Zakładów Farmaceutycznych Polfa S.A. – jednostronne odstąpienie przez Zarząd Holdingu od warunków ustalonych w trakcie prowadzonych negocjacji i parafowanych wcześniej porozumień.

Członkowie Zespołu zapoznali się oraz przedyskutowali treść następujących dokumentów, opracowanych przez Ministerstwo Zdrowia oraz Urząd

Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych:

- „Program naprawczy wdrażany w Urzędzie Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych”;
- główne założenia „Programu naprawczego wdrażanego w Urzędzie Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych”;
- sprawozdanie z realizacji „Programu naprawczego wdrażanego w Urzędzie Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych”;
- „Założenia kierunków zmian w systemie refundacji leków w Polsce. Tezy do dyskusji”;
- informacja nt. stanu realizacji bieżących zadań wynikających z dokumentu „Polityka Lekowa Państwa 2004–2008”;
- akty prawne w zakresie europejskiego prawa farmaceutycznego.

W 2006 roku Podzespół ds. Przemysłu Farmaceutycznego zebrał się trzy razy. Posiedzenia były poświęcone następującej tematyce:

- Polski Holding Farmaceutyczny S.A. – ocena funkcjonowania;
- zmiany programu rządowego prywatyzacji i restrukturyzacji sektora farmaceutycznego;
- polityka rejestracji leków – przebieg procesu dostosowania dokumentacji w okresie przejściowym do końca 2008 r. oraz omówienie proponowanych zmian legislacyjnych w sprawie Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych;
- projektowane zmiany w systemie refundacji leków i ocena ich wpływu na kondycję ekonomiczną krajowego przemysłu farmaceutycznego;
- sposób wdrażania do prawa polskiego Dyrektywy 2004/48/WE (prawo autorskie);
- realizacja Porozumienia z dnia 15 kwietnia 2005 roku.

Ponadto Podzespół przyjął „Dezyderat w sprawie rejestracji” dotyczący usprawnienia pracy Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, przygotowany przez stronę pracodawców oraz „Dezyderat w sprawie implementacji do polskiego prawodawstwa Dyrektywy 2004/48/WE z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania

praw własności intelektualnej”. Przygotowano również postulat do Ministra Zdrowia dotyczący uzupełnienia dokumentacji rejestracyjnej w okresie przejściowym przewidzianym w Traktacie Akcesyjnym do końca 2008 roku.

W 2007 roku Podzespół zebrał się jeden raz. Posiedzenie było poświęcone następującej tematyce:

- realizacja przyjętych przez Podzespół (w dniach 8 marca 2006 r. oraz 2 października 2006 roku) postulatów i dezyderatów dotyczących przemysłu farmaceutycznego;
- omówienie zasad refundacji leków – dotychczas obowiązująca praktyka, szczególnie w zakresie: ustalania limitu ceny, poziomu ceny warunkującej wpis na wykazy refundacyjne;
- nowoprojektowane zmiany zasad refundacyjnych;
- omówienie przebiegu procesu dostosowania dokumentacji w okresie przejściowym do końca 2008 roku i – w tym kontekście – efektywności pracy Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych.

W 2008 roku Podzespół ds. Przemysłu Farmaceutycznego zebrał się trzy razy. Posiedzenia były poświęcone następującej tematyce:

- dostosowanie dokumentacji rejestracyjnej i produkcyjnej leków krajowych do *acquis* do końca 2008 r. (okres przejściowy według Traktatu Akcesyjnego): aktualny stan zaawansowania prac w Urzędzie Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, ocena przebiegu procesu, kwestia zasad pozostawiania na rynku po 1 stycznia 2009 r. tych leków, które nie przejdą procedury dostosowania do *acquis* (formuła wyprzedazy);
- przedstawienie przez Ministerstwo Zdrowia planowanych zmian w systemie refundacji leków;
- Polski Holding Farmaceutyczny S.A.: ocena dotychczasowych działań i ich skutków, plany na przyszłość, omówienie sytuacji w Tarchomińskich Zakładach Farmaceutycznych Polfa S.A., działania oraz sytuacja spółek wchodzących w skład Holdingu;
- rezultaty procesu harmonizacji w odniesieniu do leków produkcji krajowej (Urząd Rejestracji oraz Ministerstwo Zdrowia): VAT na leki nie zharmonizowane – 7% czy 22%;

- omówienie różnych koncepcji formy organizacyjnej organu rejestrującego leki: centralny organ administracji państwowej – według projektu ustawy przedstawionego przez Ministerstwo Zdrowia czy państwowa osoba prawna;
- przedyskutowanie zmian w systemie refundacji leków i stanowienia ich cen: przedstawienie założeń zmian – Ministerstwo Zdrowia, stanowisko przemysłu krajowego – prezentacja PZPPF;
- działalność przedstawicieli handlowych i medycznych w związku z projektem nowelizacji ustawy Prawo farmaceutyczne z dnia 4 listopada 2008 r. (art. 61 Prawa farmaceutycznego, w projekcie zmiana nr 30);
- rezultaty wieloletniego programu rządowego „Strategia dla przemysłu farmaceutycznego do 2008 r.”: podsumowanie przez Ministerstwo Gospodarki, wnioski co do ewentualnych działań po 2008 roku;
- dyskusja nad rozszerzeniem „Regulaminu pracy Zespołu...” o zapis zaproponowany przez Prezydium Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych;
- informacja strony rządowej o realizacji dezyderatu przyjętego na posiedzeniu dnia 2 kwietnia 2008 r. w sprawie nowelizacji art. 8 ustawy z dnia 30 marca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo farmaceutyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 75 z dnia 26 kwietnia 2007 r., poz. 492a);
- przebieg i rezultaty procedury dostosowania dokumentacji leków krajowych w okresie przejściowym do końca 2008 roku. Kwestia pozostawiania w obrocie oraz refundacji leków nie podlegających procesowi dostosowania;
- omówienie stanowiska pracodawców w związku z planowanymi przez Ministerstwo Zdrowia zmianami ustawodawczymi w zakresie refundacji i stanowienia cen leków;
- prywatyzacja CF Cefarm S.A.;
- przyszłość strategicznych rezerw lekowych, zgromadzonych przez CF Cefarm S.A., w kontekście planów prywatyzacyjnych;
- działania Ministra Skarbu Państwa dotyczące dalszej działalności CF Cefarm S.A. po prywatyzacji;
- zabezpieczenie Spółki przed wrogim przejęciem przez inwestorów;
- spółki zależne w procesie prywatyzacji CF Cefarm S.A.;

- zasady ochrony praw i interesów pracowników CF Cefarm S.A. w procesie prywatyzacji.

W 2009 roku Podzespół zebrał się dwa razy. Posiedzenia były poświęcone następującej tematyce:

- celowość powołania oraz funkcjonowania Polskiego Holdingu Farmaceutycznego S.A.;
- realizacja wieloletniego programu rządowego „Strategia dla przemysłu farmaceutycznego do 2008 r.”;
- polityka rejestracji leków;
- różne koncepcje formy organizacyjnej organu rejestrującego leki;
- projektowane zmiany w systemie refundacji i stanowienia cen leków oraz ocena ich wpływu na kondycję ekonomiczną krajowego przemysłu farmaceutycznego;
- dyskusja nad podatkiem VAT na leki;
- działalność przedstawicieli handlowych i medycznych w związku z projektem nowelizacji ustawy Prawo farmaceutyczne;
- dyskusja nad propozycjami PKPP Lewiatan i PZPPF przedłożonymi Ministerstwu Zdrowia w formie projektu ustawy o zasadach refundacji i ustalaniu cen urzędowych rzeczowych świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych;
- wdrożenie zaleceń KE zawartych w komunikacie dotyczącym konkurencji w sektorze farmaceutycznym;
- status prawny i formuła organizacyjna organu rejestrującego leki, jej wpływ na dostępność leków i funkcjonowanie krajowego przemysłu farmaceutycznego;
- niezbędne zmiany w systemie refundacji leków w związku ze spadkiem dynamiki dochodów NFZ i nieplanowanym wzrostem wydatków na leki;
- prezentacja PZPPF – propozycje legislacyjne;
- stanowisko strony rządowej w związku z dezyderatem przyjętym na posiedzeniu w dniu 7 kwietnia 2009 r., propozycjami PKPP Lewiatana i PZPPF przedłożonymi Ministerstwu Zdrowia w formie projektu ustawy w dniu 28 maja 2009 r.;
- wdrożenie zaleceń Komisji Europejskiej zawartych w Komunikacie dotyczącym konkurencji w Sektorze Farmaceutycznym: informacja Ministerstwa Zdrowia, propozycje PZPPF;

- wnioski z seminarium w Ministerstwie Gospodarki pt.: „Bariery rozwoju krajowego przemysłu farmaceutycznego w sytuacji kryzysu gospodarczego”, które odbyło się w dniu 7 lipca 2009 r.;
- prywatyzacja CF CEFARM S.A. w Białymstoku bez uzgodnienia ze związkami zawodowymi pakietu gwarancji socjalnych dla pracowników zakładu. Prywatyzacja CF CEFARM S.A. w Warszawie w nawiązaniu do niektórych dotychczas sprywatyzowanych dystrybutorów farmaceutycznych.

REGULAMIN

Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej

§ 1

1. Celem powołania Podzespołu ds. Przemysłu Farmaceutycznego, zwanego dalej „Podzespołem”, jest prowadzenie trójstronnego dialogu sektorowego dla godzenia interesów stron przy realizacji rządowych programów restrukturyzacji zakładów branży farmaceutycznej, dla zachowania pokoju społecznego.
2. Zadaniem Podzespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z realizacją celów Podzespołu.

§ 2

W skład Podzespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców. W skład Zespołu po stronie pracowników i pracodawców mają wchodzić przedstawiciele organizacji związkowych oraz organizacji pracodawców reprezentatywnych w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, pod warunkiem, że organizacje te mają swoją reprezentację w branży.

§ 3

Stronę rządową w Podzespołe reprezentuje 5 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Skarbu Państwa, Ministra Gospodarki, Ministra Finansów, Ministra Zdrowia, Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

§ 4

Stronę pracowników w Podzespole reprezentuje po 6 przedstawicieli wyznaczonych przez:

- 1) OPZZ: Federacja Związków Zawodowych Przemysłu Chemicznego, Szklarskiego i Ceramicznego w Polsce; Federacja Związków Zawodowych Przemysłu i Handlu „FARMACJA”;
- 2) NSZZ „Solidarność”: Sekretariat Przemysłu Chemicznego (Sekcja Krajowa Pracowników Przemysłu Farmaceutycznego);
- 3) Forum Związków Zawodowych: Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Inżynierów i Techników.

§ 5

Stronę pracodawców w Podzespole reprezentuje czterech przedstawicieli wyznaczonych przez:

- 1) PKPP Lewiatan: Polski Związek Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego);
- 2) Polską Izbę Przemysłu Farmaceutycznego i Wyrobów Medycznych POLFARMED.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Podzespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawicieli innych organizacji związkowych i społecznych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawicieli innych organizacji pracodawców, zawodowych działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Podzespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Podzespołu jest ważne, jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej, strony pracodawców oraz co najmniej po jednym przedstawicielu z organizacji związkowych wymienionych w § 4.
3. Posiedzenia Podzespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Podzespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Podzespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Podzespół, członkowie Podzespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Podzespół może zająć stanowisko, jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej, strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o której mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Podzespół wymaga zgody przedstawicieli strony rządowej i pracodawców oraz organizacji wymienionych w § 4, biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Podzespołu może przedstawić swoje stanowisko do protokołu.
4. Zajęte przez Podzespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Podzespołu.

§ 10

Podzespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Podzespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 11

1. Pracami Podzespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Podzespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Podzespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Podzespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Podzespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Podzespołu w przypadku, gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 12

1. Posiedzeniom Podzespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Podzespołu.
2. Posiedzenia Podzespołu zwołuje współprzewodniczący Podzespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, po uzgodnieniu z pozostałymi stronami Podzespołu.

§ 13

1. Każda ze stron Podzespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Ekspertyzy zlecane przez Podzespół na zasadach określonych w § 9 finansowane są przez stronę rządową po uzgodnieniu z nią celu i przedmiotu ekspertyzy.
2. Eksperci stron mogą brać udział w posiedzeniach Podzespołu.
3. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Podzespołu.
4. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Podzespołu.

§ 14

1. Obsługę organizacyjną prac Podzespołu zapewnia Sekretarz Podzespołu – pracownik departamentu/biura właściwego dla spraw dialogu społecznego, w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw gospodarki i pracy, zwany dalej „Sekretarzem”.

§ 15

1. Z posiedzenia Podzespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) projekt notatki zawierającej ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Podzespołu;
 - 2) projekt notatki zawierającej stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) projekt protokołu rozbieżności w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron lub – w razie nieobecności – przez upoważnionych przedstawicieli stron.
2. Projekty dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Podzespołu sporządza Sekretarz i w ciągu siedmiu dni przesyła współprzewodniczącym Podzespołu. Protokół jest przyji-

mowany na następnym posiedzeniu Podzespołu. Przyjęty przez Podzespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.

4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2;
 - 5) protokół rozbieżności;
 - 6) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Podzespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Podzespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw gospodarki i pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 16

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Podzespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Podzespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem, na wskazany do korespondencji adres.

§ 17

Posiedzenia Podzespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego, mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23, lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.

§ 18

Do uchwalenia niniejszego Regulaminu oraz wprowadzenia do niego zmian uprawnione są tylko jego strony na specjalnie zwołanym w tym celu posiedzeniu Podzespołu.

Podzespół ds. Przemysłu Szklarskiego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej

Podzespół ds. Przemysłu Szklarskiego został powołany Uchwałą Nr 2 Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej z dnia 24 października 2008 r. Wcześniej odbywały się spotkania z przedstawicielami branży z powodu problemów związanych z nasilonymi procesami transformacji przemysłu szklarskiego. Zespół działa na podstawie Regulaminu pracy, przyjętego wstępnie przez wszystkie trzy strony. Dyskusja nad projektem Regulaminu toczyła się na posiedzeniu inauguracyjnym Podzespołu.

Tło działania / sytuacja branży

W przemyśle szklarskim¹¹, sklasyfikowanym zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności, w dziale 26.1, w II kwartale 2009 r. funkcjonowało 105 podmiotów gospodarczych zatrudniających ok. 28 tys. osób. W ostatnich latach sytuacja w przemyśle szklarskim pogarsza się. W 2007 r. w przedmiotowym sektorze funkcjonowały 93 rentowne spółki, w III kw. 2009 r. tylko 69. Zatrudnienie w analogicznym przedziale czasu zmalało z 35 tys. osób do ok. 28 tys. osób.

Wydajność pracy na 1 zatrudnionego w przemyśle szklarskim systematycznie rośnie jednak jest niższa niż w przetwórstwie przemysłowym. Po III kw. 2009 roku wydajność pracy na jednego zatrudnionego w przetwórstwie przemysłowym wyniosła 349,88 tys. zł, a w 2008 r. 448,28 tys. zł, natomiast w przemyśle szklarskim odpowiednio 217,26 tys. zł i 251,62 tys. zł.

Od 2007 r. w podmiotach gospodarczych przemysłu szklarskiego występuje obniżenie zysków netto i brutto, przy jednoczesnym wzroście zapasów i zadłużenia. Przemysł szklarski cechuje wysoki udział kosztów energii w kosztach ogółem, sięgający nawet 20%.

Sytuacja w przemyśle szklarskim jest gorsza niż w przemyśle przetwórczym. Pogorszyły się wyniki finansowe brutto i netto, spadki te w prze-

¹¹ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 49 osób.

myśle szklarskim były większe niż w przetwórstwie przemysłowym. Zadłużenie w sektorze rośnie szybciej niż w przetwórstwie przemysłowym. Dynamika zadłużenia 2007/2008 w sektorze szklarskim wyniosła 137,53%, natomiast w przetwórstwie przemysłowym 118,67%. Pozytywnym zjawiskiem były rosnące nakłady inwestycyjne, które w latach 2004–2008 wzrosły z 717,13 mln zł do 1.065,51 mln zł.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto w przemyśle szklarskim (PKD 26.1) po trzech kwartałach 2009 r. wyniósł 2,79%, a wskaźnik rentowności obrotu netto 2,2%. Natomiast wskaźnik rentowności obrotu brutto w przetwórstwie przemysłowym po trzech kwartałach 2009 r. wyniósł 5,27%, a wskaźnik rentowności obrotu netto 4,44%.

W 2008 r. do Polski sprowadzono szkło o wartości 989,7 mln euro, a eksport wyniósł 1.042,7 mln euro. Natomiast w 2009 r. import wyniósł 720,1 mln euro, natomiast eksport tylko 795,1 mln euro.

Struktura Podzespołu ds. Przemysłu Szklarskiego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej

W skład Podzespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców. W podstawowym składzie Podzespół liczy 10 osób.

Stronę rządową w Podzespole reprezentuje 3 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, wskazanych przez Ministra Gospodarki – Współprzewodniczący Zespołu, Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Finansów. W razie zgłoszonego braku możliwości udziału w posiedzeniu Podzespołu przedstawicieli resortów w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, stronę rządową może reprezentować inna wskazana osoba – dyrektor departamentu zaopatrzonej w pełnomocnictwo.

Stronę pracowników w Podzespole reprezentuje po 2 przedstawicieli wyznaczonych przez: Federację Związków Zawodowych Przemysłu Chemicznego, Szklarskiego i Ceramicznego w Polsce – w tym Współprzewodniczący Podzespołu oraz Sekretariatu Przemysłu Chemicznego NSZZ „Solidarność” i Forum Związków Zawodowych.

Stronę pracodawców w Podzespole reprezentuje 2 przedstawicieli wyznaczonych przez Związek Pracodawców „Polskie Szkło”.

Obsługę organizacyjną prac Podzespołu zapewnia Sekretarz Podzespołu – pracownik Departamentu Partnerstwa i Dialogu Społecznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, resortu przy którym działa Podzespół.

Prace podzespołu

Do końca 2009 roku odbył się jedno posiedzenie Podzespołu, podczas którego:

- dyskutowano nad projektem „Regulaminu Pracy Podzespołu ds. Przemysłu Szklarskiego”;
- dokonano prezentacji współprzewodniczących Podzespołu ze strony rządowej, związkowej i pracodawców;
- omówiono sytuację w branży szklarskiej z punktu widzenia: bezpieczeństwa energetycznego i cen energii (elektrycznej i gazowej); stanu finansowego; zatrudnienia; konkurencji zewnętrznej (zwłaszcza w aspekcie nieuczciwych praktyk producentów z Dalekiego Wschodu) – ochrona rynku krajowego oraz wpływ tych elementów na możliwości utrzymania zatrudnienia, konkurencyjność i perspektywy rozwojowe branży;
- przedstawiono zagrożenia dla branży w związku z kryzysem gospodarczym;
- poinformowano o możliwościach działań osłonowych dla sektora;
- przekazano informację na temat pomocy dla firm i pracowników przeżywających kryzys;
- dokonano analizy przepisów prawa pracy w zakresie regulacji zatrudnienia w ruchu ciągłym.

REGULAMIN

Podzespołu ds. Przemysłu Szklarskiego Zespołu Trójstronnego ds. Branży Chemicznej

§ 1

1. Celem powołania Podzespołu ds. Przemysłu Szklarskiego, zwanego dalej „Podzespołem”, jest prowadzenie trójstronnego dialogu sektorowego dla godzenia interesów stron, dla zachowania pokoju społecznego.
2. Zadaniem Podzespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z realizacją celów Podzespołu.

§ 2

W skład Podzespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców. W skład Zespołu po stronie pracowników i pracodawców mają prawo wchodzić przedstawiciele organizacji związkowych oraz organizacji pracodawców reprezentatywnych w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, pod warunkiem, że organizacje te mają swoją reprezentację w branży.

§ 3

Stronę rządową w Podzespole reprezentuje trzech przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Gospodarki, Ministra Finansów, Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

§ 4

Stronę pracowników w Podzespole reprezentuje po dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez:

- 1) OPZZ: Federacja Związków Zawodowych Przemysłu Chemicznego, Szklarskiego i Ceramicznego w Polsce;
- 2) NSZZ „Solidarność”: Sekretariat Przemysłu Chemicznego;
- 3) Forum Związków Zawodowych.

§ 5

Stronę pracodawców w Podzespole reprezentuje dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez Związek Pracodawców „Polskie Szkło”.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Podzespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawiciele innych organizacji związkowych i społecznych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawiciele innych organizacji pracodawców, zawodowych działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Podzespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Podzespołu jest ważne, jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej, strony pracodawców oraz co najmniej po jednym przedstawicielu z organizacji związkowych wymienionych w § 4.

3. Posiedzenia Podzespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Podzespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Podzespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Podzespół, członkowie Podzespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Podzespół może zająć stanowisko, jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej, strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o której mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Podzespół wymaga zgody przedstawicieli strony rządowej i pracodawców oraz organizacji wymienionych w § 4, biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Podzespołu może przedstawić swoje stanowisko do protokołu.
4. Zajęte przez Podzespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Podzespołu.

§ 10

Podzespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Podzespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 11

1. Pracami Podzespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Podzespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Podzespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;

- 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Podzespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Podzespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Podzespołu w przypadku, gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 12

1. Posiedzeniom Podzespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Podzespołu.
2. Posiedzenia Podzespołu zwołuje współprzewodniczący Podzespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, po uzgodnieniu z pozostałymi stronami Podzespołu.

§ 13

1. Każda ze stron Podzespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Ekspertyzy zlecane przez Podzespół na zasadach określonych w § 9 finansowane są przez stronę rządową po uzgodnieniu z nią celu i przedmiotu ekspertyzy.
2. Eksperci stron mogą brać udział w posiedzeniach Podzespołu.
3. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Podzespołu.
4. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Podzespołu.

§ 14

1. Obsługę organizacyjną prac Podzespołu zapewnia Sekretarz Podzespołu – pracownik departamentu / biura właściwego dla spraw dialogu społecznego, w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw gospodarki i pracy, zwany dalej „Sekretarzem”.

§ 15

1. Z posiedzenia Podzespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) projekt notatki zawierającej stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 2) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 3) projekt protokołu rozbieżności w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron lub – w razie nieobecności – przez upoważnionych przedstawicieli stron.

2. Projekt dokumentu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, sporządzany jest w trakcie posiedzenia i podpisywany przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Podzespołu sporządza Sekretarz i w ciągu siedmiu dni przesyła współprzewodniczącym Podzespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Podzespołu. Przyjęty przez Podzespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 5) protokół rozbieżności;
 - 6) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Podzespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Podzespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw gospodarki i pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–3, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 16

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Podzespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Podzespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem, na wskazany do korespondencji adres.

§ 17

Posiedzenia Podzespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego, mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23, lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.

§ 18

Do uchwalenia niniejszego Regulaminu oraz wprowadzenia do niego zmian uprawnione są tylko jego strony na specjalnie zwołanym w tym celu posiedzeniu Podzespołu.

Zespół Trójstronny ds. Kolejnictwa

Z dniem 17 września 2003 r. rozpoczął prace Zespół Trójstronny ds. Kolejnictwa. Powołanie Zespołu było spełnieniem jednego z postulatów zawartego w ustaleniach ze spotkania przedstawicieli związków zawodowych z Przewodniczącym Sejmowej Komisji Infrastruktury, kierownictwem Ministerstwa Infrastruktury, przedstawicielami Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz Zarządami Spółek Grupy PKP w dniach 10/11 lipca 2003 r.

Prezydium Trójstronnej Komisji ds. Społeczno – Gospodarczych wyraziło pozytywną opinię co do celowości powołania Zespołu, który jest umiejscowiony przy ministrze właściwym ds. transportu. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu, pracownik w Ministerstwie Infrastruktury.

Tło historyczne / sytuacja w branży

Utworzenie Grupy PKP jest efektem Rządowego Programu Restrukturyzacji PKP z dnia 7 września 1999 r. oraz Ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (Dz.U. Nr 84, poz. 948 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o PKP”. Z dniem 01.01.2001 r., w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe (pp. PKP) utworzono spółkę PKP S.A., z której wydzielono w tym samym roku 24 spółki zależne tworząc Grupę PKP. Od początku istnienia Grupy PKP prowadzone były procesy związane z reorganizacją zarządzania, restrukturyzacją zatrudnienia, majątkową i finansową oraz prywatyzacją.

Od 2004 r. miało miejsce szereg istotnych dla Grupy PKP wydarzeń, które zmieniły oblicze polskiej kolei. Powstała pierwsza w Polsce spółka z udziałem samorządu świadcząca usługi przewozów regionalnych – „Koleje Mazowieckie – KM” Sp. z o.o. Rozpoczęto proces prywatyzacji spółki PKP Warszawska Kolej Dojazdowa Sp. z o.o. W wyniku zmian ustawowych, samorządy wojewódzkie zaczęły z własnych środków współfinansować kolejowe połączenia regionalne. Ponadto rok 2004 był rokiem przystąpienia Pol-

ski do Unii Europejskiej. Przystąpienie do Wspólnot Europejskich postawiło przed Grupą PKP i całym rynkiem kolejowym nowe wyzwania związane z implementacją kolejnych pakietów kolejowych, liberalizacją rynku, czy możliwością finansowania inwestycji przy udziale środków unijnych.

W grudniu 2005 r. Sejm przyjął pakiet ustaw reformujących finansowanie kolei tj.: ustawę o funduszu kolejowym, ustawę o finansowaniu infrastruktury transportu lądowego, ustawę o zmianie ustawy o transporcie kolejowym oraz ustawę o zmianie innych ustaw wprowadzających m.in. regulacje dotyczące finansowania utrzymania infrastruktury, dofinansowania międzywojewódzkich przewozów pasażerskich, zmiany w zasadach ustalania opłat za korzystanie z infrastruktury kolejowej i zmiany usprawniające restrukturyzację majątkową PKP.

W 2007 r. Rada Ministrów przyjęła „Strategię dla transportu kolejowego do roku 2013”. Dokument ten przedstawia podstawowe zamierzenia i kierunki dotyczące przekształceń polskiego kolejnictwa. Podstawowym celem wyznaczonym przez ten dokument jest oddłużenie spółki Przewozy Regionalne sp. z o.o. poprzez zrekompensowanie z Budżetu Państwa strat poniesionych przez Spółkę w związku z wykonywaniem przewozów pasażerskich w ramach obowiązku świadczenia usług publicznych w okresie od 1.10.2001 r. do 30.04.2004 r., a następnie usamorządowanie przewozów regionalnych, ponadto prywatyzacja spółek PKP Intercity S.A. i PKP CARGO S.A. oraz zapewnienie funduszy na rosnące inwestycje kolejowe.

Realizując rządową „Strategię dla transportu kolejowego do roku 2013” w 2008 r. przeprowadzona została największa od 2000 r. realokacja zasobów pomiędzy największymi spółkami Grupy PKP. Z PKP Cargo S.A. do PKP Intercity S.A. i Przewozy Regionalne sp. z o.o. przeniesiono kilka tysięcy pracowników, głównie maszynistów i pracowników zaplecza technicznego, tabor oraz nieruchomości związane z obsługą ruchu pasażerskiego.

Pod koniec 2008 r. zostało podpisane porozumienie w sprawie przekazania samorządom wojewódzkim udziałów w spółce Przewozy Regionalne sp. z o.o. W ten sposób zakończona została restrukturyzacja właścicielska i majątkowa oraz oddłużenie największego polskiego przewoźnika pasażerskiego, Przewozy Regionalne sp. z o.o., który przeszedł w ręce samorządów wojewódzkich.

Podjęto szereg działań w zakresie przygotowania do prywatyzacji największych podmiotów Grupy PKP. Rozpoczęto proces prywatyzacji PKP In-

tercity S.A. Wdrożono proces głębokiej restrukturyzacji spółki PKP CARGO S.A., który jest jednym z elementów przygotowań Spółki do prywatyzacji. Jednocześnie, negatywne zjawiska w polskiej gospodarce, wynikające z kryzysu na światowych rynkach finansowych, wpłynęły niekorzystnie na spółki Grupy PKP, przede wszystkim przewozowe. Z uwagi na trudną sytuację gospodarczą w kraju w 2009 r. spółki Grupy PKP podjęły działania antykryzysowe mające na celu utrzymanie planowanych wyników oraz płynności finansowej. Ponadto, kontynuowane są działania restrukturyzacyjne w Grupie PKP, dotyczące sfery organizacyjnej, majątkowej, finansowej i zatrudnienia. Prowadzone działania mają na celu dostosowanie struktur organizacyjnych w spółkach do zmieniających się warunków rynkowych.

Wstąpienie Polski do UE spowodowało, między innymi, że obecnie krajowy rynek transportu kolejowego znajduje się w stosunkowo zaawansowanej fazie liberalizacji. W ciągu krótkiego okresu rynek ten uplasował się w czołówce państw unijnych pod względem stopnia liberalizacji. Można stwierdzić, że z punktu widzenia udziału sektora prywatnego, polski rynek kolejowy należy do najbardziej zliberalizowanych w Europie. Począwszy od dnia 1 stycznia 2007 r. nastąpiła pełna liberalizacja rynku międzynarodowych kolejowych przewozów towarowych w krajach Unii Europejskiej, w tym w Polsce. Segment przewozów towarowych charakteryzuje się szybko rosnącym udziałem przewoźników prywatnych. Natomiast w segmencie przewozów pasażerskich, efektem przyjętego kilka lat temu kierunku usamodzielnienia przewozów regionalnych jest powstanie podmiotów z udziałem samorządowym. Zauważalne jest również zainteresowanie i wchodzenie na rynek przewozów regionalnych prywatnych przewoźników. Udział operatorów prywatnych w rynku przewozowym z roku na rok zwiększa się, co jest przykładem coraz silniejszej konkurencji na rynku.

Grupa PKP jest rodzajem grupy kapitałowej, w której PKP S.A. jako spółka dominująca posiada udziały w spółkach zależnych. Dziewięć największych spółek zostało wytypowanych do konsolidowania wyników finansowych. Grupa PKP jest jednym z największych polskich pracodawców zatrudniających, według stanu na dzień 31.12.2009 r., 99 384 osób.

W 2009 r. Grupę PKP tworzyło 9 spółek, których zakres prowadzonej działalności pokrywał najważniejsze obszary funkcjonowania kolei w Polsce. W skład Grupy wchodzi PKP S.A. (jako spółka dominująca) oraz spółki operatorskie obsługujące:

1. przewozy pasażerskie: PKP Intercity S.A., PKP Szybka Kolej Miejska sp. z o.o.;
2. przewozy towarowe: PKP Cargo S.A., PKP Linia Hutnicza Szerokotorowa sp. z o.o.;
3. infrastrukturę kolejową: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., PKP Energetyka S.A., Telekomunikacja Kolejowa sp. z o.o., PKP Informatyka sp. z o.o.

PKP S.A.

Podstawowym przedmiotem działalności jest sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad spółkami zależnymi, zarządzanie nieruchomościami oraz działania zmierzające do promowania i rozwoju transportu kolejowego w Polsce.

Przeciętne zatrudnienie w Spółce w omawianych latach wynosiło: 2004 r. – 3 555; 2005 r. – 3 425; 2006 r. – 3 277; 2007 r. – 3 231; 2008 r. – 3 202; 2009 r. – 3 122.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

Przedmiotem działalności Spółki jest transport kolejowy, w tym zarządzanie liniami kolejowymi polegające na prowadzeniu ruchu kolejowego i administrowaniu liniami kolejowymi: udostępnianie linii kolejowych przewoźnikom z zastosowaniem obowiązującego trybu ustalania opłat i publikacji stawek jednostkowych.

Przeciętny stan zatrudnienia w Spółce w poszczególnych latach wynosił: 2004 r. – 45 120; 2005 r. – 43 790; 2006 r. – 43 372; 2007 r. – 42 465; 2008 r. – 41 628; 2009 r. – 40 695.

Zgodnie z projektem „Programu działań dla rozwoju transportu kolejowego do roku 2015” zatwierdzonym przez kierownictwo Resortu Kolejnictwa Spółka pozostanie zarządcą publicznej (ogólnodostępnej) infrastruktury kolejowej. Finansowanie działalności Spółki będzie się odbywało na podstawie wieloletnich kontraktów zawartych z organami administracji rządowej. Spółka powinna mieć zapewnione stałe źródła dofinansowania działalności w celu pokrycia kosztów utrzymania i remontów infrastruktury na poziomie, który faktycznie powstrzyma jej dalszą degradację. W celu realizacji działań w zakresie infrastruktury kolejowej, przewiduje się wyodrębnienie PLK S.A. z Grupy PKP poprzez przeniesienie własności akcji posiadanych przez PKP S.A. na Skarb Państwa.

PKP Cargo S.A.

Przedmiotem działalności są towarowe przewozy kolejowe.

Przeciętny stan zatrudnienia w Spółce w poszczególnych latach wynosił: 2004 r. – 48 265; 2005 r. – 46 491; 2006 r. – 45 389; 2007 r. – 44 383; 2008 r. – 42 343; 2009 r. – 31 091 osób.

W wyniku przeprowadzonych działań naprawczych, sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki uległa poprawie; w 2010 r. nastąpił wzrost przewozów towarowych, co wynika z poprawy koniunktury gospodarczej kraju.

PKP Linia Hutnicza Szerokotorowa Sp. z o.o.

Przedmiotem działalności jest krajowy i międzynarodowy kolejowy przewóz towarowy po linii szerokotorowej. Średnioroczne zatrudnienie wynosiło: 2004 r. – 1 176; 2005 r. – 1 175; 2006 r. – 1 182; 2007 r. – 1 220; 2008 r. – 1 265; 2009 r. – 1 190 osób.

W związku ze spadkiem przewozów towarowych (wynikających m.in. ze spadku produkcji w kraju, trudnej sytuacji w budownictwie i hutnictwie) podjęto działania techniczno-eksploatacyjne w celu poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej: obecnie obserwuje się znaczny wzrost przewozów towarowych.

PKP Intercity S.A.

Przedmiotem działalności są kolejowe przewozy pasażerskie. Przeciętny stan zatrudnienia w Spółce w poszczególnych latach wynosił: 2004 r. – 2 130; 2005 r. – 2 274; 2006 r. – 2 363; 2007 r. – 2 497; 2008 r. – 3 649; 2009 r. – 8 919 osób.

W 2008 r. rozpoczęto proces prywatyzacji Spółki. Termin prywatyzacji uzależniony będzie od efektów realizowanej w 2009 reorganizacji, w związku z przejściem działalności związanej z prowadzeniem kolejowych przewozów międzywojewódzkich oraz sytuacji na rynku kapitałowym.

PKP Energetyka S.A.

Przedmiotem działalności jest dystrybucja i obrót energią elektryczną oraz świadczenie usług elektroenergetycznych. Średni stan zatrudnienia wynosił: 2004 r. – 8 809; 2005 r. – 8 485; 2006 r. – 8 379; 2007 r. – 8 314; 2008 r. – 8 325; 2009 r. – 8 289 osób.

Sytuacja ekonomiczna Spółki jest stabilna. Planowane jest wyodrębnienie z działalności Spółki pięciu obszarów funkcjonowania (obrotu energią elektryczną, przesył i wytwarzanie energii elektrycznej, inwestycje infrastrukturalne, stacje paliw).

Telekomunikacja Kolejowa Sp. z o.o.

Przedmiotem jej działalności jest świadczenie usług telekomunikacyjnych, utrzymanie kolejowej infrastruktury telekomunikacyjnej w pełnej sprawności. Średnioroczne zatrudnienie w Spółce wynosiło: 2004 r. – 3 532; 2005 r. – 2 963; 2006 r. – 3 235; 2007 r. – 2 974; 2008 r. – 2 600; 2009 r. – 2 316 osób.

Brak jest potencjalnych zagrożeń dla dalszego funkcjonowania Spółki; w 2009 r. Spółka rozpoczęła restrukturyzację w zakresie zatrudnienia i wewnętrznej organizacji.

PKP Informatyka Sp. z o.o.

Spółka prowadzi działalność w zakresie oprogramowania i przetwarzania danych; doradztwa w zakresie sprzętu komputerowego i oprogramowania. Średnioroczne zatrudnienie w Spółce wynosiło: 2004 r. – 811; 2005 r. – 806; 2006 r. – 795; 2007 r. – 813; 2008 r. – 827; 2009 r. – 799 osób. Zgodnie z „Programem działań dla rozwoju transportu kolejowego do roku 2015” zatwierdzonym przez kierownictwo resortu ds. kolejnictwa planowana jest prywatyzacja Spółki po jej restrukturyzacji, głównie w obszarze obejmującym ograniczanie kosztów oraz zwiększanie przychodów; możliwość powiązania kapitałowego lub przeniesienia zasobów Spółki do innych spółek Grupy PKP, w szczególności powiązania kapitałowego z Telekomunikacją Kolejową sp. z o.o.; w ramach porządkowania zasobów infrastruktury kolejowej, do PLK S.A. przekazane zostaną prawa do aplikacji związanych z zarządzaniem tą infrastrukturą (oprogramowanie bez sprzętu).

PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o.

Przedmiotem działalności Spółki są kolejowe przewozy pasażerskie. Przebiegnięty stan zatrudnienia w poszczególnych latach wynosił: 2004 r. – 766; 2005 r. – 806; 2006 r. – 842; 2007 r. – 851; 2008 r. – 863; 2009 r. – 847 osób.

Sytuacja ekonomiczna Spółki jest stabilna, a rozwój inwestycyjny zapewniony jest poprzez wkłady pieniężne wnoszone przez nowych udział

łowców (samorząd i gminy woj. Pomorskiego); trwa proces stopniowego usamorządowienia Spółki.

W skład Grupy PKP wchodziła ponadto Warszawska Kolej Dojazdowa Sp. z o.o., prowadząca działalność w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich. Udziały tej Spółki zostały zbyte przez PKP S.A., zgodnie z Umową sprzedaży udziałów zawartą w dniu 30 września 2005 r. z późn. zm. Średni stan zatrudnienia w Spółce w omawianym okresie wynosił w: 2004 r. – 219; 2005 r. – 222; 2006 r. – 226; 2007 r. – 172 osoby.

Charakter spółki powiązanej z PKP S.A. utraciła w 2008 r. spółka Przewozy Regionalne Sp. z o.o., której przedmiot działalności stanowią kolejowe przewozy pasażerskie. Dnia 22 grudnia 2008 r. została zawarta umowa ze Skarbem Państwa, na mocy której dotychczasowe udziały będące własnością PKP S.A. w tej spółce przekazane zostały na rzecz Samorządów Wojewódzkich (usamorządowienie przewozów regionalnych). Przeciętny stan zatrudnienia w Spółce w omawianych latach wynosił: 2004 r. – 19 980; 2005 r. – 17 308; 2006 r. – 16 833; 2007 r. – 16 553; 2008 r. – 16 963 osoby.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Kolejnictwa

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 3 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez ministra właściwego ds.: transportu, budżetu i finansów publicznych oraz pracy.

Stronę Pracodawców w Zespole reprezentuje 5 przedstawicieli wyznaczonych przez Związek Pracodawców Kolejowych. Współprzewodniczącym ze strony pracodawców jest Prezes Związku Pracodawców Kolejowych.

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje:

- po dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez: Federację Związków Zawodowych Pracowników PKP, Sekcję Krajową Kolejarzy NSZZ „Solidarność”, Związek Zawodowy Maszynistów Kolejowych w Polsce;
- po jednym przedstawicielu wyznaczonym przez: Związek Zawodowy Dyżurnych Ruchu PKP, Związek Zawodowy Drużyn Konduktorskich w RP, Krajową Sekcję Kolejarzy NSZZ „Solidarność 80”, Związek Zawodowy Pracowników Warsztatowych, Ogólnopolski Międzyzakładowy Związek

Zawodowy SOK, Związek Zawodowy Administracji PKP, Federację Związków Zawodowych Maszynistów Kolejowych, Związek Zawodowy Dyżurnych Ruchu, Międzyzakładowy Związek Zawodowy Rewidentów Taboru, Autonomiczne Związki Zawodowe Transportu Kolejowego, Federację Związków Zawodowych Pracowników Automatyki i Telekomunikacji PKP, Związek Zawodowy Dyspozytorów PKP (w Zespole od 11 stycznia 2005 r.).

Zgodnie z ustaleniem z września 2003 r. strona pracownicza (związkowa) przyjęła, że współprzewodniczącym Zespołu ze strony pracowniczej będzie osoba co kwartał wyznaczana przez:

- Federację Związków Zawodowych Pracowników PKP;
- Sekcję Krajową Kolejarzy NSZZ „Solidarność”;
- Związek Zawodowy Maszynistów Kolejowych w Polsce.

Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący – po jednym z każdej ze stron Zespołu.

Podstawą działania prac Zespołu jest Regulamin.

Zgodnie z postanowieniami Regulaminu Zespołu, posiedzenia odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na trzy miesiące.

Prace Zespołu w latach 2004–2009

W omawianym okresie sprawozdawczym Zespół zajmował się m.in. następującymi tematami:

- restrukturyzacja działalności spółki PKP Przewozy Regionalne sp. z o.o., w tym tworzenie przewoźnika regionalnego Koleje Mazowieckie sp. z o.o.;
- „Program dalszej restrukturyzacji i prywatyzacji spółek Grupy PKP S.A. do 2007 roku”;
- „Strategia restrukturyzacji i prywatyzacji Grupy PKP S.A.”, przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 22 lutego 2005 r.;
- „Strategia dla transportu kolejowego do roku 2009”;
- stawki dostępu do infrastruktury kolejowej na 2007 rok;
- projekt budżetu państwa na 2007 rok w odniesieniu do finansowania kolei;
- uprawnienia emerytalne;

- wzrost cen wykupu ulg przejazdowych wynikających z Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy;
- projekty zmian w ustawach o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” oraz ustawy o Funduszu Kolejowym;
- „Strategia dla transportu kolejowego do roku 2013”, przyjęta przez Radę Ministrów w 2007 r.

W okresie 2004–2009 Zespół zajmował się przede wszystkim kwestią restrukturyzacji Grupy PKP, a w szczególności procesem regionalizacji kolejowych przewozów regionalnych, alokacją majątku pomiędzy spółkami Grupy PKP, finansowaniem z budżetu państwa transportu kolejowego oraz prawami pracowniczymi związanymi ze zmianami właścicielskimi w Grupie PKP. Członkowie Zespołu byli zapoznawani z projektami kolejnych programów rządowych dotyczących restrukturyzacji transportu kolejowego, a także z realizacją tych programów.

Ponieważ procesy restrukturyzacyjne oraz prywatyzacyjne wywoływały wiele napięć społecznych, na gruncie praw pracowniczych, członkom Zespołu były przedkładane informacje o zawieranych paktach gwarancji pracowniczych, jakie zawierali pracodawcy z Grupy PKP z organizacjami związkowymi w poszczególnych spółkach.

Od momentu gdy samorządy województw stały się odpowiedzialne za organizowanie i dotowanie regionalnych kolejowych przewozów osób wykonywanych na podstawie umowy o świadczenie usług publicznych, na posiedzeniach Zespołu była omawiana kwestia wypełniania tych obowiązków przez samorządy oraz stan podpisywania przez PKP PR z poszczególnymi urzędami marszałkowskimi umów. Tym samym w posiedzeniach wielokrotnie udział brali przedstawiciele samorządów województw.

W wyniku przyjmowanych stanowisk Zespołu, przewoźnik kolejowy (PKP PR) poddawał wielokrotnie ponownej analizie planowane ograniczenia w ruchu pociągów, co przyczyniło się do rozładowania napięć społecznych.

Podczas prac związanych z usamorzędowaniem PKP PR Zespół Trójstronny ds. Kolejnictwa powołał Podzespół w zakresie wdrażania „Strategii dla transportu kolejowego do roku 2013”, którego wyniki prac i stanowiska były przedstawiane na forum Zespołu.

Strona społeczna wielokrotnie wykazywała zrozumienie dla możliwości finansowania transportu kolejowego z budżetu państwa, jednakże niezmienne stoi na stanowisku, iż środki jakie są przeznaczane na ten sektor transportu są zbyt małe.

Oprócz spraw głównie związanych z Grupą PKP, strona społeczna jest zainteresowana polityką transportową państwa, w kontekście zwiększenia roli transportu kolejowego.

Choć w wielu aspektach związku zawodowe odnoszą się z dużą rezerwą do działań reformujących polski transport kolejowy, to jednak w obliczu zachodzących zmian własnościowych oraz zmian na rynku transportowym w pierwszym rządzie podnoszą kwestie pracownicze (zapewnienie miejsc pracy) oraz odzyskanie przez transport kolejowy (pasażerski i towarowy) znaczenia w przewozie osób i rzeczy.

REGULAMIN

Zespołu Trójstronnego do Spraw Kolejnictwa

Preambuła

Celem działania Zespołu Trójstronnego do Spraw Kolejnictwa, zwanego dalej Zespołem, jest prowadzenie dialogu społecznego, prowadzonego dla godzenia interesów stron i zachowania pokoju społecznego.

§ 1

Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach rozwiązywania problemów związanych z: dalszą restrukturyzacją Grupy PKP, jej sytuacją finansową oraz sprawy pracownicze wynikające z restrukturyzacji zatrudnienia.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 3 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez:

- f. ministra właściwego ds. budżetu oraz finansów publicznych;
- g. ministra właściwego ds. transportu;
- h. ministra właściwego ds. pracy.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje:

1. Po dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez:
 - a) Federację Związków Zawodowych Pracowników PKP;
 - b) Sekcję Krajową Kolejarzy NSZZ „Solidarność”;
 - c) Związek Zawodowy Maszynistów Kolejowych w Polsce.
2. Po jednym przedstawicielu wyznaczonym przez:
 - a) Związek Zawodowy Dyżurnych Ruchu PKP;
 - b) Związek Zawodowy Drużyn Konduktorskich w RP;
 - c) Krajową Sekcję Kolejarzy NSZZ „Solidarność 80”;
 - d) Związek Zawodowy Pracowników Warsztatowych;
 - e) Ogólnopolski Międzyzakładowy Związek Zawodowy SOK;
 - f) Związek Zawodowy Administracji PKP;
 - g) Federację Związków Zawodowych Maszynistów Kolejowych;
 - h) Związek Zawodowy Dyżurnych Ruchu;
 - i) Międzyzakładowy Związek Zawodowy Rewidentów Taboru;
 - j) Autonomiczne Związki Zawodowe Transportu Kolejowego;
 - k) Federację Związków Zawodowych Pracowników Automatyki i Telekomunikacji PKP;
 - l) Związek Zawodowy Dyspozytorów PKP;

spośród organizacji związkowych działających w spółkach utworzonych na podstawie ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji p.p. PKP (Dz.U. Nr 84, poz. 948 z późn. zm.)

§ 5

Stronę Pracodawców w Zespole reprezentuje 5 przedstawicieli wyznaczonych przez Związek Pracodawców Kolejowych.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

1. strona pracowników – przedstawicieli organizacji związkowych działających w branży kolejowej;
2. strona pracodawców – przedstawicieli organizacji pracodawców działających w branży kolejowej;

3. strona rządowa – przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej 50% przedstawiciele strony pracowników, co najmniej 50% przedstawiciele strony pracodawców oraz co najmniej dwóch właściwych dla tematyki posiedzenia przedstawiciele strony rządowej.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych rozstrzygnięcia podejmuje zespół przewodniczący.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko w każdej sprawie jeżeli na posiedzeniu strona pracowników jest reprezentowana przez co najmniej 50% przedstawiciele, przez co najmniej 50% przedstawiciele strony pracodawców oraz przez co najmniej dwóch, właściwych dla tematyki posiedzenia, przedstawiciele strony rządowej.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody stron biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko do protokołu rozbieżności.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko wiążące dla stron ogłaszane jest w dniu posiedzenia Zespołu.

§ 10

1. Pracami Zespołu kierują zespół przewodniczący:
 - 1) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) jeden przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań zespół przewodniczących należy:

- 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi,
 - 2) wspólne ustalanie:
 - harmonogramu prac Zespołu;
 - terminu i miejsca oraz porządku posiedzenia Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania;
 - 3) przedstawienie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący prowadzący posiedzenie ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadkach gdy ich wypowiedzi i zachowanie naruszają zasady określone w § 8.

§ 11

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczy współprzewodniczący strony rządowej, chyba że współprzewodniczący ustalą inaczej.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących.

§ 12

3. Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty do każdego tematu.
4. Na wniosek członka Zespołu wskazane wypowiedzi uczestników posiedzenia winny być szczegółowo zapisane w protokole z posiedzenia Zespołu, o którym mowa w § 15 ust. 1 pkt 3.

§ 13

1. Każda ze stron może korzystać z pomocy ekspertów.
2. Eksperci biorący udział w pracach Zespołu nie mogą udostępniać informacji z posiedzeń Zespołu.
3. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.
4. Ekspertyzy zlecone przez Zespół, na zasadach określonych w § 9, finansowane są przez stronę rządową, po uzgodnieniu z nią celu i przedmiotu ekspertyzy.

§ 14

Obsługę organizacyjną i techniczną prac i posiedzeń Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu kolejnictwa w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw transportu, zwany dalej „Sekretarzem”.

§ 15

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) protokół zawierający stanowisko stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia, z zaznaczeniem spraw niezgodnionych.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nich osoby.
3. Protokół, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, Sekretarz przesyła niezwłocznie po sporządzeniu współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz Zespołu.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3 zawiera w szczególności:
 - 1) określenie daty i porządku posiedzenia;
 - 2) imienną listę uczestników posiedzenia;
 - 3) treść wystąpień członków Zespołu, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1
5. Po przyjęciu i zatwierdzeniu protokół niezwłocznie dostarczany jest członkom Zespołu.
6. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu. Archiwizacji dokumentów dokonuje się na podstawie odrębnych przepisów.
7. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw transportu odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w § 15 ust. 1 pkt. 1–3, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 16

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem poleconym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 5 dni roboczych przed posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres, o ile posiedzenie nie jest zwołane w trybie nagłym.

§ 17

1. Wszystkie wątpliwości wynikłe na tle właściwego stosowania niniejszego Regulaminu rozstrzygają na bieżąco współprzewodniczący Zespołu, a w zakresie spraw w nim nieuregulowanych rozstrzygają każdorazowo strony Zespołu w trybie i na zasadach § 9.
2. Do uchwalenia niniejszego Regulaminu oraz wprowadzenia do niego zmian, uprawnione są tylko jego strony.

Trójstronny Zespół ds. Ochrony Zdrowia

Zespół działa od lutego 2005 r. Powstał w wyniku uzgodnień Ministerstwa Zdrowia z Prezydium Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, które po wielu dyskusjach, zdecydowało o branżowej formule tej instytucji trójstronnego dialogu społecznego w obszarze służby zdrowia i umiejscowienia jej, poza Trójstronną Komisją, w resorcie zdrowia. Sekretariat Zespołu znajduje się w Ministerstwie Zdrowia.

Tło historyczne / sytuacja w branży

Kondycja sektora z perspektywy finansowania:

Analiza danych zawartych w poniższej tabeli wskazuje na stały wzrost nakładów publicznych na ochronę zdrowia w latach 2004–2009. Największy udział w nakładach publicznych mają przychody Narodowego Funduszu Zdrowia pozyskiwane w ramach systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, stanowiące w analizowanym okresie ponad 80% wydatków publicznych. Wydatki budżetu państwa stanowiły 12–16%, a wydatki samorządów terytorialnych 3,5–5,3% całości publicznych nakładów.

w mln zł

Lp.	Wyszczególnienie	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
I.	Budżet państwa – wydatki ogółem	5 456,3	5 517,6	5 273,0	7 400,1	9 522,7	9 073,6
II.	Wydatki samorządów	1 258,8	1 842,1	2 261,0	2 252,0	2 342,7	2 410,6
III.	Przychody NFZ po wyeliminowaniu wpływów z budżetu państwa	29 443,7	31 926,7	35 440,2	40 302,7	47 574,4	51 181,5
IV.	Staże i specjalizacje medyczne finansowane z funduszu pracy						567,6
V.	Ogółem nakłady (I+II+III+IV)	36 158,8	39 286,4	42 974,2	49 954,8	59 439,8	63 233,3
VI.	Pożyczka dla NFZ (Kas Chorych)	-101,2	-323,4	-320,8	-80,2	0,0	0,0
VII.	Nakłady Ogółem wraz z Pożyczką (V+VI)	36 057,6	38 963,0	42 653,4	49 874,6	59 439,8	63 233,3

Na rynku świadczeń zdrowotnych w Polsce funkcjonują publiczni i niepubliczni świadczeniodawcy. Zgodnie z ustawą z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89, z późn. zm.) publiczny zakład opieki zdrowotnej może być prowadzony w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego oraz jednostki badawczo-rozwojowej.

Minister Zdrowia w 2009 r. finansował działalność 374 jednostek budżetowych prowadzących bardzo zróżnicowaną działalność, zatrudniających 19 185 osób. Do zadań tych jednostek należało m.in. prowadzenie zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych, przyjmowanie osób internowanych, szczególnie niebezpiecznych dla otoczenia, chorych psychicznie sprawców przestępstw, wobec których sąd wydał postanowienie o wykonywaniu środka zabezpieczającego, prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób o charakterze epidemiologicznym, nadzór nad warunkami wytwarzania i importu produktów leczniczych, jak również nad jakością i obrotem produktami leczniczymi, wyrobami medycznymi oraz środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi i prekursorami, nadzór nad publiczną służbą krwi, realizacja zadań z zakresu profilaktyki HIV/AIDS, przeciwdziałania narkomanii i alkoholizmowi, zakup preparatów służących przeprowadzaniu obowiązkowych szczepień ochronnych, czy ocena procedur i technologii medycznych. Należy jednak zaznaczyć, że od 1 stycznia 2010 r. wojewódzkie i powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne nie są już finansowane przez Ministra Zdrowia, a przez właściwych wojewodów.

Ponadto Minister Zdrowia dofinansowywał działalność 12 nadzorowanych uczelni medycznych. Środki te były przeznaczone na działalność dydaktyczną oraz na pomoc materialną dla studentów.

Oprócz uczelni medycznych i jednostek budżetowych finansowanych z budżetu państwa, w sektorze publicznej ochrony zdrowia funkcjonują samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (spzoz), które samodzielnie gospodarują majątkiem, a z posiadanych środków i uzyskiwanych przychodów pokrywają koszty działalności i zobowiązania. Podstawowym wyróżnikiem aktualnej sytuacji finansowej samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej jest poziom zadłużenia, wynikający w głównej mierze z niebilansowania przychodów z kosztami działalności tych jednostek. Mi-

nisterstwo Zdrowia analizuje stan zobowiązań ogółem i zobowiązań wymagalnych (przeterminowanych) na podstawie danych ankietowych uzyskiwanych z jednostek nadzorowanych przez Ministra Zdrowia oraz za pośrednictwem Wojewodów, uczelni medycznych, MON i MSWiA.

Jak wynika z najbardziej aktualnych danych, według stanu na koniec 2009 r. suma zobowiązań ogółem samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej to 9 364,4 mln zł, z czego 2 263,7 mln zł to zobowiązania wymagalne. Należy jednak pamiętać, że z uwagi na ustawy termin zamykania ksiąg rachunkowych roku 2009 – do końca marca 2010 r. – wartości te mają charakter danych wstępnych, które mogą ulec zmianie.

Z łącznej kwoty zadłużenia wymagalnego spzoz największe zobowiązania dotyczą:

- zobowiązań wobec dostawców leków i materiałów medycznych – 798,3 mln zł (35,3%);
- zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – 443,9 mln zł (19,6%);
- zobowiązań z tytułu zakupu usług obcych – 286,6 mln zł (12,7%);
- zobowiązań wobec dostawców sprzętu i aparatury medycznej – 162,1 mln zł (7,2%).

Natomiast najważniejsze składniki zobowiązań ogółem to:

- zobowiązania z tytułu pożyczek i kredytów, innych niż udzielone przez BGK i jednostki samorządu terytorialnego – 1 998,4 mln zł (21,3%);
- zobowiązania wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – 1 433 mln zł (15,3%);
- zobowiązania wobec dostawców leków i materiałów medycznych – 1 426,3 mln zł (15,3%).

Z analizy dynamiki zobowiązań ogółem wynika, że ich wartość od 2004 r. do 2006 r. wzrosła z 9 450 mln zł do 10 384 mln zł. W kolejnych latach nastąpił spadek wartości zobowiązań ogółem do poziomu 9 364 mln zł na koniec 2009 r.

w mln zł

Wyszczególnienie	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Zobowiązania ogółem	9 450,1	10 273,6	10 384,2	9 563,3	9 979,7	9 364,4
w tym zobowiązania wymagalne	5 872,3	4 933,6	3 723,8	2 666,2	2 357,9	2 263,7

Analizując dynamikę zobowiązań wymagalnych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w latach 2004–2009, można zauważyć, że kształtuje się ona w odmienny sposób, niż dynamika zobowiązań ogółem, co wynika głównie z prowadzonego od 2005 r. procesu restrukturyzacji finansowej samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. W latach 2004–2009 zauważamy systematyczny spadek zadłużenia wymagalnego – z 5 872 mln zł do 2 264 mln zł na koniec 2009 r.

Na przestrzeni analizowanych 5 lat obserwujemy dwie korzystne tendencje w aspekcie zadłużenia wymagalnego i wyników finansowych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Z danych ankietowych na temat zadłużenia spoz wynika bowiem, że wzrósł odsetek zakładów bez zobowiązań wymagalnych – z 43% w 2004 r. do 64% w 2009 r. Natomiast w świetle sprawozdań statystycznych przekazywanych w latach 2004–2008 – z 53% do 80% – wzrósł udział zakładów bilansujących swoją działalność, czyli nie wykazujących strat.

Kolejną formą działalności publicznego zakładu opieki zdrowotnej jest jednostka badawczo-rozwojowa. Jednostki te tworzone są w celu prowadzenia badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych w powiązaniu z udzielaniem świadczeń zdrowotnych i promocją zdrowia.

Wartość zobowiązań ogółem jednostek badawczo-rozwojowych nadzorowanych przez Ministra Zdrowia oraz Ministra Obrony Narodowej na koniec grudnia 2009 r. wyniosła 591,9 mln zł, z czego zobowiązania wymagalne to 336,4 mln zł.

Według danych zgromadzonych przez Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia w latach 2004–2008 wzrosła w kraju o 12,5% liczba zarejestrowanych placówek ochrony zdrowia, zakładów opieki zdrowotnej i gabinetów. W roku 2008 zarejestrowanych było: 17 888 zakładów opieki zdrowotnej, 80 944 różnego rodzaju gabinetów lekarzy ogólnych i 22 036 gabinetów dentystycznych. W omawianym okresie zaobserwowano wzrost aż o 17% liczby zarejestrowanych zakładów opieki zdrowotnej. Spowodowane to jest dwoma zjawiskami: przejmowaniem placówek podstawowej opieki zdrowotnej przez samorządy wyłączonych wcześniej z dużych zakładów opieki zdrowotnej oraz prywatyzacją małych ośrodków zdrowia.

Liczba łóżek w szpitalach ogólnych utrzymuje się na tym samym poziomie i tak w roku 2004 było 183 280 łóżek, a w roku 2008 – 183 565 (bez

łóżek w szpitalach podległych ministrom innym niż Minister Zdrowia). Spadła natomiast liczba szpitali z 790 w roku 2004 do 732 w roku 2008, co jest wynikiem łączenia małych szpitali w większe jednostki organizacyjne. W latach 2004–2008 wzrosła o 25% liczba miejsc stacjonarnych w zakładach opieki długoterminowej (w roku 2008 roku wykazano 22 242), wzrasta też liczba miejsc opieki dziennej w zakładach tego typu oraz liczba objętych opieką domową.

Ocena jakości to jeden z elementów, który na stałe związany jest ze świadczeniem usług zdrowotnych. W obecnym stanie prawnym akredytacja, czyli potwierdzenie spełnienia określonych standardów w jednostkach ochrony zdrowia jest fakultatywne.

W Polsce od 1997 roku funkcjonuje program akredytacji opracowany przez Centrum Monitorowania Jakości (CMJ) w Krakowie, jednostkę podległą Ministrowi Zdrowia. Przyjęta przez polski system akredytacji organizacji opieki zdrowotnej definicja zakłada, że akredytacja to usystematyzowany proces zewnętrznej oceny jednostek ochrony zdrowia prowadzony przez wytypowany ośrodek w oparciu o dostępne i opublikowane standardy (wymogi). Podobnie jak w innych programach akredytacyjnych, przegląd dotyczy jednostki jako całości: ocenie poddawane jest pełne spektrum działalności np. w przypadku szpitala, zarówno funkcje kliniczne jak i dotyczące zarządzania i administracji.

W polskim systemie standardy akredytacyjne są standardami dobrowolnymi. Aktualnie jedynymi obligatoryjnymi wymaganiami „quasi-jakościowymi”, które muszą spełniać podmioty udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, są te egzekwowane w ramach procesu rejestracji. Są to wymagania wynikające z prawa budowlanego, przepisów o wymaganiach technicznych i sanitarnych oraz wymagań organizacyjnych i formalno-prawnych określonych w ustawie o zakładach opieki zdrowotnej i przepisów korporacyjnych dotyczących praktyk lekarskich i pielęgniarskich.

Dynamika udzielania akredytacji szpitalom przez ośrodek akredytacyjny, jakim jest Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia, w latach 2004–2009 przedstawiała się w sposób następujący: 2004 r. – akredytacji udzielono 19 szpitalom, 2005 r. – 23 szpitalom, 2006 r. – 23 szpitalom, 2007 r. – 25 szpitalom, 2008 r. – 35 szpitalom, 2009 r. – 37 szpitalom.

Według danych zgromadzonych przez Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia, na stabilnym poziomie utrzymuje się zatrudnienie

w opiece zdrowotnej kadry pracowników o zawodach medycznych. W roku 2004 zatrudnionych było ogółem 374 658 pracowników medycznych, a w roku 2008 – 376 725 (bez zatrudnionych w zakładach opieki zdrowotnej podległych ministrom innym niż Minister Zdrowia). Spadła natomiast w omawianym okresie o 7 547 liczba zatrudnionych lekarzy ogólnych i o 1 062 lekarzy dentyistów. Wzrosła natomiast o 3 262 liczba zatrudnionych pielęgniarek i położnych.

Obserwuje się stały wzrost wykazywanej przez izby zawodowe liczby uprawnionych do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentyisty oraz pielęgniarki. W omawianym okresie liczba uprawnionych do wykonywania zawodu lekarzy ogólnych wzrosła o 6 365, lekarzy dentyistów o 2 239 i pielęgniarek o 6 304.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Ochrony Zdrowia

Stronę rządową w Zespole reprezentuje po jednym przedstawicielu wyznaczonym przez Ministra: Zdrowia, Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Finansów, Skarbu Państwa oraz Edukacji i Nauki.

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez: Forum Związków Zawodowych, NSZZ „Solidarność” oraz Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje po dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez: Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych, Konfederację Pracodawców Polskich, Związek Rzemiosła Polskiego oraz Business Centre Club – Związek Pracodawców.

Do prac w Zespole strony mogą dopraszać jako obserwatorów przedstawicieli innych organizacji związkowych i pracodawców działających w sektorze oraz ze strony rządowej przedstawicieli organizacji społecznych i samorządów zawodów medycznych oraz organizacji samorządu terytorialnego.

Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia interesów pracowników i pracodawców, w zakresie obszaru obejmującego ochronę zdrowia.

Podstawą działania Zespołu jest Regulamin.

Prace Zespołu

W omawianym okresie Zespół zajmował się m.in. następującymi tematami:

- zatrudnienie i wynagrodzenia pracowników w ochronie zdrowia;
- podwyżki pracowników w resorcie zdrowia;
- pomoc publiczna i restrukturyzacja publicznych zakładów opieki zdrowotnej;
- emerytury pomostowe;
- prywatyzacja sektora uzdrowiskowego;
- projekt budżetu w poszczególnych latach dla jednostek w resorcie zdrowia;
- zasady kontraktowania świadczeń zdrowotnych;

W 2005 roku na posiedzeniach Zespołu omawiano następujące tematy:

- skutki finansowe i pracownicze odnośnie zgłoszonych do Sejmu projektów ustawy o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej;
- nowelizacja ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zmiany dotyczące podporządkowania Państwowej Inspekcji Sanitarnej władzom samorządowym;
- wybrane problemy organizacji i funkcjonowania stacji sanitarno-epidemiologicznych ze szczególnym uwzględnieniem wynagrodzeń pracowników zatrudnianych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych;
- układ zbiorowy pracy dla pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- kwestie dotyczące ochrony zdrowia (w szczególności związane z problematyką migracji oraz czasu pracy pracowników zakładów opieki zdrowotnej);
- gwarancje zatrudnienia pracowników samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w trakcie przekształcania systemowych zakładów opieki zdrowotnej z uwzględnieniem pakietu ośłon socjalnych dla zwalnianych pracowników w wyniku likwidacji bądź upadłości zakładów opieki zdrowotnej;
- ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym;
- problem podnoszenia i uzupełniania kwalifikacji pracowników Pogotowia Ratunkowego i Oddziałów Ratunkowych.

Najważniejsze decyzje Zespołu Trójstronnego ds. Ochrony Zdrowia w 2005 roku:

- podjęto uchwałę o powołaniu podzespołu do spraw przygotowania materiałów pomocniczych dotyczących rokowań w sprawie ponadzakładowego układu zbiorowego pracy dla pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- podjęto uchwałę w sprawie wystąpienia z wnioskiem do Przewodniczącego Komisji Trójstronnej do Spraw Społeczno-Gospodarczych o rozpatrzenie przez Komisję spraw związanych z ochroną zdrowia.

W 2006 roku na posiedzeniach w szczególności omawiano:

- przebieg realizacji ustawy o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zoz;
- kwestie związane z ratownictwem medycznym;
- organizację i funkcjonowanie stacji sanitarno-epidemiologicznych;
- gwarancje zatrudnienia i osłony socjalne dla pracowników służby zdrowia tracących pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- kwestię podatków płaconych przez zakłady opieki zdrowotnej;
- propozycje rozwiązań umożliwiających wzrost wynagrodzeń w służbie zdrowia;
- sprawy wynagradzania pracowników zakładów prowadzonych w formie zakładów i jednostek budżetowych;
- zasady wynagradzania i funkcjonowania uzdrowisk;
- ocenę priorytetów zdrowotnych w programach operacyjnych.

W 2007 roku na forum Zespołu omawiana była m.in. następująca tematyka:

- podwyżka wynagrodzeń w 2007 r. dla pracowników Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa (RCKiK); w celu stworzenia ram prawnych umożliwiających zwiększenie wynagrodzeń RCKiK, został opracowany projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzrostem wynagrodzeń pracowników regionalnych centrów krwiodawstwa i krwiolecznictwa – kluczem, według którego miałby nastąpić podział tej kwoty, byłaby produkcja poszczególnych zakładów;
- postanowienia Uchwały Rady Ministrów z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawie ustanowienia Programu wieloletniego pod nazwą „Wzmocnienie Bezpieczeństwa Zdrowotnego Obywateli”;

- wartościowanie stanowisk pracy w ochronie zdrowia;
- uzdrowiska, będące spółkami skarbu państwa: wzrost nakładów na leczenie, zrównanie stawek z uzdrowiskami służb mundurowych, wynagrodzenie białego personelu, dokupienia świadczeń, koszyk gwarantowanych świadczeń medycznych – w 2008 r. środki finansowe na uzdrowiska miały zostać zwiększone o 1,2%;
- objęcie przepisami ustawy o emeryturach pomostowych wszystkich członków zespołów wyjazdowych ratownictwa medycznego, a nie tylko członków zespołów reanimacyjnych (obecnie specjalistycznych), jednocześnie obniżenie wieku emerytalnego do granic obowiązujących w większości krajów Unii Europejskiej;
- nowelizacja ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o przekazywaniu środków finansowych świadczeniodawcom na wzrost wynagrodzeń;
- przekazanie środków na wydatki płacowe w wysokości 10% wyższe w stosunku do roku 2006 wszystkim stacjom sanitarnym w kraju.

Dialog został zachwiany manifestacjami oraz strajkami pracowników służby zdrowia – lekarzy i pielęgniarek. W związku z tym, Premier RP oraz członkowie Rządu przeprowadzili szereg rozmów z protestującymi, poza Zespołem. Głównym postulatem pracobiorców były podwyżki wynagrodzeń.

Finałem braku dalszych rozmów i ustaleń w obszarze zatrudnienia i wynagradzania było „Białe Miasteczko” w czerwcu 2007 r., a następnie negocjacje i uchwalenie ustawy „podwyżkowej” w lipcu 2007 r. Zapoczątkowanie tej dyskusji było w dużej mierze spowodowane aktywnością strony związkowej działającej w ramach Trójstronnego Zespołu.

Główne tematy, jakie omawiane były w 2008 roku na posiedzeniach Zespołu to:

- informacja rządu na temat aktualnej sytuacji ochrony zdrowia;
- informacja na temat aktualnej sytuacji w szpitalach;
- funkcjonowanie systemu ratownictwa medycznego szpitalnego i przedszpitalnego;
- sytuacja w Państwowej Inspekcji sanitarnej;
- sytuacja w Regionalnych Centrach Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa;

- kwestie związane z czasem pracy w zakładach opieki zdrowotnej oraz problemów pracowniczych zgłaszanych przez partnerów społecznych działających w Inspekcji Sanitarnej. Powołano *zespół roboczy do spraw organizacji i funkcjonowania stacji sanitarno-epidemiologicznych*;
- rekomendację „Białego szczytu” w ochronie zdrowia jako punkt wyjścia do dyskusji o naprawie systemu ochrony zdrowia w Polsce;
- bieżące problemy w ochronie zdrowia;
- kierunki reformy właścicielskiej i organizacyjnej placówek ochrony zdrowia w Polsce;
- funkcjonowanie uzdrowisk ze szczególnym uwzględnieniem finansowania lecznictwa uzdrowiskowego. Strona związkowa przyjęła *„Stanowisko w sprawach dotyczących lecznictwa uzdrowiskowego”* oraz ustaliła, iż powinien zostać powołany zespół roboczy z udziałem strony społecznej i przedstawiceli rządu reprezentujących zainteresowane resorty, celem wypracowania kompromisowych rozwiązań w tym obszarze;
- założenia do projektu budżetu państwa w części pozostającej w dyspozycji ministra zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem Państwowej Inspekcji;
- informacja Ministra Zdrowia na temat budżetu na 2009 r. w części pozostającej w dyspozycji MZ ze szczególnym uwzględnieniem RCKiK, Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Ratownictwa Medycznego;
- przyjęcie informacji o sprawozdaniu z prac Podzespołu ds. uzdrowisk powołanego w ramach Trójstronnego Zespołu. Trójstronny Zespół nie przyjął informacji związanej ze sprawozdaniem prac Podzespołu do spraw uzdrowisk z uwagi na fakt, iż w pracach Podzespołu, który obradował w dniu 31 lipca br. nie był obecny przedstawiciel Ministra Skarbu Państwa, w kompetencjach którego leżało uzgodnienie i odniesienie się do postulatów strony związkowej w zakresie szeroko rozumianej prywatyzacji uzdrowisk;
- informacja na temat projektu ustawy *Przepisy wprowadzające ustawy z zakresu ochrony zdrowia*;
- zasady kontraktowania świadczeń zdrowotnych na 2009 r. ze szczególnym uwzględnieniem finansowania szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz zasad finansowania świadczeń w systemie Jednorodnych Grup Pacjentów;

- zasady kontraktowania świadczeń zdrowotnych na 2009 r. w kontekście realizacji ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o przekazaniu środków finansowych świadczeniodawcom na wzrost wynagrodzeń.

W roku 2009 omawiano następujące tematy:

- projekt Uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w działaniach stabilizujących system ochrony zdrowia”;
- projekt budżetu państwa na 2009 r. w części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia w kontekście planu oszczędności przygotowanego przez Rząd;
- aktualna sytuacja finansowa i organizacyjna jednostek służby krwi;
- aktualna sytuacja w lecznictwie uzdrowiskowym ze szczególnym uwzględnieniem procesu przekształceń własnościowych spółek uzdrowiskowych;
- zasady kontraktowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń opieki zdrowotnej w drugim półroczu 2009 r. i w latach następnych, ze szczególnym uwzględnieniem finansowania świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz szpitalnych oddziałów ratunkowych.
- finansowanie systemu ochrony zdrowia;
- poziom wynagrodzeń pracowników medycznych;
- przebieg procesu przekształceń własnościowych w sektorze ochrony zdrowia (tzw. Plan B).

REGULAMIN

Trójstronnego Zespołu do Spraw Ochrony Zdrowia

§ 1

1. Regulamin niniejszy określa organizację pracy oraz zasady i tryb działania Trójstronnego Zespołu do Spraw Ochrony Zdrowia, zwanego dalej „Zespołem”.
2. Celem Zespołu jest wypracowanie wspólnych stanowisk w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w zakresie obszaru obejmującego ochronę zdrowia dla zachowania pokoju społecznego.
3. Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne oraz przestrzegać zasad niniejszego regulaminu.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje po jednym przedstawicielu w randze sekretarza lub podsekretarza stanu wyznaczonym przez Ministra Zdrowia, Ministra Gospodarki, Ministra Pacy i Polityki Społecznej, Ministra Finansów, Ministra Skarbu Państwa oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje po dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez:

- 1) Forum Związków Zawodowych;
- 2) NSZZ „Solidarność”;
- 3) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje po dwóch przedstawicieli wyznaczonych przez:

- 1) Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych;
- 2) Konfederację Pracodawców Polskich;
- 3) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 4) Business Centre Club – Związek Pracodawców.

§ 6

Strony mogą zapraszać do udziału w pracach Zespołu, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – po jednym przedstawicielu innych organizacji związkowych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – po jednym przedstawicielu innych organizacji pracodawców działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – po jednym przedstawicielu organizacji społecznych i samorządów zawodów medycznych oraz organizacji samorządu terytorialnego.

§ 7

1. Pracami Zespołu kieruje rotacyjnie trzech współprzewodniczących.
2. Współprzewodniczącym reprezentującym stronę rządową jest sekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia.
3. Stronę pracowników i pracodawców reprezentują współprzewodniczący wskazani przez:

- 1) stronę pracowników;
- 2) stronę pracodawców.
4. Okres kierowania pracami Zespołu przez współprzewodniczącego wynosi 6 miesięcy.
5. Zespół podczas pierwszego posiedzenia ustala w drodze uchwały kolejność kierowania pracami zespołu przez współprzewodniczących.
6. Współprzewodniczący są członkami Zespołu.

§ 8

1. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) prowadzenie posiedzeń Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom zespołu, ekspertom i obserwatorom;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 13 ust. 3.
7. Współprzewodniczący prowadzący posiedzenie Zespołu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 1 ust. 3.

§ 9

1. Sekretarzem Zespołu jest Dyrektor Departamentu Dialogu Społecznego.
2. Obsługę organizacyjną i techniczną Zespołu zapewnia Departament Dialogu Społecznego w Ministerstwie Zdrowia.

§ 10

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenia Zespołu odbywają się w budynku Ministerstwa Zdrowia w Warszawie przy ul. Miodowej 15 lub w innym miejscu uzgodnionym przez strony.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenie Zespołu jest ważne jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, co najmniej 50% przedstawicieli strony pracodawców oraz co najmniej 50% przedstawicieli strony pracowników.

§ 11

1. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący kierujący pracami Zespołu, działając z własnej inicjatywy lub na wniosek co najmniej jednego z pozosta-

- łych współprzewodniczących, pod warunkiem nie zgłoszenia przez pozostałe strony Zespołu sprzeciwu co do miejsca i terminu posiedzenia.
2. Pierwsze posiedzenie Zespołu zwołuje Sekretarz Zespołu.
 3. Zawiadomienia o miejscu, terminie i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu pocztą (listem poleconym), faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informacyjnych, na co najmniej 7 dni przed następnym posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres. Członkowie Zespołu na pierwszym posiedzeniu wskażą adres do korespondencji oraz tryb i sposób powiadamiania ich o posiedzeniach Zespołu.
 4. W uzasadnionych przypadkach współprzewodniczący mogą skrócić termin, o którym mowa w ust. 3, do 3 dni.

§ 12

1. Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty.

§ 13

1. Zespół może zająć stanowisko jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, co najmniej 50% przedstawicieli strony pracodawców oraz co najmniej 50% przedstawicieli strony pracowników.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody wszystkich przedstawicieli stron biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla stron Zespołu.

§ 14

W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 13 ust. 1 i 2.

§ 15

1. Zespół może w drodze uchwały powoływać podzespoły do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.
2. Zespół wybiera spośród swoich członków skład podzespołów.
3. Uchwała o powołaniu podzespołu określa jego zadania oraz zasady i tryb działania.
4. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1 nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 16

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 17

1. Każda ze stron Zespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Koszty ekspertyz pokrywa strona zlecająca ekspertyzę.
2. W posiedzeniach Zespołu może brać udział nie więcej niż:
 - 1) po jednym ekspercie powołanym przez organizację o których mowa w § 4 i 5;
 - 2) 3 ekspertów powołanych przez stronę rządową.

§ 18

1. Posiedzenia Zespołu są protokołowane.
2. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień;
 - 4) określenie terminu i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
4. Kopie protokołu przesyłane są wszystkim Członkom Zespołu.
5. Każdy członek Zespołu może zgłosić do współprzewodniczącego Zespołu reprezentującego stronę rządową na piśmie nie później niż 14 dni przed posiedzeniem Zespołu uwagi co do zapisów z poprzedniego posiedzenia.
6. Członkowie Zespołu przyjmują protokół z poprzedniego posiedzenia wraz ze zgłoszonymi przez członków Zespołu uwagami. Pisemne uwagi, o których mowa w ust. 5 poddawane są głosowaniu przez członków Zespołu na posiedzeniu Zespołu. Uwagi nie przyjęte w głosowaniu stanowią załącznik do protokołu.
7. Protokół przyjęty przez Zespół podpisują uczestniczący w posiedzeniu współprzewodniczący lub upoważnieni przez nich członkowie Zespołu oraz Sekretarz.
8. Oryginały dokumentów, o których mowa w ust. 3 przechowywane są w Ministerstwie Zdrowia.

§ 19

Wszystkie wątpliwości wynikłe na tle właściwego stosowania niniejszego regulaminu rozstrzygają na bieżąco współprzewodniczący Zespołu, a w zakresie spraw w nim nie uregulowanych rozstrzygają każdorazowo strony Zespołu w trybie i na zasadach określonych w § 13.

§ 20

Regulamin wchodzi w życie z dniem uchwalenia.

Zespół Trójstronny ds. Przemysłu Stoczniowego

Powołanie Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Stoczniowego dokonano się z inicjatywy organizacji związkowych działających w morskich stoczniach produkcyjnych w 2006 roku. Zespół umiejscowiony jest przy MPiPS. Właściwe funkcjonowanie pod względem organizacyjnym i regulaminowym zapewnia sekretarz zespołu, pracownik Departamentu Dialogu i Partnerstwa Społecznego MPiPS.

Podstawą działania jest Regulamin.

Tło działania / sytuacja w branży

Polski przemysł stoczniowy obejmuje budowę i remonty statków morskich, a także produkcję oraz remonty łodzi rekreacyjnych, sportowych i motorowych.

Zatrudnienie w całym sektorze w latach 2004–2008 osiągało poziom od 27 tys. do 29 tys. osób (w latach 2004–2005 – 27 tys. osób, w latach 2006–2007 – 29 tys. osób, w 2008 r. 27 tys. osób). W 2009 r. w wyniku zwolnienia 9 tys. osób zatrudnionych w Stoczni Gdynia i Stoczni Szczecińskiej Nowa zatrudnienie zmniejszyło się w całym sektorze do poziomu ok. 20 tys. pracowników. W polskich stoczniach produkcyjnych i remontowych w latach 2004–2007 zatrudnionych było 20 tys. osób, a na rzecz całego przemysłu stoczniowego pracowało ogółem ok. 70 tys. osób – ok. 800 polskich przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych było związanych umowami kooperacyjnymi ze stoczniami. Od 2008 r. następował spadek zatrudnienia w tym sektorze.

Sytuacja polskiego przemysłu stoczniowego uwarunkowana jest kształtowaniem się koniunktury w sektorze okrętowym nie tylko w samej Europie, ale również na świecie. Przemysł stoczniowy działa na silnie konkurencyjnym globalnym rynku statków, a światowy popyt na statki determinowany jest aktywnością ekonomiczną świata (procesami umiędzynaradawiania rynków będących wynikiem postępującej globalizacji) oraz stanem istniejącej

floty, koniecznością złomowania i wymianą dotychczasowej floty. Obecnie światowa produkcja statków w ponad 80% realizowana jest przez kraje azjatyckie, a portfel zamówień tych krajów stanowi niemal 90% światowych zamówień. Zwiększenie roli krajów azjatyckich na światowym rynku statków odbywa się kosztem krajów europejskich, których udział w produkcji, globalnym portfelu zamówień i nowych zamówieniach wykazuje postępującą tendencję spadkową.

Światowy kryzys, który rozpoczął się w 2008 r. znalazł swoje odbicie także na rynku okrętowym. W 2009 r. nastąpiło załamanie dotychczas wyższych indeksów cen statków i portfela zamówień. Liczba zawartych przez stocznie na świecie nowych kontraktów spadła aż o 85%. Wielkość światowych nowych zamówień na statki wynosiła w kolejnych latach: w 2007 r. – 85 mln CGT (Compensated Gross Tonnage – skompensowana pojemność rejestrowa brutto – miernik produktywności stoczni stosowany przez kraje należące do OECD od 1984 r.¹²), w 2008 r. – 43 mln CGT, a w 2009 r. – zaledwie 11 mln CGT. Drastycznie zmniejszył się także portfel zamówień, armatorzy zrezygnowali z budowy już zakontraktowanych statków m.in. ze względu na bardzo niskie stawki frachtowe oraz brak możliwości pozyskania kredytów bankowych na finansowanie budowy statków.

W ostatnich latach obserwuje się znaczny spadek udziału polskiego przemysłu stoczniowego zarówno w produkcji jak i w ilości zamówień na statki. W 2004 r. Polska pod względem posiadanych zamówień plasowała się po Niemczech na 2 miejscu w Europie, a pod względem wyprodukowanych statków na trzecim miejscu w Europie. W 2009 r. Polska zajęła odpowiednio 8 i 9 miejsce w Europie.

Od 2004 r. następował spadek pod względem zawierania nowych kontraktów przez polskie stocznie – z poziomu 0,8 mln CGT w 2004 r. do 0,1 mln CGT w 2008 i 2009 r.

Przemysł budowy statków obejmował 4 duże stocznie produkcyjne zatrudniające 15 tys. osób, tj. Stocznnię Szczecińską Nowa Sp. z o.o., Stocznnię

¹² Sposób określania CGT: $CGT = C \times GT$, C – stosunek pracochłonności statku danego i statku wzorcowego zależny od typu i wielkości statku, GT – pojemność brutto określana zgodnie z Międzynarodową Konwencją o Mierzeniu Pojemności Statków z 1969 r., uchwaloną przez IMCO, gdzie $GT = k \times V$, k – współczynnik zależny od pojemności statku, określany według załącznika do Konwencji, V – łączna objętość wszystkich zamkniętych pomieszczeń statku.

Gdynia S.A., Stocznię Gdańsk S.A. i Stocznię Północną S.A. (której większościami akcjonariuszem jest Gdańska Stocznia „Remontowa”).

Trudności występujące w stoczniach w ostatnich latach spowodowały spadek zatrudnienia w tym sektorze, szczególnie w trzech największych stoczniach produkcyjnych (Stoczni Gdynia S.A., Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o. i Stoczni Gdańsk S.A.), w których zatrudnienie zmniejszyło się na koniec 2008 r. do poziomu 11,5 tys. osób.

Powyższe stocznie przechodziły trudny okres głębokiej restrukturyzacji, realizując indywidualne programy restrukturyzacji. Polski rząd w celu umożliwienia realizacji tych programów podejmował działania wspierające ten przemysł. Poza udzielanymi poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa oraz gwarancjami ubezpieczeniowymi Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A., istotnym elementem pomocy dla stoczni było wsparcie udzielone przez Agencję Rozwoju Przemysłu w formie dokapitalizowania i pożyczek. Ponadto Ministerstwo Gospodarki opracowało program pomocowy dla polskich stoczni umożliwiający im korzystanie z dopłat bezpośrednich do kontraktów na 4 typy statków, stanowiący mechanizm ochronny przed nieuczciwą konkurencją ze strony stoczni koreańskich. W marcu 2005 roku weszła w życie ustawa z dnia 3 marca 2005 r. *o dopłatach do umów na budowę niektórych typów statków morskich* wprowadzająca tymczasowy (do 31 marca 2008 r.) mechanizm ochronny dla polskich stoczni, na analogicznych zasadach, jakie są stosowane w pozostałych krajach UE. W latach 2005–2007 stocznie korzystały z przedmiotowych dopłat.

Kontynuując działania na rzecz poprawy funkcjonowania polskich stoczni MG opracowało w 2006 r. „Strategię dla sektora stoczniowego (morskie stocznie produkcyjne) w Polsce w latach 2006–2010”, która wyznaczyła kierunek restrukturyzacji stoczni poprzez ich prywatyzację. W dokumencie określono niezbędne poziomy wsparcia stoczni – szczegółowe wielkości pomocy określone zostały w indywidualnych zmodyfikowanych programach stoczniowych.

Pomimo udzielanej pomocy publicznej, stocznie borykały się z poważnymi problemami finansowymi. Do czynników wpływających negatywnie na ich sytuację należy zaliczyć: drastyczny wzrost cen na wyroby hutnicze, realizację kontraktów podpisanych w okresie niskich cen na statki, niekorzystny kurs złotego do dolara amerykańskiego, niedostateczne wyposażenie techniczne, wysokie koszty pracy. Podejmowane przez zarządy stoczni działania restrukturyzacyjne nie przyniosły oczekiwanych rezultatów.

Od 1 czerwca 2005 r. Komisja Europejska prowadziła postępowanie wyjaśniające w sprawie pomocy publicznej na restrukturyzację udzielonej trzem największym polskim stoczniom: Stoczni Gdynia S.A., Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o. i Stoczni Gdańsk S.A. Dla uzyskania pozytywnych decyzji KE co do zgodności z regułami wspólnotowymi udzielanej stoczniom pomocy publicznej, na początku 2007 r. rząd podjął decyzję o pilnej prywatyzacji. Działania podejmowane w celu pozyskania inwestorów strategicznych nie przyniosły spodziewanych efektów – jedynie Stocznia Gdańsk S.A. została sprywatyzowana. Dnia 6 listopada 2008 r. KE wydała decyzje, w których stwierdziła, że pomoc publiczna udzielona została stoczniom w Gdyni i Szczecinie z naruszeniem art. 88 ust. 3 Traktatu WE, nakazując sprzedaż aktywów tych stocznii – w drodze otwartego i bezwarunkowego przetargu. W celu wykonania tych decyzji 19 grudnia 2008 r. przyjęta została *ustawa o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego*, określająca między innymi zasady, warunki oraz tryb sprzedaży składników majątku stoczni, a także zasady zwolnień ok. 9 tys. pracowników.

Sytuacja finansowo-ekonomiczna polskich stocznii produkcyjnych jest obecnie bardzo trudna. Polskie stocznie sprzedały w 2009 r. tylko 25 jednostek o łącznej pojemności 240 tys. CGT (w 2006 r. 24 statki o pojemności 500 tys. CGT) oraz zawarły nowe kontrakty na budowę jedynie 4 statków o łącznej pojemności 18 tys. CGT. Tak niski poziom produkcji związany był z wygaszaniem produkcji statków w dwóch największych polskich stoczniach tj. Stoczni Gdynia i Szczecińskiej Stoczni Nowa, których majątek – zgodnie z decyzjami KE z 6.11.2008 r. – miał być sprzedany nowym inwestorom do końca 2009 r. Sprzedaż majątku dwóch stocznii nie powiodła się, bowiem przebiegała w niekorzystnym momencie – dekonunktura światowa uniemożliwiła znalezienie inwestorów.

W korzystniejszej sytuacji jest Stocznia Gdańsk S.A. Długo oczekiwana, podjęta przez Komisję Europejską w lipcu 2009 r., pozytywna decyzja zatwierdzająca program restrukturyzacji Stoczni Gdańsk S.A. i udzielona jej pomoc publiczna – pozwala na realizację zadań inwestycyjnych w Stoczni, co umożliwi rozszerzenie działalności produkcyjnej i zapewni jej stabilny rozwój.

Przemysł remontu statków obejmuje cztery stocznie tj. Gdańską Stocznnię „Remontową” S.A., Szczecińską Stocznnię Remontową „Gryfia” S.A., Stocznnię Remontową „Nauta” S.A. w Gdyni i Morską Stocznnię Remon-

ową S.A. w Świnoujściu – zatrudniające ogółem 5 tys. osób. Gdańska Stocznia „Remontowa” jest spółką menadżerską sprywatyzowaną w 2001 roku, a akcje trzech pozostałych stoczni MSP w 2009 r. przekazało do Agencji Rozwoju Przemysłu, celem zrestrukturyzowania i sprywatyzowania tych spółek.

Stocznie remontowe działają na innym rynku niż przemysł budowy statków, a 70% remontów stanowią statki zagraniczne. Sytuacja ekonomiczna w tych stoczniach w latach 2004–2008 była dobra, niemniej w 2009 r. globalny kryzys finansowy wpłynął także na jej pogorszenie – armatorzy znacznie zmniejszyli nakłady na remonty swoich statków, często ograniczając je do niezbędnych napraw i okresowych remontów wymaganych przez przepisy żeglugowe.

Polski przemysł jachtowy na przestrzeni ostatnich lat dynamicznie się rozwijał. Zatrudniając ponad 4 tys. pracowników, stał się liderem wśród europejskich producentów średnich jachtów żaglowych o długości do 7,5 m oraz motorówek o długości do 9 m. Głównymi odbiorcami jachtów są: Francja, Niemcy, Norwegia, Holandia i Wlk. Brytania. Kilka stoczni produkuje także superkomfortowe duże jednostki, których nabywcami są klienci ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Emiratów Arabskich i Niemiec. 95% produkcji przeznaczone jest na eksport. Sektor ten osiągał przychody ze sprzedaży na poziomie ponad 500 mln zł rocznie, jednak globalny kryzys gospodarczy w 2009 r. negatywnie wpłynął na kondycję tego przemysłu – zamówienia spadły o połowę, co spowodowało zmniejszenie produkcji, a tym samym redukcję zatrudnienia. Obecnie największymi problemami dla właścicieli tych firm są: trudności w pozyskiwaniu kredytów oraz odpływ wysoko-wykwalfikowanej kadry.

Z uwagi na wyżej opisaną skomplikowaną sytuacją polskiego przemysłu stoczniowego w 2009 r. opracowano „Uwarunkowania funkcjonowania polskiego sektora stoczniowego” w celu dokonania oceny czynników kształtujących sytuację w tym przemyśle i wypracowania propozycji mechanizmów dla jego funkcjonowania. Propozycje te zostaną wykorzystane w pracach nad „Programem rozwoju przemysłu”, który swoim zakresem obejmie także przemysł stoczniowy. Podstawowym celem tego dokumentu jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przemysłowych, w oparciu o stworzenie odpowiednich warunków instytucjonalnych, prawnych oraz finansowych dla ich efektywnego funkcjonowania.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Stocznego

Ze strony rządowej w Zespole uczestniczą przedstawiciele, w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, Ministerstwa: Skarbu Państwa, Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.

Stronę związkową reprezentuje:

- 5 przedstawicieli Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych: Prezydium OPZZ, Sekcji Stoczniowej Wolnego Związku Zawodowego Pracowników Gospodarki Morskiej, Zakładowego Związku Zawodowego Pracowników Stoczni Gdańsk S.A., Międzyzakładowej Organizacji Związkowej Wolnego Związku Zawodowego Pracowników Gospodarki Morskiej „STOCZNIOWIEC”, Międzyzakładowej Komisji Pracowników H. Cegielski – Poznań S.A. „Metalowcy”;
- 4 reprezentantów Forum Związków Zawodowych: Związku Zawodowego Inżynierów i Techników Stoczni Gdańsk S.A., Zarządu Regionu „Solidarność '80”, Zakładowej Organizacji Związkowej „Solidarność '80” Stoczni Szczecińskiej Nowa, Związku Zawodowego Inżynierów i Techników w H. Cegielski – Poznań S.A.;
- 4 przedstawicieli Sekcji Krajowej Przemysłu Okrętowego NSZZ „Solidarność”: Komisji Międzyzakładowej NSZZ „Solidarność” Stoczni Gdynia S.A., Międzyzakładowej Organizacji Związkowej NSZZ „Solidarność” Stoczni Szczecińskiej, Komisji Międzyzakładowej NSZZ „Solidarność” Stoczni Gdańskiej, Komisji Międzyzakładowej NSZZ „Solidarność” Gdańskiej Stoczni „Remontowa” im. Józefa Piłsudskiego S.A.

W imieniu strony pracodawców występuje: 5 reprezentantów Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” (wszyscy ze Związku Pracodawców Forum Okrętowe) i 8 przedstawicieli Konfederacji Pracodawców Polskich (w tym 4 z Gdańskiego Związku Pracodawców Polski Północnej).

Prace Zespołu w latach 2006–2009

W omawianym okresie Zespół zajmował się m.in. następującymi tematami:

- dyskusja nad dokumentem rządowym – Projektem „Strategii dla sektora stocznego (morskie stocznie produkcyjne) w Polsce w latach 2006–2010”;

- informacja strony rządowej dotycząca prywatyzacji stoczni w kontekście pomocy publicznej;
- omówienie sytuacji w sektorze stoczniowym;
- omówienie strategii w kontekście zobowiązań publiczno-prawnych stoczni;
- omówienie planów restrukturyzacji i prywatyzacji stoczni, w tym Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o. i Stoczni Marynarki Wojennej w Gdyni;
- omówienie spraw dotyczących emerytur pomostowych, prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze w obszarze przemysłu stoczniowego;
- omówienie rozporządzenia RM z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby BHP (kwalifikacje, możliwości podnoszenia kwalifikacji, dostępność szkoleń, uczelni – kierunków);
- omówienie powszechnego proceduru, praktykowanego przez pracowników stoczni, polegającego na uzyskiwaniu zwolnień lekarskich poprzez wyłudzenie ich, a nawet kupowanie u lekarzy, a następnie podejmowanie pracy w innych firmach, w tym również zagranicą;
- postępy prac nad rządowym projektem ustawy o emeryturach i rentach oraz o obowiązujących przepisach dotyczących przechodzenia na wcześniejsze emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze;
- prywatyzacja stoczni w kontekście pomocy publicznej;
- omówienie sytuacji w stoczniach oraz strategii działań rządu wobec stoczni produkcyjnych w kontekście zobowiązań publiczno-prawnych stoczni;
- problem zatrudniania polskich pracowników stoczniowych w Norwegii na zasadach łamiących obowiązujące przepisy tamtejszych układów zbiorowych pracy (tzw. dumping socjalny).

Zespół przyjął następujące najważniejsze ustalenia:

- Członkowie Zespołu pozytywnie zaopiniowali tekst dokumentu rządowego: Projekt „Strategii dla sektora stoczniowego (morskie stocznie produkcyjne) w Polsce w latach 2006–2010”;
- „Stanowisko strony związkowej Zespołu Stoczniowego Komisji Trójstronnej” z 8 maja 2006 r., dotyczące sytuacji sektora stoczniowego, zostało przyjęte do wiadomości jako stanowisko odrębne.

Zarówno strona związkowa, jak i pracodawców zarzucały rządowi liczne błędy i zaniechania popełnione w procesie restrukturyzowania i prywatyzowania sektora stoczniowego. Oceniono sytuację sektora stoczniowego jako coraz trudniejszą, wręcz tragiczną, zagrażającą upadkiem stoczni i nieprzewidywalnymi skutkami społecznymi (zagrożenie miejsc pracy). Wielokrotnie podnoszono sprawę niedostatecznego i nieterminowego udzielania pomocy publicznej stoczniom, co w największym stopniu przyczyniło się do złej sytuacji branży.

Komisja Europejska już w 2005 r. poinformowała o wszczęciu procedury wyjaśniającej w sprawie pomocy publicznej udzielonej Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o., Stoczni Gdynia S.A. i Stoczni Gdańsk S.A. Brak reakcji na te ostrzeżenia, niechęć do prywatyzacji, a także na ponawianą kilkakrotnie w 2006 r. i 2007 r. krytyczną ocenę programów restrukturyzacji sektora, spowodował, że dnia 6 listopada 2008 r. Komisja Europejska wydała oficjalną decyzję: uznała pomoc udzieloną stoczniom z pieniędzy publicznych za nielegalną.

Negocjacje podjęte niezwłocznie po objęciu władzy przez rząd nowej kadencji umożliwiły przyjęcie rozwiązania kompromisowego – Komisja Europejska zgodziła się na sprzedaż majątku stoczni, nie nakazując natychmiastowego zwrotu nieuprawnionej pomocy publicznej.

W dniach 17–20 oraz 25 i 27 listopada 2008 r. strona rządowa, pod przewodnictwem Sekretarza Stanu, Szefa Zespołu Doradców Strategicznych Premiera RP, przeprowadziła trwające ponad dwa tygodnie rozmowy z przedstawicielami związków zawodowych działających w Stoczni Gdynia S.A. i Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o.

Efektem rozmów i podpisanego porozumienia były wynegocjowane zapisy tzw. specustawy stoczniowej, przyjętej przez Radę Ministrów i uchwalonej przez Sejm jako *ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego*. Weszła ona w życie dnia 6 stycznia 2009 roku. Jej zapisy, dotyczące Stoczni Gdynia S.A. i Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o.: umożliwiają sprzedaż składników majątkowych tych stoczni, w tym zorganizowanych części produkcji; gwarantują zaspokojenie roszczeń wierzycieli i określają zasady zaspokajania tych roszczeń; umożliwiają utrzymanie miejsc pracy do 31 maja 2009 r., a dla stoczniowców, którzy sami zdecydują się na odejście i poszukiwanie nowego zatrudnienia, wprowadzają programy osłonowe.

REGULAMIN

Zespołu Trójstronnego ds. Przemysłu Stoczniewego

§ 1

1. Celem powołania Zespołu ds. Przemysłu Stoczniewego, zwanego dalej „Zespołem”, jest prowadzenie trójstronnego dialogu sektorowego dla godzenia interesów stron podczas realizacji programu działań Rządu oraz rozwiązywania problemów dotyczących funkcjonowania Przemysłu Stoczniewego i Kooperacyjnego.
2. Zadaniem Zespołu jest wypracowywanie wspólnych stanowisk w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, związanych z realizacją celów Zespołu.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 4 przedstawiciele w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra Gospodarki, Ministra Skarbu Państwa, Ministra Finansów, Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje:

- 1) 4 przedstawiciele wyznaczonych przez NSZZ „Solidarność”: Sekcja Krajowa Przemysłu Okrętowego;
- 2) 5 przedstawiciele wyznaczonych przez OPZZ: Prezydium OPZZ, Wolny Związek Zawodowy Pracowników Gospodarki Morskiej, Międzyzakładową Komisję NSZZ Pracowników H. Cegielski – Poznań S.A.;
- 3) 4 przedstawiciele wyznaczonych przez Forum Związków Zawodowych.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje:

- 1) 5 przedstawiciele wyznaczonych przez Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”: Związek Pracodawców Forum Okrętowe;
- 2) 8 przedstawiciele wyznaczonych przez Konfederację Pracodawców Polskich.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawiciele innych organizacji związkowych, a także organizacji społecznych i zawodowych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawiciele innych organizacji pracodawców działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne, jeżeli uczestniczy w nim co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej oraz co najmniej po jednym przedstawicielu organizacji pracodawców i organizacji związkowych.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na dwa miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko, jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej oraz co najmniej po jednym przedstawicielu organizacji pracodawców i organizacji związkowych.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody wszystkich stron biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Zespołu.

§ 10

1. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.

2. Uchwała o wydelegowaniu osób określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - a) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - b) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - c) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - a) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - b) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - c) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku, gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, pod warunkiem nie zgłoszenia przez pozostałe strony Zespołu sprzeciwu co do miejsca i terminu posiedzenia.

§ 14

Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki – jednej minuty.

§ 15

1. Każda ze stron Zespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Koszty ekspertyzy pokrywa strona zlecająca ekspertyzę.

2. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
3. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16

1. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu / biura właściwego do spraw dialogu społecznego, w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw pracy i polityki społecznej, zwany dalej „Sekretarzem”, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Obsługę prac, o których mowa w § 10, zapewniają organizacje związkowe, organizacje pracodawców lub urzędy obsługujące ministrów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

§ 17

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - a) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - b) notatkę zawierającą stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 3;
 - c) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - d) protokół rozbieżności w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron lub osoby przez nich upoważnione.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 pkt. a) i b), sporządzane są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub osoby przez nich upoważnione.
3. Projekt protokołu z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i w ciągu siedmiu dni przesyła członkom Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - a) określenie porządku dziennego;
 - b) listę imienną uczestników;
 - c) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt a);
 - d) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt b);
 - e) protokół rozbieżności;
 - f) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu.

6. Informowanie o pracach Zespołu przez członków i ministra właściwego do spraw pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt a)–e), podpisanych przez współprzewodniczących lub osoby przez nich upoważnione.

§ 18

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu drogą elektroniczną lub faksem, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem, na wskazany do korespondencji adres.

§ 19

Zmiana Regulaminu może nastąpić w drodze uchwały Zespołu.

Zespół Trójstronny ds. Budownictwa i Gospodarki Komunalnej

Zespół Trójstronny ds. Budownictwa (pierwotna nazwa) – został utworzony w wyniku rekomendacji Prezydium Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, przyjętej w dniu 5 maja 2005 roku. O jego powołanie wnioskowali partnerzy społeczni z sektora budownictwa – wszystkie duże, liczące się w środowisku związki zawodowe, jak i organizacje pracodawców, którzy widzieli potrzebę powstania płaszczyzny dialogu społecznego dla tej branży. Zespół umiejscowiony jest w Ministerstwie Infrastruktury, które zapewnia również obsługę organizacyjną.

Tło działania / sytuacja branży

Rok 2009 był trudny dla budownictwa. Po kilku latach wysokiego wzrostu w sektorze budownictwa notowano wyraźne spowolnienie. W pierwszym półroczu produkcja budowlana była wyższa tylko o 1,4% w porównaniu z rokiem poprzednim. Występowały opóźnienia w realizacji zadań inwestycyjnych. Zagrożeniom terminowej ich realizacji towarzyszyły dyskusje w środowisku budowlanym o kryzysie. Niskie wyniki w pierwszym półroczu 2009 r. skłaniały do ocen pesymistycznych. Wielu ekspertów uważało, że kryzys już dotarł do budownictwa i skutki będą dotkliwe. Porównywano sytuację obecną z kryzysem w budownictwie w latach 2000–2003, kiedy wolumen produkcji budowlanej zmniejszył się o prawie 1/4. W 2009 roku sytuacja była korzystniejsza zarówno pod względem finansowania projektów, jak też wyposażenia technicznego przedsiębiorstw, kwalifikacji kadr, otwarcia na rynki europejskie. Pozostał brak sprawności przygotowania projektów do realizacji.

Kolejne miesiące drugiego półrocza 2009 (przy dużych wahaniami) przynosiły coraz lepsze informacje o realizacji zadań, coraz powszechniejsza była opinia, że kryzys ominie budownictwo, chociaż dostrzegano problemy, które mogą się zaostrzać. W 2009 r. wartość rynku budowlanego wynosiła ponad 160 mld zł, a produkcja budowlano-montażowa w przedsiębiorstwach zatrudniających mniej niż 9 osób była wyższa o 3,7% w porównaniu

z rokiem poprzednim. Był to wzrost niższy od oczekiwanego, ale budownictwo notowało wzrost, podczas gdy w przemyśle i w handlu detalicznym w 2009 r. nie osiągnięto poziomu roku poprzedniego.

W podstawowych relacjach ekonomicznych w 2009 r. miały miejsce następujące zmiany:

Zatrudnienie wzrosło o 5,3% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Po okresie braku fachowców w ubiegłych latach spowodowanych emigracją zarobkową, przedsiębiorstwa budowlane uzupełniały kadry.

Zmniejszyła się bardzo wysoka w ubiegłych latach dynamika płac; w 2009 r. płace w budownictwie wzrosły o 2,8%, podczas gdy w 2008 r. wzrastały o 13%.

W grudniu 2009 roku ceny produkcji budowlanej były niższe o 0,7% w porównaniu z grudniem roku ubiegłego, co uzasadnia się malejącymi cenami materiałów budowlanych i słabnącym wzrostem płac. Średni wzrost cen w budownictwie w skali całego roku 2009 wynosił 0,2%.

Mimo poprawiającej się w 2009 r. kondycji finansowej przedsiębiorstw budowlanych (zysk netto wzrósł o 2,8%), nadal 15% przedsiębiorstw przynosiło straty.

Oceniając sytuację w budownictwie należy zwrócić uwagę na badania koniunktury. Mimo wzrostu produkcji budowlanej wskaźniki koniunktury były ujemne. Najgorzej oceniały koniunkturę zakłady małe. Na negatywne oceny koniunktury (oprócz trudności w realizacji zadań) wpływały czynniki psychologiczne i uleganie opiniom medialnym. Przedsiębiorstwa wymieniały różne przyczyny utrudniające realizację kontraktów, ich znaczenie zmieniło się w 2009 r. Obecnie na pierwszych miejscach znajduje się: konkurencja między przedsiębiorstwami, wysokie koszty pracy i brak popytu. Wśród barier wzrostu budownictwa przedsiębiorstwa nie wymieniają „długiego okresu” przygotowania zadania do realizacji, co w istocie jest jedną z najważniejszych przyczyn problemów w budownictwie.

W ostatnich kilku latach zmieniała się struktura budownictwa; wzrastał udział obiektów infrastruktury transportu oraz inżynierii lądowej i wodnej. Realizacja budownictwa w 2009 r. zmiany te utrwaliła i pogłębiła. Wartość realizacji obiektów inżynierii lądowo wodnej była w 2009 r. wyższa o 16,9% niż przed rokiem, w tym przedsiębiorstwa specjalizujące się w robotach związanych z budową dróg kołowych i szynowych odnotowały wzrost o 21,1%.

Spadek (o 4,1%) miał miejsce w robotach specjalistycznych, w tym jednostki zajmujące się wykonywaniem robót wykończeniowych zanotowały

spadek robót o 20,4%, zaś wykonywaniem instalacji elektrycznych i wodno-kanalizacyjnych – spadek o 8,3%.

Mniej oddano do użytku mieszkań, niższa w 2008 roku była wartość zrealizowanego budownictwa niemieszkalnego (budowa hoteli, obiektów handlowych, biurowych, centrów logistyczno magazynowych), gdzie w znacznym stopniu zaangażowany jest kapitał zagraniczny również dotknięty kryzysem.

Oceniając strukturę budownictwa wg rodzaju obiektów – to w 2009 roku udział budynków mieszkalnych zmniejszył się i wynosił 14,4%, a budynki niemieszkalne i usługowe około 18%. Największy i rosnący udział w produkcji budowlanej wykazują obiekty inżynierii lądowej i wodnej. Budownictwo drogowe (autostrady, drogi ekspresowe i inne) to prawie 25%, budownictwo kolejowe, mosty, wiadukty, estakady, tunele 7%, zaś obiekty infrastruktury magazynowej i budownictwo przemysłowe 9%. Pozostałe rodzaje budownictwa to głównie rurociągi, linie telekomunikacyjne i energetyczne przesyłowe (udział 17%), obiekty ochrony środowiska 2,2%.

Należy też zwrócić uwagę na regionalne zróżnicowanie działalności budowlanej. Prawie 1/3 rynku budowlanego w 2009 roku przypadła na województwo mazowieckie, a kolejne trzy województwa – wielkopolskie, śląskie i dolnośląskie – to łącznie prawie 30% rynku. Województwa, które dotychczas wykazywały relatywnie niewielki poziom budownictwa, w 2009 roku odnotowały wysoki wzrost produkcji budowlanej (od 10% do 34%) i ich znaczenie na rynku zwiększało się. Są to województwa: zachodniopomorskie, świętokrzyskie, podkarpackie, lubuskie.

Intensywność działalności budowlanej można też oceniać wskaźnikami produkcji przypadającej na 1 mieszkańca lub na 1 km² powierzchni. Tutaj oceny są zbliżone; najwyższe wskaźniki produkcji budowlanej w 2009 roku przypadają na województwa: mazowieckie i wielkopolskie, ale w województwach o wysokim wzroście produkcji w 2009 r. intensywność ruchu budowlanego bardzo się zwiększyła.

W 2009 r. budownictwo osiągnęło wzrost głównie dzięki realizacji budownictwa infrastrukturalnego. Budownictwo infrastrukturalne podobnie jak w 2009 r. również w najbliższych latach może i powinno wzrastać dzięki współfinansowaniu środkami unijnymi. Zdecyduje to o sytuacji całego sektora. Dla budownictwa infrastrukturalnego najważniejszym problemem będzie eliminowanie przyczyn organizacyjnych w przygotowaniu, a potem realizacji projektów inwestycyjnych.

Budownictwo niemieszkalne (usługowe) nie wzrasta obecnie i osiągnięcie wzrostu w 2010 r. jest mało realne.

W budownictwie mieszkaniowym liczba mieszkań oddanych do użytku w 2009 r. była niewiele niższa od rekordowego poziomu 2008 r., ale rozpoczęto mniej niż przed rokiem budowy mieszkań. Regres w budownictwie mieszkaniowym w pierwszych miesiącach 2010 r. potwierdza poprzednie oceny, że nie należy spodziewać się w tym roku korzystnych zmian, poprawa sytuacji może nastąpić za rok.

Prognozy na najbliższe lata formułowane są również na podstawie wydawanych pozwoleń na budowę. W 2009 r. została zahamowana utrzymująca się od 2005 tendencja wzrostowa w ruchu budowlanym i odnotowano spadek o 9% wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę. Niewielki wzrost wydanych w 2009 r. pozwoleń miał miejsce jedynie w budynkach użyteczności publicznej, infrastruktury transportu i budowli wodnych, czyli w obszarach finansowanych głównie ze środków publicznych wspomaganymi funduszami unijnymi i częściowo przez duże firmy. Natomiast zmalała liczba pozwoleń wydanych dla budownictwa mieszkaniowego, czyli w obszarach zależnych od kondycji finansowej i zdolności kredytowej społeczeństwa. Zmniejszenie pozwoleń na budowę odnotowano też w budynkach przemysłowych i magazynowych, gospodarczych, rurociągach, liniach telekomunikacyjnych.

Niezależnie od wielu problemów w budownictwie, które spotęgował kryzys na rynkach finansowych w krajach europejskich, początek 2010 r. postawił przed budownictwem nowe wyzwanie – likwidacji skutków wyjątkowo niekorzystnych warunków atmosferycznych, które spowodowały spadek produkcji budowlanej. Może to wpłynąć na przesuwanie terminów realizacji niektórych zadań, nawet priorytetowych.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Budownictwa i Gospodarki Komunalnej

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 7 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu po jednym wskazanym przez ministrów właściwych do spraw: budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, gospodarki, pracy i polityki społecznej, rozwoju regionalnego, edukacji narodowej, finansów i środowiska.

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje 7 przedstawicieli wyznaczonych przez: Krajowy Sekretariat Budownictwa i Przemysłu Drzewnego NSZZ „Solidarność”, Związek Zawodowy Budowlani, Forum Związków Zawodowych, Federację Związków Zawodowych Pracowników Gospodarki Komunalnej i Terenowej, KK NSZZ „Solidarność”.

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje 7 przedstawicieli wyznaczonych przez: Polski Związek Pracodawców Budownictwa, Konfederację Budownictwa i Nieruchomości, Związek Rzemiosła Polskiego, Związek Pracodawców Producentów Materiałów dla Budownictwa, Polski Związek Firm Deweloperskich.

Prace Zespołu w latach 2006–2009

Po długim okresie uzgodnień w marcu 2006 roku odbyło się w Ministerstwie Transportu i Budownictwa inauguracyjne spotkanie Zespołu z udziałem reprezentantów partnerów społecznych i 5 resortów rządowych. Prace nie trwały jednak długo. W międzyczasie doszło do zmian w rządzie i utworzono nowy resort – Ministerstwo Budownictwa.

Do końca 2006 roku trwały prace organizacyjne – nie doszło do kolejnego posiedzenia Zespołu, ale ustalono wznowienie prac na styczeń 2007 roku.

Na posiedzeniach Zespołu w 2007 roku omówiono m.in. następujące kwestie:

- zatrudnienie w sektorze budowlanym; postanowiono powołać zespół roboczy, składający się z przedstawicieli (właściwych dla sprawy) resortów i samorządów, który miał za zadanie przygotowanie wspólnego programu uruchomienia kształcenia kadry budowlanej, od dnia 1 września 2007 r. oraz ustalono powstanie drugiego Zespołu roboczego, który składałby się z przedstawicieli: pracodawców, Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Budownictwa w celu wprowadzenia do odpowiednich ustaw (Prawo zamówień publicznych, ustawa o finansach publicznych, Kodeks cywilny) regulacji nakładających obowiązek stosowania i przestrzegania określonych zasad dotyczących szacowania kosztów inwestycji i szczególnych warunków zawierania umów na roboty budowlane;

- informacja w sprawie realizacji działań wynikających z Dezyderatu Nr 8 Komisji Infrastruktury uchwalonego na posiedzeniu w dniu 28 lutego 2007 r., do Prezesa Rady Ministrów, w sprawie niedoboru wykwalifikowanych pracowników na rynku budowlanym oraz potrzebie poprawy sytuacji szkolnictwa zawodowego tej branży.

W 2008 roku podczas posiedzeń Zespołu omówiono następujące kwestie:

- uwarunkowania dotyczące realizacji inwestycji EURO 2012 w kontekście zatrudniania pracowników chińskich na polskim rynku budowlanym i warunków dopuszczania do przetargów na wykonanie infrastruktury sportowej i drogowej oraz funkcjonowanie firm spoza krajów UE na polskim rynku budowlanym;
- wprowadzenie do polskiego systemu prawnego warunków kontraktowych wg wzoru FIDIC.

Na posiedzeniach w 2009 roku podnoszono następujące kwestie:

- podsumowano konferencję dotyczącą stosowania regulacji prawnych określających zawieranie umów o roboty budowlane wzorem warunków kontraktowych FIDIC, VOB, która odbyła się 27 listopada 2008 r.;
- omówiono propozycje zmian w kształceniu zawodowym mające na celu zapewnienie dopływu kadry do branży budowlanej;
- wypracowano stanowisko Zespołu, dla Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, odnośnie uwag i doświadczeń branży budowlanej w kwestii rozwiązań mających na celu łagodzenie wpływu na polską gospodarkę kryzysu finansowego na rynkach światowych;
- wysłuchano informacji strony rządowej na temat propozycji prawnego uregulowania kwestii uprawnień z zakresu nadzoru budowlanego dla techników budowlanych;
- dyskutowano o potrzebie szkolenia w zakresie poprawy funkcjonowania systemu dialogu społecznego oraz wzmocnienia instytucji i uczestników dialogu społecznego;
- wypracowano stanowisko Zespołu w sprawie działań antykryzysowych w branży budownictwa i gospodarki komunalnej;
- omówiono problemy „szarej strefy” w budownictwie i sposoby przeciwdziałania;
- poruszano kwestie uznania kompetencji pracowników sektora budowlanego w Polsce;

- przedyskutowano stan prac nad regulacjami prawnymi w kwestii gwarancji zapłaty za roboty budowlane;
- przeanalizowano problem wpływu cen usług komunalnych na budżety domowe.

W toku prac, członkowie Zespołu wysłuchali m.in.: informacji strony pracodawców dotyczącej barier inwestycyjnych w budownictwie, informacji Ministerstwa Środowiska dotyczącej stanowiska Rady Sekretariatu Budownictwa i Przemysłu Drzewnego NSZZ „Solidarność” w sprawie praktyk monopolistycznych Lasów Państwowych oraz informacji Ministerstwa Infrastruktury w sprawie sytuacji finansowej Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Ponadto ustalono, że powołany zostanie zespół roboczy w składzie: strona pracowników, strona pracodawców, strona rządowa, który wypracuje stanowisko Zespołu w sprawie rozwiązań mających na celu łagodzenie wpływu na polską gospodarkę kryzysu finansowego na rynkach światowych.

REGULAMIN

Trójstronnego Zespołu do Spraw Budownictwa i Gospodarki Komunalnej

§ 1

1. Celem powołania Trójstronnego Zespołu do Spraw Budownictwa i Gospodarki Komunalnej zwanego dalej „Zespołem”, jest prowadzenie trójstronnego dialogu sektorowego w celu godzenia interesów stron i rozwiązywania problemów rynku pracy w sektorze budownictwa, nieruchomości, w tym problemów gospodarki przestrzennej, materiałów budowlanych i wyrobów budowlanych oraz gospodarki komunalnej rynku pracy.
2. Zadaniem Zespołu jest wypracowanie wspólnego stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz interesów pracowników i pracodawców, w sprawach związanych z realizacją celów Zespołu.

§ 2

1. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.
2. Do udziału w pracach Zespołu, na prawach członka, są upoważnieni członkowie organizacji reprezentatywnych w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji

do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisji dialogu społecznego, pod warunkiem, że organizacje te mają swoją reprezentację w branży budowlanej i sektorze usług komunalnych.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 7 przedstawicieli w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, po jednym wskazanym przez: Ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministra Finansów i Ministra Środowiska.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje 7 przedstawicieli wyznaczonych przez:

- 1) Krajowy Sekretariat Budownictwa i Przemysłu Drzewnego NSZZ „Solidarność”,
- 2) Związek Zawodowy „Budowlani”;
- 3) Federację Związków Zawodowych Pracowników Gospodarki Komunalnej i Terenowej;
- 4) KK NSZZ „Solidarność '80”.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje 7 przedstawicieli wyznaczonych przez:

- 1) Polski Związek Pracodawców Budownictwa;
- 2) Konfederację Budownictwa i Nieruchomości;
- 3) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 4) Związek Pracodawców Producentów Materiałów dla Budownictwa;
- 5) Polski Związek Firm Deweloperskich.

§ 6

Strony mogą zapraszać do prac w Zespole, jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawicieli innych organizacji związkowych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawicieli innych organizacji pracodawców działających w sektorze;
- 3) strona rządowa – przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne, jeżeli uczestniczy w nim co najmniej dwu przedstawicieli strony: rządowej, pracodawców oraz związkowej,
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwał stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko, jeżeli w posiedzeniu uczestniczy, co najmniej dwóch przedstawicieli strony: rządowej, pracodawców oraz związkowej.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody wszystkich stron oraz członków Zespołu, w ramach stron, biorących udział w posiedzeniu.
3. W razie braku zgody, o której mowa w ust. 2, każda ze stron Zespołu, lub uczestnik Zespołu, może przedstawić swoje stanowisko.
4. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli stron Zespołu.

§ 10

4. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.
5. Uchwała o wydelegowaniu osób określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują: Współprzewodniczący:
 - 1) reprezentujący stronę rządową – ministra właściwego ds. budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej;

- 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
- 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań Współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawianie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawianie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 3.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku, gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie, zmieniający się Współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje Współprzewodniczący Zespołu, działający w danym okresie, z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, pod warunkiem nie zgłoszenia przez pozostałe strony Zespołu sprzeciwu, co do miejsca i terminu posiedzenia.
3. Współprzewodniczący uzgadniają porządek kolejnego posiedzenia Zespołu na co najmniej 14 dni roboczych przed kolejnym posiedzeniem Zespołu

§ 14

Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać 5 minut, a repliki 1 minuty.

§ 15

1. Każda ze stron Zespołu może korzystać z pomocy ekspertów. Koszty ekspertyz pokrywa strona zlecająca ekspertyzę.
2. Eksperci biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
3. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16

1. Obsługę organizacyjną prac Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu; Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego dla spraw dialogu społecznego w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, zwany dalej „Sekretarzem” z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Obsługę prac, o których mowa w § 10, zapewniają organizacje związkowe, organizacje pracodawców, lub urzędy obsługujące ministrów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu.

§ 17

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) notatkę zawierającą stanowiska stron, ok. których mowa w § 9 ust. 3;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) protokół rozbieżności, w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron;
2. Dokument, o których mowa w ust. 1 pkt 1, sporządzany jest w trakcie posiedzenia i podpisywany przez współprzewodniczących stron.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i niezwłocznie przesyła współprzewodniczącym członkom. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący.
4. Protokół, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt 2;
 - 5) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia o ile zostało ustalone.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek członka Zespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez Współprzewodniczących.

§ 18

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu wraz z tematyką projektowanych stanowisk oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu, za pomocą elektronicznych nośników informacyjnych z potwierdzeniem, na co najmniej 10 dni roboczych przed następnym posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres.

§ 19

Stanowiska wypracowane w trakcie spotkań Zespołu mogą być prezentowane w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych.

§ 20

Niniejszy Regulamin został przyjęty w dniu 15 września 2008 r. i podpisany przez upoważnionych przedstawicieli stron Zespołu Trójstronnego.

Zespół Trójstronny ds. Branży Węgla Brunatnego

W wyniku kilkuletnich zabiegów związków zawodowych branży węgla brunatnego o powołanie Zespołu Trójstronnego dla tej branży, po wnikliwej konsultacji międzyresortowej, Minister Pracy i Polityki Społecznej, jako odpowiedzialny za dialog społeczny, powołał w dniu 22 września 2006 roku Trójstronny Zespół ds. Branży Węgla Brunatnego.

Pierwsze posiedzenie Zespołu odbyło się 22 września 2006 r. w Kopalni Węgla Brunatnego „Konin” S.A. w Kleczewie. W latach 2006–2009 odbyło się 15 posiedzeń.

Tło działania / sytuacja w branży

Węgiel brunatny jest drugim po węglu kamiennym w Polsce podstawowym surowcem energetycznym. Nasz kraj jest czwartym w Europie i szóstym na świecie jego producentem. To najtańsze konwencjonalne paliwo wykorzystywane jest głównie w energetyce. Od lat pełni rolę paliwa strategicznego. Z węgla brunatnego w ostatnich latach produkowane jest w Polsce około 33-35% energii elektrycznej. Rola węgla brunatnego, jako nośnika energii pierwotnej w polityce energetycznej państwa jest istotna ze względu na jego znaczne zasoby oraz na wysokie ceny innych surowców energetycznych, przede wszystkim ropy naftowej i gazu ziemnego.

Branża węgla brunatnego w Polsce składa się z odkrywkowych kopalń węgla brunatnego oraz bezpośrednio z nimi związanych elektrowni opalanych tym paliwem (2 samodzielne elektrownie i zespół elektrowni systemowych – ZE PAK S.A.).

W Polsce działają cztery kopalnie węgla brunatnego znajdujące się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą Skarbu Państwa. Dwie wchodzi w skład największej w Polsce grupy energetycznej PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., są to PGE KWB Bełchatów S.A. i KWB Turów S.A. Obie kopalnie funkcjonują w ramach technologicznie powiązanych kompleksów wydobywczo wytwórczych z sąsiadującymi elektrowniami. Ich wyniki ekonomiczno-finansowe są rozliczane w ramach Grupy Kapitałowej PGE S.A. jako sprawozdanie skonsolidowane.

Pozostałe dwie kopalnie: KWB Konin w Kleczewie S.A. i KWB Adamów S.A. są jednoosobowymi spółkami Skarbu Państwa i zasilają w paliwo Zespół Elektrowni PAK S.A.

Kopalnia Węgla Brunatnego „Adamów” S.A. z siedzibą w Turku

Spółka zajmuje się eksploatacją złóż węgla brunatnego na potrzeby Elektrowni „Adamów” o mocy 600 MW, wchodzącej w skład Zespołu Elektrowni „Pątnów-Adamów-Konin” S.A. Spółka rocznie wydobywa ok. 4,5 mln Mg węgla brunatnego. Wydobycie odbywa się metodą odkrywkową na terenie trzech odkrywek: „Adamów”, „Kozłmin” i „Władysławów” przy wykorzystaniu wyspecjalizowanego parku maszynowego dostosowanego do przemieszczania znacznych ilości urabianej masy. Priorytetem Spółki jest dostarczanie paliwa do produkcji energii elektrycznej w cenach konkurencyjnych w stosunku do pozostałych nośników energii. Spółka realizuje ten cel poprzez stałe podnoszenie wskaźników; wydajności produkcji (z 18 710 m³ urobionej masy w 2007 r. na 1 zatrudnionego do 20 317 m³ na 1 zatrudnionego w 2008 r.) i przychodów na 1 zatrudnionego (z 144,6 tys. zł na 1 zatrudnionego w 2007 roku do 146,3 tys. zł na 1 zatrudnionego w 2008 r.).

Spółka jest jedną z czterech kopalń węgla brunatnego w kraju wydobywających węgiel brunatny na potrzeby produkcji energii elektrycznej. Jej udział w krajowym wydobyciu węgla brunatnego wynosi około 8% przy zachowaniu zdolności wydobywczych na poziomie 4,5–5,2 mln Mg rocznie. Strategia rozwoju Spółki na najbliższe 5 lat zakłada utrzymanie dostaw zapewniających ciągłość pracy Elektrowni „Adamów” oraz na potencjalne możliwości zagospodarowania nowych złóż.

Skarb Państwa jest właścicielem 100% akcji Spółki. Planowane jest zbycie do 85% akcji w trybie negocjacji podjętych na podstawie publicznego zaproszenia. Do 15% akcji przeznaczonych jest do nieodpłatnego nabycia przez uprawnionych pracowników Spółki. Ministerstwo Skarbu Państwa rozważy łączną sprzedaż KWB Adamów S.A. z akcjami ZE PAK S.A. i KWB Konin S.A. Planowany termin zakończenia prywatyzacji to 2010 r. W dniu 1 lutego 2010 r. MSP opublikowało zaproszenie do negocjacji w sprawie nabycia akcji spółek Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów w Turku, Kopalnia Węgla Brunatnego Konin w Kleczewie i Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin w Koninie. Termin składania pisemnych odpowiedzi upłynął w dniu 15 marca 2010 roku.

Zatrudnienie wynosi 1,7 tys. osób. Kapitał zakładowy spółki wynosi 120.000.000 zł. i dzieli się na 12.000.000 akcji o wartości nominalnej 10 zł. każda. W 2008 roku Spółka wydobyla 4.432 tys. ton węgla brunatnego.

Dane ekonomiczno-finansowe w tys. zł

Wyszczególnienie	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Przychody ze sprzedaży	250.052,1	257.321	252.349	280.668
Zysk/strata netto	19.353,61	18.938	6.058	11.940
Zatrudnienie	1.831	1.770	1.721	1.698

Odkrywki węgla brunatnego i inwestycje

KWB „Adamów” SA obecnie eksploatuje następujące złoża (odkrywki) węgla brunatnego:

- złożo „Adamów” – przewidywany zakończenie eksploatacji ok. 2023 r.;
- złożo „Koźmin” – przewidywany zakończenie eksploatacji ok. 2023 r.;
- złożo „Władysławów” – przewidywany zakończenie eksploatacji ok. 2012 r.

Złoża perspektywiczne możliwe do wykorzystania przez KWB „Adamów” SA:

- złożo „Władysławów II” – złożo o zasobach 10,6 mln Mg posiada węgiel brunatny o stosunkowo słabych parametrach fizykochemicznych i w wyniku analiz techniczno-ekonomicznych obecnie eksploatacja jest nieopłacalna. Istnieje możliwość wykorzystania złoża do zgazowania węgla w przyszłości;
- złożo „Rogóżno” – złożo posiada zasoby bilansowe ok. 770 mln Mg węgla brunatnego. KWB „Adamów” SA złożyło do Ministra Środowiska wnioski o udzielenie koncesji na rozpoznanie geologiczne złoża. Zasoby tego złoża mogą zostać wykorzystane na następujące potrzeby: jako paliwo do zmodernizowanej Elektrowni „Adamów”, jako paliwo do Elektrociepłowni pracującej na potrzeby miasta Zgierz i okolic, jako paliwo do przeróbki biologicznej oraz chemicznej do zgazowania węgla na powierzchni;
- złożo „Grochowy – Siąszyce” – złożo o zasobach bilansowych ok. 103 mln Mg węgla brunatnego. KWB „Adamów” SA obecnie jest w trakcie przy-

gotowywania wniosku do Ministra Środowiska o udzielenie koncesji na rozpoznanie geologiczne złoża. Węgiel z tego złoża może zostać wykorzystany jako paliwo do zmodernizowanej Elektrowni „Adamów”.

Kopalnia Węgla Brunatnego Konin w Kleczewie S.A. (KBW Konin S.A.)

Spółka jest obok KWB Bełchatów, KWB Turów, KWB Adamów jedną z czterech kopalń węgla brunatnego w Polsce. Funkcjonuje jako kopalnia wieloodkrywkowa, dostosowując swoje wydobycie do zmieniającego się zapotrzebowania na surowiec w drodze uruchamiania kolejnych odkrywek. System ten wynika z charakterystycznych cech złóż występujących w zagłębiu konińskim, a przede wszystkim z ich stosunkowo niewielkich zasobów oraz wzajemnego usytuowania w promieniu kilkudziesięciu kilometrów od elektrowni. Obecnie wydobycie w ilości 9–10 mln ton prowadzi się w trzech czynnych odkrywkach Józwin II B, Kazimierz oraz Drzewce. Planuje się uruchomienie nowego złoża węgla brunatnego O/Tomisławice w 2011 roku.

Spółka posiada rozpoznane złoża perspektywiczne tj. Piaski, Mąkoszyn-Grochowiska, Dęby Szlacheckie-Izbica Kujawska, Ościszowo o zbliżonych parametrach jakościowych węgla do obecnie eksploatowanych.

KWB „Konin” posiada również udziały w Ośrodku Wczasowo-Lecznicznym „Węgiel Brunatny” w Kołobrzegu, „Aquakon” w Policach – produkcji wody źródlanej, agencji ochrony osób i mienia „Asekuracja”, Zakładzie Opieki Zdrowotnej i Medycyny Pracy „MED-ALKO”, spółce poszukującej złóż węgla brunatnego „PWE GUBIN” (spółka stowarzyszona 50% udziałów) oraz w spółce „Eko-Surowce”.

Udział Spółki w krajowym wydobyciu węgla brunatnego wynosi 20%. Głównym odbiorcą surowca jest ZE PAK S.A., którego udział w produkcji energii wynosi ok. 9% i jest drugim co do wielkości krajowym producentem energii elektrycznej, otrzymywanej z tego surowca.

Skarb Państwa posiada 100% akcji Spółki. Ministerstwo Skarbu Państwa zamierza sprzedać 85% akcji Spółki w trybie negocjacji podjętych na podstawie publicznego zaproszenia. 15% akcji przeznaczonych jest do nieodpłatnego nabycia przez uprawnionych pracowników Spółki. Ministerstwo Skarbu Państwa rozważa łączną sprzedaż KWB Konin S.A. z akcjami ZE PAK S.A. i KWB Adamów S.A.

Zatrudnienie wynosi 3,9 tys. pracowników. Kapitał zakładowy to 244 .750.000 zł. i dzieli się na 24 475 000 akcji o wartości nominalnej 10 zł każda.

Dane ekonomiczno-finansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
Przychody ze sprzedaży	599.015,7	586.912,0	600.469,0	642.348,0
Zysk/strata netto	(-) 21.644,5	22.501,0	26.344,0	2.369,0
Aktywa	510.152,1	555.963,0	622.752,0	746.725,0
Zatrudnienie	4.529	4.156	3.923	3.753

W 2008 roku Spółka wydobyła 10.315,1 tys. ton węgla brunatnego.

Odkrywki węgla brunatnego i inwestycje

KWB „Konin” w Kleczewie S.A. obecnie eksploatuje cztery następujące odkrywki węgla brunatnego:

- Odkrywka Lubstów – koniec eksploatacji węgla II kwartał 2010 roku;
- Odkrywka Kazimierz – koniec eksploatacji węgla IV kwartał 2010 roku;
- Odkrywka Drzewce – koniec eksploatacji węgla około 2018 roku;
- Odkrywka Józwin II B – koniec eksploatacji węgla około 2022 roku.

W ramach nowych inwestycji Spółka planuje uruchomienie następujących odkrywek:

- Odkrywka Tomisławice – początek eksploatacji węgla – I kwartał 2011 roku;
- Odkrywka Ościszowo – początek eksploatacji węgla – I kwartał 2019 roku;
- Odkrywka Mąkoszyn-Grochowiska – początek eksploatacji węgla – połowa 2019 roku;
- Odkrywka Dęby Szlacheckie-Izbica Kujawska – początek eksploatacji węgla – koniec 2027 roku.

Ponadto KWB „Konin” zamierza uruchomić następujące odkrywki i elektrownie w ramach przedsięwzięć energetycznych realizowanych wspólnie z inwestorami zewnętrznymi poprzez nowo utworzone podmioty gospodarcze:

- odkrywka i elektrownia Piaski – początek eksploatacji węgla – około 2013 roku;
- odkrywka i elektrownia Gubin-Brody – początek eksploatacji węgla – około 2019 roku.

KWB „Konin” w Kleczewie S.A. przygotowuje również projekty energetyczne, które są planowane do sfinansowania ze środków UE w przyszłości:

- budowa elektrowni o podwyższonej sprawności o mocy 460 MW opalanej węglem brunatnym – lokalizacja gmina Wierzbinek;
- budowa elektrowni o mocy 250 MW opalanej węglem brunatnym oraz produktami z węgla brunatnego (wzbogacone paliwo węglowe oraz paliwo ciekłe i gazowe) – lokalizacja gmina Rzgów;
- budowa elektrociepłowni o mocy 125 MW opalanej węglem brunatnym oraz produktami z węgla brunatnego (wzbogacone paliwo węglowe oraz paliwo ciekłe i gazowe) – gmina Kleczew;
- budowa elektrociepłowni o mocy 50 MW opalanej węglem brunatnym oraz produktami z węgla brunatnego (wzbogacone paliwo węglowe oraz paliwo ciekłe i gazowe) – lokalizacja miasto Konin.

Wymienione przedsięwzięcia przewidują realizację bloków energetycznych o bardzo wysokiej sprawności, co w efekcie da znacznie mniejszą emisję dwutlenku węgla w porównaniu z innymi obecnie pracującymi jednostkami wytwórczymi. Przewidywane jest zastosowanie technologii o udoskonalonym procesie współspalania węgla i biomasy oraz zgazowania węgla.

PGE KWB „Bełchatów” S.A.

PGE Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów Spółka Akcyjna położona w województwie łódzkim, jest niekwestionowanym liderem wśród polskich kopalń węgla brunatnego. Wielkość złóż i osiągnięte wydobycie stawiają ją wśród największych europejskich dostawców tego surowca energetycznego.

Podstawowym zadaniem Kopalni jest wydobycie i zapewnienie dostaw węgla brunatnego. Strategicznym odbiorcą jest PGE Elektrownia Bełchatów S.A. Ilość zatrudnionych pracowników oraz wielkość firmy stawiają Kopalnię na czele listy największych przedsiębiorstw regionu łódzkiego.

PGE KWB Bełchatów S.A. funkcjonuje od 17 stycznia 1975 r. Wydobycie pierwszych ton węgla brunatnego nastąpiło 19 listopada 1980 r. Od

tamtej pory wydobycie sukcesywnie rosło aż do 1989 roku, kiedy osiągnięto docelową zdolność wydobywczą 38,5 mln ton rocznie.

PGE KWB Bełchatów S.A. jest największą Kopalnią odkrywkową w Polsce i jedną z największych w Europie. Powierzchnia zwałowiska wewnętrznego i wyrobiska eksploatacyjnego Pola „Bełchatów” wynosi aktualnie około 3.200 ha. Średnie roczne wydobycie węgla brunatnego w ostatnich latach wyniosło w Kopalni „Bełchatów” około 35 mln ton, co stanowi ponad 50% wydobycia w Polsce. Dla osiągnięcia takich wyników trzeba zdejmować rocznie średnio ponad 110 milionów m³ nadkładu i wypompować ok. 270 milionów m³ wody.

W dniu 21 października 2002 r. rozpoczęto górnicze roboty udostępniające złożę węgla brunatnego w Polu „Szczerców”, a pierwszy węgiel z tego Pola został wydobyty 17 sierpnia 2009 r. Zgodnie z planem zagospodarowania, zasoby tego Pola zostaną wykorzystane do 2038 roku.

Równoległe do działalności wydobywczej, Kopalnia zajmuje się zagospodarowaniem kopalni, które towarzyszą złożu węgla. Od kilku lat systematycznie rośnie wydobycie i sprzedaż piasków, żwirów, kruszyw i iłów. Część kopalni jest selektywnie eksploatowana i składowana na złożach wtórnych. Służą one jako baza surowcowa dla przedsięwzięć inwestycyjnych Kopalni oraz dla zewnętrznych odbiorców surowców mineralnych. Poza tym na bazie kredy jeziornej i węgla brunatnego z Pola „Bełchatów” wytwarzane są ekologicznie czyste, tanie nawozy mineralne niezbędne do produkcji zdrowej żywności.

Zatrudnienie wynosi 7,3 tys. pracowników.

PGE Kopalnia Węgla Brunatnego Turów S.A.

PGE Kopalnia Węgla Brunatnego Turów Spółka Akcyjna znajduje się w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, tuż u zbiegu granic trzech państw: Niemiec, Czech i Polski. Kopalnia Turów jest jednym z najważniejszych i największych zakładów przemysłowych w tej części Dolnego Śląska. W zakres działalności PGE KWB Turów S.A. wchodzi głównie górnictwo i wzbogacanie węgla brunatnego, wydobywanie kruszywa i gliny, unieszkodliwianie odpadów i ochrona środowiska przed ujemnymi skutkami działalności górniczej, w tym rekultywacja terenów pogórnich.

W Kopalni Turów złożę węgla brunatnego eksploatowane jest w sposób przemysłowy metodą odkrywkową już od roku 1904. W miarę rozwoju kopalni zmieniały się technologie, urządzenia techniczne, środki transportu,

poprawiły się warunki życia społeczności Zagłębia Turoszowskiego. Od roku 1947 Kopalnia Turów realizując w pełni potrzeby odbiorców wydobyla ponad 842,641 tys. Mg węgla, zdejmując przy tym ponad 1 841 538 tys. m³ nadkładu (dane z 19.03.2009 r.).

Zatrudnienie wynosi 3,7 tys. pracowników.

Od 2000 roku w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego zakład stał się jednoosobową spółką Skarbu Państwa. W marcu 2004 roku w Łodzi dokonano podpisania aktu założycielskiego Spółki BOT Górnictwo i Energetyka S.A., w skład której weszła także kopalnia, a w październiku 2004 roku odbyła się w Łodzi uroczysta inauguracja działalności holdingu BOT GiE S.A.

W marcu 2006 r. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej przyjął *Program dla elektroenergetyki*. Jednym z celów programu jest konsolidacja firm sektora elektroenergetycznego, w tym wykreowanie podmiotu o znacznej sile, zdolnego do realizacji kluczowych inwestycji na obszarze kraju oraz do aktywnego włączenia się w działalność na europejskim rynku energii. Podmiotem tym jest Polska Grupa Energetyczna, która poprzez połączenie PSE SA – lidera sektora elektroenergetycznego, z BOT – liderem w obszarze wytwarzania, oraz ze spółkami dystrybucyjnymi dała łącznie firmę o unikalnym w skali kraju know-how.

Polska Grupa Energetyczna została utworzona 9 maja 2007 roku. W tym dniu Skarb Państwa dokonał wniesienia 85 proc. akcji spółek PGE Energia SA i BOT Górnictwo i Energetyka SA – jako wkładu niepieniężnego – do Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA. W zamian Skarb Państwa objął akcje nowej emisji w podwyższonym kapitale zakładowym PSE SA. Potencjał kapitałowy PGE umożliwi realizację niezbędnych inwestycji rozwojowych. Jest to szczególnie istotne z punktu widzenia zapewnienia długofalowego bezpieczeństwa energetycznego Polski, a tym samym podstaw rozwoju gospodarczego.

Struktura Zespołu Trójstronnego ds. Branży Węgla Brunatnego

W myśl obowiązującego Regulaminu Zespół liczy formalnie 22 członków.

Strona rządowa reprezentowana jest przez 4 przedstawicieli strony rządowej z ministerstw: pracy i polityki społecznej, gospodarki, finansów oraz skarbu państwa.

Ze strony związkowej w Zespole uczestniczy po 3 przedstawiciele wskazanych przez: Sekcję Węgla Brunatnego SGiE NSZZ „Solidarność”, Federację ZZ Górnictwa Węgla Brunatnego, Porozumienie ZZ KADRA Sekcję Węgla Brunatnego, Ogólnokrajowe ZZZ Pracowników Ruchu Ciągłego Sekcję Górnictwa, oraz 2 przedstawiciele z Sekcji Górnictwa Węgla Brunatnego NSZZ „Solidarność ‘80”.

Ze strony pracodawców w zespole uczestniczą 4 przedstawiciele Związku Pracodawców Porozumienie Producentów Węgla Brunatnego (KPP).

Prace Zespołu w latach 2006–2009

W roku 2006 Zespół spotkał się 2 razy. Na spotkaniach omawiano:

- przyjęcie i podpisanie przez strony Regulaminu Zespołu Trójstronnego ds. Branży Węgla Brunatnego;
- wyznaczenie przez strony Współprzewodniczących Zespołu;
- ustalenie harmonogramu i tematyki pracy Zespołu;
- aktualne problemy branży;
- realizacja „Programu dla elektroenergetyki”, w tym stan zaawansowania prac nad utworzeniem Polskiej Grupy Energetycznej oraz miejsce holdingu BOT w nowym podmiocie;
- sytuacja w KWB „Konin” S.A. i KWB „Adamów” S.A., szczególnie w aspekcie prac modernizacyjnych w Zespole Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin;
- kwestia akcji pracowniczych, zgodnie z podpisanym z Ministrem Skarbu Państwa „Porozumieniem w sprawie gwarancji nabycia przez pracowników akcji spółki BOT Górnictwo i Energetyka S.A.” z dnia 30.04.2004 r.;
- emerytury pomostowe: wyniki prac zespołów powołanych do opracowania projektów Ustawy, określenie pracy w szczególnych warunkach, ewentualny termin wprowadzenia ustawy.

W 2007 roku odbyły się cztery posiedzenia Zespołu Trójstronnego, na których omawiano:

- projekt ustawy *o zasadach nieodpłatnego nabywania od Skarbu Państwa akcji przez uprawnionych pracowników w procesie konsolidacji sektora elektroenergetycznego* oraz projekty aktów wykonawczych do tej ustawy,

- także w aspekcie zmian ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych proponowanych przez stronę społeczną Zespołu;
- aktualną sytuację w KWB Konin S.A., KWB Adamów S.A. i w ZE PAK S.A.;
 - przyszłość Instytutu Górnictwa Odkrywkowego Poltegor – Instytut we Wrocławiu w aspekcie planów konsolidacji jednostek naukowo-badawczych i projektu włączenia w struktury Głównego Instytutu Górnictwa;
 - realizację *Programu dla elektroenergetyki* w części dotyczącej węgla brunatnego;
 - zmianę rozporządzenia MPiPS dotyczącego ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej;
 - funkcjonowanie umów społecznych i gwarancji pracowniczych w ramach tworzenia Polskiej Grupy Energetycznej;
 - sytuację w KWB „Konin” S.A. w związku z niezyskaniem koncesji na wydobywanie węgla na nowo otwieranych odkrywkach;
 - sytuację w energetyce opartej na węglu brunatnym w aspekcie niskiego poziomu produkcji energii elektrycznej i zagrożeń z tym związanych.

- W 2008 roku odbyły się 3 spotkania, na których dyskutowano na temat:
- zamierzeń Rządu RP dla branży energetycznej opartej na węglu brunatnym;
 - projektu „Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień do Emisji Dwutlenku Węgla na lata 2008–2012...” – jego wpływ na elektroenergetykę opartą na węglu brunatnym;
 - aktów wykonawczych do ustawy *o zasadach nieodpłatnego nabywania od Skarbu Państwa akcji przez uprawnionych pracowników w procesie konsolidacji spółek sektora elektroenergetycznego* – aktualny stan prawny;
 - rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie zasad ewidencjonowania przez pracodawców okresu zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury – aktualny stan prawny;
 - sytuacji w KWB „Adamów” S.A., w KWB „Konin” S.A. i w ZE PAK;

- sytuacji Instytutu Górnictwa Odkrywkowego Poltegor – Instytut we Wrocławiu;
- procesu prywatyzacji sektora energetycznego w ramach Grupy PGE S.A. oraz Zagłębia Konińsko-Turkowskiego;
- konwersji akcji pracowniczych;
- projektu rozdziału uprawnień do emisji dwutlenku węgla.

W 2009 roku odbyło się 6 posiedzeń, na których omawiano:

- skutki dla branży węgla brunatnego wynikające z zapisów w „Polityce energetycznej Polski do roku 2030”;
- prywatyzację sektora elektroenergetycznego w ramach Grupy PGE. I zagłębia konińsko-turkowskiego;
- spory zbiorowe w spółkach podstawowych GK PGE S.A.;
- sprawę konwersji akcji pracowniczych w PGE Górnictwo i Energetyka;
- proces konsolidacji GK PGE S.A. w obszarze Energetyka Konwencyjna.

Efekty działań Zespołu

W dniu 22 września 2006 r., w dniu powołania do pracy Zespołu, podpisano Porozumienie pomiędzy Ministrem Skarbu Państwa, Ministrem Gospodarki, przy udziale Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, a Sekretariatem Górnictwa i Energetyki NSZZ „Solidarność” w sprawie dialogu społecznego pomiędzy wyżej wymienionymi Ministrami a stroną społeczną.

Strony Zespołu przyjęły Uzgodnienie w sprawie procesu konsolidacji GK PGE S.A. w obszarze Energetyka Konwencyjna, w którym zapisano konieczność dostosowania sektora elektroenergetycznego do warunków zliberalizowanego europejskiego rynku energii elektrycznej. Wiąże się to z prowadzonymi procesami konsolidacyjnymi, restrukturyzacyjnymi i prywatyzacyjnymi w sektorze, podczas których nie będą naruszone uprawnienia pracownicze i związkowe wynikające z ponadzakładowych i zakładowych układów zbiorowych pracy, Porozumień i Umów Społecznych zawartych w Spółkach: PGE KWB Bełchatów S.A. i PGE KWB Turów S.A. Uprawnienia, o których mowa miały zostać potwierdzone odpowiednimi porozumieniami.

REGULAMIN

Trójstronnego Zespołu do Spraw Branży Węgla Brunatnego

§ 1

Celem powołania Zespołu do Spraw Branży Węgla Brunatnego, zwanego dalej „Zespołem”, jest kontynuowanie trójstronnego dialogu sektorowego prowadzonego dla godzenia interesów stron przy wypracowaniu stanowiska w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa wobec branży Węgla Brunatnego, oraz interesów pracowników i pracodawców.

§ 2

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

§ 3

Stronę rządową w Zespole reprezentuje 4 przedstawiciele w randze Sekretarza lub Podsekretarza Stanu, po jednym wskazanym przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Gospodarki, Ministra Finansów, Ministra Skarbu Państwa.

§ 4

Stronę pracowników w Zespole reprezentuje

- 1) po 3 przedstawiciele wyznaczonych przez:
 - SGiE NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” Sekcja Węgla Brunatnego;
 - Federacja ZZ Górnictwa Węgla Brunatnego;
 - Porozumienie ZZ KADRA Sekcja Węgla Brunatnego;
 - Ogólnokrajowe ZZZ Pracowników Ruchu Ciągłego Sekcja Górnictwa;
- 2) przedstawiciele wyznaczonych przez:
 - Sekcję Górnictwa Węgla Brunatnego NSZZ „SOLIDARNOŚĆ '80”.

§ 5

Stronę pracodawców w Zespole reprezentuje 4 przedstawiciele wyznaczonych przez Związek Pracodawców Porozumienie Producentów Węgla Brunatnego.

§ 6

Strony mogą zapraszać do pracy w Zespole jako obserwatorów:

- 1) strona pracowników – przedstawiciele innych organizacji związkowych działających w sektorze;
- 2) strona pracodawców – przedstawiciele innych organizacji pracodawców działających w sektorze;

- 3) strona rządowa – przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej.

§ 7

1. Zespół obraduje na posiedzeniach.
2. Posiedzenie Zespołu jest ważne, jeżeli uczestniczy w nim, co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej, co najmniej jeden przedstawiciel organizacji pracodawców oraz po jednym przedstawicielu, z co najmniej czterech organizacji związkowych wymienionych w § 4.
3. Posiedzenia Zespołu odbywają się każdorazowo w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.
4. Posiedzenia Zespołu rozpoczynają się o godzinie określonej przez strony i trwają do chwili zrealizowania porządku dziennego, o ile strony nie postanowią inaczej.
5. W sprawach organizacyjnych Zespół podejmuje uchwały. Przy podejmowaniu uchwały stosuje się przepisy § 9 ust. 1 i 2.

§ 8

Przy rozpatrywaniu spraw przez Zespół, członkowie Zespołu powinni działać w dobrej wierze, stosować wyłącznie argumenty merytoryczne, przestrzegać zasad niniejszego Regulaminu.

§ 9

1. Zespół może zająć stanowisko, jeżeli w posiedzeniu uczestniczy, co najmniej jeden przedstawiciel strony rządowej i strony pracodawców oraz każdej z organizacji, o której mowa w § 4.
2. Przyjęcie stanowiska przez Zespół wymaga zgody wszystkich biorących udział w posiedzeniu.
3. Zajęte przez Zespół stanowisko jest wiążące dla przedstawicieli strony Zespołu.
4. W razie braku zgody, tj. braku stanowiska Zespołu, każda ze stron Zespołu może przedstawić swoje stanowisko.

§ 10

1. Zespół może w drodze uchwały delegować poszczególnych członków Zespołu do wykonywania określonych prac lub uzgodnień roboczych dla potrzeb Zespołu.
2. Uchwała o wydelegowaniu osób określa ich zadania, zasady i tryb działania.
3. Wynik prac i uzgodnień, o których mowa w ust. 1, nie jest wiążący dla Zespołu.

§ 11

Zespół w drodze uchwały ustala harmonogram prac Zespołu z uwzględnieniem pilności spraw będących przedmiotem jego działania.

§ 12

1. Pracami Zespołu kierują współprzewodniczący:
 - 1) przedstawiciel wskazany przez stronę rządową;
 - 2) przedstawiciel wskazany przez stronę pracowników;
 - 3) przedstawiciel wskazany przez stronę pracodawców.
2. Do zadań współprzewodniczących należy:
 - 1) przewodniczenie posiedzeniom Zespołu z poszanowaniem interesów stron, w tym udzielanie głosu członkom Zespołu i ekspertom oraz kontrolowanie czasu ich wypowiedzi;
 - 2) przedstawienie propozycji harmonogramu prac Zespołu, w szczególności przez ustalenie terminów i programów kolejnych posiedzeń Zespołu;
 - 3) przedstawienie stanowisk stron, o których mowa w § 9 ust. 4.
3. Współprzewodniczący przewodniczący posiedzeniu ma prawo zwracania uwagi członkom Zespołu w przypadku, gdy ich wypowiedzi i zachowania naruszają zasady określone w § 8.

§ 13

1. Posiedzeniom Zespołu przewodniczą rotacyjnie współprzewodniczący Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje współprzewodniczący Zespołu reprezentujący stronę rządową, działający z własnej inicjatywy lub każdorazowo na wniosek co najmniej jednego z pozostałych współprzewodniczących, pod warunkiem nie zgłoszenia przez pozostałe strony Zespołu sprzeciwu, co do miejsca i terminu posiedzenia.

§ 14

Czas jednej wypowiedzi członka Zespołu lub eksperta nie powinien przekraczać pięciu minut, a repliki jednej minuty.

§ 15

1. Zespół może korzystać z pomocy ekspertów.
2. Zespół w drodze uzgodnienia podejmuje decyzję co do sposobu i trybu pokrycia kosztów pracy ekspertów.
3. Eksperti biorący udział w pracach nie mogą udostępniać informacji z posiedzenia Zespołu.
4. Opinie przedstawiane przez ekspertów nie są wiążące dla Zespołu.

§ 16

1. Obsługę organizacyjną Zespołu zapewnia Sekretarz Zespołu – pracownik departamentu właściwego dla spraw dialogu społecznego w urzędzie obsługującym ministra właściwego ds. pracy zwany dalej „Sekretarzem” z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Tryb i sposób pokrycia kosztów obsługi prac, o których mowa w § 10, Zespół rozstrzygnie w trybie uzgodnienia.

§ 17

1. Z posiedzenia Zespołu Sekretarz sporządza:
 - 1) notatkę zawierającą ustalenia będące przedmiotem posiedzenia Zespołu;
 - 2) notatkę zawierającą stanowiska stron, o których mowa w § 9 ust. 4;
 - 3) protokół z przebiegu posiedzenia;
 - 4) protokół rozbieżności w sprawach, w których nie nastąpi uzgodnienie zapisu ustalenia lub osiągnięcia porozumienia, sporządzany w trakcie posiedzenia i podpisany przez współprzewodniczących stron.
2. Dokumenty, o których mowa ust. 1 pkt. 1 i 2, sporządzone są w trakcie posiedzenia i podpisywane przez współprzewodniczących stron lub upoważnione przez nie osoby.
3. Protokół z przebiegu posiedzenia Zespołu sporządza Sekretarz i przekazuje w terminie 14 dni współprzewodniczącym Zespołu. Protokół jest przyjmowany na następnym posiedzeniu Zespołu. Przyjęty przez Zespół protokół podpisują współprzewodniczący i Sekretarz.
4. Protokół, o którym mowa ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie porządku dziennego;
 - 2) listę imienną uczestników;
 - 3) treść wystąpień, treść ustaleń, o których mowa w ust. 1 pkt. 1;
 - 4) treść stanowisk stron, o których mowa w ust. 1 pkt. 2;
 - 5) określenie terminu, godziny i miejsca oraz przedmiotu następnego posiedzenia.
5. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, przechowuje Sekretarz i każdorazowo udostępnia je na wniosek Zespołu.
6. Informowanie społeczeństwa o pracach Zespołu przez członków i urząd ministra właściwego do spraw pracy odbywa się na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 1–4, podpisanych przez współprzewodniczących.

§ 18

Zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Zespołu oraz materiały dotyczące tych posiedzeń Sekretarz przesyła członkom Zespołu listem pole-

conym, faksem lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na co najmniej 3 dni robocze przed następnym posiedzeniem na wskazany do korespondencji adres.

§ 19

Posiedzenia Zespołu odbywać się będą w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego mieszczącym się w Warszawie przy ul. Limanowskiego 23 lub innym miejscu uzgodnionym przez strony.

§ 20

Strony tworzące Zespół zobowiązane są do prezentowania uzgodnień Zespołu na forum Komisji Trójstronnej ds. Społeczno-Gospodarczych, jeżeli będą one tematem obrad tej Komisji.

Podsumowanie

Niniejszy Informator poświęcony Trójstronnym Zespołom Branżowym został przygotowany przez Departament Dialogu i Partnerstwa Społecznego – sekretarzy zespołów we współpracy z odpowiednimi merytorycznie resortami w celu zapoznania osób i instytucji zainteresowanych przebiegiem dialogu społecznego w Polsce z zakresem prac toczących się na forum TZB.

Strony dialogu społecznego przeszły wspólnie trudną drogę przez blisko dwudziestolecie rozwiązywania problemów i szukania najlepszych rozwiązań. Jednak na każdym etapie rozwoju należy zastanawiać się i podejmować działania sprzyjające zarówno wzrostowi znaczenia, jak również efektywności dialogu społecznego.

Dla zwiększenia efektywności dialogu branżowego konieczne jest wypracowanie odpowiednich kanałów informacji, prezentowanie wspólnego stanowiska reprezentantów stron, wprowadzenie procedur wdrażanie uzgodnień i porozumień zawieranych na forum TZB oraz czytelne określanie sposobów i procedur rozstrzygnięcia rozbieżności wynikających z interpretacji zapisów.

W konfliktach pojawiających się pomiędzy stroną pracowników, reprezentowanych przez związki zawodowe, a organizacjami pracodawców – przy kwestiach związanych na przykład z restrukturyzacją przedsiębiorstw czy prywatyzacją zakładów pracy – rolę mediatora lub gwaranta porozumień pełni reprezentacja strony rządowej. W tym miejscu należy zastanowić się nad przypadkami tych negocjacji, w których osiągnięcie konsensusu i zawarcie porozumienia jest trudne dla wszystkich trzech stron dialogu branżowego.

Być może zasadne byłoby np. powoływanie mediatorów z listy Ministra Pracy i Polityki Społecznej – posiadających rekomendację partnerów społecznych, do pełnienia funkcji moderatorów rozmów, którzy mogliby służyć stronom pomocą w zawieraniu porozumień.

Kolejnym elementem wpływającym na efektywność i wzrost znaczenia dialogu społecznego jest uruchomienie systemu szkoleń dla przedstawicieli stron biorących udział w TZB, który powinien być inwestycją w wiedzę i umiejętności prowadzenia negocjacji. Niezmiernie ważne jest również uczestnictwo przedstawicieli partnerów społecznych i administracji rządowej w różnych ciałach i gremiach europejskich, co pozwala na wymianę informacji i doświadczeń oraz promowania dobrych praktyk prowadzenia dialogu społecznego.

- dialod